

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 878
Παρασκευή
6 Οκτωβρίου 2006
Τιμή: 4 ευρώ

Μαύρο στους «μπήε» και «πράσινους» κουμπάρους

ISSN 1108-9822

4 0

771108 982000

Γεωργιάλης

3-10-06

ΕΡΑΤΩ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

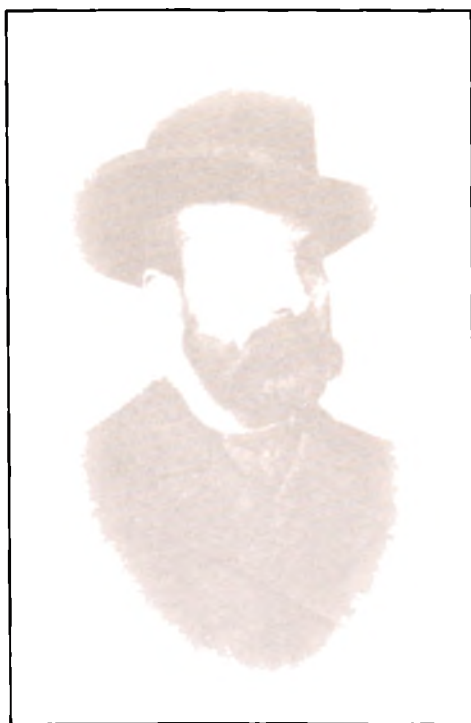

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΛΑΓΙΟΥ
ΣΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΑΤΩ

Η ΕΡΗΜΗ ΓΗ ΜΟΥΖΙΚΟΥΛΕΣ
ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΓΥΝΑΙΚΑΣ
ΠΡΑΞΗ ΥΠΟΤΑΓΗΣ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2001
Η ΑΡΠΑΓΗ ΤΗΣ ΚΟΥΤΑΣ
Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΑΠΟ ΤΗ ΓΑΛΙΛΑΙΑ

ΑΛΕΞΗ ΦΩΚΑ:

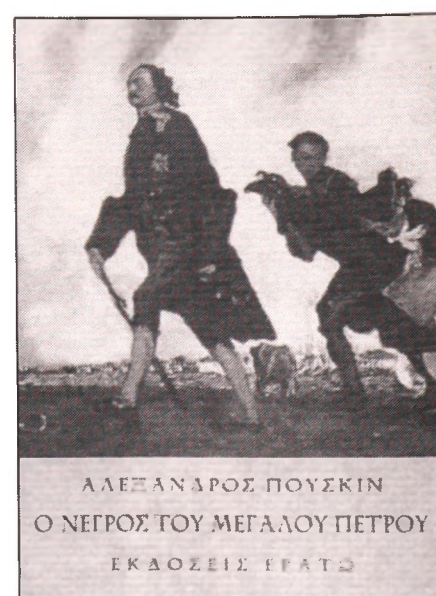
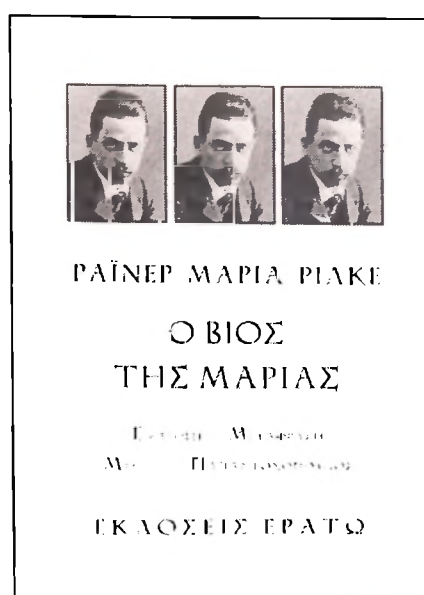
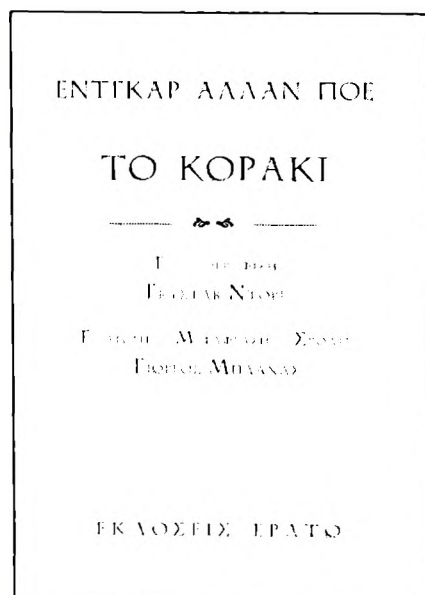
ΠΡΟΟΔΟΙ ΕΝ ΠΡΟΟΔΩΙ & ΑΣΚΗΣΕΙΣ Ι-ΙΧ (ΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΖΥΗΝΟΣ
ΑΤΘΙΔΕΣ ΑΥΡΑΙ

ΠΡΟΛΟΓΟΜΕΝΑ – ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΛΑΝΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΑΤΩ

Περίοδος Β' • Έτος 33ο • Τεύχος 878

Παρασκευή 6 Οκτωβρίου 2006

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 7232713 – 210 7232819

Fax: 210 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrprou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Κατερίνα Λαμπρινού,
Ελευθερία Παπουτσάκη

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Τασία Ρούμπου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 95 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 190 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Η ανορεκτική ψήφος	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Δύσκολο (και πόσο) αυτό το φθινόπωρο;	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• E-MAIL	13
• ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	14
• ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	16
• Βέτα Μεγάλου: «Πάρτι» αυθαιρεσίας στον Ελαιώνα	18

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 2006 21-29

• Γιάννης Ανδρουλιδάκης: Η αριθμητική των εκλογών και η επόμενη ημέρα Συνεντεύξεις	21
• Θεωδωρής Δρίτσας: Χρειαζόμαστε δημοκρατία στην πόλη	24
• Γιάννης Μπουτάρης: Πρόγραμμα θέλουμε, όχι ιδεοληψίες	25
• Στέλιος Μπενετάτος: Δεν μιλάς για όμορφες πόλεις σε ανέργους	26
• Μανώλης Αυγενάκης: Ανάγκη για ισορροπημένη ανάπτυξη	27
• Σπύρος Σπυρίδων: Να αναβαθμίσουμε την Υπερνομαρχία	28
• Αλέξης Τσίπρας: Αριστερή ενότητα, αλλά όχι μηχανιστικά	29

• Ν. Λ. Λάμπης: Ο οφθαλμίατρος, ο δικηγόρος και ο καρδιολόγος...	30
• -: Ο κλέφτης και ο ψεύτης...	31
• Βασίλης Ζήσης: Η απέραντη μοναξιά του Καραμανλή	32
• Γιάννης Κουρταλιώτης: Αριστερά: ένα βήμα μπροστά, δύο βήματα πίσω (και πολλά σημειωτόν)	34
• Στρατής Μοσχονήσιος: Η Αριστερά... χαμένη στη μετάφραση	36
• Αλέξανδρος Θεοδωρίδης: Η πολιτική στην παραγωγή αγελαδινού γάλακτος	38
• Τ.Μ.: Το θαύμα της ελληνικής παγαποντιάς	41
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	42
• Τάκης Διαμαντής: Ο Ερντογάν στα δίκτυα των στρατηγών	44
• Λ. Μπάτσεβιτς: Η ανεξαρτησία στο Κόσοβο θα ανάψει νέα φωτιά στα Βαλκάνια	46
• ΔΙΑΛΟΓΟΣ	48
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ:	49
• Νίκος Γουλανδρής: Μικρό στιγμιότυπο μεταξύ δύο φίλων	51
• Μιχάλης Παπαδάκης: Μουσείο, χρήμα και το ιδεολογικό franchise του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης	52
• Γρηγόρης Ιωαννίδης: Η σκληρότητα της σκληρής αλήθειας	53
• Δημήτρης Φιλιππίδης: Το αυθεντικό Αιγαίο μου	54
• Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος: Ασκήσεις αποστήθισης	56
• Ελένη Κοσμά-Στέργιος Μήτας: Ποιος σας είπε να πεθάνετε για τις ιδέες, κύριοι Brassens και De André;	58
• Χαρίλαος Τρουβάς: «Αθεράπευτα νεκρόφιλος» ο Μίκης Θεοδωράκης;	60
• ΒΙΒΛΙΟ	63

Η ΑΝΟΡΕΚΤΙΚΗ ΨΗΦΟΣ

ΟΙ ΕΡΧΟΜΕΝΕΣ δημαρχιακές και νομαρχιακές εκλογές είναι περισσότερο πολιτικές από προηγούμενες εκλογές για την Αυτοδιοίκηση. Η εικόνα μιας πολιτείας που κινείται όπως το εκκρεμές, με την λέξη «διαφθορά» να μένει στο κενό, με έναν κρατικό μηχανισμό που έπρεπε όντως να επανιδρυθεί (ωραία η διατύπωση πλην όμως φαίνεται ότι έπεσε, έτσι, στο κενό, σαν ένα διαφημιστικό σλόγκαν), όλη αυτή η περιρρέουσα ατμόσφαιρα ετοιμάζει μια ψήφο που θα έχει κυρίως πολιτικό μήνυμα. Νομίζουμε ότι για άλλη μια φορά θα χάσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση.

ΚΥΡΙΩΣ όμως τα οικονομικά ζητήματα και τα συνακόλουθα προβλήματα κάθε ελληνικού νοικοκυριού, η υψηλή ανεργία στους νέους και στις απομακρυσμένες περιοχές της χώρας είναι τα «καυτά» θέματα που αντιμετωπίζει η κυβέρνηση. Τα προβλήματα της Παιδείας σε όλες τις βαθμίδες, από το Δημοτικό, το Γυμνάσιο και το Λύκειο ως τα ΤΕΙ και τα Πανεπιστήμια, έχουν φτάσει, σήμερα πια, σε σημείο που δεν αφήνει περιθώρια για άλλα τερτίπια «αναθεωρήσεων των μεταρρυθμίσεων». Στην Παιδεία έχουν σωρευθεί τόσα προβλήματα που δεν υπάρχει κανένα περιθώριο αναβολής. Είναι απορίας άξιον πως κατόρθωσαν όλοι οι προηγούμενοι υπουργοί Παιδείας, από τη Μεταπολίτευση και μετά, να επινοήσουν τόσα καταστροφικά μέτρα. «Οι επόμενες εκλογές» ήταν στο νου του κάθε υπουργού. Μέχρι και ο σημερινός αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης εθάρτεψε στο επί της Μητροπόλεως Υπουργείο και το ριζοσπαστικότερο μέτρο που επινόησε ήταν να «πέσουν οι βάσεις στις εισαγωγικές για το Πανεπιστήμιο» το 1996, δυο μήνες προ των εκλογών. Όμως κατά τη διάρκεια των πρόσφατων κινητοποιήσεων των εκπαιδευτικών προέκυψε και ένα άλλο μεγάλο θέμα. Εκείνο της αυταρχικής, τραμπούκικης συμπεριφοράς των αστυνομικών οργάνων που –άκουσον άκουσον– χρησιμοποιούν σιδηρογροθιές! Αυτό δεν μπορεί να περάσει διόλου απαρατήρητο.

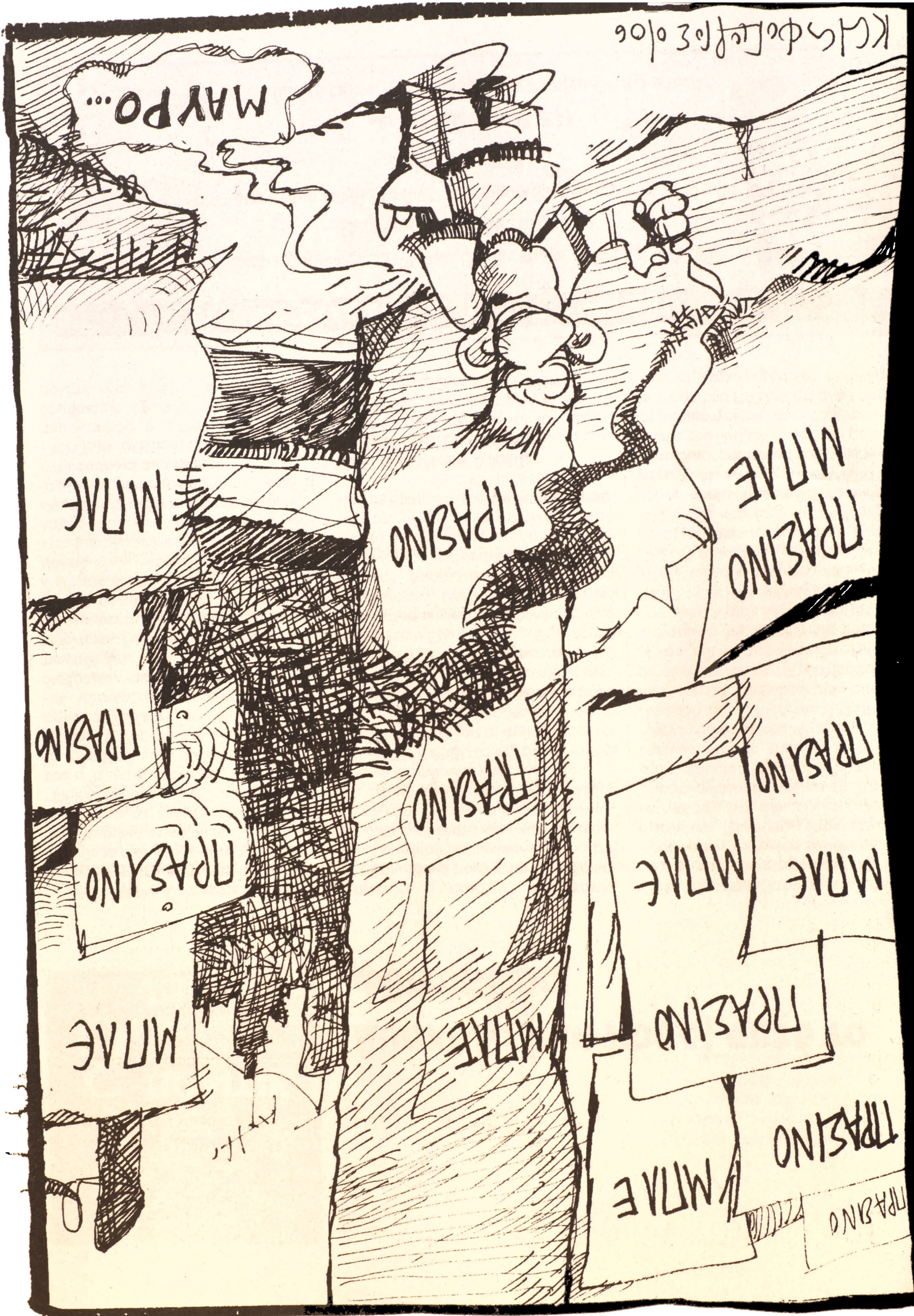
ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ αυτό, σε μια εβδομάδα θα οδηγηθούμε στις κάλπες. Για να εκλέξουμε τοπικούς άρχοντες; Ποιούς άραγε τοπικούς άρχοντες; Αυτούς που έχουμε γνωρίσει από το παρελθόν, βέβαια. Το καλούπι φορέθηκε σε όλες τις πόλεις και τις κοινότητες, σε μεγάλες και μικρές πόλεις. Οι δήμαρχοι και οι κοινοτάρχες έχουν αναδειχθεί σε πρωταγωνιστές διαπλοκής και διαφθοράς, αντάξιοι των μεγαλόσχημων υπουργών. Εξυπηρετήσεις σε ομάδες οικείων πολιτικών χώρων, μικρορουσφετάκια, ορατά πάντως, στις τοπικές κοινωνίες, αδιαφορία για την περιφρούρηση του περιβάλλοντος. Το τελευταίο, η περιφρούρηση, δηλαδή, του περιβάλλοντος, ενώ θα έπρεπε να αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους των τοπικών αρχών, έχει ισοπεδωθεί και μετατραπεί σε άθλιο μέσο προσεταιρισμού μεγάλων κοινωνικών ομάδων συμφερόντων, οικοπεδοφάγων και αυθαιρετούντων που «αναπτύσσουν» –αλλιώς, καταστρέφουν και αλλοιώνουν– την ελληνική επαρχία.

ΑΠΕΝΑΝΤΙ στο πολιτικό αυτό τοπίο, θα περίμενε κανείς κάποιους να έχουν ξεφύγει. Θα περιμέναμε τουλάχιστον οι υποψήφιοι της Αριστεράς και να έχουν κάνει συγκεκριμένες καταγγελίες και να προτείνουν μια διαφορετική διαχείριση των δημοτικών υποθέσεων. Δύσκολα θα ανευρεθούν, όμως, οι περιπτώσεις δημοτικών αρχόντων που εμπνέονται από ένα πνεύμα ριζοσπαστικό και ζωογόνο.

ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ισοπεδωτικοί. Αλλά τι θα κάνουμε την επομένη Κυριακή; Πιστεύουμε ότι για άλλη μια φορά θα πρέπει να σκεφθούμε πολιτικά. Η κατάσταση στον τόπο μας, με τα όσα προβλήματα έχουν ανακύψει, οφείλεται στο πολιτικό σύστημα διαχείρισης. Στο σύστημα που έχει διαπαιδαγωγήσει τους πολίτες στην ιδιώτευση και στην παραίτηση. Ο δικομματισμός προβάλλει μια μόνο προοπτική: την εναλλαγή στην κεντρική πολιτική σκηνή δύο κομμάτων που αφομοιώνουν –και τελικά καθυποτάσσουν– το μεγάλο μέρος των πολιτών, οι οποίοι καλούνται να επιλέξουν σε κάθε εκλογική αναμέτρηση το μικρότερο κακό. Στη λογική αυτή έχουν προσχωρήσει και πολλοί αριστεροί πολίτες που θα ήθελαν άλλου τύπου διαχείριση της εξουσίας.

ΑΥΤΟΙ οι αριστεροί πολίτες πρέπει να σκεφτούν δυο φορές. Θα πρέπει να απορρίψουν τον δικομματισμό και να συνεχίσουν να τον μάχονται συνεχώς. Να μην συμπεριφερθούν ως ανορεξικοί. Να επιλέξουν σε κάθε πόλη και κοινότητα εκείνους τους υποψηφίους που κατεβαίνουν με την Αριστερά. Όχι τόσο γιατί η επιτυχία τους θα σώσει τον τόπο την επομένη, αλλά γιατί θα αποδείξουν ότι απορρίπτουν τον δικομματισμό και αναζητούν άλλες λύσεις για τα προβλήματα του τόπου. Οι διαμαρτυρίες πρέπει να συνεχιστούν. Γι' αυτό η ψήφος πρέπει να είναι πολιτική. Όχι ανορεξική.

αντί

MAYPO...

M7AE

TPAZINO

TPAZINO
M7AE

TPAZINO

TPAZINO

M7AE

TPAZINO

M7AE

M7AE

TPAZINO

TPAZINO

M7AE

TPAZINO

Δ **ΠΟΛΙΤΙΚΟ** **Δ** **ΕΚΑ** **Π** **ΠΕΝΘΗΜΕΡΟ**

Δύσκολο (και πόσο) αυτό το φθινόπωρο;

...ΚΑΙ, ΞΑΦΝΙΚΑ, αρχίσαμε όλοι να συνειδητοποιούμε (ακόμα και τα τηλεπαράθυρα των 8 μ.μ.) ότι, τη μεθεπόμενη Κυριακή ψηφίζουμε: Για την πόλη, το δήμο, την ευρύτερη περιφέρεια.

ΠΕΡΑΣΑΝ δυο μόλις δεκαετίες από τότε ο Ίταλο Καλβίνο μάς διαμνημούσε ότι οι πόλεις είναι τόποι ανταλλαγών, όχι μόνο εμπορευμάτων (καταπώς γράφουν τα βιβλία της οικονομίας), «αλλά και λέξεων, αναμνήσεων, επιθυμιών, διαδρομών, πεπρωμένων...». Ο ρόλος των πόλεων, όμως, δεν έπαυσε να διευρύνεται. Γι' αυτό και ο Χρήστος Παλαιολόγος, υποψήφιος δήμαρχος Λειβαδιάς, σε πρόσφατο άρθρο του (στην *Αυγή της Κυριακής*) μας θύμισε ότι οι πόλεις είναι χώροι όπου αποτυπώνονται (μεταξύ άλλων) οι κοινωνικές αλλαγές, η αύξηση του κοινωνικού αποκλεισμού, οι πιέσεις στο περιβάλλον, η δημοσιονομική στενότητα, η κοινωνική αντίσταση και συμμετοχή.

ΤΟΥΤΩΝ ΔΟΘΕΝΤΩΝ, το ερώτημα που αναπηδά είναι: Μπορούμε να οικοδομήσουμε δήμους ανοιχτούς στον πολίτη; «Και, βέβαια, μπορείτε» –μας

διαμηνύει η εκάστοτε εκτελεστική εξουσία. Μόνο που, «από συστάσεως του ελληνικού βασιλείου», η ίδια αυτή εξουσία ομνύει στο κρατικό και όχι στο κοινό, στην πολιτεία των ανθρώπων και όχι στους ανθρώπους της πολιτείας –για να θυμηθούμε τον Θουκυδίδη.

Θ' ΑΝΤΙΛΕΧΘΕΙ, ίσως, ότι οι καιροί άλλαξαν, ότι «τώρα οι δήμοι και οι νομαρχίες έχουν περισσότερες δυνατότητες», άρα «να μην παίρνουμε αψήφιστα την ψήφο μας» –καταπώς μας συμβουλεύει πρόσφατη ανακοίνωση του υπουργείου Εσωτερικών... Επί μέρους καλές (προσωπικές) προθέσεις μπορεί να υπάρχουν. Πλην το συγκεντρωτικό κράτος παραμένει συγκεντρωτικό –έντονα συγκεντρωτικό. Και η διαπίστωση αυτή καθιστά ακόμα πιο επιθετική την ενίσχυση της τοπικής κοινωνίας με θεσμούς άμεσης δημοκρατίας.

ΚΑΛΕΣ ΟΙ ΣΦΥΓΜΟΜΕΤΡΗΣΕΙΣ, ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΟΙ ΚΑΛΠΕΣ...

ΟΛΑ ΤΑ παραπάνω δεν αναστέλλουν, βέβαια, τις σφυγμομετρήσεις και τα προγνωστικά. Στις φιλο-ΠΑΣΟΚ εφημε-

ρίδες, υποστηρίζεται ότι «τα στελέχη της ΝΔ κρατούν χαμηλά τον πήχυ των προσδοκιών τους», σε αντίθεση με την Χαριλάου Τρικούπη, όπου επικρατεί «συγκρατημένη αισιοδοξία». Πάντως, σημείο αναφοράς και για τα δυο κόμματα εξουσίας, παραμένει η τελευταία σφυγμομέτρηση της Kapa Research (για λογαριασμό του *Βήματος*), όπου η διαφορά μεταξύ ΝΔ και ΠΑΣΟΚ στην πρόθεση ψήφου έχει μειωθεί στο 0,9%, σε σύγκριση με το 1,7 του περασμένου Μαΐου. Και πιο συγκεκριμένα: Η ΝΔ συγκεντρώνει σήμερα 36% (34,8% τον περασμένο Μάιο), έναντι 35,15% του ΠΑΣΟΚ (33,1% τον Μάιο).

ΠΑΝΤΩΣ, οι εκτιμήσεις στελεχών του ΠΑΣΟΚ ποικίλλουν. Για την Μαριλίτσα Ξενογιαννακοπούλου, λόγου χάρη, το ΠΑΣΟΚ θα κερδίσει και τις δημοτικές και τις βουλευτικές εκλογές (οψέποτε γίνουν), σε αντίθεση με τον Αλ. Παπαδόπουλο, υπεύθυνο του εκλογικού αγώνα του ΠΑΣΟΚ, ο οποίος, με περισσή υπομονή εξηγεί σε ορισμένους υποψηφίους του ΠΑΣΟΚ ότι άλλο πράγμα είναι οι «εσωκομματικές εκλογές» (η

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΑΚΟΜΗ ΔΥΟ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ (2004)

Είναι έτοιμοι και διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21)

δυο ακόμα τόμοι του ΑΝΤΙ που συμπεριλαμβάνουν τα τεύχη
804 έως και 833 (Ξ)

και 821 έως και 833 (ΞΑ)

Θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών

εσωκομματική διαδικασία, μέσα από την οποία σε επιλέγουν υποψήφιο...) και άλλο πράγμα οι δημοτικές ή νομαρχιακές εκλογές. Και ενώ ΝΔ και ΠΑΣΟΚ «ερίζουν» ως προς τις νομαρχίες που θα κερδίσουν ή (ενδεχομένως) θα χάσουν, βουλευτικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ δυσκολεύονται να δεχθούν ότι, παρά το κλείσιμο της ψαλίδας μεταξύ ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, η πλειονότητα των ερωτηθέντων, στη δημοσκόπηση της Kara Research, «δεν επιθυμεί την επιστροφή του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία»!

ΕΝΤΟΝΑ απογοητευμένοι, όμως, φέρονται βουλευτές του ΠΑΣΟΚ και από λογής άλλες απαντήσεις, στο πλαίσιο της ίδιας δημοσκόπησης, όπου η πλειονότητα των ερωτηθέντων φέρεται να εμπιστεύεται περισσότερο τη ΝΔ απ' ό,τι το ΠΑΣΟΚ στην «αντιμετώπιση της διαφθοράς»! Αλλά τότε πού πάει όλος αυτός ο χαμός, με αφορμή σκάνδαλα επί σκανδάλων στον ευάλωτο χώρο της γαλακτοβιομηχανίας;

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, εντύπωση προκάλεσε το ότι, τη φορά αυτή, η Kara Research δεν έδωσε στοιχεία για τη δύναμη των άλλων κομμάτων και, ειδικότερα, του ΚΚΕ, του ΣΥΝ και του ΛΑΟΣ. Έτσι, ενώ δίνονται στοιχεία γι' αυτούς που δεν επιθυμούν, λόγω χάρη, την επάνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία (53%) ή την επιθυμούν (41,2%), δεν υπάρχουν στοιχεία για όσους ενδεχομένως, θα απαντούσαν «ούτε Νέα Δημοκρατία ούτε ΠΑΣΟΚ».

ΕΡΩΤΗΣΗ: ΤΕΛΙΚΑ ΠΩΣ ΘΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΤΕΙ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ;

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, και ενώ συνεχίζεται το «απεργιακό ντόμινο» στα σχολεία και ο πρόεδρος της ΔΟΕ Δ. Μπράτσης δηλώνει ότι «οι εκπαιδευτικοί δεν γυρίζουν στο σχολείο με σκυμμένο το κεφάλι», διάχυτη είναι η αίσθηση ότι «ένας αξιοπρεπής τερματισμός της σύγκρουσης είναι εφικτός». Τον τερματισμό ζητεί, με κύριο άρθρο της, και η Καθημερινή, τονίζοντας ότι αν κανείς δεν επιθυμεί να βλέπει κλειστά σχολεία και κατειλημμένους δρόμους, άλλο τόσο «κανείς δεν επιθυμεί να βλέπει ταπεινωμένους και ηττημένους τους δασκάλους των παιδιών του.»

Η ΑΠΕΡΓΙΑ των δασκάλων συνέπεσε με τη δημοσίευση στοιχείων (της ICAP)

που βεβαιώνουν ότι η δωρεάν παιδεία είναι έννοια «εν πολλοίς σχετική», εφόσον τα ελληνικά νοικοκυριά ξοδεύουν, κάθε χρόνο, περί τα 2,6 δισ. ευρώ, για να καλύψουν ιδιαίτερα μαθήματα, αγγλικά, γαλλικά, άθληση, μουσική ή δίδακτρα ιδιωτικών σχολείων, για όσους δεν εμπιστεύονται το δημόσιο. Καθώς, όμως, οι δαπάνες αυτές λυγίζουν τα οικονομικά χιλιάδων νοικοκυριών που αδυνατούν να τα βγάλουν πέρα (να στείλουν τα παιδιά τους, λόγω χάρη σε δεύτερη ξένη γλώσσα ή ακόμα και σε πρώτη), έπεται ότι δημιουργούνται μαθητές πολλών ταχυτήτων, με μια μερίδα να οδηγείται στην περιθωριοποίηση. Πώς –και με ποια μέσα– θ' αναβαθμιστεί το δημόσιο σχολείο;

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ Η' «ΕΝΑ ΔΥΣΚΟΛΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ». ΑΡΑ: ΠΡΟΣΟΧΗ!

ΣΤΟ «ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ» που επισκοπούμε, πολλά ήταν τα αξιοσημείωτα στις σχέσεις της Τουρκίας με τον... εαυτό της ή με τις ΗΠΑ ή με την Ελλάδα ή με την Κύπρο ή (κυρίως αυτό) με την Ευρωπαϊκή Ένωση... Όλα ξεκίνησαν με τις «νουθεσίες» του επικεφαλής του Γενικού Επιτελείου, στρατηγού Γιασάρ Μπουγιούκανιτ, προς τον Ερντογάν: Αυτά που ξέρεις να τα ξεχάσεις: Εμείς ήμαστε οι θεματοφύλακες του κεμαλισμού, άρα ο στρατός (ειδικά στην Τουρκία) πρέπει να έχει τον λόγο... Και ενώ ο τούρκος πρωθυπουργός βρισκόταν στην Ουάσιγκτον, ελπίζοντας ότι ο Μπους θα ευλογούσε την καταδίωξη του ΡΚΚ «και εντός του ιρακινού εδάφους», η ευλογία, τελικά, δεν ήλθε, πέρα από μια δήλωση που έλεγε ότι «οι ΗΠΑ υποστηρίζουν την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση».

Έλα, όμως, που η ένταξη μιας χώρας στην ευρωπαϊκή κοινότητα είναι υπόθεση πρωτίστως ευρωπαϊκή! «Η Ευρώπη αξιολογεί, η Ευρώπη αποφασίζει» –υπέμνησε σχετικά και η υπουργός Εξωτερικών Ντόρα Μπακογιάννη.

ΚΑΙ ΕΝΩ οι περισσότεροι από μας πιστεύαμε ότι όλα θα κυλήσουν ομαλά, ότι «η Τουρκία (απλώς) θα αξιολογηθεί» και ότι, στο τέλος του 2006 θα υπάρξει (απλώς και πάλι) «μια συνολική αξιολόγηση της πορείας της Τουρκίας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση», ξαφνικά η υπουργός Εξωτερικών κ. Ντ. Μπακογιάννη αισθάνθηκε την ανάγκη να μας προειδοποιήσει ότι αυτό το φθινόπωρο θα είναι ένα δύσκολο φθινόπωρο και ότι, συνεπώς, «θα χρειασθεί πολύ μεγάλη προσοχή εκ μέρους όλων μας». (Η υπουργός απαντούσε σε ερώτηση δημοσιογράφου «κατά πόσο ενδέχεται να υπάρξει ένταση με την γείτονα», κλπ). Η απάντηση της κ. Ντ. Μπακογιάννη συνέπεσε με την πρωτοβουλία του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή να ζητήσει, από την πρόεδρο της Βουλής, τον καθορισμό ημερομηνίας, για συζήτηση, σε επίπεδο αρχηγών κομμάτων, «επί θεμάτων εξωτερικής πολιτικής». Και, φυσικά, συνέπεσε με την ομιλία του προέδρου της Τουρκίας, Αχμέτ Νετσντέτ Σεζέρ, βάσει της οποίας η Ελλάδα πρέπει, επιτέλους, «να επιλύσει τα προβλήματα της τουρκικής μειονότητας στη Δυτική Θράκη».

ΠΟΥ ΠΑΜΕ; Και θα είναι, πράγματι, το φθινόπωρο αυτό ένα δύσκολο (μόνο δύσκολο;) φθινόπωρο; Qui vivra...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Πού 'ναι ο Πέτρος, ωέω; Πού 'ναι ο Πέτρος, ωέω; Πού 'ναι ο Πέτρος;• Ως στήλη καταγγέλλουμε την απουσία του μεγάλου αναλυτή, διανοούμενου, δημοσιογράφου κτλ., κ. Πέτρου (ένας είναι ο Πέτρος).
- Του θιασώτη του εκσυγχρονισμού, που θαμπωμένος από το σημιτικό μεγαλείο, προσχώρησε στην αγία οικογένεια της Χ. Τρικούπη.
- Μας λείπει και μας λυπεί η μη συμμετοχή του στα παράθυρα, μέρες που 'ναι.
- Μαζί με τον Μπίστη ήταν το αλατοπίπερο της καθημερινής μας διασκέδασης.
- Αργούν ν' αρχίσουν και οι εκπομπές του Μητσικώστα!
- Το αίσχος των διαπλεκόμενων νταβατζήδων δεν έχει όρια.
- Και για το μεν κόψιμο του ΚΚΕ από τις εκπομπές τους έχουν χίλια δίκια.
- Δεν μπορούν να προσκαλούν τους εκπροσώπους του, τη στιγμή που δεν τους αφήνουν σε χλωρό κλαρί.
- Αλλά τον Πέτρο, ωρέ άθλιοι!
- Και τον Νίκο;
- Τους γίγαντες της ελληνικής διάνοησης;
- Για μαζευτείτε, γιατί προβλέπω να πάρουν μεταγραφή για το MAGIC του κ. Κρόκου, να κάνουν εκπομπή με τον Τσουκαλά (τον Τάκη, ο άλλος αρκείται σε κουλουράκια και τσάι σε απογευματινές συναντήσεις με τον τ. καταλληλότερο) και μετά να δείτε τηλεθεάσεις.

ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΟΥΛΕΜΑ

Κοιτάζοντας στις προεκλογικές αφίσες τα χαμηλού βεληνεκούς πρόσωπα που διάλεξε η ΝΔ να αντιπαρατάξει στην «Υπερνομαρχία» Αθηνών δεν χρειάζεται και πολύ μυαλό για να αντιληφθεί κανείς ότι κύριος στόχος της στρατηγικής της για τις δημοτικές εκλογές (και πολύ περισσότερο για τις επερχόμενες βουλευτικές) είναι να μην υποστεί βαριά ήττα το ΠΑΣΟΚ. Αν το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης χάσει με μεγάλη διαφορά και στις δυο εκλογικές αναμετρήσεις, τότε είναι μαθηματικά βέβαιο ότι ο Γιώργος Παπανδρέου δεν θα είναι την επομένη αρχηγός του ΠΑΣΟΚ. Γεγονός λίαν ανεπιθύμητο για το Μαξίμου, όχι μόνο επειδή στηρίζει στην αδυναμία

του Γιωργάκη την υποτιθέμενη «παντοδυναμία» του λόγω ανυπαρξίας αξιωματικής αντιπολίτευσης, αλλά κυρίως επειδή οι αναταράξεις που θα ξεσπάσουν στο ΠΑΣΟΚ από δυο συνεχόμενες εκλογικές ήττες θα ανοίξουν ενδεχομένως και τους ασκούς του Αιόλου που θα σαρώσουν την υφιστάμενη δομή του πολιτικού μας συστήματος.

Αυτό εξηγεί τον έναν από τους λόγους για τους οποίους ο Καραμανλής δείχνει να «απουσιάζει» από τις τρέχουσες πολιτικές μάχες και να μην απαντά δυναμικά στις επιθέσεις του ΠΑΣΟΚ. Τους άλλους θα τους εξηγήσουμε αλλού.

Π.Π.

ΤΑ ΕΝ ΔΗΜΩ

Στην πολιτική ζωή της Ελλάδας βασίλευε επί Βασιλείας και βασιλεύει επί Δημοκρατίας ο δικομματισμός. Είναι προφανές ότι και στις επερχόμενες δημοτικές εκλογές ο δικομματισμός θα έχει την μερίδα του λέοντος, για να επαληθευτεί για μια ακόμη φορά ότι η πολιτική στην Ελλάδα έχει ποδοσφαιροποιηθεί. Είναι σαν ο πολίτης να καλείται να διαλέξει ομάδα: Ολυμπιακός ή Παναθηναϊκός.

Υπάρχει, βέβαια, μια διαφορά καθόλα αξιοσημείωτη. Η επιλογή του Ολυμπιακού συνεπάγεται και την προτίμηση στο κόκκινο χρώμα, ενώ θα

ήταν περισσότερο κοντά στα πράγματα, αν κάποιος είχε πείσει τον κ. Κόκκαλη να αλλάξει το χρώμα της ομάδας, κάνοντάς το γαλάζιο. Η επιλογή του Παναθηναϊκού, με το πράσινο χρώμα να την συνοδεύει, συνάδει με την εύρυθμη λειτουργία του δικομματικού μας συστήματος.

Ευρίσκεται, όμως, ένας Δήμος εν Ελλάδι, ο οποίος έχει αποσκορακίσει αυτήν τη διπολικότητα, η οποία καταδυναστεύει και ταλαιπωρεί επί εκατόν και πλέον έτη την πολιτική ζωή της χώρας. Αυτός είναι ο Δήμος Σπάρτης, πρώην Δήμος Σπαρτιατών, με δύο δεξιούς υποψηφίους δημάρ-

χους να διεκδικούν τον τίτλο του πρώτου πολίτη της πόλεως.

Μόλις την Τρίτη 3 Οκτωβρίου εμφανίστηκε μια αφίσα ενός τρίτου συνδυασμού, του ΚΚΕ, που κατέρχεται για να διεκδικήσει το γκολ της τιμής, ένα ποσοστό γύρω στο 5%, αν κρίνει κανείς από προηγούμενες εκλογικές αναμετρήσεις.

Όλοι, λοιπόν, οι Έλληνες ταλαιπωρούνται από το τέρας του δικομματισμού.

Όλοι οι Έλληνες πλην Λακεδαιμονίων. Γιατί στη Σπάρτη βασιλεύει ο μονοκομματισμός.

Δ.Π.

OVER THE WORLD

Πώς αντέχει να επωμίζεται τόσες ευθύνες σε επίπεδο ευρωβουλής ο Καρατζαφέρης; Ποια είναι αυτή η ζωοδότρα δύναμη που του επιτρέπει να δηλώνει ταυτόχρονα «άτυπος ευρωβουλευτής του Ιράν και του Κάστρο» αλλά και τι μέσα διαθέτει, ώστε να γίνεται –κατά δήλωσή του– αυτός δεκτός από τον

ηγέτη της Κούβας και όχι η Αλέκα Παπαρήγα; Αμ, το άλλο, που δηλώνει ότι οι απόψεις του είναι πιο κοντά σε αυτές του Ανδρέα το 1981; Τι να περιμένεις! Μετά από τις κλιματολογικές αλλαγές λόγω όζοντος αρχίζει να αλλοιώνεται και η πανίδα της πολιτικής.

Σως

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΑΔΑ

Ο Καραμανλής δέχεται τον αρχιεπίσκοπο αλλά δεν έχει ελεύθερο χρόνο για να συζητήσει με τους εκπαιδευτικούς. Εξάλλου αυτοί εκπροσωπούν τη νοσηρή εκδοχή των συντεχνιών, ενώ ο πρωθυεράρχης εκπροσωπεί ένα μεγάλο κομμάτι του ποιμνίου, που και ψήφο διαθέτει αλλά και εύκολα ποδηγετείται. Τους έχει αναστατώσει, όμως, ο Χριστόδουλος για άλλη μια φορά. Από την μια δημοσίως τάσσεται υπέρ των «έντιμων εκπαιδευτικών», και από την άλλη ζητά με επιστολή να μην καταργηθεί η εξομολόγηση, επειδή το ζητούν «ελάχιστοι δέθεν προοδευτικοί» δάσκαλοι. Ορμά ακάθεκτος, προκειμένου να επιβληθούν τα ελληνοχριστιανικά ιδεώδη ερήμην της συνταγματικής νομιμότητας, αλλά και να υπαγορεύσει το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων λοιδορώντας όποιον βρει στο διάβα του. Σειρά να παίρνουν έπειτα και οι άδειες για ανέγερση ξενοδοχείων και συνεδριακών κέντρων.

Σως

«ΜΗΝ ΚΑΝΕΙΣ ΤΙΠΟΤΑ»

Μην κάνεις τίποτα είναι το κυρίαρχο κυβερνητικό δόγμα στη σημερινή Ελλάδα. Αντιθέτως η αξιωματική αντιπολίτευση βρίσκεται σε κατάσταση διαρκούς αναζήτησης και τελευταία ανακάλυψε και τη διαφθορά. Σκέψου τώρα να ανακαλύπτε και ότι η Γη γυρίζει. Θα γινόταν χαμός. Δεν τον βλέπω καλά τον Καραμανλή με αυτά που ακούω και διαβάζω τελευταία. Με αυτά που βλέπει και ακούει τα έχει πάρει κανονικά στο κρανίο, έκοψε πάλι τη δίαιτα και ξανάρχισε τις πάστες. Αν πιστέψω όσα γράφει κάθε Κυριακή για τον

Ρουσσόπουλο η πιο στημένη αποκαλυπτική εφημερίδα, τότε σε λίγο μέσα στην πισίνα του στο Καπανδρίτι θα βολτάρουν γερμανικά υποβρύχια και φρεγάτες. Με τέτοια που γίνονται και λέγονται στη χώρα, είναι να παίρνεις τα βουνα. Δεν έχει πολιτικές φιλοδοξίες, διευκρίνισε ο Τζορτζ Κλούνεϊ. Σωστά. Πού ν' αντέξει τον ανταγωνισμό με τον Πολύδωρα. Προτείνω να βάλετε «κόκκινο φωτάκι» έξω το σπίτι σας. Υπάρχει έτσι περίπτωση να αυξήσετε τα έσοδά σας. Το πρόβλημα της χώρας δεν είναι η διαφθορά, αλλά η... διαφορά. Ανάμεσα στο

πόσα ακριβώς ζητάς και πόσα τελικά σου δίνουν. Ραγδαίες πολιτικές εξελίξεις προβλέπει ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ. Για το ντέρμπυ της Κυριακής μήπως ξέρει τίποτα; Όλοι γνωρίζουν ότι ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ δεν ακούει και τόσο καλά. Μάλλον όμως πρέπει να επισκεφθεί και τον οφθαλμίατρό του. Επειδή, όπως μας είπε πρόσφατα ο θεσσαλός πολιτικός «δεν είναι όλα άσχημα στην Ελλάδα». «Γίνεται και έργο. Γίνεται έργο τεράστιο». Γιατί εμείς δεν το βλέπουμε;

Πάνος Πλαστήρας

ΚΛΟΥΖΩ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Σε θρίλερ για φοβερούς και τρομερούς επιθεωρητές τύπου Κλουζώ, φαίνεται ότι εξελίσσεται η υπόθεση της διαγραφής ηλεκτρονικών αρχείων της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Ως γνωστόν, προ εβδομάδος ξέσπασε μεγάλος θόρυβος, όταν ο επικεφαλής της Επιτροπής, κ. Ζησιμόπουλος, κατήγγειλε ότι κάποιοι έσβησαν νευραλγικής σημασίας αρχεία για το ονομαζόμενο «καρτέλ του γάλακτος», και κάλεσε μάλιστα την «ασφάλεια» για να ανακαλύψει ποιος δάκτυλος βρίσκεται από πί-

σω. Κατά ασφαλείς πληροφορίες πρόκειται για νεαρή κοπέλα, υπάλληλο της Επιτροπής, η οποία μάλλον κατά λάθος έσβησε τα αρχεία. Αυτό συνάγεται εκ του γεγονότος ότι την ώρα που αυτή δούλευε στο ηλεκτρονικό σύστημα και «έσωζε» κάποια αρχεία, διαπιστώθηκε ότι σβήστηκαν και τα επίμαχα κείμενα. Αν είναι έτσι, τσάμπα οι κραυγές των καναλιών και των εφημερίδων. Τσάμπα και η ανησυχία του κ. Ζησιμόπουλου. Μήπως ζούμε σε κράτος – κωμωδία;

Π.Π.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Δεν έχει, δυστυχώς, κανάλι πλέον κι ο Λεβέντης, που αισθητικά θα πήγαινε περισσότερο στον Πέτρο και τον Νίκο.
- Για αδιαφάνεια, αναξιοκρατία και κομματισμό κατήγγειλε τη ΝΔ ο δημοφιλής εργατολόγος κ. Πρωτόπαπας.
- Κάτι παραπάνω ξέρει από μας, τους κοινούς θνητούς, το άτομο.
- Κι αυτή τη μεγαλοκοπέλα τ. υπουργό του ΠΑΣΟΚ, τι τη θέλουν και τη βγάζουν στα κανάλια;
- Πάντα έχεις την εντύπωση ότι μόλις ξύπνησε.
- Μέχρι να ολοκληρώσει μια φράση έχεις αλλάξει κανάλι.
- Από τη συμμετοχική δημοκρατία στη συμμετοχική υπνοθεραπεία!
- Όλα τα φράγκα (έστω τα ευρώ) πάντως η αυτής εντιμότητας κυρία Κουτσίκου-Γιαννάκου.
- 105 ευρώ σε δόσεις τριών χρόνων έδωσε στους δασκάλους και αυτοί της γύρισαν την πλάτη.
- Οι ανέντιμοι!
- Μια απεργία που δεν ξεπέρασε το 20% την έφτασε με τις δηλώσεις της πάνω από το 50%.
- Και έβαλε και τους επίσης ανέντιμους καθηγητές στο χορό.
- Ας αφήσουμε πως την περιμένουν στη γωνία και οι φοιτητές με τους πανεπιστημιακούς.
- Μέχρι και η Espresso την πήρε στον μεζέ.
- Μιλάμε για τη φίρμα της ΝΔ.
- Η Μητροπόλεως γνωρίζει τις ένδοξες μέρες του αλήστου μνήμης Γεράσιμου Αρσένη.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Η αλήθεια είναι ότι στις συνελεύσεις των εκπαιδευτικών συμμετέχουν μετά από πολλά χρόνια πράσινοι διευθυντές και γνωστοί απεργοσπάστες του σημαντικού μεσαίωνα.
- Αλλά είναι τόσο γελοίοι και μόνοι, που κανείς δεν τους παίρνει στα σοβαρά.
- Πλάκα κάνουν οι εκπαιδευτικοί μαζί τους και εμπλουτίζουν τα ανέκδοτα για την Παιδεία.
- Αυτοί που απεργούν και κατεβαίνουν στους δρόμους δεν τους έχουν ανάγκη.
- Αλλά δεν μπορούν να απαγορέψουν και την παρουσία τους στις συνελεύσεις και την απεργία.
- Άλλο ένα κακό του αστικού συστήματος.
- Κείμενο που διακινείται στα πανεπιστήμια και καταφέρεται ενάντια στην ΠΟΣΔΕΠ υπογράφει και στέλεχος της πάλαι ποτε ανανεωτικής Αριστεράς και του ΕΔΠ.
- Μάλιστα διαβάσαμε στον κυριακάτικο τύπο ότι θα συμμετάσχει σε εκδήλωση ομίλου που απαρτίζεται από μέλη και φίλους του ΣΥΝ.
- Κουμουνδούρου, τ' ακούς;
- Κι όμως η ροζ βίλα της Εκάλης είναι μνημείο και δεν πρέπει να κατεδαφιστεί, κύριοι και κυρίες του διορισμένου, βεβαίως βεβαίως, ΚΑΣ.
- Η ιστορική μνήμη είναι σημαντική, παρά τις ενστάσεις των γαλαζοπράσινων (και πολλών ροζ) ευρωλιγούρηδων.

ΣΦΑΓΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ 1

Βαρδινογιάννης, Λάτσης, Μπόμπολας, Μυτιληναίος, Κοπελούζος, εφοπλιστάδες και σειρά άλλων μεγαλοεπιχειρηματιών κονταροκτυπιούνται ή κλείνουν λυκοσυμμαχίες, προκειμένου να αποσπάσουν ένα κομμάτι από την τεράστια πίτα των 10 δισ. ευρώ που θα γεννήσει για τα επόμενα χρόνια η νέα χρυσοφόρα κότα της Ενέργειας. Στόχος; Η κατασκευή αγωγών πετρελαίου και φυσικού αερίου, τα νέα λιγνιτικά κέντρα σε Ελλάδα και σε γειτονικές περιοχές (Βουλγαρία, Κοσσυφοπέδιο), οι καινούργιοι σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με λιγνίτη και φυσικό αέριο, η ανάπτυξη μονάδων ηλεκτροπαραγωγής από εναλλακτικές πηγές

(πχ αιολική), η παραγωγή βιοκαυσίμων κ.ο.κ. Πρόσφατα μάλιστα, ανακοινώθηκε η συμμαχία Μπόμπολα – Μυτιληναίου, με την προοπτική να μπει στο «κλαμπ» και ο Λάτσης. Ήδη, προ διμήνου έγινε γνωστό ότι Λάτσης και Μυτιληναίος έκαναν «ντιλ» για την παραγωγή βιοκαυσίμων. Οι στόχοι των σχηματισμένων ή υπό σχηματισμό «τραστ», πάντως, δεν περιορίζονται στην Ελλάδα. Αντίθετα, επιδιώκουν να πάρουν κομμάτι και από την πίτα της αγοράς ηλεκτροπαραγωγής σε βαλκανικές χώρες. Μια αγορά που αναμένεται να ανοίξει θεαματικά, μετά το κλείσιμο πυρηνικών αντιδραστήρων στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία.

Π.Π.

ΣΦΑΓΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ 2

Στον γκρίζο κόσμο των ελληνικών μπίζνες δεν υπάρχουν συμπτώσεις. Τη στιγμή που οι σημαντικότερες δυνάμεις του ελληνικού κατεστημένου –σε πολλές περιπτώσεις σε συμμαχία με ξένους οίκους– παρατάσσονται για να δώσουν τη «μάχη της ενέργειας» (στην πραγματικότητα, τη μάχη της τσέπης τους), ξεφύτρωναν το ένα δημοσίευμα κατόπιν του άλλου για τους «κουμπάρους» του υπουργείου Ανάπτυξης. Ως γνωστόν, τελευταίος που βρέθηκε στο στόχαστρο ήταν ο γενικός γραμματέας του υπουργείου Νίκος Στεφάνου. Ο άνθρωπος, δηλαδή που χειρίζεται όλο τον φάκελο «Ενέργεια» και, όπως λένουν στελέχη της κυβέρνησης, ουδείς μπορεί να σχεδιάσει κάτι σε αυτόν τον τομέα χωρίς να έχει κάνει προηγουμένως ραντεβού μαζί του(!). Να υποθέσουμε ότι οι αποκαλύψεις αυτές δεν έχουν να κάνουν με τον πόλεμο των επιχειρηματικών

σύμφερόντων; Τα κτυπήματα, ειδικά προς τον Στεφάνου, ξεκίνησαν με αστείες «αποκαλύψεις», όπως ότι είναι «διπλοθεσίτης» και ότι «ο Σιούφας τον έχει ωφελήσει», όπως έχει ωφελήσει και άλλους συνεργάτες του, διορίζοντάς τους σε διάφορα Δ.Σ. δημοσίων οργανισμών και σε άλλες θέσεις. Λες και το πρόβλημα είναι ότι παίρνουν 400-500 ευρώ επιπλέον το μήνα. Κατόπιν όμως, άρχισαν τα «χοντρά», καθιστώντας έτσι σαφές ότι στην πραγματικότητα το παιχνίδι είναι πολύ πιο σοβαρό απ' ό,τι φαίνεται. Αφορμή γι' αυτό έδωσε η παραίτηση του οικονομικού διευθυντή της ΔΕΗ Γρηγόρη Αναστασιάδη. Κάποιοι πασόκοι, μάλιστα, έσπευσαν να διαρρεύσουν ότι ο παραιτηθείς οικονομικός διευθυντής είχε αναφέρει ότι «δεν πρόκειται να πάει φυλακή», αφήνοντας έτσι να εννοηθεί ότι τα σκάνδαλα δίνουν και παίρνουν στην εταιρεία.

Π.Π.

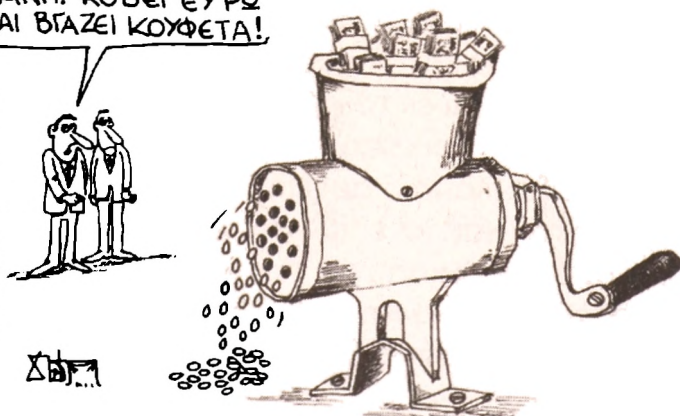
ΑΝΤΑΡΤΗΣ

Τον Έβερτ θεωρούσαμε ακρογωνιαίο λίθο της εσωκομματικής αντιπολίτευσης και αίφνης μας προέκυψε Γεώργιος Σούρλας. Τις προηγούμενες ημέρες ξεσπάθωνε κατά της διαφθοράς, τώρα καυτηριάζει το φαινόμενο της πολυθεσίας στο δημόσιο καταθέτοντας σχετικές ερωτήσεις. Όταν δεν σε πιάνουν τα φώτα της δημοσιότητας, κάτι πρέπει να κάνεις για να τα τραβήξεις.

Σως

ΝΕΟΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΕΞΡΕΣΗ: Η ΚΟΥΜΠΑΡΟΜΗΧΑΝΗ. ΚΟΒΕΙ ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΒΓΑΖΕΙ ΚΟΥΦΕΤΑ!

του Δημήτρη Πετσέτιδη

ΣΦΑΓΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ 3

Σιγά τις μίζες για το γάλα. Μας έπρηξαν με το γάλα, αλλά οι μεγάλες υποθέσεις περνάνε στο ντούκου. Ο παραιτηθείς Γρηγόρης Αναστασιάδης, που ήταν Νο 2 στην ιεραρχία, από το 2000 κατευθύνεται όπως λέγεται στον Δημοσιογραφικό Οργανισμό Λαμπράκη, όπου ο πρώην διευθύνων της ΔΕΗ Στέργιος Νέζης έχει ήδη αναλάβει γενικός διευθυντής του «επιχειρηματικού κέντρου» (μονάδα θυγατρικών εταιρειών ΜΜΕ και γραφείο κυκλοφορίας) του ΔΟΛ. Να υποθέσουμε ότι τα δημοσιεύματα των Νέων και του Βήματος είναι άσχετα με την παρουσία του Νέζη στο Συγκρότημα;

Και κάτι ακόμα: Άραγε, γιατί τα δύο «όργανα» του ΔΟΛ σιωπούσαν επί ΠΑΣΟΚ και δεν έγραφαν τίποτε για τη ΔΕΗ και για την κατάσταση στην οποία την είχε οδηγήσει η τότε διοίκησή της, με αποτέλεσμα σήμερα να κάνουν περίπατο τα κάθε λογής διαπλεκόμενα στον

χώρο της ενέργειας;

Και μιας και το θέμα του «καρτέλ γάλακτος» βρίσκεται στη δημοσιότητα το τελευταίο διάστημα, να θυμίσουμε ότι ο Νέζης προτού πάει στο Συγκρότημα ήταν αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος της Vivartia (ΔΕΛΤΑ κλπ). Τον Νέζη, όσο έμεινε επί κυβέρνησης ΝΔ στη θέση του διευθύνοντα συμβούλου της ΔΕΗ, τον στήριζαν οι Στεφάνου, Αλογόσκουφης και δευτερευόντως ο Σιούφας. Ο τελευταίος βέβαια, μετά την άνοδο της ΝΔ στην κυβέρνηση, ήθελε οπωσδήποτε να μείνει στη θέση του για να του «βγάλει» τους Ολυμπιακούς. Ως γνωστόν όμως, λίγο πριν από τους Αγώνες σημειώθηκε το περίφημο μπλακ-άουτ (12 Ιουλίου 2004). Ο Νέζης το 2000 επελέγη από τον Σημίτη και τον Χριστοδουλάκη για τη ΔΕΗ. Αργότερα λέγεται ότι ήλθε σε σύγκρουση με τον Άκη Τσοχατζόπουλο για θέματα μεγάλων έργων στην Εταιρεία.

Π.Π.

Ο,ΤΙ ΕΛΕΓΑ ΠΑΝΤΑ

Υπερκομματικός και λογικός εμφανίστηκε ο Γιώργος Σουφλιάς την περασμένη εβδομάδα, εγκαινιάζοντας το νέο κομμάτι της Εγνατίας Οδού. Η αμηχανία στο Μαξίμου ανάγκασε τον κ. Ρουσσόπουλο να του τηλεφωνήσει και να τον ρωτήσει τι ακριβώς είπε, για να πάρει από τον υπουργό ΠΕΧΩΔΕ την αποστομωτική απάντηση: «Ό,τι έλεγα πάντα». Κατόπιν τούτου, ο υπουργός Επικρατείας επιχείρησε να βαφτίσει το γερμανικό σύστημα μεικτής εκλογής βουλευτών «αύξηση των βουλευτών Επικρατείας», για να δείξει ότι αυτές τις απόψεις έχει εκφράσει και ο πρωθυπουργός. Όμως, ο κ. Καραμανλής ούτε για γερμανικό σύστημα έχει μιλήσει, ούτε, βεβαίως, για κατάργηση των συνδικαλιστικών οργανώσεων στο δημόσιο τομέα, που θα του έλυνε πολλά προβλήματα.

Γ.Μ.

BYRON GLORY!

Αλλη μια ένδοξη σελίδα έγραψε στην πολυκύμαντη ιστορία του ο λογιότατος Βύρων όταν ηγήθη της πομπής που μετέφερε πίσω την εικόνα της Παναγίας της Ελώνης, στο μοναστήρι από όπου είχε κλαπεί. Για όσους έτριβαν τα μάτια, όντως έζησαν την αναβίωση του Βυζαντίου! Η φιλαρμονική να παιανίζει, οι αξιωματούχοι της αστυνομίας να συνοδεύουν βλοσυροί τον Πολύδωρα που κρατούσε την εικόνα, ο κόσμος να ραίνει με ροδοπέταλα κ.ά. Σαν αναπαράσταση από την επιστροφή του Τιμίου Σταυρού επί Ιουστινιανού στην Κωνσταντινούπολη. Το πιο ανατριχιαστικό; Η προσφώνηση της ελληνικής αστυνομίας ως «όργανο της ειρηνοδώρας βουλής του Θεού»(sic) από τον τοπικό μητροπολίτη! (Αυτά ακούν οι πραιτορες του Βύρωνα και κραδαίνουν σιδερολοστούς στις διαδηλώσεις).

Σως

ΑΝΕΝΤΙΜΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Σ' ένα σπίτι ήταν δουλίτσα που δασκάλα ήμουν κι εγώ.

Και στην ίδια ηλικία, καπριτσιόζα, χαϊδεμένη μια μικρή κυρά από τότες η μαθήτρα μου η Λουκία εβασάνιζε κι εμένα και τη δόλια την Ελένη.

Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη, Δουλίτσα

Στη χώρα μεγαλώνουν οι Λουκίες, όλο καπρίτσια και φορέματα ακριβά. Αρχόντισσες και ηγέτες απ' την κούνια, που αναθρέφονται στις πλούσιες συνοικίες, άρχουσα τάξη: η επόμενη γενιά.

Οι δάσκαλοι τα βρίσκουνε μπαστούνια. Κατέβηκαν σ' ακόμη μια απεργία, και βλέπουν να εκτελούν τις εντολές εκ νέου οι Πραιτορες με σιδερογροθιά, νομίζοντας πως έχουν πια εξουσία. Μα το έργο το 'δαμε άπειρες φορές: η δούλα, η δασκάλα και η κυρά.

Σ.Κ.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

• Πρέπει να θυμόμαστε ως λαός τα δωράκια που επιφύλασσαν οι «σοσιαλιστές» για τους εαυτούς τους, έναντι του έργου που προσέφεραν στη χώρα.

• Ίσως και καμιά προτομή του Κοσκωτά δε θα ήταν κακή ιδέα.

• Ο γνωστός «αδιάφθορος» τηλεισαγγελέας κ. Ζούγκλας ξαναχτύπησε με τη γνωστή συνταγή: «πέτα λάσπη και όλο κάτι θα μείνει».

• Ο λαός έχει τους ηγέτες (και την τηλεόραση) που του αξίζουν.

• Πράσινα γιουσουλφάκια των εργοδοτών κατηγόρησαν δυο συναδέλφους που κοσμούν το επάγγελμα, τον Π. Μπουκάλα και τον Δ. Τρίμη, ως «κότες».

• Τελικά το γιαούρτι που έριξαν στον Ψωμιάδη στη συμπρωτεύουσα έπρεπε να είχε άλλους αποδέκτες.

• Ας όψεται το καρτέλ γάλακτος με τις τιμές που διαμορφώνει στα γιαούρτια.

• Το πιο σύντομο ανέκδοτο του δικομματισμού.

• Επιτροπή ανταγωνισμού!

• Ε ρε, γλέντια!

• Δηλαδή κύριε Αλογόσκουφη μου, πρέπει να γυρέψω αύξηση από τον εκδότη μου 25%;

- Συγκέντρωση στο Πεδίο του Άρεως για τα αυθαίρετα του καναλάρχη Κυριακού (επί ημερών Σημίτη, για να μην ξεχνιόμαστε) και το δίδυμο Σκανδαλίδη-Φώφης έλαμψε διά της απουσίας του.
 - Όχι πως θα πήγαιναν.
 - Όπως και τα εξαπτέρυγα της ΝΔ.
 - Μαύρο στους γαλαζοπράσινους Μαυρογιαλούρους, αγαπητοί αναγνώστες.
- Ν. ΜΟΛ.**

ΤΡΩΤΕ ΧΟΙΡΙΝΟ;

Η αμερικανική κυβέρνηση απαίτησε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε, οι αεροπορικές εταιρίες να γνωστοποιούν στις αμερικανικές αρχές όλα τα προσωπικά δεδομένα των επιβατών προς τις ΗΠΑ. Τώρα, ένα χρόνο μετά, και ύστερα από προσφυγή κάποιων ευρωπαίων πολιτών, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διατύπωσε τις αντιρρήσεις του. Η απόφαση αυτή έχει βέβαια μόνον θεωρητική αξία. Το αστείο (;) είναι ότι μεταξύ άλλων πληροφοριών περιλαμβάνεται και το εάν ο ταξιδιώτης τρώει χοιρινό κρέας. Εγώ πάντως δεν τρώω ποτέ από τα Μακντόναλντς. Είναι κακό αυτό;

ΠΗΡΕ ΤΕΛΙΚΑ ΤΟ ΧΡΙΣΜΑ Η ΝΤΟΡΑ;

Η αγία οικογένεια (Ντόρα-μπαμπάς) φρόντισε να την κάνει στις δύσκολες ώρες που περνούσε ο Καραμανλής και η κυβέρνησή του. Τη στιγμή που στην Ελλάδα καιγόταν το πελεκούδι και η κυβέρνηση τσουρουφλιζόταν από τους «κουμπάρους», τους «Πανάγους» και τα κάθε λογής «καρτέλ», η Ντόρα Μπακογιάννη έκανε αρμένικη βίζιτα στις ΗΠΑ, διαρκείας 15 ημερών, και μάλιστα τις τελευταίες ημέρες την επισκέφθηκε και ο μπαμπάς της. Έδειξε ότι είναι υπεράνω, ότι ασχολείται με σοβαρές υποθέσεις και είναι μακριά από τη μιζέρια των σκανδάλων. Το αλισβερίσι με την Κοντολίζα ήταν άνευ προηγουμένου. «Δώστα

όλα» που λένε, και οι άνθρωποί της στην Αθήνα προσπάθησαν να το μεγαλοποιήσουν και να τους δώσουν διθυραμβικό χαρακτήρα (έτσι δεν είναι, κ. Βούλτεψη;). Λίγο έλειψε, μάλιστα, να παραλληλίσουν με ιστορικές πρωτοβουλίες για το Μεσανατολικό την κίνησή της για σύγκλιση συνόδου σε επίπεδο υπουργών Εξωτερικών του Συμβουλίου Ασφαλείας για το ίδιο θέμα, παρά το γεγονός ότι το Ισραήλ την «έγραψε» κανονικά. Πάντως, το ερώτημα που μένει να απαντηθεί, γι' αυτή την πολυήμερη επίσκεψη στις ΗΠΑ, είναι το εξής: Πήρε έστω και το προ-χρίσμα από τους Αμερικανούς η Ντόρα;

Π.Π.

ΤΙ ΕΝΝΟΕΙ Ο ΠΟΙΗΤΗΣ;

Α μηχανία προκάλεσε στο ΠΑΣΟΚ για ακόμη μια φορά ο Θόδωρος Πάγκαλος με τις δηλώσεις του για τον κ. Αλογοσκούφη. Ακόμη και ο Νίκος Αθανασάκης αναγκάστηκε να κρατήσει αποστάσεις, ενώ φήμες θέλουν τον Γιώργο να είναι έξω φρενών. Πάντως, την καλύτερη ατάκα εκστόμισε ο Βαγγέλης Βενιζέλος όταν ρωτήθηκε από δημοσιογράφους «αν τίθεται θέμα διαγραφής του κ. Πάγκαλου». Γελώντας ειρωνικά και με νόημα, είπε: «Μα, ποτέ δεν τίθεται θέμα για τον κ. Πάγκαλο». Τί ήθελε να πει ο ποιητής;

Γ.Μ.

ΚΟΚΚΑΛΙΝΟΣ

Η δυσφήμιση του ελληνικού ποδοσφαίρου συνεχίζεται ακάθεκτη. Δεν είναι μόνο το χαμηλού επιπέδου θέαμα στις ελληνικές και διεθνείς διοργανώσεις. Είναι κυρίως η αδυναμία εξάλειψης της βίας, η καχυποψία για τα αποτελέσματα των αγώνων και η πεποίθηση ότι ο νέος θεσμός της «Σούπερ Λίγκας» απέτυχε πριν ακόμη ξεκινήσει. Αποκορύφωμα τα όσα συμβαίνουν στο γήπεδο Καραϊσκάκη, όπου τα «σχολιαρόπαιδα» του Κόκκαλη μετατρέπουν την ατμόσφαιρα σε κόλαση μην επιτρέποντας να διεξαχθεί κανονικά ο αγώνας. Σε άλλη χώρα θα επενέβαιναν τα αρμόδια όργανα και θα είχαν επιβληθεί τιμωρίες. Τολμάει όμως να πειράξει κανείς τον Κόκκαλη, τον μέγα ευεργέτη της οικονομίας και του αθλητισμού; Άντε να τα βάλεις τώρα με ολόκληρο Πειραιά, ενόψει μάλιστα και δημοτικών εκλογών.

Σως

ΣΥΝΔΑΙΤΗΜΟΝΕΣ

Προχωρά η σύσφιξη των σχέσεων ανάμεσα στους βουλευτές της ΝΔ και της ηγεσίας του κόμματος. Τα τραπεζώματα δίνουν και παίρνουν, όπως και τα χαμόγελα ευαρέσκειας μπροστά στις κάμερες. Αφού ο πρόεδρος μας παρέχει φιλοξενία μετά φαγητού, υποχρεωνόμαστε και εμείς να μην τον στεναχωρούμε με τα προβλήματά μας. Έτσι όλα εξελίσσονται μέλι-γάλα, έως και ο πάγος ανάμεσα σε Καραμανλή και Σπηλιωτόπουλο έσπασε. Το επιβεβαίωσαν και τα ΜΜΕ: Εντυπωσιάστηκε από το σακάκι και τα τσιγάρα του Άρη. Ναι, αλλά θέση στην κυβέρνηση εξασφαλίζει με αυτά τα προσόντα;

Σως

ΟΙ «ΜΠΑΛΑΣΚΕΣ» ΤΟΥ ΚΥΡ-ΒΥΡΩΝΑ

Το παράκανε αυτός ο απίθανος μπάτσος (χαρακτηρισμό που κερδίζει με το σπαθί του) Σταύρος Μπαλάσκας, με τις αναφορές για «επαγγελματίες διαδηλωσάκηδες» και «εντεταλμένα στελέχη του Συνασπισμού και του ΠΑΜΕ που πάνε στις πορείες για να χτυπούν αστυνομικούς». Σε μια από τις παρουσίες του στα τηλεπαράθυρα δε, κράδαινε και μια προκήρυξη του ΠΑΜΕ για «να μάθουν όλοι ποιοι πάνε στις διαδηλώσεις». Δύο τινά μπορεί να συμβαίνουν: είτε εκεί στη ΓΑΔΑ δεν τους έχουν πει ακόμα ότι το ΚΚΕ και ο συνδικαλισμός έχουν νομιμοποιηθεί στην Ελλάδα και τους το φυλάνε για έκπληξη είτε ο Πολύδωρας σκέπτεται να τα απαγορεύσει ξανά, μαζί με τις διαδηλώσεις και το φυλάει για έκπληξη σε εμάς.

Γ.Α.

ΒΑΥΑΡΟΙ

Η κρατική διαφθορά στην Ελλάδα είναι μια σταθερά του βίου μας από ιδρύσεως του νεοελληνικού κράτους. Πηγή της είναι οι σχέσεις εχθρότητας ανάμεσα στο κράτος και τον λαό. Η εχθρότητα αυτή δημιουργήθηκε εξαιτίας της άνωθεν επιβολής ενός κρατικού μορφώματος που μας ήρθε απ' έξω, από την βαυαρική αντιβασιλεία, το 1833.

ΚΡΑΤΟΣ

Η πρώτη δουλειά αυτής της γερμανικής εξουσίας ήταν να αντικαταστήσει τους παλιούς αυτοδιοικητικούς θεσμούς –που ζούσαν από την αρχαιότητα, το βυζάντιο και την τουρκοκρατία– με έναν καινούργιο αστικό κώδικα, γερμανικής προέλευσης. Αυτή η άνωθεν επιβολή κράτους στην Ελλάδα, ποτέ δεν έγινε αποδεκτή από τους Έλληνες.

ΕΧΘΡΟΤΗΤΑ

Έτσι, ανέκαθεν, κανένας Έλληνας δεν βλέπει ως δικό του το κράτος. Το θεωρεί κάτι ξένο, κάτι το

οποίο πρέπει να κοροϊδέψει, να το εκμεταλλευθεί. Αλλά το ίδιο ισχύει και αντιστρόφως: η κρατική εξουσία στην Ελλάδα αντιμετωπίζει τους πολίτες σαν ξένους, σαν εχθρούς. Επομένως, δεν τίθεται θέμα μόνον διεφθαρμένων προσώπων. Τίθεται, κυρίως, θέμα εχθρικής σχέσης μεταξύ κράτους και πολιτών, η οποία έχει ιστορικές ρίζες.

ΚΟΥΜΠΑΡΟΙ

Εμείς, εδώ, είχαμε σχέσεις προσωπικές, συγγενικές, όταν οι Δυτικοί είχαν σχέσεις νομικές, αφηρημένες, κώδικες επαγγελματικής συμπεριφοράς. Ο Έλληνας των προηγούμενων αιώνων ζούσε με τον παραδοσιακό τρόπο, μέσα στην κοινότητα, στην ομάδα που αναγνώριζε δεσμούς συγγένειας και θρησκείας. Εξού και οι κουμπάροι.

ΦΙΛΟΤΙΜΟ

Διότι ο Έλληνας πρέπει να νιώθει συναισθηματικά εντάξει όταν κάνει μια δουλειά. Δύσκολα θα αφεθεί στον ψυχρό νόμο, τον κώδικα. Δεν αποδίδει. Θέλει την συγγένεια και την φιλία. Τους κουμπάρους του... Έτσι προχωράμε εδώ στην Ελλάδα.

ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Εγώ προσωπικά δεν περιμένω αλλαγές. Ούτε και θεωρώ την ωραία ελληνική παράδοση του ρουσφετιού κάτι τρομερά κακό. Ίσα ίσα που αυτή η παράδοση φέρνει την πολιτική

στα μικρά ανθρώπινα μέτρα, τα ελληνικά, τα δικά μας.

ΑΣΕΠ

Άμα θέλεις να διορίσεις τον γιό σου θα πάρεις ένα τηλέφωνο σε κάποιο παιδάκι που έχεις σε ένα γραφείο. Κάπου θα τρέξεις τέλος πάντων. Δεν θα περιμένεις από τον αφηρημένο θεσμό. Το ΑΣΕΠ θα σε σώσει; Εδώ είναι Ελλάδα. Έτσι δουλεύει το ρωμέικο.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΑ

Έχω μπροστά μου τα νέα αναγνωστικά του δημοτικού. Διαβάζω τα κεφάλαια: Το ένα μιλάει για τις μικρές αγγελίες των εφημερίδων, πώς δηλαδή θα βρούμε διαμέρισμα. Το άλλο για μαγειρική. Το άλλο για τα τρόλνι. Και πάει λέγοντας. Φυσικά υπάρχει και η 17 Νοέμβρη, βεβαίως βεβαίως. Μιλάμε για αίσχος. Τέτοια χυδαία μονομερής αποθέωση της υλικής πλευράς της ζωής δεν έχω ματαδεί. Χρήσιμη γνώση στα χειρότερά της. Λες και απευθύνονται σε ουδετερόνια, σε ρομπότ που τρώνε και κοιμούνται και όχι σε ελληνόπουλα.

ΤΟΥΡΚΙΑ

Αμ, το άλλο; Υπάρχει κεφάλαιο, όπου ισχυρίζεται πως Έλληνες και Τούρκοι είναι σχεδόν πολιτισμικά το ίδιο, επειδή, λέει, τρώνε παστά και μεζεδάκια! Δηλαδή εγώ και η μισή Ελλάδα που πίνουμε ούισκι, τι είμαστε; Σκωτσέζοι;

ΜΕΖΕΔΑΚΙΑ

Γιατί δεν μας το λένε ευθέως: Παιδιά κοιτάξτε, οι Αμερικανοί θέλουν να βάλουμε την Τουρκία στην Ευρώπη και γι' αυτό βοηθείστε. Πρέπει να φαινόμαστε όλοι ότι έχουμε μια κοψιά. Ασχέτως εάν ο άλλος κάνει ραμαζάνι και εγώ κάνω σαρακοστή. Αυτά δεν έχουν καμιά σημασία. Σημασία έχει τι μεζεδάκι τρώς!

ΦΑΣΟΥΛΑΔΑ

Πρέπει, αγαπητοί μου, να προσέχουμε πλέον τι τρώμε, διότι δεν θέλουν και πολύ να μας πούνε ότι τρώμε εθνικιστικά και να μας το απαγορεύσουν. Φασουλάδα τέρμα! Μόνον μεζεδάκια πλέον!

ΦΩΦΗ

Αυτά διδάσκουν στα παιδιά. Θα μου πείτε τι να του διδάξουν; Ότι νομάρχης Αττικής είναι η Φώφη και Θεσσαλονίκης ο Ψωμιάδης; Η σύγχρονη προοδευτική Ελλάδα είναι δυστυχώς παρούσα.

ΔΙΔΥΜΟ

Ο Γιώργος δεν πήγε στη δεξίωση Παπούλια για την ειρήνη. Και λένε ότι οι Αμερικανοί απεχθάνονται τον Παπούλια, με όλα αυτά τα πατριωτικά του. Και έχουνε βάλει τα παπαγαλάκια τους στην Ελλάδα να τον βρίζουνε στις εφημερίδες. Τα διαβάσατε φαντάζομαι. Γιώργος και Ντόρα θα παίξουν το παιχνίδι αυτό. Ωραίο δίδυμο. Μπόλεκ και Λόλεκ.

ΠΕΜΠΤΗ 21.9.2006 –ΤΕΤΑΡΤΗ 4.10.2006

ΠΕΜΠΤΗ 21.9.2006

•Ο κουμπάρος, του κουμπάρου... ω κουμπάρε! Τα έχουν λίγο μπλέξει με τις κουμπιές εκεί στη Νέα Δημοκρατία και να δούμε με ποιο τρόπο θα ξεμπερδέψουν. Στο χορό από σήμερα και ο υπουργός Ανάπτυξης κ. Σιούφας, που κατηγορείται ότι έκανε παραμάγαζο την Επιτροπή Ανταγωνισμού.

• Το ΠΑΣΟΚ αποδοκιμάζει τον Στέφανο Τζουμάκα για τις δηλώσεις του ότι «βουλευτές της Α' και Β' Αθήνας και των δύο μεγάλων κομμάτων είναι πολιτικοί υπάλληλοι του καρτέλ του γάλακτος». Αν έκανε κάτι άλλο, θα ήταν είδηση, και ειδήσεις δεν βγαίνουν πια από το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 22.9.2006

•Το ΑΣΕΠ αδειάζει την κυβέρνηση καθώς θέτει αυστηρούς όρους για τη διενέργεια των συνεντεύξεων στις προσλήψεις. Και τώρα, πώς θα κάνουν εκλογές; Έλα ντε!

•Φεστιβάλ της Νεολαίας του Συνασπισμού. Φεστιβάλ σε γκρι φόντο. Το πολιτισμικό σοκ αυτών που θμμούνται τα Φεστιβάλ του Ρήγα είναι απόλυτο. Το κόκκινο, το πράσινο, το μπλε, το κίτρινο λείπουν. Αν αυτό μαζί με τα χιλιάδες πεταμένα ντενεκεδάκια μπύρας αποτελέσει πολιτιστική πρόταση τότε...

ΣΑΒΒΑΤΟ 23.9.2006

•Η απόλυτη κοροϊδία. Η Νέα Δημοκρατία κέρδισε τις τελευταίες εκλογές στηριζόμενη σε

έναν μεγάλο βαθμό στις ψήφους των συμβασιούχων, που τους είχε υποσχεθεί νομιμοποίηση. Τώρα νομιμοποιούνται μόνο 33.000. Λέτε οι υπόλοιποι να τους μαυρίσουν; Ενδιαφέρον θα έχει.

•Για ακόμη μια εβδομάδα αποφάσισαν οι δάσκαλοι να συνεχίσουν την απεργία τους. Θα έπρεπε, όμως, να ενδιαφέρονται περισσότερο για την παρεχόμενη από αυτούς Παιδεία και λιγότερο για την πάρτη τους,

Υποψήφιος στις δημοτικές. Σίγουρα είναι καλύτερος από πολλούς άλλους που δεωρούνται σάφρονες!

καθώς άρχισαν οι πρώτες αντιδράσεις, γιατί, δυστυχώς, δεν διαθέτουν πια την έξωθεν καλή μαρτυρία.

ΚΥΡΙΑΚΗ 24.9.2006

•Απλησίαστα για τον περισσότερο κόσμο είναι τα νεόδημητα διαμερίσματα. Το αγοραστικό

κοινό πλέον στρέφεται προς τις παλιές πολυκατοικίες, σύμφωνα με έρευνα του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθήνας. Να δω τι θα γίνουν όλα αυτά τα διαμερίσματα που πήραν άδεια κατασκευής το 2005. Τελειώνουν τώρα και φαίνεται ότι θα μείνουν κλειστά για αρκετά χρόνια.

ΔΕΥΤΕΡΑ 25.9.2006

•Τα δωράκια από το υπουργείο Ανάπτυξης δεν έχουν τελειωμό για τις γαλακτοβιομηχανίες. Το τελευταίο –αρκετά γαλαντόμο– σχετίζεται με την επιμήκυνση της ζωής του φρέσκου γάλακτος κατά 10 ημέρες. Ευτυχώς που υπάρχουν και μερικοί που αντιστέκονται!

•Αιχμές αφήνει ο κ. Σουφλιάς για την αναγκαιότητα της απογραφής αλλά και για τον τρόπο με τον οποίο η κυβέρνηση αποκρούει τις καταγγελίες για διαφθορά. Αιχμές, όμως, αφήνει και ο κ. Μειμαράκης για τον κύριο Τσιτουρίδη, σχετικά με το θέμα της διπλής απασχόλησης του πρώην γενικού διευθυντή του υπουργείου του. Κάτι αρχίζει να μην δουλεύει καλά στην κυβέρνηση.

ΤΡΙΤΗ 26.9.2006

•Διευρύνεται το χάσμα μεταξύ της υπουργού Παιδείας και των δασκάλων, οι οποίοι πραγματοποιούν σήμερα νέα πορεία προς το υπουργείο. Η απραξία των μαθητών, όμως, παρατείνει την αγωνία των γονέων, για την οποία φαίνεται ότι δεν ενδιαφέρονται οι δάσκαλοι.

•Οι υψηλότερες θερμοκρασίες εδώ και ένα εκατομμύριο χρόνια καταγράφονται στη Γη. Αυτό, σε συνάρτηση με τα τερτίπια του καιρού, θα οδηγήσει σε μια Γη που θα είναι τελείως διαφορετική από αυτή που γνωρίζουμε σήμερα.

ΤΕΤΑΡΤΗ 27.9.2006

•Θαύμα στην οικονομία! Σε ένα απόγευμα το ΑΕΠ της χώρας αυξήθηκε κατά 30% και η σύγκλιση επετεύχθη. Η Ευρω-

παϊκή Επιτροπή συσκέπτεται για να εκτιμήσει όλες τις παραμέτρους του θαύματος, προσπαθώντας να συνειδητοποιήσει το μέγεθος της ελληνικής παγαποντιάς.

•Φίμωτρο βάζει ουσιαστικά το Μαξίμου στους υπουργούς της κυβέρνησης, καθώς αρχίζουν να πληθαίνουν τα αλήστου μνήμης συντροφικά μαχαιρώματα.

ΠΕΜΠΤΗ 28.9.2006

•Κίνηση αντιπερισπασμού στους κουμπάρους που υποσκάπτουν τα θεμέλια του νεοκαραμανλικού κράτους κάνει ο κ. Σουφλιάς, κατηγορώντας τον σταυρό προτίμησης για την εκλογή βουλευτών ως εστία πολιτικής διαφθοράς, και προτείνει να καταργηθούν τα συνδικάτα στο δημόσιο για να παταχθεί η κρατική διαφθορά. Το ότι με την πιθανή εφαρμογή των μέτρων αυτών το κόμμα, το οποιοδήποτε κόμμα, θα γίνει ο ρυθμιστής των πάντων, το παίρνει κανένας υπόψη του; Λέμε εμείς τώρα!

•Συζήτηση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για το αν τα ελληνικά δικαστήρια μπορούν να στρέφονται κατά του γερμανικού κράτους και να επιδικάζουν αποζημιώσεις για τα εγκλήματα της Κατοχής. Η απόφαση δεν ενδιαφέρει μόνο την Ελλάδα αλλά όλες τις χώρες στις οποίες τα ναζιστικά στρατεύματα διέπραξαν θηριωδίες.

•Απογοητευτική για την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας η έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Τονίζει μάλιστα ότι η άρνηση της Τουρκίας να ανοίξει τα λιμάνια της και τα αεροδρόμιά της στο κυπριακό εμπόριο θα επηρεάσουν σοβαρά τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Κοινώς, Ευρώπη η Τουρκία δεν βλέπει ούτε σε διακόσια χρόνια, και αυτό πρέπει επιτέλους να το συνειδητοποιήσουν οι έλληνες πολιτικοί.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29.9.2006

•Οι πρώτες επιπτώσεις από την αλχημεία Αλογοσκούφη

σχετικά με το ΑΕΠ κάνουν την εμφάνισή τους. Καθώς οι πλούσιες χώρες δεν δικαιούνται χρηματοδότηση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μάς κόβει 1,4 δισ. ευρώ από το Ταμείο Σύγκλισης. Το ερώτημα είναι αν τα είχαν σκεφτεί οι νεοδημοκράτες φωστήρες της οικονομίας όλα αυτά. Γιατί, αν δεν τα είχαν, είναι επικίνδυνοι. Αν τα είχαν και απαξίωσαν τότε...

- Παραγράφονται οι πολιτικές ευθύνες για τις προμήθειες των TOR M-1, καθώς το περιεχόμενο των επίμαχων διαγωνισμών δεν κοινοποιήθηκε στη Βουλή πριν τη λήξη της περιόδου. Όχι τίποτε άλλο, αλλά με την ανικανότητα της κυβέρνησης θα βρουν πάτημα και οι πασόκοι για να υποστηρίξουν ότι δικαιώθηκαν.

- Ό,τι δώσαμε δώσαμε, διαμηνύει στους δασκάλους η κυβέρνηση. Βέβαια! Αφού χαρίζει χρήματα στις Βρυξέλλες.

- Αποχωρεί από την κούρσα για το χρίσμα του υποψηφίου των σοσιαλιστών στις επόμενες προεδρικές εκλογές στη Γαλλία ο Λιονέλ Ζοσπέν. Έτσι, ουσιαστικά η κυρία Σεγκολέν μένει μόνη στη διεκδίκηση του χρίσματος και πλέον βλέπει τον Νικολά Σαρκοζί με άλλο μάτι. Καημένοι Γάλλοι!

ΣΑΒΒΑΤΟ 30.9.2006

- Μυστηριώδης εξαφάνιση των αρχείων της Επιτροπής Ανταγωνισμού σχετικά με το καρτέλ του γάλακτος. Όλοι αναρωτιούνται πώς συνέβη. Ρε παιδιά, ηλεκτρονικά αρχεία είναι. Έχουν γραφτεί εκατομμύρια σελίδες για την προστασία των δεδομένων στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Εσείς από τον ουρανό κατεβήκατε;

- Η πλάκα με την αύξηση του ΑΕΠ σε ένα βράδυ συνεχίζεται. Οι γραφειοκράτες των Βρυξελλών τρίβουν τα χέρια τους, καθώς, όχι μόνο εξοικονόμησαν κονδύλια, αλλά έχουν να λαμβάνουν και από εμάς, αφού πλέον λογιζόμαστε ως πλούσιοι. Τρομάρα μας!

- Και το πόσο σουρεαλιστική εί-

ναι η χώρα αποδεικνύεται καθημερινά. Το κατά τα άλλα πλούσιο κράτος παγώνει τους μισθούς εφαρμόζοντας σκληρή λιτότητα. Τρικυμία εν Συνατάγματι!

ΚΥΡΙΑΚΗ 1.10.2006

- Πλήρης απογοήτευση έχει πέσει στη χώρα. Κάτι που φαίνεται στις δημοσκοπήσεις όλο και περισσότερο. Οι πολίτες αποδοκιμάζουν την κυβέρνηση Καραμανλή και ταυτόχρονα είναι απογοητευμένοι και από την αντιπολίτευση Παπανδρέου. Και ενώ συμβαίνουν όλα αυτά, η Αριστερά κτυπά τα χειρότερα ποσοστά της από το 1900. Τόμπολα!

ΔΕΥΤΕΡΑ 2.10.2006

- Συγκέντρωση των εκπαιδευτικών έξω από το υπουργείο Παιδείας. Η κυβέρνηση τους αντιμετωπίζει με ΜΑΤ και δακρυγόνα. Αλλά και με κάτι χειρότερο. Άνδρας των ΜΑΤ κρατάει σιδεροροθιά. Στρατιωτάκια, ακούνητα και αμίλητα, που λέει και ο Πολύδωρας.

- Στο 1980 στην εποχή Εβρέν γυρνάει η Τουρκία. Οι πασάδες του επιτελείου, σε ρόλο ύπατου θεματοφύλακα του Κεμαλισμού, νουθετούν την κυβέρνηση του πρωθυπουργού Ερντογάν για τις ισλαμικές αποκλίσεις της, απαιτώντας να γίνει σεβαστός ο κοσμικός χαρακτήρας του κράτους.

- Θα μας τρελάνουν οι «οικονομολόγοι» της κυβέρνησης. Στο σχέδιο του προϋπολογισμού του 2007 τα κονδύλια για την υγεία και την παιδεία έχουν περικοπεί. Και όλα αυτά από ένα κράτος που βρίσκεται, σύμφωνα με τη Eurostat, πάνω από το 80% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μήπως αυτά τα παιδιά έχουν διαβάσει άλλη οικονομία άγνωστη στους κοινούς θνητούς;

ΤΡΙΤΗ 3.10.2006

- Πλούσιου κράτους συνέχεια. Μειώνονται οι συντάξεις του ΤΕΒΕ και αυξάνονται οι εισφορές, σύμφωνα με απόφαση που

Το καλό στρατιωτάκι του κ. Πολύδωρα επί το έργον. Η ποινή ήταν η μετάθεσή του στο αστυνομικό τμήμα Παγκρατίου.

είχε πάρει ο «κόκκινος» Πάνος. Πρώτον, αν το κράτος ήταν φτωχό, τι θα έκαναν; Θα τις καταργούσαν τελείως τις συντάξεις; Και δεύτερον, αν δεν ήταν κόκκινος και ήταν μαύρος ο πρώην υπουργός Απασχόλησης, θα άνοιγε και τον Καιάδα;

- Ο υπουργός Εξωτερικών της Νότιας Κορέας Μπαν Κι-μουν είναι ο εκλεκτός του Συμβουλίου Ασφαλείας για να διαδεχθεί τον Κόφι Αναν. Για να δούμε θα ακολουθεί πιστότερα ή όχι τις εντολές της Ουάσιγκτον από τον αποχωρούντα;

- Ιστορικό ρεκόρ όλων των εποχών στη Wall Street που έφτασε τις 11.755,51 μονάδες και έκλεισε τελικά στις 11.727,34, καθώς οι τιμές του πετρελαίου κατακυλούν μειώνοντας το κόστος παραγωγής των αγαθών.

- Λίγους μήνες μετά τη λήξη του πολέμου στον Λίβανο και οι Παλαστίνιοι μπήκαν ξανά στο βαθύ σκοτάδι του εμφύλιου πολέμου.

- Αεροπειρατεία σε αεροπλάνο των τουρκικών αερογραμμών στον εναέριο χώρο της Ελλάδας είχε αίσιο τέλος στο Πρίντζι. Ο τούρκος αεροπειρατής κατά μία εκδοχή ήταν αντιρρησίας συνείδησης και κατά μία δεύτερη ήθελε να διαμαρτυρηθεί για την επίσκεψη του πάπα στην Κωνσταντινούπολη.

ΤΕΤΑΡΤΗ 4.10.2006

- Άμεσα αισθητή κάνει την παρουσία της η Ντόρα, επιστρέφοντας από το πολυήμερο ταξίδι της στις ΗΠΑ. Αφήνει αιχμές για την κυρία Γιαννάκου, τον κύριο Τσιτουρίδη, ενώ χαϊδεύει και τα αυτιά των δασκάλων. Γραμμή των Μπους ή υποθήκες για το μέλλον; Ό,τι και να είναι πάντως, είναι κακό για όλους μας.

- Οριστικοποιήθηκαν οι υποψηφιότητες για τους υποψηφίους του χρίσματος των σοσιαλιστών στη Γαλλία: Σεγκολέν Ρουαγιάλ, Ντομινίκ Στρώς Καν και Λοράν Φαμπιούς. Για την πρώτη, αποκαλύφθηκε χθες ότι ο αδελφός της ήταν ένα από τα «καλά» παιδιά των μυστικών υπηρεσιών του Μπερλάν που βύθισαν με βόμβα το *Rainbow Warrior* της Greenpeace, το 1985 στη Νέα Ζηλανδία. Ωραία αδελφία έχει η πιθανότατα επόμενη πρόεδρος της Γαλλίας.

- Άρχισαν τα όργανα για το Κόσσοβο. Ο πρωθυπουργός της Αλβανίας Σαλί Μπερίσα, μιλώντας στο Συμβούλιο της Ευρώπης, χαρακτήρισε μη ρεαλιστική την εναντίωση της Σερβίας σε ένα ανεξάρτητο Κοσσυφοπέδιο. Η «μεγάλη» Αλβανία προ των πυλών της Βαλκανικής!

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ Δ' Ο
ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ

• Δεν είναι εύκολη η δουλειά ενός τηλεπαρουσιαστή. Το γνωρίζουμε. Συγχωρητέο και κάποιο σαρδάμ. Αλλά εδώ είναι άλλης κατηγορίας το αμάρτημα. Και μάλιστα στο κρατικό κανάλι, όπου ειπώθηκε και επαναλήφθηκε ίδιο και στο βραδινό δελτίο. Για τη συναυλία της *Ορχήστρας των Χρωμάτων* στο Μουσείο Μπενάκη πρόκειται. Μάθαμε ότι μεταξύ των έργων που εκτελέστηκαν ήταν και του «μεγάλου έλληνα συνθέτη Σισιλιανού». Ντροπή, παιδιά! Ο πολιτιστικός συντάκτης όφειλε να γνωρίζει ότι Σισιλιάνος και όχι Σισιλιανός προφέρεται ο δύσμοιρος!

• Πάλι για το κρατικό κανάλι. Την περασμένη Κυριακή προβαλλόταν η παλιά ταινία Άγγελος με την Μάρλεν Ντήτριχ. Αφού είδαμε την αρχή της ταινίας, μετά τις διαφημίσεις, άρχισε η ταινία και πάλι από την αρχή. Μετά από ένα τέταρτο ξανά διαφημίσεις και κατόπιν συνεχίστηκε η προβολή από εκεί που είχαμε μείνει στο πρώτο μέρος. Καλά, αποκοιμήθηκε ο σκηνοθέτης ροής ή όπως αλλιώς λέγεται ο υπεύθυνος, αλλά εμείς γιατί πρέπει να πληρώνουμε την ΕΡΤ; Δεν υπάρχουν αρμόδιοι και υπεύθυνοι στο μαγαζί της Αγίας Παρασκευής;

• Ο Αλέξης Παπαχελάς θα μας φωτίζει τώρα από την *Καθημερινή* με τις αναλύσεις του. Αλλά και εκείνο το άρθρο στο κυριακάτικο φύλλο της 1ης Οκτωβρίου με τίτλο: «Γιατί πέτυχαν Μπλερ και Κλίντον» ήταν πέραν του αναμενομένου. Αχ,

τα παπαγαλάκια!

• Άρχισαν τα όργανα στο πάλκο του ελληνικού Τύπου. Και εκείνη που σέρνει τον χορό δεν είναι άλλη από την κυρία Αγγελουπούλου. Άλλωστε, τις δικές της κινήσεις περιμένουν άπαντα τα διαπλεκόμενα των ΜΜΕ για να απαντήσουν (εάν βέβαια έχουν τα οικονομικά μέσα για να το πράξουν μέσα στη γενικότερη καχεξία που τα διέπει). Και δεν θέλω να ξανακούσω κουβέντα ότι ο Ρουσσόπουλος δεν τα πάει καλά με τον Τύπο. Επί εποχής του θα κλείσουν όλες οι εφημερίδες της Δεξιάς. Πράγμα πολύ καλό για την ελευθεροτυπία γενικότερα και τους εναπομείναντες εκδότες της ειδικότερα, οι οποίοι συνωστίζονται στο Ταμείο Συντάξεων της κας Αγγελουπούλου.

• Το πρώτο μήνυμα που έστειλε η κυρία Γιάννα ήταν προς το Μαξίμου, για να σταματήσει να έχει αυταπάτες ότι θα συνεχίσει να ελέγχει το συγκρότημα των Τραχώνων. Έβγαλε από τη θέση του διευθυντή του Τύπου της Κυριακής τον άνθρωπο του Μαξίμου Νίκο Σίμο και έβαλε στη θέση του τον Λάμπρο Σμαϊλή. Καλή επιτυχία πάντως στον φίλο Λάμπρο, αν και είναι βέβαιο ότι διαθέτει ήδη και τις ευλογίες του Μεγαλοδύναμου –όχι πάντως μέσω του εν Ελλάδι εκπροσώπου του.

• Ο Λάμπρος Σμαϊλής ξεκίνησε την καριέρα του από τον *Ε.Τ.*, μεταπήδησε στο *Έθνος*, από όπου λέγεται ότι έφυγε με εντολή του μεγάλου αφεντικού, και συνέχισε ως διευθυντής στην *Απογευματινή*, την οποία ανέβασε την εποχή της «βαβυλιάδας», αλλά επειδή τα έβαλε με τον εκπρόσωπο του Μεγαλοδύναμου στην Αθήνα αναχώρησε πέρυσι αιφνιδίως για το *Βήμα* του κουμπάρου του Ψυχάρη.

• Ο Νίκος Σίμος, ο «άνθρωπος του Καραμανλή», που υποτίθεται ότι θα λειτουργούσε ως δικλείδα ασφαλείας για να παραιμείνει η εφημερίδα κοντά

στο Μαξίμου, θα αποκτήσει τον τίτλο του «εκδότη» (είναι ήδη στο νέο Δ.Σ. του *Ελεύθερου Τύπου*). Τύποις όμως, επειδή ως γνωστόν ο πραγματικός εκδότης είναι η κυρία Γιάννα και ασκεί την εξουσία της μέσω του διευθυντή. Κι ύστερα σου λένε ότι ο Καραμανλής ξανάρχισε τις πάστες.

• Στον καθημερινό *Ελεύθερο Τύπο*, προς το παρόν, δεν ακούγεται κάτι που να δείχνει ότι ο σημερινός διευθυντής του Α. Κούτρας φεύγει ή μένει. Ο ίδιος, πάντως, σκίζεται για να μείνει, αλλά μάλλον τον βλέπω να ακολουθεί τον άνθρωπο που τον ανακάλυψε (τον Γ. Κύρτσο) μαζί με άλλους φωστήρες της δημοσιογραφίας, που κατόπινσαν μια εφημερίδα που πουλούσε 200.000 φύλλα στο επίπεδο των 30.000.

• Οι πρώτες κινήσεις της κας Αγγελουπούλου δείχνουν πεντακάθαρα ότι μέχρι να ξεκαθαρίσει το πολιτικό σκηνικό θα το παίξει «δίπορτο», ή μάλλον «τρίπορτο». Και με τη ΝΔ και με το ΠΑΣΟΚ, αλλά και με τους «εκσυγχρονιστές» που αναζητούν έκφραση. Γι' αυτό πήρε από το *Βήμα* έναν γνωστό πασόκο, από την *Απογευματινή* έναν γνωστό νεοδημοκράτη δημοσιογράφο και από το *MEGA* έναν «εκσυγχρονιστή».

• Από την άλλη, είναι βέβαιο ότι δεν πρόκειται ούτε να στηρίξει φανατικά τον Καραμανλή, αλλά ούτε και να τον κτυπήσει. Τουλάχιστον, όχι όσο δεν αμφισβητείται. Εξάλλου και εγώ να ήμουν στη θέση της και να ήξερα ότι, ενώ ο Καραμανλής δεν μου είπε ούτε ένα μπράβο για τους Ολυμπιακούς, ο Παπανδρέου με βράβευσε για τους Αγώνες στο συνέδριο του ΠΑΣΟΚ, δεν θα είχα και τόσο μεγάλη σκοτούρα για να σταθώ δίπλα στον Καραμανλή, όταν αυτός περνάει δύσκολες στιγμές. Όπως και να 'χει πάντως, γίνεται φανερό ότι ο *Ελ. Τύπος* σταδιακά θα εγκαταλείψει τον τίτλο της «ναυαρχίδας της ΝΔ» και θα γίνει μια εφημερίδα της «ισορροπίας» και μετά βλέπο-

ντας και κάνοντας. Ίσως και να παραδειγματισθούμε από τα «καθαρά χέρια» της Ιταλίας.

• Η Γιάννα πήρε από το *Βήμα* τον γνωστό πασόκο πολιτικό συντάκτη Γ. Λακόπουλο, για τον οποίο λέγεται ότι διαπραγματευόταν και με την *Καθημερινή* (στη διεύθυνση της εφημερίδας του Αλαφούζου προαλείφεται για επικεφαλής ο Παπαχελάς, προερχόμενος επίσης από το *Βήμα*). Τα κείμενα του Λακόπουλου είναι σίγουρο ότι θα βρουν φανατικό κοινό ανάμεσα στους αναγνώστες του *Ελ. Τύπου* και θα γίνουν «μπεστ σέλερ». Όπως άλλωστε και το βιβλίο του *Το Μυθιστόρημα του ΠΑΣΟΚ*, για το οποίο ο Ψυχάρης επίσης έλεγε ότι «θα είναι πολύτιμο υλικό για τον ιστορικό του μέλλοντος, και είμαι βέβαιος ότι θα γίνει μπεστ σέλερ». Από την άλλη μεριά, η Αγγελουπούλου προσέλαβε από την *Απογευματινή* τον ταυτισμένο με την Ρηγίλλης Κοττάκη (αχ, εκείνη η συνέντευξη που έκανε με τον Μητσοτάκη στη ΝΕΤ!). Παράλληλα, λέγεται ότι και ο Γ. Προβής, ένας εκ των ανθρώπων της στο «επικοινωνιακό τιμ» των Ολυμπιακών Αγώνων θα πάει κι αυτός στους Τράχωνες (ελπίζω κάτι να του 'μεινε από την ΚΝΕ, επειδή θα είναι ένα πολύ χρήσιμο ιδεολογικό εργαλείο για τους αναγνώστες του *Ε.Τ.*).

• Μάρτυς μου ο Μαρξ. Δεν θέλω να κάνω το «πολιτικό μέντιουμ» αλλά, εάν όσα ακούγονται στην πιάτσα έχουν βάση, τότε οι «μεταγραφές» που έγιναν τις τελευταίες ημέρες προς τον *Ελ. Τύπο*, και αυτές που πρόκειται να γίνουν, μάλλον δείχνουν ότι σε λίγο καιρό, αν μείνει στον Καραμανλή έστω και μια εφημερίδα που να τον στηρίζει ανοικτά, τότε θα πρόκειται για κατόρθωμα. Ο Τράγκας το κλείνει το μαγαζί (λένε ότι τα πούλησε ήδη όλα στη Γιάννα), ο Ρίζος γέρασε ο κακομοίρης και άλλωστε είχε ανέκαθεν πολύ καλές σχέσεις με την Μαρίκα, η *Καθημερινή* πάει πέταξε σε νεο-

εκσυγχρονιστικά πεδία.

•Μήπως το STAR επιστρέφει στις πράσινες ιδεολογικές κατβολές του; Γιατί ανάμεσα στα τοπ μόντελ και τα εγχώρια κακέκτυπά τους (για να μην πω «χοντρολες» και με φωνάξει ο εισαγγελέας) είδαμε και κάποιον που προόριζε ο Γιωργάκης για εκπρόσωπό του στη θέση του «Αρκούδου» να κάνει τον σχολιαστή. Τώρα θα μου πείτε είδε ποτέ κανείς κανέναν νεοδημοκράτη στο κανάλι αυτό;

•Το άκουσα και δεν ήξερα αν έπρεπε να κλάψω ή να γελάσω. Για τη θέση του διευθυντή του καθημερινού *Ελεύθερου Τύπου* προορίζεται ο γνωστός αριστερός δημοσιογράφος κ. Σεραφείμ Φυντανίδης που αποχωρεί από την *Ελευθεροτυπία*. Αν

μη τι άλλο θα του προσδώσει «στυλ», στο οποίο, ως γνωστόν, ειδικεύεται η σύζυγός του. Στην περίπτωση πάντως αυτή, βλέπω τον Βαρδινογιάννη να βάζει τελικά το χέρι στην τσέπη, αν δεν το έχει βάλει ήδη, και να αγοράζει και την υπόλοιπη *Ελευθεροτυπία* μπας και μείνει και καμιά εφημερίδα να στηρίζει τον Καραμανλή. Τη θέση του κ. Φυντανίδη αναλαμβάνει ο κ. Βαγγέλης Παναγόπουλος. Μέχρι εδώ εντάξει. Πρόκειται περί εκδοτικών παιγνιδιών. Τα χειρότερα, όμως, έπονται, καθώς ως πρώτη κίνηση της νέας ιδιοκτησίας αναμένεται το κλείσιμο των ενθέτων και, βέβαια, η με κάποιο τρόπο αποχώρηση, απόλυση εθελουσία σεβαστού αριθμού συντακτών. Εμπρός στο δρόμο που

χάραξε η *Καθημερινή*!

•«Την ίδια ατιμωρησία απολαμβάνουν ακόμη μεγαλοεργολάβοι, προμηθευτές οπλικών συστημάτων κλπ, και όλα αυτά έχουν δημιουργήσει δικαιολογημένες πικρίες σε όσους ψήφισαν τη Νέα Δημοκρατία, τον Μάρτιο του 2004, ενώ όπλισαν με θάρρος τα λαμόγια του ΠΑΣΟΚ που αντεπιτίθενται με θράσος τώρα, προσπαθώντας να περάσουν στην κοινή γνώμη το μήνυμα ότι διεφθαρμένη δεν ήταν μόνον η κυβέρνηση Σημίτη, αλλά τα ίδια ακριβώς συμβαίνουν και τώρα. Αυτή την τελευταία ύπουλη επίθεση πρέπει να την αντιμετωπίσει σκληρά και αποστομωτικά η κυβέρνηση, ώστε να κλείσει για πάντα τα χείλη των ασεβών». Πού δημοσιεύτηκε το παραπάνω από-

σπασμα; Στο κύριο άρθρο της *Καθημερινής*, ναυαρχίδας κάποτε του αγώνα κατά της διαπλοκής. Ποιος το υπογράφει; Ο πολύς κ. Ν. Νικολάου, επί χρόνια συνεργάτης του Χρ. Λαμπράκη και άνθρωπος του ΠΑΣΟΚ, του Σημίτη κλπ κλπ, για τον οποίο εφευρέθηκε ο όρος «δημοσιογράφος του κατεστημένου». Αυτός είναι και ο λόγος που αυξήθηκε τελευταία η κατανάλωση λεξοτανίλ μεταξύ των παλαιών συνεργατών της εφημερίδας.

•Εκρηξη στον Αντέννα την Τετάρτη. Η Ελλη Στάη έστειλε με εξώδικο στο σταθμό την πρόθεσή της να διακόψει τη συνεργασία τους λόγω της συνύπαρξής της με τον Νίκο Ευαγγελάτο στο καθημερινό κεντρικό δελτίο.

Ανδρέας Ζαρμπαλάς Ο Άλλος Χάρτης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Ανδρέας Ζαρμπαλάς
Ο Άλλος Χάρτης
Πρόλογος: Ν. Φαράκλας

«Ο Άλλος Χάρτης» επιχειρεί να καταγράψει και να «αναστηλώσει» χωριά και πολιτείες στους νομούς Αργυροκάστρου και Αγ. Σαράντα, που με επιμονή πέτρας και μνήμης, αρνούνται να μας αποχωριστούν.

Στην Ήπειρο, το αγαπημένο παιχνίδι των καιρών δεν ήταν άλλο από το να αλλάζουν το χάρτη. Έτσι απλά, σα να παίζανε το κομπολόι, ξεριζώναν χωριά από τον τόπο τους και τα εκτοπίζανε σε άγνωστα μέρη. Κάποια άλλα τα διαλύανε και οι οικογένειες ξαναρίζωναν σε γειτονοχώρια. Πατούσαν ανθισμένες πολιτείες και οι πολιτείες δεν ξαναφύτρωναν πια.

Εκδόσεις Πολύτυπο. Κεντρική διάθεση:
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα, τηλ.: 210-72.32.819

«Πάρτι» αυθαιρεσίας στον Ελαιώνα

της Βέτας Μεγάλου

Έκλεισαν τα ποτάμια, έχτισαν μεγαθήρια, έκοψαν τα δέντρα για να φτιάξουν αυτοκινητόδρομους, μπάζωσαν τα ρέματα. «Έθαψαν» την Αθήνα κάτω απο τόνους τσιμέντο και καταδίκασαν τους κατοίκους της στην ισόβια «ποινή» της έλλειψης οξυγόνου. Με λίγα λόγια κατέστρεψαν μια πόλη που θα μπορούσε να είναι πιο όμορφη και υγιής από

δεκάδες άλλες ευρωπαϊκές. Μόνη ελπίδα για να αναπνεύσει, επιτέλους, η Αθήνα ήταν δύο χώροι χιλιάδων στρεμμάτων: το πρώην αεροδρόμιο του Ελληνικού και ο Ελαιώνας. Η τύχη του πρώτου δεν έχει αποφασιστεί οριστικώς. Η απόφαση όμως για τον δεύτερο ήταν η «καταδίκη» του σε τσιμεντοποίηση.

Άποψη του Ελαιώνα στην Αθήνα του 1842 περίπου, όπως απεικονίζεται σε υδατογραφία του Τζ. Σραντζ (από το μουσείο Βούρου-Ευταξία).

«Έτσι χάθηκε η μεγάλη ευκαιρία και το όνειρο χιλιάδων Αθηναίων να γίνει ο Ελαιώνας ένα πραγματικό πάρκο, ένας χώρος ήπιας αναψυχής» ανέφερε στο Αντί ο βουλευτής του Συνασπισμού Φώτης Κουβέλης. Στη συνεδρίαση της 25ης Σεπτεμβρίου το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Αθηναίων αποφάσισε ομόφωνα την έγκριση της τροποποίησης του μνημονίου συνεργασίας με τον Ερασιτέχνη ΠΑΟ και την «ΠΑΕ Παναθηναϊκός» και εξουσιοδότησε τον δήμαρχο Αθηναίων Θεόδωρο Μπεχράκη να υπογράψει τις σχετικές οριστικές συμβάσεις, που θα καθορίζουν τις σχέσεις Δήμου Αθηναίων και Παναθηναϊκού σχετικά με το έργο της διπλής ανάπλασης. Έτσι, η κατασκευή του γηπέδου μπαίνει στην τελική ευθεία. Εντός του Οκτωβρίου αναμένεται να ξεκινήσουν οι μελέτες και μέσα στο 2007 οι εργασίες κατασκευής του που, κατά το ΥΠΕΧΩΔΕ, «θα αναβαθμί-

σουν την περιοχή».

Δυστυχώς, όμως, δεν μιλάμε μόνο για ένα γήπεδο 40.000 θέσεων. Εκτός από αυτό, μιλάμε και για θηριώδεις εγκαταστάσεις, σύμφωνα με την τροπολογία Σουφλιά στο σχέδιο νόμου για το Κτηματολόγιο. Όπως αναφέρει επί λέξει η τροπολογία «στο οικοδομικό τετράγωνο 45α (σ.σ. το σημείο όπου σήμερα βρίσκεται το εργοστάσιο της ΕΤΜΑ) επιτρέπονται οι χρήσεις εμπορικών καταστημάτων, υπεραγορών, πολυκαταστημάτων, γραφείων, τραπεζών, ασφαλειών, κοινωφελών οργανισμών, διοίκησης, εστιατορίων, αναψυκτηρίων, χώρων συνάθροισης κοινού, κέντρων διασκέδασης-αναψυχής, εγκαταστάσεων εμπορικών εκθέσεων, κτιρίων στάθμευσης και κτιρίων κοινωνικής πρόνοιας».

Για τον λόγο αυτόν, άλλωστε, ο συντελεστής δόμησης διπλασιάστηκε από 0,8 σε 1,6, ενώ «στο γήπεδο ποδοσφαίρου

εκτός από τις κυρίως αθλητικές δραστηριότητες και τις βοηθητικές τους εξυπηρετήσεις επιτρέπονται και οι χρήσεις χώρων ιατρικής υποστήριξης και αποκατάστασης αθλητών, αιθουσών πολλών χρήσεων πολιτισμού και αναψυχής, χώρων εστίασης και εμπορικών χρήσεων, πολυλειτουργικών χώρων άθλησης και υγιεινής, αθλητικών ξενώνων και χώρων φιλοξενίας, χώρων συνάθροισης κοινού, εγκαταστάσεων εμπορικών εκθέσεων, καθώς και χώρων εξυπηρέτησης τύπου και μέσων μαζικής ενημέρωσης».

Το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος του κτιρίου του γηπέδου είναι τα 35 μέτρα, στα οποία προστίθενται άλλα 8 μέτρα για στέγαστρα, ικριώματα φωτισμού και εγκαταστάσεις ραδιοτηλεοπτικών μέσων. Σύνολο, δηλαδή, 43 μέτρα ύψος!

«Η μάχη μετά τη νομοθετική ρύθμιση πρέπει να δοθεί έτσι ώστε να περιορι-

στεί, κατά το δυνατόν, η μεγάλη ζημιά. Να δοθεί μάχη προκειμένου να υπάρξουν έστω κάποιοι πνεύμονες πρασί-νου» τονίζει ο κ. Κουβέλης και προσθέ-τει: «Το γήπεδο είναι αυτονόητο ότι θα δημιουργήσει τεράστια επιβάρυνση στην περιοχή. Θα υπάρχει συσσώρευση οχημάτων, φιλάθλων και αθλητών αλλά και πολλών άλλων συμπολιτών μας, οι οποίοι θα κάνουν χρήση των εμπορικών εγκαταστάσεων που θα λειτουργούν πο-λύ κοντά στο γήπεδο».

Έτσι, η Αθήνα χάνει ίσως την τελευταία της ευκαιρία να «αναπνεύσει». Εκεί όπου ο Πλάτωνας ίδρυσε τη φιλοσοφική του σχολή, εκεί όπου οι μαθητές του περπατούσαν κατά μήκος του Κηφισού στο «Κάλλιστον Προάστειον», εκεί όπου κατά τον Πausanias εμφανίστηκε η δεύ-τερη ελιά στον κόσμο, τώρα «φυτρώ-νουν» γήπεδα, κέντρα διασκέδασης και εμπορικά πολυκαταστήματα.

Και δεν είναι μόνο το γήπεδο. Σήμερα επρόκειτο να κατατεθεί στη Βουλή το νο-μοσχέδιο του ΥΠΕΧΩΔΕ, στο οποίο προ-βλέπεται επίσης η κατασκευή, στην ευ-ρύτερη περιοχή του Ελαιώνα, του περί-φημου τζαμιού, που μέχρι τώρα παρέ-μενε ανεπλήρωτη υπόσχεση. Το τζαμί θα κατασκευασθεί με χρηματοδότηση του Υπουργείου Παιδείας, αλλά πουθε-νά δεν αναφέρεται ποιος οργανισμός ή

Μια απέραντη χωματερή...

ίδρυμα θα διαχειρίζεται τα χρήματα που θα διατεθούν.

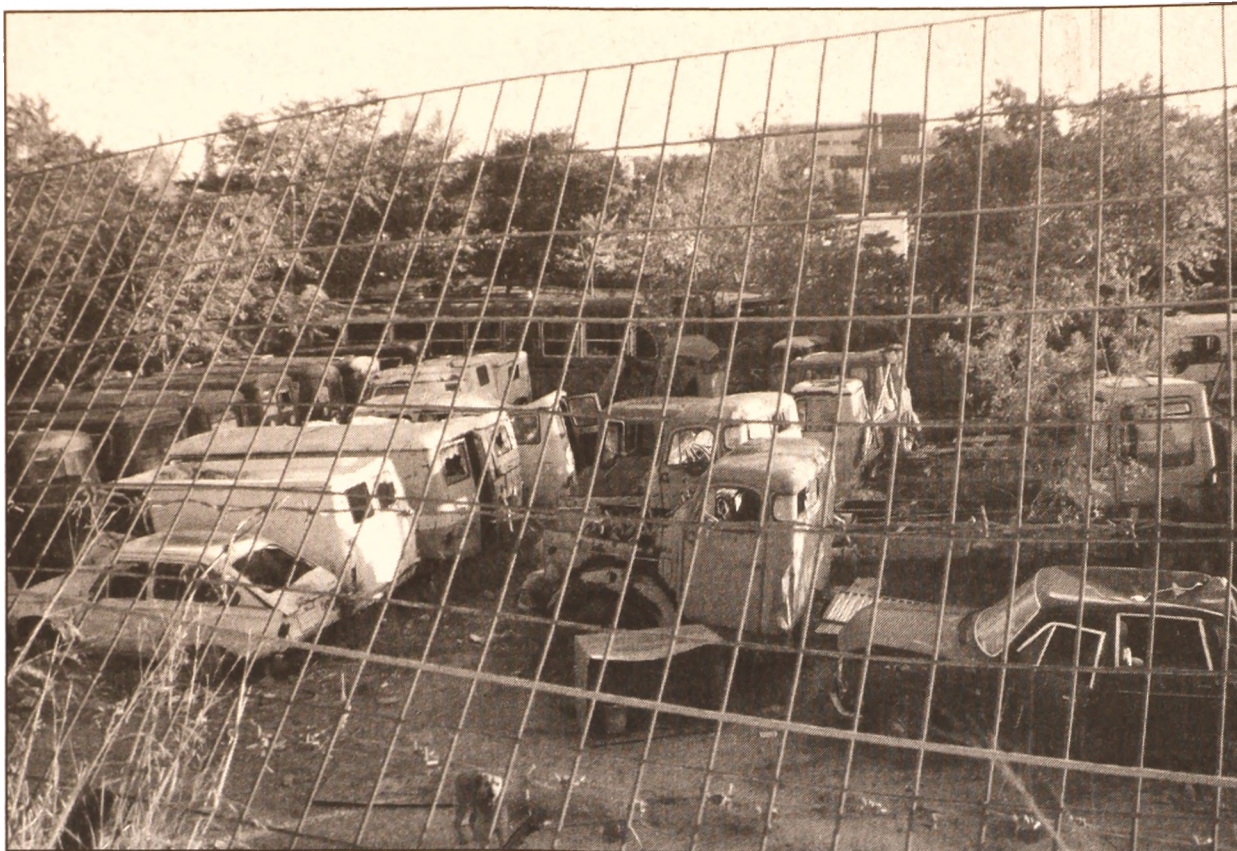
Για περισσότερα από 20 χρόνια ο Ελαι-ώνας «αναβαθμιζόταν» στα χαρτιά και τις προεκλογικές εξαγγελίες. Η αδρά-νεια της πολιτείας έφερε την κατάσταση στο απροχώρητο. Και αντί οι εκάστοτε

κυβερνήσεις να «δουν» ζεστά το θέμα και να δώσουν επιτέλους ένα τέλος στην αυθαιρεσία και την άναρχη δόμηση, άφησαν τον Ελαιώνα στην τύχη του και τώρα βρήκαν τη... «λύση» για την ανα-μόρφωσή του. «Καμιά κυβέρνηση δεν ενδιαφέρθηκε» επισημαίνει ο κ. Κουβέ-λης. «Ο Δήμος Αθηναίων έχει τις τερά-στιες ευθύνες του, γιατί επί πολλά χρό-νια ήταν σε απόλυτη αδράνεια. Έτσι λοι-πόν μέσα από την εγκατάλειψη του ζητή-ματος προέκυψε η "λύση" της εγκατά-στασης στην περιοχή του γηπέδου του Παναθηναϊκού».

Από το 1988 το Αντί, με μια συνεχή σει-ρά δημοσιευμάτων και εκδηλώσεων, ενημέρωσε και ευαισθητοποίησε την κοινή γνώμη για την τραγική κατάσταση στον Ελαιώνα. Στην πρώτη εκδήλωση που έγινε στην αλάνα επί της οδού Αγίας Άννης 43, έδωσαν το παρών υπουργοί, υπηρεσιακοί παράγοντες, δήμαρχοι, εκ-πρόσωποι κομμάτων και πλήθος κό-σμου. Ακολούθησαν και άλλες εκδηλώ-σεις τα επόμενα χρόνια, στις οποίες όλοι όσοι συμμετείχαν, από τους υπουργούς και τους δημάρχους μέχρι τους επιστή-μονες και τους απλούς πολίτες, συμφω-νούσαν απολύτως με την άποψη πως η εικόνα του Ελαιώνα είναι τραγική και πως πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα,

...και νεκροταφείο αυτοκινήτων.

ώστε να απομακρυνθούν οι ρυπογόνες βιομηχανίες και να μεταμορφωθεί σε πνεύμονα πρασίνου.

Όσες προσπάθειες, όμως, κι αν έκανε το Αντί και όσοι ευαισθητοποιήθηκαν με το θέμα του Ελαιώνα όση έκταση και αν πήρε το θέμα, με την πάροδο των χρόνων και την εγκληματική αδιαφορία της πολιτείας, η κατάσταση έγινε ακόμη πιο τραγική. Σήμερα, αν περπατήσει κανείς στην Ορφέως, την Αγίας Άννης, την Αγίου Πολυκάρπου, την Ιερά Οδό και τη Μαρκόνι, θα πρέπει να κρατήσει την αναπνοή του για να μην «πνιγεί» από το καυσαέριο και να κλείσει τα μάτια του μπροστά στα νεκροταφεία αυτοκινήτων και τους απέραντους σκουπιδότοπους.

«Όταν ήμουν 10 χρονών, έφευγα με το πατίνι μου από την οδό Σερβίων και μέσα από χωματόδρομους και χωράφια πήγαινα να ταΐσω τα γουρούνια που είχε σε ένα περιβόλι ο πατέρας μου» θυμάται με νοσταλγία ο κυρ-Δημήτρης. Σήμερα, 58 χρόνια μετά, περπατώντας μαζί του στα στενά του Ελαιώνα του ζητήσαμε τη γνώμη του για την κατασκευή του γηπέδου του Παναθηναϊκού και των υπολοίπων εγκαταστάσεων. Με εμφανή την απογοήτευση στο πρόσωπό του για τα χρόνια που χάθηκαν χωρίς κανείς να ενδιαφερθεί ουσιαστικά για τη «χαβούζα» της Αθήνας, μας απάντησε: «Αφού δεν πρόκειται να γίνει τίποτε άλλο, ας γίνει αυτό. Αφού τόσα χρόνια λένε για πάρκα και καινούργιους δρόμους και τίποτα

δεν κάνουν, τουλάχιστον τώρα ίσως μείνει λίγος ελεύθερος χώρος να φυτέψουν κανένα δεντράκι».

Την ίδια γνώμη με τον κυρ-Δημήτρη έχει και η πλειονότητα των κατοίκων της περιοχής, διαπιστώνει ο κ. Κουβέλης: «Δυστυχώς έχουν αποδεχθεί τη «λύση» του γηπέδου. Με τη λογική του υπερωριμού φρούτου που σαπίζει κάποια στιγμή, προκαλεί ανακούφιση στους κατοίκους έστω αυτή η λύση. Όλοι έβλεπαν επι δεκαετίες να παραμένει το όραμα για έναν άλλο Ελαιώνα, και όταν δεν είδαν αποτέλεσμα κάποιοι ανακουφίστηκαν –έστω κι αν εγώ δεν συμμερίζομαι την ανακούφισή τους– με τη νέα ρύθμιση που έγινε για την εγκατάσταση του γηπέδου του Παναθηναϊκού».

Μόλις 2 χιλιόμετρα από το κέντρο της πρωτεύουσας η πάλοι ποτέ πηγή ζωής για τους Αθηναίους έγινε ο ίδιος τους ο εφιάλτης. Περπατώντας στην περιοχή ή οδηγώντας στις γειτονιές που είναι γεμάτες από εργοστάσια, πρακτορεία, αποθήκες, βαφεία, αυτοκίνητα και συνεργεία, μια ελιά δεν βλέπεις και ας ονομάζεται Ελαιώνας. Πρόκειται για μια περιοχή 9.000 στρεμμάτων που αποτελεί εστία ρύπανσης για την Αθήνα, καθώς εκπέμπει το 1/3 του μονοξειδίου του άνθρακα της πρωτεύουσας, σύμφωνα με τον «Σύνδεσμο οργάνωσης, διαχείρισης και ανάπτυξης του Ελαιώνα». Μια περιοχή που ευθύνεται για το 24% του διοξειδίου του θείου που παράγεται από τη

βιομηχανία της Αθήνας και για ένα σφρό άλλους μικροοργανισμούς και σωματίδια που εκπέμπουν τα εργοστάσια και οι βιοτεχνίες.

Διοικητικά ο Ελαιώνας ανήκει σε τρεις νομαρχίες (Αθηνών, Πειραιώς και Δυτικής Αττικής) και σε πέντε δήμους (Αθηναίων, Αιγάλεω, Ταύρου, Αγίου Ιωάννη Ρέντη και Περιστερίου). Όμως, όσο κι αν οι δήμοι ενδιαφέρονται για την αναβάθμιση του Ελαιώνα, «η πολιτεία δεν δίνει δεκάρα τσακιστή» αναφέρει χαρακτηριστικά ο δήμαρχος Αγ. Ιωάννη Ρέντη Γιώργος Ιωακειμίδης. «Προχωρήσαμε σε πράξεις εφαρμογής και στόχος μας είναι η μισή έκταση από αυτή που ανήκει στο δήμο μας να μεταμορφωθεί σε πάρκα και πλατείες με πράσινο. Δυστυχώς, όμως, η πολιτεία έχει ξεχάσει τον Ελαιώνα».

Αντιθέτως, η κυβέρνηση, εκτός από το γήπεδο και τις άλλες –εμπορικές κυρίως– εγκαταστάσεις, «θυμήθηκε» τον Ελαιώνα για να φτιάξει και το τζαμί, το οποίο θα ανεγερθεί σε μια έκτασή που είναι μέρος του στρατοπέδου «Ναυτικό Οχυρό». Χώρος εύκολα προσβάσιμος στους μουσουλμάνους, καθώς θα βρίσκεται μόλις 700 μέτρα από τον καινούργιο σταθμό του Μετρό στον Άγιο Σάββα, αλλά όχι μέσα στο κέντρο της πόλης, εκεί όπου ζουν, με κίνδυνο να «γκετοποιηθούν».

Τόσα χρόνια αδιαφορίας μετέτρεψαν τον Ελαιώνα σε «πάρτι» αυθαιρεσίας, σε μια περιοχή όπου κυριαρχεί το πολεοδομικό χάος. Ανάμεσα στα σκουπίδια, τις μάντρες, τις βιοτεχνίες, τα σιδεράδικα και τις χωματερές αυτοκινήτων συναντά κανείς πανεπιστημιακές σχολές, βυζαντινούς ναούς και νεότερα μνημεία. Αντί λοιπόν να αναδειχθούν αυτά τα κτίσματα, αντί να εκμεταλλευτεί η πολιτεία την περιοχή προς όφελος των Αθηναίων, μετατρέποντάς την σε μητροπολιτικό πάρκο, κάνει ό,τι περνά από το χέρι της για να ρίξει περισσότερο τσιμέντο. Ο Νίκος Γκάτσος θα διαπίστωνε με μεγάλη του λύπη πόσο επίκαιροι είναι σήμερα για τον Ελαιώνα οι στίχοι που έγραψε πριν από σχεδόν 30 χρόνια για την Ελευσίνα: «εκεί που φύτεωνε φλισκούνι κι άγρια μέντα / κι έβγαζε η γη το πρώτο της κυκλάμινο / τώρα χωριάτες παζαρεύουν τα τσιμέντα / και τα πουλιά πέφτουν νεκρά στην υψικάμινο...».

Δημοτικές – Νομαρχιακές 2006

Η αριθμητική των εκλογών και η επόμενη ημέρα

του Γιάννη Ανδρουλιδάκη

Σε τι χρησιμεύει ένας δήμαρχος; Αυτό είναι ένα καλό ερώτημα να θέσει κανείς, προκειμένου να σταθμίσει κριτήρια και προϋποθέσεις για την ψήφο του. Οι ρωμαίοι πατρίκιοι, που πρώτοι σκέφτηκαν το θεσμό, υπολόγιζαν σε δύο πράγματα. Αφενός να αποκτήσουν μεγαλύτερη πρόσβαση στους πληβείους, εγκαθιστώντας μέσα στις συνοικίες των πόλεων και τις πόλεις έναν άρχοντα που θα έχει άμεση επαφή με τον λαό. Αφετέρου, μέσω αυτών, οι Ρωμαίοι εξασφάλιζαν συχνά και την αναπαραγωγή της πολιτικής ηγεσίας του κράτους τους. Ξεκινώντας συχνά από καθοδηγητές λαϊκών εξεγέρσεων ή φορείς μεταβίβασης αιτημάτων από τη βάση προς την κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας, οι ρωμαίοι δήμαρχοι κατέληγαν — με όπλο την αγάπη του λαού— να κερδίζουν θέσεις στη Σύγκλητο ή να διαπραγματεύονται τη δύναμή τους στους ατέρμονους ρωμαϊκούς εμφυλίους. Αν λοιπόν στη μυθολογική διάσταση της ιστορίας ο ρωμαίος δήμαρχος είναι ένας νεαρός ιδεαλιστής στον οποίον προσβλέπει ο λαός, στην πραγματική του διάσταση ο θεσμός αυτός αποτελεί την πρώτη οργανωμένη απόπειρα συσχέτισης της αποκέντρωσης με την ενσωμάτωση.

Ανάμεσα στη μυθική και την πραγματική διάσταση της αρχετυπικής μορφής του αξιώματος, βρίσκεται ένα νοητό εκκρεμές, πάνω στο οποίο στέκεται και το ελληνικό λαϊκό θυμικό για το θεσμό του δημάρχου. Από τον παραδοσιακό «κόκκινο δήμαρχο» της Νίκαιας, της Καισαριανής, της Καλλιθέας και του Περιστερίου στη δεκαετία του '80, που κατέβαινε στο δρόμο μαζί με τους πολίτες για μια ολόκληρη γκάμα περιφερειακών προ-

βλημάτων των οποίων το ζητούμενο ήταν η σύνδεση με τα κεντρικά ζητήματα, έως τα φαινόμενα τύπου Αβραμόπουλου ή Βούγια, όπου λίγο χαμόγελο και αρκετή μπριγιαντίνη άνοιγαν διάπλατα το δρόμο για μια υψηλότερη ή χαμηλότερη θέση στη «Σύγκλητο», το εκκρεμές διέγραψε για 30 χρόνια μια παλμική κίνηση μεγάλου εύρους, μέχρις ότου οδηγηθεί στη φυσική του κατάληξη. Όπως συνέβαινε στη Ρώμη, πριν από 2000 χρόνια, και όπως θα ισχύει σε κάθε

κοινωνία με εγγενή τα χαρακτηριστικά της ανισότητας, η αποκέντρωση δεν είναι παρά ένα από τα ψευδώνυμα της ενσωμάτωσης.

Τούτες οι εκλογές λοιπόν, ας γίνει σαφές, δεν θα βγάλουν καλούς δημάρχους και καλούς νομάρχες. Θα βγάλουν, στο 95% των περιπτώσεων, διαχειριστές μιας έτσι κι αλλιώς παθογενούς κατάστασης (αυτή είναι η καλή εκδοχή) και επιθετικούς εκπροσώπους επιχειρηματικών συμφερόντων — άλλοτε οικοδομικών, άλλοτε εμπορικών, «αθλητικών» ή εκκλησιαστικών — που με πρόσχημα τον εκσυγχρονισμό θα ρημάξουν το περιβάλλον, θα εκχωρήσουν δημόσιες εκτάσεις, θα εκποιήσουν δημόσια περιουσία, θα γκρεμίσουν, θα μπαζώσουν, θα καταστρέψουν. Στη συνέχεια, θα παρουσιάσουν το έργο τους ως τον απαραίτητο συντελεστή του θετικού προσήμου του δήμου στον αδήριτο ανταγωνισμό των πόλεων και — κατά κανόνα — θα επανεκλεγούν πανηγυρικά. Δολοφόνοι της οικιστικής αισθητικής, και κατά συνέπεια και του ουσιαστικού βιοτικού επιπέδου των πολιτών, σαν τον Τζανίκο του Αμαρουσίου (που ολοκλήρωσε το θεάρεστο έργο του υπό τις ευλογίες του Βωβού και — επιτέλους — αποχωρεί), τον Ασκούνη της Καλλιθέας (που

ξεπούλησε όλη την παραλία στους ιδιώτες προκειμένου να υπηρετήσει το αρχαίο ολυμπιακό πνεύμα), τον Αρχοντάκη του Ρεθύμνου (που μετέτρεψε μια από τις ομορφότερες πολιτείες της Μεσογείου σε ξενοδοχείο τριών αστέρων) και τόσους άλλους, όχι απλά δεν «τιμωρήθηκαν» ποτέ για τα πεπραγμένα τους, αλλά έβλεπαν τα ποσοστά τους να εκτοξεύονται από τετραετία σε τετραετία, επιβραβευόμενοι, κατά πως φαίνεται, για τη μετατροπή των δήμων από παντοπωλεία σε σούπερ μάρκετ.

ΙΔΙΑ ΓΕΥΣΗ

Ποιος αμφιβάλλει ότι από τις εκλογές της 15ης Οκτώβρη θα προκύψουν τοπικοί άρχοντες τέτοιοι και χειρότεροι; Στην Αθήνα, το πρώτο μέλημα του νέου δημάρχου θα είναι, κατά πάσα βεβαιότητα, αυτό που υπήρξε η τελευταία και μόνη παρέμβαση του απερχόμενου: να καταστρέψει την περιοχή του Βοτανικού, προκειμένου να στεγασθεί εκεί, με έξοδα του Δήμου, η Ποδοσφαιρική Ανώνυμη Εταιρεία Παναθηναϊκός και τα εμπορικά της κέντρα. Στον Πειραιά, από την ατζέντα της διαμάχης Φασούλα — Αγραπίδη, απουσιάζει τελείως το ζήτημα της καταπάτησης της Μαρίνας Ζέας από τις καφετέριες, η

οποία προφανώς θα συνεχισθεί και την επόμενη τετραετία (τουλάχιστον όσο της το επιτρέψουν η Επιτροπή Κατοίκων και το Λιμάνι της Αγωνίας, που συντονίζουν την αντίδραση). Στη Θεσσαλονίκη, οι εκλογές έχουν μετατραπεί σε ένα ατελείωτο καρναβάλι, χωρίς οποιαδήποτε ατζέντα.

Τι κρίνεται επομένως από τις εκλογές της ερχόμενης Κυριακής; Δίχως αμφιβολία το πρώτο διακύβευμα είναι οι εντυπώσεις που θα προκληθούν από την αποτύπωση των πολιτικών συσχετισμών. Για τη Νέα Δημοκρατία οι εκλογές αυτές διεξάγονται στη χειρότερη δυνατή συγκυρία. Γιατί το μεν σκάνδαλο με τα γάλατα θα μπορούσε να το ξεπεράσει με απλές αμυχές στη δημοτικότητα της (κυρίως γιατί στο μυαλό του κόσμου η εκδοχή να επανέλθει το ΠΑΣΟΚ στην εξουσία για να... χτυπήσει τη διαφθορά είναι σουρεαλιστικό), η επίδειξη αυταρχισμού των τελευταίων εβδομάδων ωστόσο, σε συνδυασμό με την κυβερνητική ακαμψία απέναντι στα αιτήματα των εκπαιδευτικών, είναι φαινόμενα από

τα οποία ιστορικά οι δεξιές κυβερνήσεις δεν βγαίνουν αλώβητες. Έτσι, ενώ ένα μήνα νωρίτερα ο εκλογικός θρίαμβος του κυβερνώντος κόμματος έμοιαζε αδιαμφισβήτητος, σήμερα μοιάζει να κρέμεται από την κλωστή του 42%. Ένας συνδυασμός από καραμπόλες θα μπορούσε να φέρει τον συσχετισμό των Νομαρχιών σε οριακά επίπεδα (π.χ. 27-26) ή και σε απόλυτη ισοπαλία, που θα προκαλούσε από το πουθενά ερωτήματα σχετικά με το πρώτο κόμμα στην Ελλάδα.

ΕΥΤΥΧΩΣ ... ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ

Αν υπάρχει ένας λόγος για τον οποίον η Νέα Δημοκρατία θα είναι τελικά και πάλι νικήτρια των εκλογικών εντυπώσεων το βράδυ της 15 Οκτώβρη, αυτός είναι το ΠΑΣΟΚ. Ένα ΠΑΣΟΚ το οποίο όχι μόνο εξακολουθεί να χρεώνεται όλη την πολιτεία του τα προηγούμενα χρόνια (σε βαθμό που ο «μπαμπούλας του ΠΑΣΟΚ» να έχει αντικαταστήσει επάξια τον παλιότερο «μπαμπούλα της Δεξιάς»), αλλά κατορθώνει να οπισθοχωρεί στις δημοσκοπήσεις κάθε φορά που εκ-

δηλώνεται κυβερνητική κρίση. Αμέσως μετά την υπόθεση των «κουμπάρων», εμφανίστηκε δημοσκόπηση που έδειχνε τη ΝΔ να υποχωρεί κατά 1,5 μονάδα και το ΠΑΣΟΚ κατά 0,5. Εκτός από το ενδεχόμενο δυνητικοί ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ να αλλάζουν άποψη, όταν διαβλέπουν ότι μια τέτοια ψήφος διακινδυνεύει την επαναφορά του κόμματός τους στην εξουσία, δεν υπάρχει άλλη εξήγηση σε αυτό το φαινόμενο.

Από την άλλη, καταντά στερεότυπο να αναφερθεί κανείς ξανά στη μελαγχολική αδυναμία της Αριστεράς να διευρύνει την επιρροή της σε μια περίοδο όπου το ποσοστό δυσαρέσκειας και από τα δύο μεγάλα κόμματα ξεπερνά το 65%. Και αν για το ΚΚΕ η δεκαδική άνοδος (και του κόμματος και των υποψηφίων του) στις μετρήσεις μοιάζει συμβατή με την άκαμπτη επιμονή του κόμματος σε μια πολιτική που αρνείται συνολικά τις αντιλήψεις που –καλώς ή κακώς– κυριαρχούν στην κοινωνία, για τον ΣΥΝ η αδυναμία να εκμεταλλευθεί την απαξίωση των δύο

κομμάτων εξουσίας ενός πολιτικού συστήματος του οποίου υποτίθεται ότι αποτελεί κομμάτι, δύο πράγματα μπορεί να σημαίνει: ή ότι βρισκόμαστε σε μια περίοδο γενικής απαξίωσης του πολιτικού συστήματος αυτού (αλλά τότε πού κρύβονται οι φυγόκεντρες δυνάμεις της κοινωνίας) ή ότι η συνεχής και απεγνωσμένη προσπάθεια του ΣΥΝ να μην πει απολύτως τίποτα της προκοπής δεν γοητεύει τις μάζες, όσο πιθανόν θα περίμεναν οι εμπνευστές της. Και είναι ευτύχημα σε αυτή την συγκυρία ότι τα ποσοστά της άκρας Δεξιάς εμφανίζονται συγκρατημένα, διότι το κλίμα της περιόδου μάλλον ευνοεί άσχημα πράγματα.

ΤΙ, ΠΟΙΟΣ, ΠΟΥ...

Πού θα κριθεί επί της ουσίας το αποτέλεσμα των εκλογών; Κατά κανόνα οι εντυπώσεις παίζονται στις μεγάλες πόλεις και νομαρχίες. Εκεί, παρά τις εξελίξεις των ημερών, τα πράγματα είναι λίγο ή πολύ δεδομένα. Στην Αθήνα, η συνολική παρουσία του Κακλαμάνη μέχρι στιγμής έχει απογοητεύσει τους πάντες (μια αφίσα-μνημείο αυταρέσκειας και ανέλπιστα αλαζονική παρουσία στις τηλεοπτικές συζητήσεις, όπου εμφανίζεται με ύφος ήδη εκλεγμένου δημάρχου που διεκδικεί το δικαίωμά του να μη δίνει λογαριασμό σε κανένα) και δίνει την ευκαιρία στον Σκανδαλίδη να σπεκουλάρει, διαμαρτυρόμενος με ύφος Κουλούρη σε λαϊκή αγορά. Ωστόσο, ακόμα κι εάν αυτό το κλίμα δημιουργήσει μια συσπείρωση στον σκληρό πυρήνα του ΠΑΣΟΚ, είναι μάλλον απίθανο να οδηγηθούμε σε δεύτερο γύρο στην Αθήνα. Το μόνο πραγματικό ερώτημα είναι αν ο Κακλαμάνης θα υπερβεί το 47,5% που είχε πάρει η Ντόρα το 2002 ή όχι. Στη

Θεσσαλονίκη αντίστοιχα, το τελευταίο ερώτημα για τις εντυπώσεις είναι αν θα διασώσει η επίσημη υποψήφια του ΠΑΣΟΚ Αράπογλου ένα ποσοστό πάνω από 20% και τη δεύτερη θέση από τον Γιάννη Μπουτάρη που την απειλεί. Ενδεχόμενο να οδηγηθούμε σε δεύτερο γύρο υπάρχει μόνο αν δούμε τον Καρατζαφέρη να ξεπερνά το 10% -κάτι που είναι προτιμότερο να μην το δούμε, παρόλη την εγνωσμένη ανεπάρκεια του απερχόμενου Παπαγεωργόπουλου, ο οποίος επανεκλέγεται. Στον Πειραιά, το ενδεχόμενο δεύτερου γύρου είναι πιο πιθανό από οποιονδήποτε από τους τρεις μεγάλους Δήμους, κυρίως λόγω της πολύ καλής παρουσίας του συνδυασμού Λιμάνι της Αγωνίας, ο οποίος εμποδίζει τη μεταφορά ψήφων προς τον Φασούλα. Η θητεία Αγραπίδη, βέβαια, είναι τόσο αποτυχημένη που, έστω και στον δεύτερο γύρο, ο Φασούλας θα εκλεγεί. Ωστόσο, στον Πειραιά θα κριθεί ένα μέρος των εντυπώσεων. Ο περιορισμός της διαφοράς στις 4 - 5 μονάδες και η διεξαγωγή δύο γύρων, θα αναδείξει αδυναμία του ΠΑΣΟΚ να κυριαρχήσει ακόμα και υπό τις ευνοϊκότερες συνθήκες.

Από εκεί και πέρα, το ΠΑΣΟΚ θα προσπαθήσει να ανακτήσει κάποιους από τους Δήμους του Λεκανοπεδίου που η ΝΔ κέρδισε το 2002 χωρίς πλειοψηφία στη λαϊκή βάση της πόλης (Περιστέρι, Αιγάλεω, Πέραμα, Νέα Φιλαδέλφεια, Άγιοι Ανάργυρους, Βύρωνα, Δάφνη), χωρίς να είναι σίγουρο ότι θα τα καταφέρει οπουδήποτε. Αν τυχόν αποτύχει, κινδυνεύει να μηδενίσει το όφελος από την -πιθανότατη- διατήρηση της Υπερνομαρχίας Αθήνας - Πειραιά, αφού το επιχείρημα ότι η «καρδιά» του εκλογικού σώματος παρα-

μένει πράσινη θα ακυρωθεί αυτομάτως. Στην αντίπερα όχθη, η Νέα Δημοκρατία φιλοδοξεί να κερδίσει μια σειρά από «πράσινες» πρωτεύουσες νομών (Πάτρα, Αγρίνιο, Καστοριά, Καλαμάτα) για να κάνει πιο emphatic την κυριαρχία της στην επαρχία.

ΟΙ ΝΟΜΑΡΧΙΕΣ

Σε επίπεδο Νομαρχιών, η Νέα Δημοκρατία φιλοδοξεί να αποσπάσει την Υπερνομαρχία Έβρου - Ροδόπης και τη Νομαρχία Χαλκιδικής, όπου το κοινοβουλευτικό της προβάδισμα είναι καθαρό, αλλά ηττήθηκε στις Νομαρχιακές του 2002, ενώ τρέφει φιλοδοξίες και για τις Νομαρχίες Κέρκυρας, Πρέβεζας, Θεσπρωτίας και λιγότερο Κοζάνης, Εύβοιας και Βοιωτίας. Το ΠΑΣΟΚ θα κερδίσει το Ρέθυμνο -με υποψήφιο τον νυν νομάρχη και τέως αντάρτη-, έχει σοβαρές ελπίδες να κερδίσει την Κεφαλονιά, τη Λευκάδα και την Αρκαδία και κρυφοκοιτάζει τη Ζάκυνθο, τη Λέσβο και τα Χανιά -όπου ωστόσο, για την ώρα, ο Γιώργος Κατσανεβάκης αντέχει στη δίδυμη πίεση των μηχανισμών του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ. Υπό αυτές τις συνθήκες η ΝΔ θα κινείται θεωρητικά μεταξύ των 25 και των 39 Νομαρχιών και το ΠΑΣΟΚ μεταξύ των 15 και των 29. Πρακτικά, επιτυχία για το ΠΑΣΟΚ θα είναι να κατεβάσει τη ΝΔ κάτω από τις 29-30 Νομαρχίες και της ΝΔ να διατηρήσει τον συσχετισμό δυνάμεων του 2002, ενδεχομένως δε και να τον βελτιώσει οριακά.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΗΜΕΡΑ

Σε περίπτωση που οι συσχετισμοί παραμείνουν ανέπαφοι, θα περιμένουμε ήσυχα ήσυχα ένα χρόνο ακόμα, οπότε θα γίνουν κατά πάσα πιθανότητα πρόωρες εκλογές, τις οποίες θα κερδίσει πανεύκο-

λα η Νέα Δημοκρατία, με λογικό επόμενο να αρχίσουν διαδικασίες διαδοχής στο ΠΑΣΟΚ -με απρόβλεπτες αυτή τη φορά συνέπειες για το πολιτικό σκηνικό γενικά. Σε περίπτωση που το ΠΑΣΟΚ εμφανισθεί να μειώνει σημαντικά την απόσταση του 2002, ο χρόνος των εκλογών επαφίεται αποκλειστικά στην προτίμηση του Καραμανλή, ο οποίος θα έχει στο μεταξύ να αντιμετωπίσει ένα άδηλο εσωτερικό μέτωπο με μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων, που θα προετοιμάζει έναν μηχανισμό που θα χρησιμοποιήσει ενδεχομένως η Ντόρα στο απώτερο μέλλον. Τέλος, αν ο συσχετισμός του 2002 μεταβληθεί υπέρ της ΝΔ -πράγμα εκ των πραγμάτων δύσκολο, αλλά όχι απίθανο- δεν αποκλεί-

εται οι εξελίξεις να επισπευσθούν, τόσο σε ό,τι αφορά το ΠΑΣΟΚ όσο και σε ό,τι αφορά τις εκλογές.

Τι έχει να κερδίσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση από αυτούς τους λογαριασμούς; Τίποτα, εκτός από ένα χρήσιμο συμπέρασμα: ότι δεν υπάρχει δυνατότητα άσκησης πολιτικής σε τοπικό επίπεδο, έξω από την επιρροή που κατακτάται στην κοινωνία σε κεντρικό επίπεδο. Και αυτός το έχει υπόψη της η Αριστερά, όταν το βράδυ της Κυριακής θα δει τα αποτελέσματά της να μην ευνοούνται εντυπωσιακά από το χαλαρό χαρακτήρα της τοπικής ψήφου και από τα προβλήματα που έχει συσσωρεύσει στους δήμους η πολιτική της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ. Και μακάρι να βγούμε ψεύτες...

ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ίνστιτούτων Ομαδικής Ανάλυσης (E.G.A.T.I.N.), της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας (EFPF) και της Έθνικής Έταιρείας Ψυχοθεραπείας Ελλάδος (ΕΕΨΕ) (Μέλος της ΕΑΡ)

ΕΤΗΣΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ
Ομαδική Ψυχοθεραπεία - Ψυχόδραμα
Ψυχολογική Αξιολόγηση
Κοινωνική Ψυχιατρική - Κοινωνικοθεραπεία
Δυναμική της Οικογένειας

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΨΥΧΟΔΡΑΜΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ, ΙΩΑΝΝΙΝΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Πληροφορίες - Έγγραφες

Αθήνα: Γραμματεία του Α.Ψ.Κ. 9.00 π.μ. - 9.00 μ.μ.
Ιωάννινα: Γεωργία Μουσοπούλου 26510 75487, Τζένη Τόλη 26510 21782, Μάνθος Μυριούνης 26510 27886
Θεσσαλονίκη: Φραντζέσκα Μπισοιάλα 2310 455 331, Τρίτη - Τετάρτη 6.00 - 8.00 μ.μ., Άσπασία Παπαδοπούλου 2310 435 919, Δευτέρα & Τετάρτη: 6.00-8.00 μ.μ., Νατάσα Τσιγώνη 2310 254 133, Εύτυχία Νίκου 2310 854 885, 6936 654 517
Κατερίνη: Λάμπρος Σιδηρόπουλος 23510 38 465, Τρίτη 10.00 - 1.00 π.μ. & Τετάρτη 5.00-8.00 μ.μ.
Αθήνα: Στέλλα Ή. Λαμπροπούλη 2410 253108, Νικολέττα Γραμματεπούλου 2410 286 838
Βόλος: Μαρία Αποστολίδου 24210 50349

Σ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ 1 & ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ, 114 72 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 210-6447.533 / 210.6435.980
FAX 210/6445.140 e-mail: igaa-opc@otenet.gr - www.opc.gr

Πείτε μας κ. υποψήφιε...

Αναλύσεις πολλές μπορούν να γίνουν για τις δημοτικές και τις νομαρχιακές εκλογές, τόσο σε πολιτικό όσο και σε αυτοδιοικητικό επίπεδο. Και εμείς εδώ στο *Αντί*, άλλωστε, δεν τις αποφεύγουμε. Καλύτερα όμως, σε κάθε περίπτωση, είναι να δίνεται ο λόγος και σε εκείνους που πρόκειται να διεκδικήσουν την ψήφο μας σε ελάχιστες πλέον ημέρες και οι οποίοι συχνά, μέσα στην τηλεοπτική ρύπανση και τη δικτατορία της επικοινωνίας, αδυνατούν να παρουσιάσουν τις ουσιαστικές θέσεις και τα προγράμματά τους. Θέτουμε, λοιπόν, ερωτήματα, που για εμάς είναι καίρια και περισσότερο ή λιγότερο απουσιάζουν από την ατζέντα αυτών των εκλογών, σε έξι από τους πιο ενδεικτικούς υποψηφίους της ερχόμενης Κυριακής. Σε δύο κατά τεκμήριο επιτυχημένους δημάρχους (με αυτοδιοικητικά και όχι τηλεοπτικά κριτήρια), τον δήμαρχο Νίκαιας Στ. Μπενετάτο, που διεκδικεί την επανεκλογή του υποστηριζόμενος από το ΚΚΕ, και

τον Σπ. Σπυρίδωνα, απερχόμενο δήμαρχο Πόρου και υποψήφιο Νομάρχη Πειραιά με τη ΝΔ –μία ενδιαφέρουσα απάντηση σε φαινόμενα τύπου Φώφης, που ωστόσο δεν ακολουθήθηκε συνολικά από το κυβερνών κόμμα. Ακόμα, δύο υποψηφίους με πλούσια θητεία και δράση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, στο πλαίσιο των δημοτικών αντιπολιτεύσεων, τον Θοδωρή Δρίτσα, υποψήφιο δήμαρχο Πειραιά και επικεφαλής του ανεξάρτητου αριστερού συνδυασμού *Το Λιμάνι της Αγωνίας*, που υποστηρίζεται και από τον ΣΥΝ, και τον Γιάννη Μπουτάρη, ανεξάρτητο υποψήφιο δήμαρχο Θεσσαλονίκης. Τέλος, δύο υποψηφίους που επιθυμούν να συνεισφέρουν σε μια νέα και πιο ανεξάρτητη εικόνα της Αριστεράς, τον –αρκετά γνωστό πλέον– Αλέξη Τσίπρα, υποψήφιο δήμαρχο Αθήνας του ΣΥΡΙΖΑ, και τον Μανώλη Αυγενάκη, υποψήφιο Νομάρχη Ρεθύμνου, ο οποίος προέρχεται από τον ίδιο χώρο.

«ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ»

• *Ποιες είναι οι προτεραιότητές σας για τον Δήμο Πειραιά σε αυτή την εκλογική μάχη;*

— Τα προβλήματα του Πειραιά είναι και πολλά και γνωστά και οξυμμένα. Δεν νομίζω ότι πρωτοτυπεί σε αυτό η πόλη μας και δεν ξέρω αν ωφελεί να τους δώσουμε μια αξιολογική σειρά. Αυτό που συνειδητοποιούμε, μέσα από τη δράση μας, είναι ότι το κεντρικό σχέδιο που πρέπει να προχωρήσει είναι η «δημοκρατία στην πόλη». Η πόλη είναι οι άνθρωποί της, για να δανειστώ ένα εύστοχο σλόγκαν. Πάνω σε αυτό πρέπει να οργανώσουμε όλοι μας και την ενημέρωση και τις επιλογές και την οργάνωση της λύσης των προβλημάτων. Επικαλούμαι, ασφαλώς, το πρόγραμμά μας, αλλά επιμένω ότι δεν πρόκειται για αυτό. Αν δεν επιβάλουμε μια διαφάνεια και μια δημοκρατία στην πόλη, κανένα πρόβλημα δεν μπορεί να λυθεί.

• *Η αντίδραση στην καταπάτηση της Μαρίνας Ζέας ήταν από τις βασικές δράσεις της κίνησής σας. Πώς προχωράτε εκεί;*

— Η Ζέα, το Πασαλιμάνι, που είναι η θαλασσινή πλατεία του Πειραιά και ένα κομμάτι της ζωής μας, επιχειρείται, με την ιδιωτικοποίησή της να αποξενωθεί από την πόλη και από τους κατοίκους της, των οποίων αποτελεί κτήμα. Σε αυτό έχουμε αντιδράσει και έχουμε πετύχει πολλά πράγματα. Έχουμε αποτρέψει τουλάχιστον τις μισές από τις καταστροφικές παρεμβάσεις που είχαν σχεδιαστεί. Η αιχμή αυτή τη στιγμή βρίσκεται στα διάφορα καταστήματα που αυθαιρετούν επεκτείνοντας το χώρο τους. Δεχτήκαμε διώξεις και απειλές, προκειμένου να σιωπήσουμε. Αυτό που είναι εξωφρενικό σε αυτήν την ιστορία ήταν η εμπλοκή του αναπληρωτή δημάρχου σε ρόλο συντονιστή των απειλών και των διώξεων. Πιστεύουμε ότι θα δικαιωθούμε απόλυτα, άλλωστε όλοι οι κάτοικοι της περιοχής είναι μαζί μας.

• *Είναι πιθανό τον Δήμο Πειραιά να τον κερδίσει το ΠΑΣΟΚ και ο Παναγιώτης Φασούλας. Όταν μια γνωστή προσωπικότητα αρκεί για να εξαγιστεί*

Θοδωρής Δρίτσας,
υποψήφιος δήμαρχος Πειραιά.

ένας πολιτικός χώρος από το παρελθόν του, μήπως πρέπει να αναρωτηθούμε για τα όρια παρέμβασης της Αριστεράς στους δήμους; Σπάει αυτός ο φαύλος κύκλος;

— Δεν θέλω να πιστεύω ότι θα έχουμε μια αναπαραγωγή των ίδιων φαινομένων και ότι θα φτάσουμε στο σημείο να μιλάμε για μια νέα χαμένη τετραετία. Νομίζω ότι τα πράγματα δεν επαναλαμβάνονται ποτέ με τους ίδιους όρους. Στον Πειραιά έχει ωριμάσει το αίτημα για την κοινωνική συμμετοχή

και τον έλεγχο στην τοπική εξουσία. Και δεν έχει ωριμάσει μόνο μέσα σε αυτά που ονομάζουμε «κινήματα της πόλης», αλλά και μέσα στις κοινωνικές οργανώσεις της πόλης. Θα σας φέρω το παράδειγμα του Εμπορικού Συλλόγου, που είναι ένας θεσμός με παράδοση, με συντηρητικές καταβολές που, ωστόσο, έχει δει το πρόβλημα και έχει πάρει πρωτοβουλίες για να συγκροτηθεί ένα συμβούλιο πόλης. Δεν μυθοποιώ την πρωτοβουλία, γιατί για να στεριώσει θέλει πολλά ακόμα να γίνουν. Είναι, όμως, ενδεικτική μιας αντίληψης που διαμορφώνεται στην πόλη. Από αυτή την άποψη και το *Λιμάνι της Αγωνίας*, από ενισχυμένη ελπίζω θέση, έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο,

ανεξάρτητα από το ποιος θα βγει δήμαρχος.

• *Το Λιμάνι της Αγωνίας ξεκίνησε το 1998 χωρίς κομματική στήριξη. «Εξανάγκασε», κατά κάποιο τρόπο, με τη δυναμική του, κομμάτια της Αριστεράς να συμμετάσχουν σε αυτό και βρίσκεται σε μια σταθερά ανοδική πορεία. Είναι αυτό ένα μοντέλο για την αυτοδιοικητική παρέμβαση της Αριστεράς ή αποτελεί εξαίρεση ο Πειραιάς;*

— Εγώ δεν θα χρησιμοποιούσα τον όρο «εξανάγκασε», θα έλεγα ότι δημιούργησε τους όρους να αναπτυχθούν και σε άλλους χώρους ανάλογες διαδικασίες. Ναι, πράγματι, το γεγονός ότι

το *Λιμάνι της Αγωνίας* συγκροτήθηκε ως μια πολιτική μεν, αλλά όχι κομματική αυτοδιοικητική κίνηση, είναι ένα μοντέλο που μπορεί να καρπίσει και σε όλη την Ελλάδα. Και νομίζω ότι πρέπει να γίνει. Έχουμε φαινόμενα που μας κάνουν αισιόδοξους. Είναι μεγάλη η αποξένωση των πολιτών από το θεσμικό αυτοδιοικητικό πλαίσιο. Οι δήμοι δεν είναι αυτοδιοικητικοί οργανισμοί, συνήθως είναι κρίκοι στην αλυσίδα της κρατικής ιεραρχίας. Αυτό είναι που θέτει τους πολίτες απ' έξω. Και οι πολίτες δεν μπορούν να εκφραστούν από τα κόμματά τους, στον βαθμό που τα κόμματα δεν κάνουν καν την προσπάθεια να επεξεργαστούν πολιτικές προτάσεις για την πόλη.

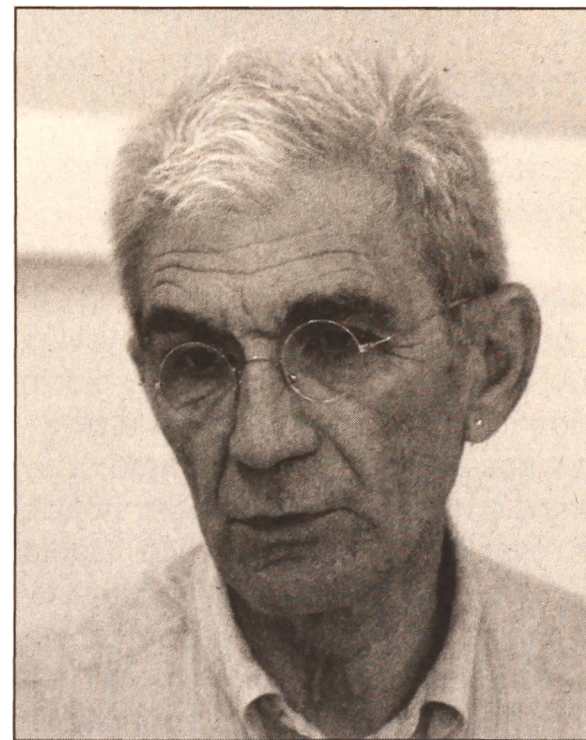
«ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΘΕΛΟΥΜΕ, ΟΧΙ ΙΔΕΟΛΗΨΙΕΣ»

• *Τα τελευταία χρόνια η Θεσσαλονίκη μοιάζει να φλερτάρει με την καθυστέρηση. Ακροδεξιόι πολιτικοί και κόμματα «διαπρέπουν», η Εκκλησία παρεμβαίνει παντού, οι ποδοσφαιρικές ομάδες μετατρέπονται σε κεντρικό κοινωνικό πρόβλημα.*

— Θα ρρώ πως όλη η χώρα έχει διολισθήσει σε μιαν ιδιότυπη καθυστέρηση. Δηλαδή, τα πανελλαδικά ποσοστά αποδοχής του κ. Χριστόδουλου, τα ποσοστά εκλογής του κ. Αβραμόπουλου ή της κ. Μπακογιάννη στον Δήμο Αθηναίων ή το ποσοστό Καρατζαφέρη στην Υπερνομαρχία είναι χαμηλότερα του Ψωμιάδη; Οι επίσκοποι, και όχι η Εκκλησία, όντως παρεμβαίνουν επί παντός του επιστητού και στη Θεσσαλονίκη και στον Πειραιά και στα Καλάβρυτα και φυσικά η γραμμή έρχεται από τη Μονή Πετράκη. Ποιος φταίει; Μα φυσικά η συνεχής υποβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, και μέσω των εξευτελιστικών μισθών που παίρνουν οι εκπαιδευτικοί και μέσω των κατευθυντήριων γραμμών των κατά καιρούς υπουργών, η ανεξέλεγκτη αποβλάκωση από τα ΜΜΕ που θα έπρεπε να είχαν στερηθεί του δικαιώματος εκπομπής εδώ και χρόνια (γιατί άδεια έτσι κι αλλιώς δεν έχουν), η κυρίαρχη ιδεολογία της αρπαχτής την οποία κληροδοτούν οι δικές μας γενιές στους νεότερους.

• *Η Θεσσαλονίκη στη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών έχει καταστεί αβίωτη λόγω της κυκλοφοριακής συμφόρησης. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα μέτρα πρώτης προτεραιότητας, ώστε να αλλάξει αυτή η εικόνα;*

— Η κυκλοφοριακή συμφόρηση της Θεσσαλονίκης οφείλεται στο γεγονός ότι οι δήμαρχοι της τελευταίας εικοσαετίας παγιδεύτηκαν στη διεκδίκηση του μετρώ με λογική μικροεπαρχιώτικη και άφησαν στην μπάντα άλλες πιο φτηνές και γρήγορες στην κατασκευή λύσεις, που έτσι κι αλλιώς ακόμα και με το μετρό να δουλεύει θα είναι αναγκαίες. Δηλαδή γραμμές τραμ, που θα συνδέουν το αεροδρόμιο με το Κορδελιό, κάθετους συγκοινωνιακούς άξονες, μικρά λεωφορεία για τις κυκλικές μετακινήσεις στα πέντε διαμερίσματα, συνεννόηση με τους όμορους δήμους για επέκταση των λεωφορειολωρίδων. Αυτή είναι μητροπολιτική λειτουργία και όχι τα αυτοκρατορικά οράματα του κ. Παπαγεωργόπουλου. Όσο για την «υποθαλάσσια» αρτηρία, αυτό το έργο, που στο μεγαλύτερο μέρος του είναι επίγειο, πέραν των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, κόβει την πρόσβαση προς τη θάλασσα των κατοίκων της ανατολικής Θεσσαλονίκης, μετατρέπει την οδό Μεγάλου Αλεξάν-

Γιάννης Μπουτάρης,
υποψήφιος δήμαρχος
Θεσσαλονίκης.

δρου σε αυτοκινητόδρομο διπλής κατεύθυνσης και ταχείας κυκλοφορίας, καταστρέφει το χώρο του λιμανιού με πολλά κτίρια για τα οποία δαπανήθηκαν χρήματα για να αναπαλαιωθούν και δεν θα απορροφήσει ούτε το 10% της σημερινής κυκλοφορίας. Και φυσικά αλλοιώνει πλήρως τη φυσιογνωμία της πόλης από τα Δικαστήρια έως το Μέγαρο Μουσικής, δημιουργώντας μια νέα κατάσταση σε όλο το θαλάσσιο μέτωπο. Το θέλει, άραγε, η πόλη αυτό; Τα χρήματα που έχουν προϋπολογιστεί πρέπει να διατεθούν

αμέσως για άλλα κυκλοφοριακά έργα που ανέφερα πιο πάνω.

• *Και με το ΚΚΕ και με το ΠΑΣΟΚ, τώρα ανεξάρτητος. Οι αυτοδιοικητικές εκλογές σε μια μεγάλη πόλη δεν έχουν και πολιτικό χρώμα;*

— Ποτέ δεν υπήρξα μέλος ούτε του ΚΚΕ ούτε του ΠΑΣΟΚ. Βρίσκομαι κοντά στις θέσεις του ΠΑΣΟΚ ιδεολογικά, αλλά συνεργάστηκα με την παράταξη του ΚΚΕ στις προηγούμενες δημοτικές εκλογές από αντίδραση στα όσα η τότε κυβέρνηση δεν έκαμε για την πόλη. Φυσικά και οι δημοτικές

εκλογές έχουν πολιτικό χρώμα, είναι κατεξοχήν πολιτικό γεγονός. Άλλο αυτό και άλλο η καταγραφή των κυκλών κάθε κόμματος με τους εκάστοτε τοποτηρητές, που ουδόλως ιδρώνει τ' αυτί τους για την κατάντια της πόλης εδώ και είκοσι χρόνια που διοικείται ο Δήμος από μια άκρως οπισθοδρομική ομάδα.

• *Θέλατε να ενώσετε την αντιπολίτευση στον Δήμο, κάτι που δεν επετεύχθη. Γιατί επιμείνате εντούτοις στην υποψηφιότητά σας;*
— Βεβαίως και ήθελα και θέλω να ενώσω την αντιπολίτευση σε ένα ενιαίο

σχήμα, με βάση πρόγραμμα και κοινό όραμα και όχι τις ιδεοληψίες που συντηρούν οι κομματικοί επίτροποι. Επέμεινα στην υποψηφιότητά μου, και καθώς όπως αποδεικνύουν οι μετρήσεις. Αν την απέσυρα, θα επιβραβεύαμε όλοι μαζί (όσοι στήσαμε την Πρωτοβουλία για τη Θεσσαλονίκη) τον παρωχημένο και καταστρεπτικό για την πόλη μας κομματισμό. Όσο για τους λόγους που τα κόμματα της αντιπολίτευσης είναι αρνητικά απέναντι στην προσπάθειά μας, ρωτήστε αυτά. Προτιμούν προφανώς ένα «έντιμο πλην πτωχό» ποσοστό από την επαναφορά του Δήμου σε δημοκρατική ρότα.

«ΔΕΝ ΜΙΛΑΣ ΓΙΑ ΟΜΟΡΦΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΣΕ ΑΝΕΡΓΟΥΣ»

• *Το ΚΚΕ δίνει έναν πολιτικό παρά αυτοδιοικητικό τόνο σε αυτήν την εκλογική μάχη. Εσείς, από τη σκοπιά του εκλεγμένου δημάρχου σε έναν πολύ μεγάλο Δήμο στέκεστε κάπως παραπάνω στα δημοτικά;*

— Δεν υπάρχουν τοπικά και γενικά προβλήματα, αφού όλα έχουν κοινή βάση την αντιλαϊκή πολιτική των κυβερνήσεων του δικομματισμού. Δεν μπορείς να μιλάς για όμορφες πόλεις σε άνεργους κατοίκους, για ωραία σχολεία χωρίς μαθητές με την μόρφωση των παιδιών μας όλο και με γοργότερους ρυθμούς να εμπορευματοποιείται. Εμείς συνδέουμε την καθημερινή μας πάλη με την ανάδειξη των λαϊκών προβλημάτων, γι' αυτό κάναμε ένα πλούσιο έργο χωρίς να «χαρατσωθεί» ο δημότης. Είμαστε η μοναδική πόλη που δεν αυξήθηκαν τα δημοτικά τέλη. Για παράδειγμα, δεν αυξήθηκαν και τα τροφεία των παιδικών σταθμών, και στη Νίκαια ένας γονιός πληρώνει για τα παιδιά του μέχρι 50, όταν σε γειτονικούς δήμους πληρώνει μέχρι και 120. Αυτό έχει να κάνει με την πολιτική λογική μας ότι ο δημότης δεν πρέπει να έχει ανταποδοτική σχέση με τον Δήμο, αλλά μαζί με τις δημοτικές αρχές να διεκδικεί. Εμείς στεκόμαστε περισσότερο στους αγώνες που πρέπει να αναπτυχθούν από το λαό και την Τοπική Αυτοδιοίκηση για να γίνει ομορφότερη η ζωή των κατοίκων των πόλεων.

• *Η Νίκαια ήταν ένας από τους δήμους που «φορτώθηκαν» με δύσχρηστες κατασκευές των Ολυμπιακών Αγώνων. Πώς σκέφτεται η σημερινή δική σας δημοτική αρχή να τις αντιμετωπίσει;*
— Δυστυχώς, πολλά πράγματα έγιναν χωρίς προγραμματισμό και κυρίως χωρίς να ευνοηθεί ουσιαστικά και σε υποδομές η πόλη. Εμείς, πάντως, συμβάλλουμε ώστε στο αραχνιασμένο Σπίτι της Άρσης Βαρών να γίνει η μεταφορά του Πανεπιστημίου Πειραιά, με προϋποθέσεις να γίνουν καλύτερες κυκλοφοριακές και συγκοινωνιακές παρεμβάσεις, να υπάρχουν χώροι αθλητισμού και πολιτισμού για ελεύθερη χρήση στους κατοίκους και, κυρίως, να δοθεί οριστική λύση στα «εκτός σχεδίου» οικήματα που βρίσκονται στην περιοχή. Αξίζει, όμως, να σημειωθεί ότι ήμασταν και η μοναδική πόλη που «ξεφορτώθηκε» τις κάμερες παρακολούθησης πολύ πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

• *Η Νίκαια γνωρίζει αρκετά εντυπωσιακές ταξικές διαφορές στο εσωτερικό της. Ο Δήμος είναι μια θέση από την οποία μπορεί κανείς να ασχοληθεί με αυτό;*
— Κάθε Δήμος πρέπει να έχει, και εμείς έχουμε, καλή «εικόνα» της κοινωνικής και ταξικής διάρθρωσής του. Εξάλλου μεγάλο μέρος της δράσης μας εκπορεύτηκε ακριβώς βάσει των αναγκών

Στέλιος Μπενετάτος,
υποψήφιος δήμαρχος Νίκαιας.

των εργαζομένων, των συνταξιούχων, των ανέργων και της νεολαίας της πόλης μας. Το σημαντικό είναι μια δημοτική αρχή να μπορεί να κινητοποιεί το λαό με προσανατολισμό, ώστε να βρουν λύση από την κεντρική εξουσία τα προβλήματα της λαϊκής οικογένειας, κι αυτό θα γίνει αν υπάρξουν γενικότερες πολιτικές ανατροπές σε πολιτικό και αυτοδιοικητικό επίπεδο, κάτι που έγινε στην Κοκκινιά. Δηλαδή εμείς δε μείναμε «άλαλοι» στην αποδιάρθρωση των εργασιακών σχέσεων, στην εμπορευματοποίηση Παιδείας και Υγείας, στη διάλυση της Πρόνοιας, στην ενίσχυση της καταστολής μέσα από τους δήμους και με περισσότερους αγώνες θα συνεχίσουμε στην ίδια κατεύθυνση.

• *Στην πόλη σας, ένα μάλλον*

αγωνιστικό κομμάτι του Ελληνικού Κοινωνικού Φόρουμ, το οποίο σας στήριξε στον δεύτερο γύρο του 2002, ενώθηκε σε ένα ψηφοδέλτιο, με υποψήφιο ακροαριστερών καταβολών. Βλέπετε κάποια δυνατότητα μετεκλογικής έστω συνεργασίας;

—Οι συνεργασίες πρέπει να έχουν ουσιαστικό ρόλο και περιεχόμενο πάνω στη βάση των προβλημάτων του λαού.

Πρέπει, όμως, να έχουμε και ξεκάθαρη και ενιαία πολιτική στάση. Δεν μπορούμε δηλαδή στη Νίκαια να μιλάμε για άρνηση τοπικής φορολογίας, αλλά στην ΚΕΔΚΕ να πρωτοστατούμε ώστε να αναλάβουν αυτή τη δυνατότητα οι δήμοι, ή σε άλλους δήμους να συνεργαζόμαστε με τωρινές ή παλιές κυβερνητικές δυνάμεις απλά και μόνο για το εκλογικό αποτέλεσμα. Δυστυχώς αυτή την

πολιτική στάση τηρούν οι δυνάμεις του ΣΥΝ. Εμείς απευθυνόμαστε σε όλο τον λαό, ανεξάρτητα πολιτικών καταβολών, και του ζητάμε ψήφο αντίστασης και απειθαρχίας στην αντιλαϊκή πολιτική, ψήφο προοπτικής για μια Τοπική Αυτοδιοίκηση με διεκδικητικό προσανατολισμό ενάντια στις επιταγές της Ε.Ε. που θέλει τους δήμους ως «το μακρύ χέρι της κυρίαρχης πολιτικής».

«ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΙΣΟΡΡΟΠΗΜΕΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

• Η υποψηφιότητά σας αυτή είναι η πρώτη ανεξάρτητη κάθοδος αυτού του πολιτικού χώρου στον Νομό. Τι εμπόδιζε μια ανάλογη κάθοδο μέχρι σήμερα και τι άλλαξε τώρα;

— Στην πραγματικότητα είναι η δεύτερη φορά που ο πολιτικός χώρος του ΣΥΝ στο Ρέθυμνο επιχειρεί αυτόνομη κάθοδο στη Νομαρχία, μετά την υποψηφιότητα του Γιώργη Κλάδου το 1994. Αυτή τη φορά υπήρξαν ευνοϊκές προϋποθέσεις για αυτόνομη κάθοδο, λόγω της συγκρότησης της Εναλλακτικής Κίνησης Πολιτών, που συσπειρώνει συλλογικότητες και ανθρώπους με παρουσία στο αντιπολεμικό, οικολογικό, αντιρατσιστικό, φεμινιστικό κίνημα, που στελεχώνεται από αριστερούς και προοδευτικούς πολίτες με ενεργό συνδικαλιστική και πολιτική δράση.

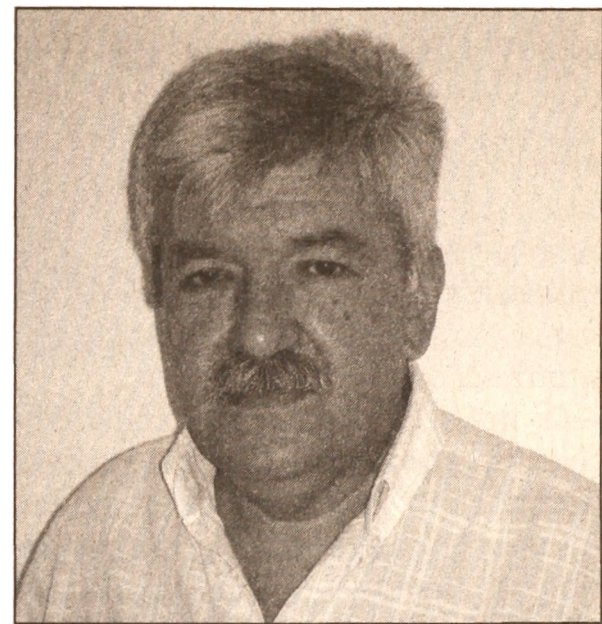
• Ποια είναι τα βασικά προβλήματα του Ρεθύμνου και ποιες οι προτεραιότητες του συνδυασμού;

— Τα βασικότερα προβλήματα του νομού απορρέουν από το σημερινό αναπτυξιακό μοντέλο που ευνοεί την υπερτροφική τουριστική ανάπτυξη της βόρειας παραλιακής ζώνης, χωρίς περιβαλλοντική προστασία, χωρίς σοβαρές υποδομές, με ερήμωση της ενδοχώρας και με υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της πόλης. Το Ρέθυμνο είναι ο μοναδικός νομός της Κρήτης που δεν έχει καινούργιο νοσοκομείο, καθημερινή ακτοπλοϊκή σύνδεση με τον Πειραιά, όπου το πρόβλημα της σχολικής στέγης επιδεινώνεται, όπου δεν υπάρχει κανένα αιολικό πάρκο σε λειτουργία, κανένα δημόσιο κολυμβητήριο, που το βασικό οδικό του δίκτυο παραμένει το ίδιο εδώ και δεκα-

ετίες, που υστερεί προκλητικά σε υποδομές, σε προετοιμασία και εκτέλεση έργων. Η κεντρική προτεραιότητά μας είναι η προβολή μιας άλλης λογικής για την ανάπτυξη. Δεν μπορεί να νοηθεί ανάπτυξη που καταστρέφει το περιβάλλον, που υπονομεύει την υγεία των πολιτών και την κοινωνική συνοχή, που δεν σέβεται τους ανθρώπους με αναπηρία, που δεν συνοδεύεται από αναβάθμιση της Παιδείας και του Πολιτισμού. Προτείνουμε μια εναλλακτική κοινωνική ανάπτυξη που έχει 3 βασικές διαστάσεις: την περιβαλλοντική, την κοινωνική-υγειονομική και τη μορφωτική-πολιτιστική. Σύνθημα μας είναι: οι πολίτες και οι συλλογικές ανάγκες πάνω από τα κέρδη της «ανάπτυξης» και τα ιδιωτικά συμφέροντα. Έχουμε επεξεργαστεί ένα συγκεκριμένο σχέδιο παρεμβάσεων σ' αυτούς τους τομείς και προτείνουμε ταυτόχρονα ένα εναλλακτικό μοντέλο τοπικής διακυβέρνησης, με έμφαση στην κοινωνική διαβούλευση και τη συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση των αποφάσεων και τη διεκδίκηση των αναγκαίων λύσεων.

• Στο Ρέθυμνο είχαμε πρόσφατα φαινόμενα αποκρουστικής ρατσιστικής βίας, έχουμε μια τοπική ακροδεξιά ομάδα με πλούσια δράση και το δήμαρχο της χούντας να επανεκλέγεται σταθερά στην πρωτεύουσα. Τι συμβαίνει τελικά;

— Το ρατσιστικό έγκλημα της Πρωτοχρονιάς του 2006, με τον φόνο νεαρού Αλβανού μετανάστη, στιγμάτισε την περιοχή μας αλλά ταυτόχρονα ενεργοποίησε τα αντιρατσιστικά αντανάκλαστικά της τοπικής κοινωνίας, οδήγησε στην

Μανώλης Αυγενάκης,
υποψήφιος νομάρχης Ρεθύμνου.

καθολική καταδίκη του εγκλήματος και στην πραγματοποίηση μεγάλου αντιρατσιστικού συλλαλητηρίου με συμμετοχή όλων των μαζικών φορέων του Ρεθύμνου. Οι ακροδεξιές φασιστικές ομάδες, με κύριο εκπρόσωπο την Οργάνωση Εθνικιστών Ρεθύμνου (ΟΕΡ), παρά τις κατά καιρούς προσπάθειες να κάνουν αισθητή την παρουσία τους, έχουν στην πραγματικότητα ελάχιστη κοινωνική και πολιτική επιρροή, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν απαιτείται εγρήγορση όλων των προοδευτικών ανθρώπων για την αποτροπή προκλήσεων στο μέλλον.

• Υπάρχει η αίσθηση ότι ένας νομός με φυσική ομορφιά και πλούσιες δυνατότητες καλλιέργειας έχει μετατραπεί σε ένα απέραντο ξενοδοχείο. Η αυτοδιοίκηση έχει δυνατότητες να παρέμβει σε αυτήν την κατάσταση;

— Οι δυνατότητες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης να προωθήσει μια άλλη προοπτική για τον τόπο, πέρα από το μοντέλο του «νομού-ξενοδοχείου», είναι

σημαντικές. Αυτό όμως προϋποθέτει άλλη αναπτυξιακή φιλοσοφία, υπέρβαση του στενού διαχειριστικού ρόλου της, εφαρμογή στην πράξη του δημοκρατικού προγραμματισμού, συνεργασία με τους δήμους και τους φορείς του νομού, «ανοικτή επαφή» με τις παραγωγικές δυνάμεις, τις κοινωνικές οργανώσεις και τις συλλογικότητες της κοινωνίας των πολιτών. Η διαμόρ-

φωση και η διεκδίκηση ενός σχεδίου ισόρροπης τουριστικής ανάπτυξης, φιλικής προς το περιβάλλον και την πολιτισμική φυσιογνωμία του νομού, που θα αναδεικνύει τα φυσικά, γεωμορφολογικά, πολιτιστικά και διατροφικά πλεονεκτήματα της περιοχής μας, είναι επείγουσα πολιτική υποχρέωση της Ν.Α. Η μόνη σοβαρή προοπτική ενίσχυσης της απασχόλησης στην

ύπαιθρο είναι η στροφή στα πιστοποιημένα βιολογικά προϊόντα, με τη συστηματική προβολή του μοντέλου της υγιεινής κρητικής διατροφής. Σε συνεργασία με τους υπόλοιπους νομούς να προωθηθεί η ιδέα της Κρήτης ως «Περιφέρειας Βιολογικής Γεωργίας και Κτηνοτροφίας» ελεύθερης από φυτοφάρμακα, χημικά λιπάσματα και μεταλλαγμένα.

«ΝΑ ΑΝΑΔΕΙΞΟΥΜΕ ΤΗΝ ΥΠΕΡΝΟΜΑΡΧΙΑ»

• *Απέναντι σε έναν συνδυασμό ο οποίος επί τέσσερα χρόνια δεν βοήθησε σε τίποτα τη ζωή των κατοίκων του λεκανοπεδίου εμφανίζεστε να υπολείπεστε. Μήπως φταίτε και σεις σε κάτι για αυτό;*
— Οι πολίτες τους λεκανοπεδίου δεν είχαν την ευκαιρία στα τέσσερα χρόνια που πέρασαν να συνειδητοποιήσουν την ύπαρξη του θεσμού της Υπερνομαρχίας, να διαπιστώσουν ότι βελτιώθηκε η καθημερινότητά τους μέσα από δράσεις και πολιτικές που άσκησε η Υπερνομαρχία. Οι περισσότεροι νομίζουν ότι οι Νομαρχίες είναι οι φορείς στους οποίους υπάγονται κάποιες πρώην κρατικές υπηρεσίες, κάτι που τους είναι σχετικά αδιάφορο, και ότι ο σημαντικότερος ρόλος τους είναι ο έλεγχος της καταλληλότητας διαφόρων προϊόντων. Εμείς στο χρόνο που μας απομένει μέχρι τις εκλογές θα προσπαθήσουμε και θα καταφέρουμε να αναδείξουμε τις δυνατότητες του θεσμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης να δώσει λύσεις στα καθημερινά προβλήματα του πολίτη και να δημιουργήσει προοπτικές. Είμαστε αισιόδοξοι ότι το τελικό αποτέλεσμα θα δικαιώσει την προσπάθειά μας.

• *Οι αρμοδιότητες του θεσμού του Υπερνομάρχη και των Νομαρχών παραμένουν ακόμη ασαφείς. Ποια είναι η δική σας συγκεκριμένη πρόταση;*
— Η Υπερνομαρχία και οι Νομαρχίες Αθήνας-Πειραιά έχουν σαφείς αρμοδιότητες, οι οποίες απορρέουν από την ισχύουσα νομοθεσία. Αυτές, όμως, οι αρμοδιότητες είναι ελάχιστες σε

σχέση με εκείνες που μπορεί τυπικά να μην τους ανήκουν αλλά οφείλουν να διεκδικήσουν και να ασκήσουν, αντλώντας δύναμη από την τεράστια δημοκρατική νομιμοποίηση των τεσσάρων εκατομμυρίων και πλέον πολιτών που εκπροσωπούν. Η Νομαρχία έρχεται να δώσει λύση σε δεκάδες καθημερινά θέματα που αφορούν τον πολίτη, όπως οι συγκοινωνίες, το κυκλοφοριακό, η ποιότητα παροχής υπηρεσιών στον τομέα της υγείας, η συνολική διαχείριση των απορριμμάτων, μέχρι και η λακούβα από την οποία μπορεί να κινδυνεύσει να τραυματιστεί ένας πεζός. Παράλληλα, η Νομαρχία έχει και πρέπει να αρθρώνει λόγο για θέματα που αφορούν περισσότερους από έναν δήμους, για μητροπολιτικές δράσεις, για την έλλειψη συντονισμού των διαφόρων φορέων που ταλαιπωρούν όλους μας. Για όλα αυτά τα προβλήματα, και ακόμη περισσότερα, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση έχει υποχρέωση να αναλάβει δράση και να δώσει λύσεις, είτε συντονίζοντας τους διαφόρους φορείς είτε διεκδικώντας από την κεντρική εξουσία.

• *Στον Πειραιά τίθεται εκ των πραγμάτων ένα ζήτημα ελεύθερων χώρων που έχει να κάνει σε μεγάλο βαθμό και με τις ακτές.*

— Ο Πειραιάς και η ευρύτερη περιοχή του υστερεί περισσότερο ίσως από κάθε άλλη πόλη στην αναλογία ελεύθερων χώρων και χώρων πρασίνου ανά κάτοικο. Είναι αλήθεια, επίσης, ότι η ελεύθερη πρόσβαση προς τις ακτές παρεμποδίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό λόγω των διαφόρων χρήσεων που

Σπύρος Σπυρίδων,
υποψήφιος νομάρχης Πειραιά.

έχουν αναπτυχθεί. Όσοι πιστεύουν ότι αξίζει να ζούμε σε μια βιώσιμη πόλη, το στοιχειώδες που έχουν να κάνουν είναι να προσπαθήσουν να ανατρέψουν αυτή την πραγματικότητα. Εμείς συμμετέχουμε στα κοινά με μοναδικό στόχο και φιλοδοξία να βελτιώσουμε τις συνθήκες και την ποιότητα της ζωής των συμπολιτών μας και δεν διστάζουμε να κάνουμε αυτή την ανατροπή που ζητούμε από τον καθένα ξεχωριστά και από όλους μαζί. Στο πρόγραμμά μας «εντοπίζουμε» το πρόβλημα των ελεύθερων χώρων και σχεδιάζουμε την ανάπτυξη δράσεων σε συνεργασία με τους δήμους, ώστε να αναστραφεί η θλιβερή αυτή αναλογία.

• *Το παρόν θεσμικό πλαίσιο για την Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι ικανοποιητικό;*

— Δεν υπάρχει κανένας από αυτούς που υπηρετούν με σοβαρότητα την αυτοδιοίκηση που να υποστηρίζει ότι το παρόν νομοθετικό πλαίσιο μπορεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες των πολιτών,

υπηρετώντας ουσιαστικά την αποκέντρωση. Η χώρα χρειάζεται λιγότερους και ισχυρότερους δήμους και μια αυτοδιοίκηση Β' Βαθμού, η οποία, βέ-

βαια, ελάχιστη σχέση πρέπει να έχει με τις υπάρχουσες νομαρχίες. Παράλληλα πρέπει, καταλήγοντας στο πλέον κατάλληλο «μητροπολιτικό μοντέλο»,

να αντιμετωπιστούν τα ιδιαίτερα προβλήματα των περιοχών Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης.

«ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΕΝΟΤΗΤΑ, ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΜΗΧΑΝΙΣΤΙΚΑ»

• Ο προεκλογικός αγώνας έχει καθιερωθεί πλέον ως ένας πόλεμος εντυπώσεων. Τι είναι αυτό που θεωρείτε ότι σας διαφοροποιεί από τους συνυποψηφίους σας;

— Υπάρχει μια θεμελιώδης διαφορά. Οι υποψήφιοι των μεγάλων κομμάτων δεν προβάλλουν το πρόγραμμά τους αλλά τα προσωπικά τους χαρίσματα. Ένας άνθρωπος, όμως, δεν μπορεί να αλλάξει την εικόνα της πόλης, όσο χαρισματικός κι αν είναι. Γι' αυτό οι δήμαρχοι της Αθήνας πάνε μπροστά, ενώ η πόλη πάει από το κακό στο χειρότερο. Ένας καλός λόγος να ψηφίσεις Αριστερά είναι γιατί η αριστερά έχει άλλη λογική για την πόλη. Αρκετά με τους εργολάβους, αρκετά με τους σπόνσορες. Η πόλη είναι για τους ανθρώπους, όχι για τα κέρδη.

• Η Αθήνα, στη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών, έχει καταστεί μια εντελώς αφιλόξενη μεγαλούπολη. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα θέματα πρώτης προτεραιότητας, ώστε να αλλάξει αυτή η αρνητική εικόνα;

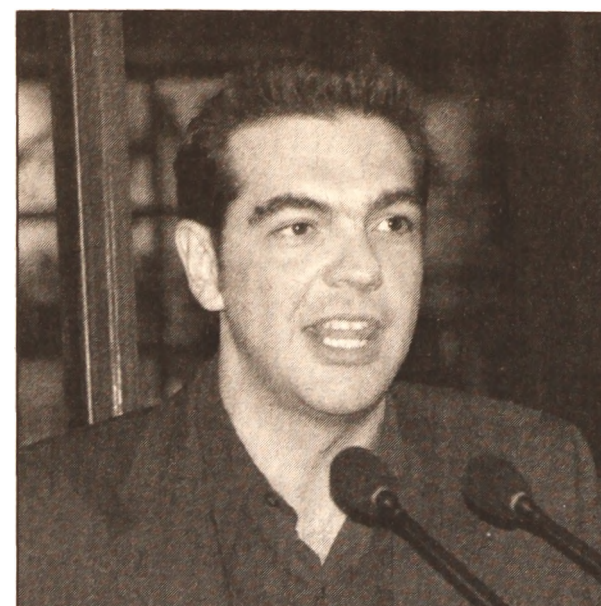
— Ο στόχος πρέπει να είναι να καταστήσουμε την Αθήνα βιώσιμη πόλη. Κι αυτό δεν σημαίνει μόνο προστασία του περιβάλλοντος αλλά και κοινωνική πολιτική. Μια πόλη με φτωχούς, με ανέργους, με ανθρώπους που ζουν στην ανασφάλεια δεν μπορεί να θεωρείται βιώσιμη. Έτσι, το τρίπτυχο των βασικών παρεμβάσεων του Δήμου Αθηναίων θα πρέπει να είναι: προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος, ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών (παιδικοί σταθμοί, σχολεία, ιατρεία, κοινωνικές υπηρεσίες, αθλητικοί χώροι), υπεράσπιση των κοινωνικών δικαιωμάτων (ισότητα, κοινωνική συνοχή, πρόσβαση στον πολιτισμό, υπεράσπιση πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών).

• Σε δηλώσεις σας συνδέετε την

ποιότητα της ζωής στην Αθήνα και με τον Ελαιώνα ως έναν από τους ελάχιστους πνεύμονες της πόλης. Ταυτόχρονα, όμως, συμφωνήσατε και με την ανέγερση στην παραπάνω περιοχή του γηπέδου του Παναθηναϊκού. Πώς ταιριάζουν αυτά τα δυο;

— Δεν είναι ακριβές αυτό που λέτε. Η Ανοιχτή Πόλη θεωρεί ότι η ευρύτερη περιοχή του Ελαιώνα πρέπει να αναπλαστεί και έχει καταθέσει συγκεκριμένη πρόταση για τη δημιουργία εκεί ενιαίου χώρου πρασίνου για περίπατο, ψυχαγωγία και άθληση. Διαφωνήσαμε, επίσης, με τη ρύθμιση Σουφλιά για την παραχώρηση χώρου χαρακτηρισμένου ως «πράσινο» για την κατασκευή του γηπέδου του Παναθηναϊκού, και βέβαια, για την παράλληλη κατασκευή ενός τεράστιου εμπορικού κέντρου που θα επιβαρύνει οικονομικά και περιβαλλοντικά την περιοχή. Υποστηρίζουμε ότι η όποια χωροθέτηση γίνεται στον Ελαιώνα πρέπει να είναι ενταγμένη σε ένα συνολικό σχέδιο ανάπτυξης της περιοχής, να μην έχει εμπορικά χαρακτηριστικά και οπωσδήποτε να γίνεται με ισοστάθμιση πρασίνου μέσα στην ίδια περιοχή. Με άλλα λόγια, αν πρόκειται να φτιαχτεί γήπεδο, τζαμί, μητρόπολη, πανεπιστήμιο ή δεν ξέρω και εγώ τι άλλο σε δημόσια γη, τότε αυτός που το φτιάχνει θα πρέπει να διαθέσει στο Δημόσιο έναν άλλο χώρο, επίσης στον Ελαιώνα, για τη δημιουργία εκεί χώρου πρασίνου.

• Οι εκλογές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση έχουν αναπόφευκτα και μια ευρύτερη πολιτική διάσταση. Πολλοί θεωρούν τις επικείμενες εκλογές και πρόκριμα για τις επόμενες βουλευτικές. Πόσο, η επιλογή της δικής σας αλλά και των υπολοίπων υποψηφιοτήτων του ΣΥΝ δημιουργεί, κατά τη γνώμη σας, την απαιτούμενη

Αλέξης Τσίπρας,
υποψήφιος δήμαρχος Αθήνας.

δυναμική με στόχο την πραγματική διεύθυνση στην ελληνική κοινωνία;

— Η δημιουργία της Ανοιχτής Πόλης εγγράφεται στο πλαίσιο των προσπαθειών μας για την ανασύνθεση και την ενότητα της Αριστεράς. Σίγουρα πρέπει ακόμη να γίνουν πολλά σ' αυτόν τον τομέα, όμως έχουν γίνει και σημαντικά βήματα. Σε πάρα πολλές πόλεις της Ελλάδας οι δυνάμεις της ανανεωτικής, ριζοσπαστικής, οικολογικής Αριστεράς δίνουν ενωτικά την μάχη των αυτοδιοικητικών εκλογών. Όπου αυτό δεν γίνεται μηχανιστικά, τα αποτελέσματα είναι θετικά. Η Ανοιχτή Πόλη, για παράδειγμα, δεν συσπειρώνει μόνο ανθρώπους από τον Συνασπισμό, αλλά και από άλλες δυνάμεις της Αριστεράς και της Οικολογίας, με τους οποίους έχουμε κοινούς αγώνες τα τελευταία χρόνια στα ελληνικά και διεθνή κοινωνικά κινήματα. Κυρίως, όμως, επειδή το στοίχημα που έχουμε αναλάβει με τη δημιουργία του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς δεν είναι η ανακύκλωση και αναδιάταξη των υπαρχουσών δυνάμεων, χαιρόμαστε που μέσω της Ανοιχτής Πόλης έχουμε καταφέρει να βάλουμε στο παιχνίδι καινούριους ανθρώπους που θεωρούσαν μέχρι τώρα ότι η συλλογική πολιτική δράση δεν τους αφορά.

Ο οφθαλμίατρος, ο δικηγόρος και ο καρδιολόγος...

Μαύρη μοίρα με μοίρανε (γεννήθηκα Τρίτη και ...παραπέντε δεκατρείς εν μηνί Αθύρ) και με έφερε μπροστά σε σοβαρό τρύλημμα σ' αυτές τις εκλογές.

Οπλιστείτε με υπομονή, διαβάστε τα παρακάτω και πείτε μου τι να κάνω.

Στο δήμο μου «ανεβαίνουν» ως υποψήφιοι δήμαρχοι (δεν το έχω ποτέ καταλάβει αυτό το «κατεβαίνω υποψήφιος»... είμαι δηλαδή ψηλά εγώ και κατεβαίνω κάτω στην πλέμπα;) τρεις δικοί μου άνθρωποι, καθένας με άλλο «χρίσμα»: ο οφθαλμίατρός μου με τον ΣΥΝ συν αντάρτες του ΠΑΣΟΚ, ο δικηγόρος μου με τη ΝΔ, ο καρδιολόγος μου με το ΠΑΣΟΚ ορθοδόξως.

Τι να κάνω ο δύστυχος; Μια ψήφο έχω, ποιον να ψηφίσω; Το κομματικό τους «χρίσμα» ουδόλως με συγκινεί. Και το επιπλέον δυσάρεστο είναι πως δεν έχω κάνει κουμπάρο κανέναν από τους τρεις, διότι, αν είχα κουμπαριάσει, δεν θα είχα πρόβλημα... «Δαγκωτό» θα το έριχνα στον κουμπάρο.

Ποιον να υποστηρίξω, πέστε μου. Έντιμοι είναι και οι τρεις. Φίλοι όλοι, και δεν μου παίρνουν λεφτά, όταν προσφεύγω στις υπηρεσίες τους. Ούτε εγώ τους παίρνω, όταν προσφεύγουν στις δικές μου. Ένα ισοζυγισμένο δούναι-λαβείν είναι οι σχέσεις μας.

Τι να κάνω;

Δήμαρχοι έχουν διατελέσει οι δύο από τους τρεις, έχουν εμπειρία. Αλλά και του τρίτου ο πατέρας είχε κάνει δήμαρχος. Οπότε έχει κι αυτός μια μαγιά.

Οι συνδυασμοί των δημοτικών συμβούλων καθενός άψογοι: όλος ο ανθός της πόλης και όλη η ποικιλία σε μόρφωση, ηλικίες, επαγγέλματα. Ταξιτζήδες, συνταξιούχοι, κομμώτριες, νοικοκυρές, καθηγητές, βιομήχανοι, άνεργοι, ηθοποιοί, μηχανικοί, εργάτες, φοιτήτριες, αξιωματικοί, δικηγόροι, δημόσιοι υπάλληλοι, γιατροί. Μέχρι και ένας νεκροθάφτης υπάρχει σε έναν συνδυασμό, αν δεν απατώμαι. Πώς να διαλέξεις;

Άσε τα προγράμματά τους. Όλα εκτεταμένα, καλύπτουν τα πάντα. Κι όλα προς μια και μοναδική κατεύθυνση: το καλό της πόλης. Και το ένα τρίτο μόνον να

εφαρμοστεί μετεκλογικά από οποιονδήποτε εκλεγεί, η πόλη μας, αν δεν γίνει επίγειος παράδεισος, θα λειτουργεί άψογα, τουλάχιστον πράγμα που δεν συμβαίνει τώρα.

Τι να κάνω;

Και με τα λεφτά τι γίνεται; Χρειάζονται πολλά λεφτά για να γίνει κάτι ουσιαστικό σε μια πόλη. Εδώ τα πράγματα διαφοροποιούνται κάπως.

Ο φιλοκυβερνητικός δικηγόρος έχει την αβάντα να λέει ότι θα τον βοηθήσουν με άφθονες πιστώσεις, για να προβληθεί έτσι και το κόμμα και να ξανακερδίσει τις εκλογές. Έλα όμως που οι βλέψεις του είναι το βουλευτικό, όπως των περισσότερων κομματικών άλλωστε. Πράγμα το οποίο σημαίνει πως δεν θα πιέζει πολύ για πιστώσεις, για να μη στενοχωρήσει το κεντρικό «απαράτ» του κόμματος και τον «κόψουν» από υποψήφιο βουλευτή όταν έρθει η ώρα.

Ακριβώς το αντίθετο λειτουργεί υπέρ του καρδιολόγου, που έχει το «χρίσμα» του ΠΑΣΟΚ, αλλά και υπέρ του οφθαλμίατρου. Αν ως δήμαρχος, όποιος εκλεγεί, «φωνάζει» πολύ και κάθε τόσο για πιστώσεις από την κυβέρνηση, αυτή θα τις δίνει για να μην δημιουργηθεί «πολιτικό κόστος» στο κυβερνητικό κόμμα.

Είναι, λοιπόν, αδιευκρίνιστο ποιος δήμαρχος μπορεί να αποσπάσει περισσότερες κυβερνητικές πιστώσεις. Ο φιλοκυβερνητικός ή μήπως κάποιος κομματικός αντίπαλος της κυβέρνησης;

Ούτε κι αυτό λοιπόν μπορεί να θεωρηθεί ασφαλές κριτήριο για την ψήφο μου.

Τι να κάνω;

Και την ηλικία τους αν σκεφτώ, πάλι δεν βρίσκω άκρη. Συν-πλην την ίδια έχουν. Πενηντάρηδες, στον ανθό της δημιουργικότητας και της εμπειρίας. Και από εμφάνιση όλοι πάνε καλά. Συμπαθείς, χαμογελαστοί (όχι μόνον προεκλογικά...), ψηλοί, ευθυτενείς, με κανονικό βάρος. Στο μαλλί πάσχει λίγο ο ένας, δεν είναι όμως ιδιαίτερα φαλακρός.

Από λέγειν, άστα να πάνε... Ο μεν δικηγόρος σε λύνει και σε δένει ώσπου να πεις κύμινο, από φυσικό χάρισμα που τελειοποιήθηκε λόγω επαγγέλματος. Ο δε

οφθαλμίατρος είναι επίσης μανούλα στην κουβέντα: πρέπει να έχει λιμάρει άριστα τη γλώσσα του στον κομματικό στίβο. Ο καρδιολόγος είναι λιγόλογος αλλά έχει μια ικανότητα να σε πείθει με τις λίγες κουβέντες του. Ούτε έτσι μπορώ να διαλέξω. Τι να κάνω;

Και το έργο που παρήγαγαν, οι δύο τουλάχιστον που έκαναν δήμαρχοι, τάλε κουάλε περίπου ήταν: και πεζόδρομους φτιάξαν και ελεύθερους χώρους περιποιήθηκαν και οργάνωσαν.

Ε, ναι. Και τα «δικά τους παιδιά», της παράταξής τους δηλαδή, φρόντισαν να βολέψουν σε δημοτικές θέσεις σε κάπως μεγαλύτερο αριθμό από τον στατιστικά αναλογούντα...

Τι είν' ο κάβουρας, τι είν' το ζουμί του; Τι να κάνω; Τι να ψηφίσω;

Αναθεματίζω την ώρα και τη στιγμή που, ενώ γέννησα τέσσερα παιδιά, δεν σκέφτηκα να κάνω κουμπάρο κάποιον από αυτούς τους φίλους μου. Θα είχα λύσει το πρόβλημα...

Αν κάποιος από σας, ευγενικοί μου αναγνώστες, έχει κάτι να μου πει, κάτι να με συμβουλέψει, παρακαλώ θερμά να το κάνει άμεσα. Θα κρεπάρω!

N.A. ΛΑΜΠΗΣ

Η απάντηση του γιού μου

Καλό!

Αν τώρα θέλουμε να δούμε το θέμα με κάποια σοβαρότητα, ο μεν δικηγόρος θα δηλώνει «είμεθα αθώοι» κάθε φορά που κάποιος θα του προσάπτει κάτι για τα έργα του ως δήμαρχος, ο οφθαλμίατρος θα προσπαθεί να «βάλει τα γυαλιά» σε όποιον επιχειρήσει κάτι αντίστοιχο, ενώ ο καρδιολόγος θα συστήνει «υγιεινό βάδισμα» σε όσους διαμαρτύρονται για το κυκλοφοριακό «έμφραγμα» στους δρόμους της πόλης.

Επιπλέον, ο δικηγόρος θα επικαλείται μονίμως το «τι προβλέπει ο νόμος», ο οφθαλμίατρος θα κατηγορεί για «μυωπία» την δημοτική αντιπολίτευση, ενώ ο καρδιολόγος θα τους κατηγορεί για «αρτηριοσκλήρωση».

Δύσκολη επιλογή, δύσκολη.

Ο κλέφτης και ο ψεύτης...

Στον ψεύτη και τον κλέφτη που τον πρώτο χρόνο μόνον χαιρόνται, γιατί μετά από λίγο όλα βγαίνουν στο φως, αναφέρεται η λαϊκή παροιμία. Όμως η κυρία Φώφη Γεννηματά –αλλά και ο κ. Κουκουλόπουλος και ο κ. Κουράκης και όσοι άλλοι μέχρι στιγμής κρύβονται από έναν παράνομο νόμο– δεν χάρηκε μόνον ένα χρόνο αλλά και δυο και τρεις και τέσσερις. Μπορεί να χαρεί και μερικές ακόμα τετραετίες, εφόσον επανεκλεγεί.

Την διπλοθεσία της κ. Γεννηματά έκαμε ευρέως γνωστή η καταγγελία της κ. Φωτεινής Πιπιλή σε τηλεοπτική εκπομπή. Αλλά οι καταγγελίες για την αήθη συμπεριφορά εκείνων που παρανόμως εισέπρατταν διπλομισθίες και εκείνων που φρόντισαν να τους καλύπτουν έγιναν από τις στήλες του περιοδικού ήδη από το 2004 (βλ. τχ. 811) και συνεχίστηκαν και σε επόμενα τεύχη (βλ. 818, 844, 860 και 864).

Ούτε η κ. Γεννηματά της Υπερνομαρχίας, ούτε ο κ. Κουκουλόπουλος της Κοζάνης, ούτε ο κ. Κουράκης του Ηρακλείου, όμως, έδειξαν την παραμικρή ευαισθησία, έστω να ψελίσουν μια αιτιολογία, τόσα χρόνια τώρα. Και όταν τηλεοπτικά «ξεφώνισαν» την περίπτωση Γεννηματά, τότε τα «παπαγαλάκια» –όπως λχ. η Όλγα Τρέμη του ΜΕΓΑ– απηύθυναν «ερωτήσεις» προς την Φωτεινή Πιπιλή του τύπου «κι εσάς κυρία Πιπιλή, τι σας ενοχλεί η διπλοθεσία

της κυρίας Γεννηματά; Τι έχετε να προτείνετε εσείς για την Υπερνομαρχία;». Τέτοιος ο βαθμός απουσίας κάθε έννοιας ηθικής στον έλεγχο που υποτίθεται ότι ασκούν τα ΜΜΕ στα δημόσια πρόσωπα.

Δεν είναι όμως και τόσο νόμιμος ο νόμος στον οποίον στηρίχθηκε ο διπλός μισθός της κ. Φώφης Γεννηματά, προέδρου της ΕΝΑΕ –όπου το αρκτικόλεξο σημαίνει, για όσους το αγνοούν, Ένωση Νομαρχιακών Ενώσεων Ελλάδας–, όπως ακούσθηκε από ορισμένες πλευρές, μεταξύ των οποίων και του κ. Νίκου Αθανασάκη, μιας και η καταγγελλόμενη, ως μέλος του ανώτατου καθοδηγητικού οργάνου του ΠΑΣΟΚ, περιλαμβάνεται στη δικαιοδοσία του.

Και δεν είναι και τόσο νόμιμος ο νόμος γιατί:

Πρώτον, έρχεται σε αντίθεση με εκείνο το έρμιο το άρθρο 4 του Ελληνικού Συντάγματος (παρ. 1 και 2) που αναφέρεται στην ισότητα των Ελλήνων. Μας λέει η παρ. 1: «οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου». Και συμπληρώνει με κάποιον τρόπο η παρ. 2: «Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις».

Το άσχημο είναι ότι αυτό το άρθρο ως βασικό δεν αλλάζει με τίποτα.

Δεν είναι νόμιμος ο νόμος στον οποίον στηρίχθηκε η διπλή μισθοδοσία της κ. Φώφης Γεννηματά γιατί, δεύτερον:

Οι άλλες ρυθμίσεις, στις οποίες στηρίχθηκε ο ευνοϊκός νόμος που ψηφίσθηκε ειδικά για την κ. Φώφη Γεννηματά

(κλασική περίπτωση φωτογραφικού νόμου), συγκεκριμένα εκείνες για τη διπλή μισθοδοσία των δημάρχων, ήσαν ετοιμόρροπες την ώρα που ψηφίζοταν ο νόμος της κ. Φώφης.

Συγκεκριμένα ίσχυε τότε –και ισχύει και σήμερα– ο ν. 2738 άρθρο 35 (του 1999), σύμφωνα με το οποίο «...οι δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι υποχρεούνται να επιλέξουν τις αποδοχές της θέσης από την οποία προέρχονται ή τα έξοδα παράστασης της θέσης στην οποία υπηρετούν. Η διάταξη εφαρμόζεται και για τους δημάρχους... που θα εκλεγούν κατά τις επόμενες εκλογές...», τις εκλογές δηλαδή του 2002.

Δεν είναι νόμιμος ο νόμος στον οποίον στηρίχθηκε η διπλή μισθοδοσία της κ. Φώφης Γεννηματά γιατί, τρίτον:

Ο πατέρας της κ. Φώφης Γεννηματά, ο αείμνηστος Γιώργος Γεννηματάς, θα ντρεπόταν και μόνο αν άκουγε ότι κάποιος κοντά σ' αυτόν θα διεκδικούσε προνόμια για τον εαυτό του που οι άλλοι δεν θα μπορούσαν να τα απολαύσουν.

Η μόνη θεμελίωση του νόμου στον οποίο στηρίχθηκε η διπλομισθία της κ. Φώφης Γεννηματά (αλλά και των δημάρχων που χωρίς περίσκεψη και χωρίς αιδώ –κυρίως χωρίς αιδώ– εισπράττουν δύο μισθούς) ανιχνεύεται στη Φάρμα των ζώων, την αγέραςτη σάτιρα του Όργουελ. Διαβάζουμε, πράγματι, σ' αυτήν ότι όλοι είναι ίσοι αλλά ορισμένοι (η κ. Φώφη, ο κ. Κουκουλόπουλος της Κοζάνης, της ΚΕΔΚΕ και του Ανωτάτου Καθοδηγητικού Οργάνου του ΠΑΣΟΚ [φευ!], ο κ. Κουράκης του Ηρακλείου και άλλοι πολλοί) είναι πιο ίσοι από τους ίσους.

Η απέραντη μοναξιά του Καραμανλή

του Βασίλη Ζήση

«Η καλύτερη κυβέρνηση είναι αυτή που δεν κυβερνά καθόλου»
H.D.Thoreau, *Civil Disobedience*

Ενώ οι τηλεοράσεις σείονταν την περασμένη εβδομάδα από τα σκάνδαλα των καρτέλ και των ενδοκυβερνητικών συγκρούσεων για το ποιος «γαλατάς» στηρίζει περισσότερο και ποιο –πρώην και νυν– κυβερνητικό στέλεχος, πληροφορηθήκαμε από τα ψιλά των «εφημερίδων» ότι ενταφιάστηκε οριστικά η πολύκροτη υπόθεση των ρώσικων πυραύλων TOR-M1. Ο ενταφιασμός έγινε με την μέθοδο της παραγραφής και το πρόσχημα ότι κάποιοι δημιούργησαν νομικά κωλύματα για το άνοιγμα των περιφημων λογαριασμών της Drumillan στην Ελβετία. Κατά τα άλλα η κυβέρνηση γνώριζε για τους λογαριασμούς εδώ και δυο ολόκληρα χρόνια –το θέμα το είχαμε αποκαλύψει, μεταξύ άλλων, από αυτές εδώ τις σελίδες.

Όπως, δηλαδή, και στο σκάνδαλο του Χρηματιστηρίου, όπου κάποιοι προνομιούχοι του «συστήματος ΠΑΣΟΚ» λήστεψαν στην κυριολεξία τον μόχθο εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων, η κυβέρνηση της ΝΔ διάλεξε την οδό της παραγραφής και για το σκάνδαλο των TOR. Σύμφωνα με την άποψη ορισμένων μελών του Υπουργικού Συμβουλίου, η κυβέρνηση έπρεπε, αντιθέτως, να προχωρήσει στην αναβάθμιση της εξεταστικής επιτροπής για τους TOR σε προανακριτική, προκειμένου να αντεπιτεθεί και να αντιστρέψει το κλίμα που δημιούργησαν σε βάρος της οι «κουμπάροι». Και για να σώσει κάποια από τις προεκλογικές της εξαγγελίες θα πρόσθεταν κάποιοι άλλοι. Ο πρωθυπουργός, όμως, απέρριψε παρόμοιες εισηγήσεις με το επιχείρημα που διατύπωσε και δημοσίως την Κυριακή, ότι δηλαδή «δεν συμπράττει στο κλίμα πόλωσης». Απαντώντας παράλληλα στην σκανδαλοθηρική «επίθεση» του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης, ο πρωθυπουργός πρόσθεσε: «Είναι αδιαμφισβήτητο δεδομένο πως για χρόνια η οξύτητα, η πόλωση και ο διχασμός έβλαψαν τον τόπο. Θεωρώ ότι

ιστορικά, πολιτικά και ηθικά είναι καταδικασμένο και δεν υπάρχει περίπτωση να συμπράξω σε αυτό».

Πολύ ωραία και σοφά τα λόγια του πρωθυπουργού, αλλά θα είχαν πραγματική αξία αν τα έλεγε σε μια χώρα όπου δεν θα είχε προηγηθεί μια τριαντακονταετής διεφθαρμένη διακυβέρνηση από το ΠΑΣΟΚ. Σε μια χώρα όπου η «μίζα» από το σκάνδαλο των TOR και άλλων, παρόμοιας προέλευσης, οπλικών συστημάτων δεν θα έφτανε στο 40% της αξίας τους, υπουργοί δεν θα τελούσαν πολυτελείς γάμους σε χώρες των οποίων τα οπικά συστήματα προώθησαν, οι διάδοχοί τους δεν θα αγόραζαν ξαφνικά κότερα 40 ποδών και δεν θα είχαν υπάρξει τα σκάνδαλα του χρηματιστηρίου του Κοσκωτά και της «Αγοράς του Αιώνα». Κυρίως, τα λόγια του πρωθυπουργού θα είχαν αξία αν τα έλεγε σε μια χώρα της οποίας το κράτος λειτουργεί και στην οποία δεν υφίσταται ακόμα σε πλήρη λειτουργία –εξακολουθώντας να διαφθείρει συνειδήσεις και να εκμαυλίζει πολιτικούς– το λεγόμενο «σύστημα ΠΑΣΟΚ».

Ζούμε, όμως, στην Ελλάδα και η κυβέρνηση της ΝΔ επέλεξε την οδό της

παραγραφής για δύο πολύκροτα σκάνδαλα, τα οποία στη συνείδηση ολόκληρου του εκλογικού σώματος θεωρούνται ως διαπραχθέντα και για τον λόγο αυτόν αποτέλεσαν προεκλογική σημαία του ίδιου του σημερινού κυβερνητικού κόμματος.

Δεν είμαστε ούτε υπέρ ούτε κατά της πόλωσης, επειδή πρόκειται στην πραγματικότητα για ψευτοδίλημμα. Το ερώτημα για τον κ. Καραμανλή δεν ήταν αν θα συγκρουόταν με έναν παραπαίοντα αντίπαλο, αλλά αν θα προχωρούσε στην επανίδρυση του κράτους μέσα από την σύγκρουση με το «σύστημα ΠΑΣΟΚ» και την παραδειγματική τιμωρία των ενόχων. Αυτή δεν ήταν άλλωστε η εντολή του εκλογικού σώματος; Δυστυχώς, όμως, ο κ. Καραμανλής δεν αξιοποίησε την πανίσχυρη πλειοψηφία του, αλλά παγιδεύτηκε στη λογική των ισορροπιών, των μετρήσεων και των focus group. Όπως διαβάζουμε, παραδείγματος χάριν, ο ενταφιασμός της υπόθεσης των TOR στηρίχθηκε σε μετρήσεις της κοινής γνώμης, σύμφωνα με τις οποίες «οι μετακινούμενοι και κρίσιμοι για το εκλογικό αποτέλεσμα ψηφοφόροι αποστρέφονται τη σκανδαλολογία και τους πολεμικούς τόνους

στην πολιτική αντιπαράθεση». Με άλλα λόγια, οι «αναποφάσιστοι», όσοι δηλαδή δεν έχουν πολιτική άποψη και γνώμη, είναι αυτοί που καθορίζουν την έκβαση κρισιμότητας ζητημάτων, όπως η κάθαρση και η διαφθορά. Πόσο αξιόπιστη, όμως, μπορεί να είναι μια πολιτική που εγκαταλείπει «σημαίες» όπως η κάθαρση, που αποδεδειγμένα συσπείρωσαν ευρύτερες εκλογικές μάζες, με τη δικαιολογία αμφιλεγόμενων μετρήσεων της κοινής γνώμης;

Η πολιτική στρατηγική της ΝΔ ως κυβέρνησης βασίστηκε μέχρι σήμερα αφενός στις διαθέσεις του σώματος των «αναποφάσιστων», που ενίοτε διευρύνεται ώστε να καταλάβει τον «μεσαίο χώρο», και αφετέρου στην αδιαμφισβήτητη επικοινωνιακή υπεροχή του Κώστα Καραμανλή απέναντι στον Γιώργο Παπανδρέου. Οι προεκλογικές διακηρύξεις περί «διαπλοκής» και «κάθαρσης» ξεχάστηκαν και η «επανίδρυση του κράτους» έγινε αστείο στο στόμα των κουμπάρων που διαδέχθηκαν τους διεφθαρμένους. Αυτό όμως περίμενε το εκλογικό σώμα από τον Καραμανλή; Και, κυρίως, αυτό περίμενε ο ίδιος από τον εαυτό του; Την κυριαρχία απέναντι σε έναν πολιτικό αντίπαλο ελάχιστου διαμετρήματος; Τα επικοινωνιακά τρικ στη θέση των οραμάτων; Τον τακτικισμό αντί της πολιτικής;

Έτσι, από το 4% στις εκλογές του 2004, η ψαλίδα μεταξύ ΝΔ και ΠΑΣΟΚ έπεσε σύμφωνα με την τελευταία δημοσκόπηση στο ... 0,9% . Η Νέα Δημοκρατία, από ένα κόμμα που επαγγέλθηκε προεκλογικά την διαφάνεια, έφτασε σήμερα στο σημείο να απολογείται για πρακτικές ανάλογες με εκείνες του ΠΑΣΟΚ. Η κυβέρνηση και το κόμμα βρίσκονται σε κατάσταση εμφύλιου σπαραγμού. Οι βαρόνοι και οι βαρονέσες επιστρέφουν με πισώπλατα κτυπήματα κατά του πρωθυπουργού και αμφισβητούν ακόμα και την ικανότητά του να... κυβερνήσει. Άλλοι ζητάνε να γίνει πιο «αυστηρός» και άλλοι ζητάνε τη δημιουργία μια «επιτελικής ομάδας» που θα τον... ελέγχει. Άλλοι θέλουν ανασχηματισμό αμέσως μετά τις δημοτικές εκλογές και άλλοι εκλογές την ερχόμενη άνοιξη προκειμένου «να γίνει μια νέα αρχή». Οι βουλευτές βρίσκονται σε κατάσταση εμφύλιου πολέμου με τους

υπουργούς, τους υφυπουργούς και με ταξύ τους, όπως αποδεικνύουν τα πρόσφατα μαχαιρώματα στην Β' Αθηνών. Και όπως αποδεικνύει η περίπτωση της αγοράς του *Ελεύθερου Τύπου* από τη Γιάννα Αγγελοπούλου, το Μαξίμου αδυνατεί όχι μόνο να ελέγξει αλλά και να παρακολουθήσει ακόμα τις ραγδαίες αλλαγές συμμαχιών και ισορροπιών μεταξύ των μεγάλων συμφερόντων, αναφορικά κυρίως με τα μεγάλα πακέτα στην ενέργεια, τις τηλεπικοινωνίες και αλλού. Και –το κυριότερο– αυτή η κατάσταση επιτρέπει σε ορισμένους να ομιλούν ήδη για την... «μετακαρμανλική εποχή».

Ο αγώνας κατά της διαπλοκής και της διαφθοράς του ΠΑΣΟΚ αποτέλεσε επί μια εικοσαετία τον βασικό συνεκτικό ιστό της ΝΔ και το κύριο όπλο για την επιστροφή της στην εξουσία, επειδή της επέτρεψε να συσπειρώσει δυνάμεις πέραν των παραδοσιακά δικών της. Η εγκατάλειψή του σήμερα λειτουργεί αποσταθεροποιητικά, όχι μόνο για την ίδια τη ΝΔ αλλά για όλο το πολιτικό σύστημα, επειδή αυτό που εδραιώνεται σιγά σιγά στην κοινή γνώμη είναι η πεποίθηση ότι «όλοι είναι κλέφτες και συνένοχοι». Αυτή η άποψη λειτουργεί –θέλουν δε θέλουν– ως ιδεολογικό υπόβαθρο του οποιουδήποτε «τρίτου πόλου» και της αποσταθεροποίησης του σημερινού πολιτικού σκηνικού. Οι νέες επιχειρηματικές δυνάμεις που μπαίνουν στα μίντια το κάνουν, άραγε, επειδή θέλουν να χάσουν τα λεφτά τους σε παραπαίοντα έντυπα ή επειδή θέλουν να δημιουργήσουν ένα πολιτικό υπόβαθρο; Η διαφοροποίηση της *Καθημερινής* από ναυαρχίδα του «καρμανλισμού» σε όργανο ενός «νέου εκσυγχρονισμού» είναι, άραγε, τυχαία; Τα εξαιρετικά χαμηλά ποσοστά εμπιστοσύνης της κοινής γνώμης απέναντι στα δύο κόμματα για ζητήματα διαφθοράς αποτελούν μια ακόμα απόδειξη της σημαντικής φθοράς που υφίστανται εκ παραλλήλου τα δυο μεγάλα κόμματα αλλά και της διαμόρφωσης της ιδεολογικής βάσης για την εμφάνιση άλλων πολιτικών δυνάμεων.

Είναι, λοιπόν, προφανές ότι ύστερα από δυόμισι χρόνια διακυβέρνησης ο πρωθυπουργός βρίσκεται ενώπιον κρίσιμων διλημάτων. Κανείς δεν είπε πο-

τέ ότι είναι επαναστάτης. Κανείς δεν περίμενε να κλείσει στη φυλακή πολιτικούς και επιχειρηματίες. Αυτό, όμως, στο οποίο πίστεψαν όλοι είναι η κατάργηση του «συστήματος ΠΑΣΟΚ» και η επανίδρυση του κράτους με στόχο την πάταξη της διαφθοράς, την καταπολέμηση της γραφειοκρατίας και την βελτίωση της καθημερινότητας και της ποιότητας ζωής του καθενός μας.

Όταν ο Μητσοτάκης μίλησε για διαπλοκή πολιτικών και επιχειρηματιών κατάφερε να παγιδέψει την πολιτική ζωή σε ένα ψευτοδίλημμα. Επειδή εξ ορισμού δεν υπάρχουν διαπλεκόμενοι επιχειρηματίες. Υπάρχουν μόνο διαπλεκόμενοι πολιτικοί. Αν, λοιπόν, ο Καραμανλής αλλάξει τον εκλογικό νόμο, ώστε ένα μεγάλο ποσοστό βουλευτών να εκλέγεται με λίστα, θα έχει καταφέρει ένα αποφασιστικό πλήγμα κατά της ψηφοθηρίας που είναι και η κυριότερη γενεσιουργός αιτία της διαπλοκής, δεδομένης της εξάρτησης των υποψηφίων από τα μίντια των μεγαλοεπιχειρηματιών. Αν στελεχωσει το Υπουργικό Συμβούλιο με εκπροσώπους του δημόσιου βίου, οι οποίοι δεν θα είναι βουλευτές και κατά συνέπεια δεν θα έχουν ανάγκη τους εκλογικούς μηχανισμούς της διαπλοκής, θα έχει καταφέρει ένα ακόμα αποφασιστικό πλήγμα κατά της διαφθοράς.

Η ΝΔ δεν μπορεί να προχωρήσει στην επανίδρυση του κράτους επειδή είναι προϊόν του, ένα βαθιά διαπλεκόμενο και ρουσφετολογικό κόμμα, συνάθροιση διαφορετικών ιδεολογιών και απόψεων. Γι' αυτό και βρέθηκε τόσο σύντομα σε θέση άμυνας σε θέματα διαφθοράς. Γι' αυτό και ο Καραμανλής, ένας αδιαμφισβήτητος έντιμος πολιτικός, είναι «μόνος» του σε ένα κόμμα που δεν θέλει ουσιαστικά να πατάξει τη διαφθορά –να της αλλάξει απλώς χρώμα θέλει. Υπό αυτή την έννοια, ίσως και να έχουν δίκαιο εκείνοι που υποστηρίζουν ότι ο Καραμανλής δεν παρεμβαίνει στην κλιμακούμενη κρίση του κόμματος και της κυβέρνησής του («δεν κυβερνά»), επειδή θέλει να δει τι παιχνίδι παίζει ο καθένας και πώς θα κατασταλάξει το απόστημα για να πάρει τα μέτρα του. Το ερώτημα είναι ποια θα είναι αυτά τα μέτρα και αν τελικά ο Καραμανλής θα τολμήσει.

Αριστερά: ένα βήμα μπροστά, δύο βήματα πίσω (και πολλά σημειωτόν)

του Γιάννη Κουρταλιώτη

Οι εποχές των δεκάδων «κόκκινων» δήμων έχουν βέβαια παρέλθει από δεκαπενταετίας και η επιστροφή τους δεν μοιάζει κοντινή στον ορίζοντα. Ωστόσο, με τις περασμένες εκλογές έμοιαζε να τελειώνει και η εποχή όπου οι τοπικές εκλογές ήταν μια καλή ευκαιρία για την Αριστερά να βελτιώσει τα ποσοστά της, κάνοντας έτσι μια δημόσια επίδειξη της πραγματικής πολιτικής δυναμικής της. Το 2002, το ΚΚΕ αποδεκατίστηκε και έχασε τους δημάρχους του στην Αττική (Πετρούπολη, Πέραμα, Βύρωνας, Καισαριανή) ή είδε τα ποσοστά του να χαμηλώνουν εντυπωσιακά στις μεγάλες πόλεις (6 από 10% στην Αθήνα, 7 από 12% στον Πειραιά, 12 από 14% στο Περιστέρι, 19 από 27% στην Πάτρα, 17 από 22% στη Λάρισα παρά τη συνεργασία με τον ΣΥΝ).

Ο ΣΥΝ γνώρισε ανάλογη πτώση σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, υποχωρώντας σε κάθε περίπτωση από την 3η στην 4η θέση, απέτυχε να κάνει μια στοιχειωδώς αξιοπρεπή εμφάνιση όπου εμφανίστηκε μόνος του και επιβίωσε μόνο εκεί όπου οι υποψήφιοί του δεν συνδέονταν με το κόμμα (Γλέζος στην Υπερνομαρχία, Κατσανεβάκης στα Χανιά, Δρίτσας στον Πειραιά).

Άρα, τι μπορεί να περιμένει η Αριστερά συνολικά ως αποτέλεσμα εφέτος; Ένας πρώτος στόχος θα ήταν να μην πάει χειρότερα, κάτι που είναι εφικτό. Το ΚΚΕ, το οποίο επέλεξε να κατεβάσει και πάλι κομματικούς υποψηφίους κατά προτεραιότητα, αποφεύγοντας παγίδες τύπου Κανέλη, που θα το εμφάνιζαν με ένα πλασματικό ποσοστό, θα επιδιώξει αφενός να διατηρήσει τους μεγαλύτερους δήμους που έχει (Νίκαια, Καρδίτσα), αφετέρου να επιβεβαιώσει τις αυξητικές τάσεις που εμφανίζεται να έχει στην κοινωνία.

Εάν για παράδειγμα κατορθώσει να ανεβάσει το ποσοστό του κατά μισή ή μια μονάδα στις μεγάλες πόλεις (δυσκολότερη περίπτωση από όλες η Θεσσαλονίκη, λόγω της επιρροής που ενδέχεται να έχει σε χαλαρούς ψηφοφόρους του ΚΚΕ η υποψηφιότητα Μπουτάρη), θα δικαιούται να υπερηφανεύεται ότι την αύξηση αυτή την καρπώνεται απευθείας το κόμμα, δεδομένου ότι πουθενά δεν παρουσιάζει υποψηφίους – χαρισματικές προσωπικότητες που αποκτούν ατομικό κοινό, όπως ήταν λχ. ο αείμνηστος Λ. Αυδής ή έστω ο δημοφιλής ανάμεσα στους Πειραιώτες Σαλπέας.

Όσο για τους μικρότερους δήμους, εκεί το ΚΚΕ αναμένεται να διατηρήσει τα κεκτημένα του, έστω και με την –ανεπιθύμητη κατά τον Περισσό– ευγενική χορηγία της Νέας Δημοκρατίας σε ορισμένες περιπτώσεις.

ΠΑΜΕ ΚΑΙ ΥΠΕΡΝΟΜΑΡΧΙΑ

Το πραγματικό πολιτικό στοίχημα ωστόσο για το ΚΚΕ θα παιχτεί στην Υπερνομαρχία. Παρουσιάζοντας ως υποψήφια την ηγεσία του ΠΑΜΕ, που αποτελεί τον βασικό μοχλό κοινωνικής παρέμβασης του κόμματος στην κοινωνία, και έχοντας απέναντί του την τουλάχιστον άστοχη υποψηφιότητα Πανούση για λογαριασμό του ΣΥΝ, το ΚΚΕ δίνει εκ των πραγμάτων μια από τις πιο πολιτικές μάχες των τελευταίων ετών –στην πραγματικότητα ίσως την πιο πολιτική μετά την ιδιότυπη «επανάδρυσή» του, το 1991. Αυτή τη φορά, το ΚΚΕ δεν πρόκειται να κριθεί με βάση τη δράση και τις θέσεις του σε ένα κατεχοχόν ευνοϊκό πεδίο, όπως είναι ο αντιαμερικανισμός (τον οποίον εκμεταλλεύθηκε κατά κόρον στις ευρωεκλογές του 1999 και του 2004, όταν πέτυχε τα δύο καλύτερα αποτελέσματα της τελευταίας 20ετίας), αλλά στην κατά τεκμήριο κεντρική δράση του κόμματος που είναι η συνδικαλιστική και γενικότερα αυτή που απευθύνεται στους εργατικούς χώρους. Το εγχείρημα του ΠΑΜΕ (μισό πόδι μέσα στη ΓΣΕΕ και ένα μισι έξω) αμφισβητήθηκε τόσο από την παλιά συνδικαλιστική γραφειοκρατία του ΚΚΕ όσο και από τις άλλες δυνάμεις της Αριστεράς. Ωστόσο, χωρίς αμφιβολία, ενδυνάμωσε την παρουσία του ΚΚΕ στο συνδικαλιστικό κίνημα και της έδωσε μεγαλύτερη συνοχή. Τώρα θα κριθεί πολιτικά και μάλιστα χωρίς κάποια συμβολική υποψηφιότητα τύπου Γλέζου απέναντί της. Θα μπορέσει να φτάσει το 8,8% που έλαβε το 2002 ο Παφίλης, ή και πάνω από το 10-11%; Αν ναι, το ΚΚΕ θα έχει σε μεγάλο βαθμό ολοκληρώσει τη στροφή της περιόδου 1991 – 2006 με επιτυχία (ανεξάρτητα από το αν συμφωνεί ή όχι πολιτικά κανείς με αυτήν) και θα αναλάβει εκ των πραγμάτων μεγαλύτερες ευθύνες στο πολιτικό σκηνικό που θα διαμορφωθεί την επομένη ημέρα. Και αυτό, στο βαθμό που όλες του οι πολιτικές επιλογές θα έχουν αποκτήσει μια κοινωνική και πολιτική βάση. Αν όχι, είναι πιθανό (και ανάλογα με το αποτέλεσμα) να πρέπει να ξανατεθεί σε συζήτηση η «κλειστή» πολιτική του ΚΚΕ και τα πολιτικά και κοινωνικά της όρια.

Στον ΣΥΝ, από την άλλη πλευρά, οποιοδήποτε και αν είναι το αποτέλεσμα, ο καθένας θα έχει τη δυνατότητα να κάνει τη δική του ανάλυση. Και αυτό γιατί, σε αντίθεση με τις επιλογές που έκανε ο Περισσός (καλές ή κακές), αυτές που έκανε ο Συνασπισμός δεν διακρίνονται από την παραμικρή συνοχή. Το δίδυμο Τσίπρα – Πανούση σε Αθήνα και Υπερνομαρχία, που εξ αρχής επιχείρησε να περάσει το μήνυμα «και με τον αστυφύλαξ και με τον χωροφύλαξ», συνεχίζει να γεν-

νά αντιφατικά συναισθήματα στο κοινό που απευθύνεται. Άλλοι διαβλέπουν σε αυτό μια νέα ελπίδα για την Αριστερά, άλλους τους εκνευρίζει αφόρητα. Ποια είναι η ουσία; Στην Υπερνομαρχία ο ΣΥΝ θα πάρει κατά πάσα βεβαιότητα το χαμηλότερο ποσοστό της ιστορίας του, ανοίγοντας εκτός των άλλων και τον δρόμο για έναν θρίαμβο της, κατά τα άλλα ανύπαρκτης, Φώφης Γεννηματά από τον πρώτο γύρο. Κανείς δεν μπόρεσε πραγματικά να εξηγήσει σε τι χρησίμευσε η υποψηφιότητα ενός εξαιρετικά αμφιλεγόμενου πανεπιστημιακού του ΠΑΣΟΚ που συνέβη να έχει παράπονα από το κόμμα του, εκτός από το να εξευμενίσει την οργισμένη από την υποψηφιότητα Τσίπρα τάση των ανανεωτικών. Αν ο στόχος ήταν να διεμβολισθεί η τάση του ΠΑΣΟΚ, ο ΣΥΝ ψώνισε από σβέρκο. Ποτέ και κανένας υποψήφιος του δεν είχε μικρότερη επίδραση σε αυτόν. Αν πάλι ήταν για να στηρίξει την πολιτική συμμαχιών του, όλα καλά. Όλοι οι σύμμαχοί του διευκρίνησαν ότι δεν υποστηρίζουν την υποψηφιότητα Πανούση.

Ο ΤΣΙΠΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΡΙΣΤΕΡΟ LIFE STYLE

Η υποψηφιότητα του Τσίπρα στην Αθήνα, πέρα από τη συζήτηση για την κομματική δημοκρατία που προκάλεσε στην Κουμουνδούρου, είχε να αντιμετωπίσει ένα ουσιαστικό πρόβλημα – αυτό της αναγνωρισιμότητας του υποψηφίου στους Αθηναίους. Το πρόβλημα αντιμετωπίστηκε επαρκώς: ο Τσίπρας από ένα σημείο και πέρα εκπροσωπούσε σχεδόν μονοπωλιακά τον Συνασπισμό στις πολιτικές συζητήσεις των ΜΜΕ, ενώ η προεκλογική του εκστρατεία ξεκίνησε νωρίτερα από όλους και μάλιστα με μια «εναλλακτική» αφίσα που έμενε στο μάτι. Σήμερα, η πραγματική αναγνωρισιμότητα (σύνδεση ονόματος με πρόσωπο και τουλάχιστον μια φράση, ιδιότητα ή σύνθημα) του Τσίπρα είναι μεγαλύτερη από αυτήν του Χαλβατζή. Αυτό δεν είναι κακό. Το κακό είναι ότι η επιτυχημένη εκπλήρωση της αποστολής γνωστοποίησης ενός προσώπου στην κοινωνία εκτιμήθηκε ως η κότα με τα χρυσά αυγά, έτσι ώστε η προεκλογική εκστρατεία του Τσίπρα στην Αθήνα να μοιάζει με προσπάθεια επιβολής ενός αριστερού σταρ στα ΜΜΕ. Συνέντευξη στο *Down Town* του Κωστόπουλου με τίτλο «Ο υποψήφιος του ΣΥΝ θα μπορούσε να είναι μοντέλο», δεύτερη αφίσα όπου η μορφή καπελώνει απόλυτα το όποιο περιεχόμενο, εξώφυλλο – προσωπογραφία στο περιοδικό της Νεολαίας του ΣΥΝ, συμμετοχή σε συζητήσεις στην τηλεόραση όπου περισσότεροι θυμούνται τι φορούσε ο υποψήφιος του ΣΥΝ παρά τι είπε.

Αν ο στόχος ήταν να ανέβει το ποσοστό που θα εμφανίσει ο Τσίπρας στην οθόνη της τηλεόρασης την Κυριακή το βράδυ, είναι πιθανόν να επετεύχθη. Πιθανότατα θα είναι μεγαλύτερο από το 5,9% που κατέγραψε ο Κουβέλης το 2002. Αν όμως το ζήτημα ήταν να μπορέσει ο ΣΥΝ να εκφράσει έναν διαφορετικό πολιτικό λόγο, απαλλαγμένο από τις παραδοσιακές παθογένειες του κόμματος που τείνουν προς την αποπολιτικοποίηση, τότε έγιναν πολλά βήματα πίσω. Για να μην πούμε τίποτα χειρότερο.

Τι μένει για τον ΣΥΝ; Μια σειρά από δημοτικά σχήματα που ουσιαστικά «κληρονομεί» από ανένταχτους αριστερούς και

του Χρ. Παπανίκου

από τους συμμάχους του και που αποτελούν την πολιτική υπεραξία της συμμετοχής του στο Κοινωνικό Φόρουμ. Ένα από αυτά, το *Λιμάνι της Αγωνίας* στον Πειραιά, αποτελεί πραγματικό πρότυπο δημοτικού σχήματος στην Ελλάδα και η αντοχή που θα επιδείξει στην επικοινωνιακή καταιγίδα της «φασουλιάδας» στον Πειραιά ίσως να είναι και κριτήριο για τη συνέχεια της αυτοδιοικητικής δράσης της Αριστεράς. Αν το 7,5% του 2002 αυξηθεί έστω και λίγο, το μήνυμα θα είναι ότι ακόμα και σε αρνητικές συνθήκες η σωστή δράση και παρουσία στους κοινωνικούς χώρους και στις πόλεις δεν πάει χαμένη. Η τρίτη υποψηφιότητα του νυν νομάρχη Κατσανεβάκη στα Χανιά, επίσης πολύ ενδιαφέρουσα, έχει να αντιμετωπίσει το «τέλος ανοχής» της οικογένειας Μητσοτάκη προς αυτήν, ενώ τα υψηλά ποσοστά που εμφανίζει ο ΣΥΝ στην Καλλιθέα οφείλονται περισσότερο στον διάσημο υποψήφιο ιδιοκτήτη αθλητικής εφημερίδας και ραδιοφώνου Χελάκη παρά στη δουλειά που έχει γίνει στον Δήμο.

Η ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΚΑΘΟΔΟΣ

Σε αυτές τις εκλογές ο ΣΥΝ δοκιμάζει και τις δυνάμεις του αυτόνομα για πρώτη φορά σε μια σειρά από νομούς. Είναι αμφίβολο αν θα καταφέρει να καταγράψει αξιοσημείωτα ποσοστά σε πολλούς από αυτούς. Η εξήγηση είναι απλή. Για χρόνια ο ΣΥΝ βολεύτηκε –ή συνειδητά επέλεξε– τη συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ, άρα εύλογα ταυτίστηκε μαζί του από τις τοπικές κοινωνίες, ή σε κάθε περίπτωση δεν έκανε σαφή καμία διαφορετική αντίληψη, ούτε για την αυτοδιοίκηση ούτε για την πολιτική γενικότερα. Θα ήταν παράλογο και πολιτικά άδικο να καταγράψει οποιοδήποτε πολιτικό ρεύμα απλά και μόνο επειδή ένα ωραίο πρωί αποφάσισε να μαζέψει τα μέλη του και να παρουσιάσει δικούς του υποψηφίους σε κάποιους νομούς. Όχι σε όλους άλλωστε. Σε πέντε νομούς θα εμφανιστούν πρασινορόζ υποψήφιοι κι εφέτος, μόνο και μόνο για να εκλέξει ο ΣΥΝ έναν ή δύο δημάρχους παραπάνω. Μαζί με τις χορηγίες της ΝΔ στο ΚΚΕ μας κάνουν τουλάχιστον 4 με 5 αριστερούς δήμους και αρκετά περισσότερα βήματα πίσω στην προσπάθεια της Αριστεράς να απευθυνθεί ευθέως στην κοινωνία, με τις προτάσεις της, τη δράση της και μόνο αυτές.

Η Αριστερά... χαμένη στη μετάφραση

του Στρατή Μοσχονήσιου

Σε κάθε εκλογική αναμέτρηση οι ψηφοφόροι χωρίζονται σε τέσσερις ουσιαστικά κατηγορίες: α) στους φανατικούς οπαδούς των πολιτικών κομμάτων, β) στους «ωφελιμιστικά» σκεπτόμενους, οι οποίοι ακολουθούν όποιον βρίσκεται κοντύτερα στην εξουσία, γ) στους αγανακτισμένους, που ψηφίζουν συνήθως τον αντίπαλο εκείνου που ψήφισαν την προηγούμενη φορά, δ) σ' εκείνους που δεν ξέρουν τι να ψηφίσουν. Οι δυο πρώτες περιπτώσεις ευνοούν, κατά κύριο λόγο, τα δυο μεγάλα κόμματα που νέμονται την εξουσία, ενώ η τρίτη ευνοεί, συμπτωματικά, κάποια μεγάλα αλλά και κάποια μικρά κόμματα. Στην τελευταία περίπτωση, όμως, περιλαμβάνεται δυστυχώς η μεγαλύτερη μερίδα ψηφοφόρων που, κάτω από άλλες συνθήκες, θα ήθελαν να ψηφίσουν Αριστερά.

Η πορεία της Αριστεράς, τουλάχιστον την περίοδο από την Μεταπολίτευση μέχρι σήμερα, δείχνει μια προϊούσα φθορά της εκλογικής της δύναμης, η οποία από το ποσοστό του 20% περίπου, που διεκδικούσε συνολικά στις πρώτες αναμετρήσεις μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας, έχει φτάσει πλέον στο μισό.

Η εικόνα αυτή αφορά, βεβαίως, τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών, διότι στις τοπικές εκλογές –όπως και στις ευρωεκλογές, αν και για διαφορετικούς λόγους– η Αριστερά έδειχνε πάντα μια αξιοσημείωτη άνοδο στην προτίμηση του εκλογικού σώματος. Μια στάση που σε κάποιο ποσοστό εκφράζει και την πρόθεση μερίδας των ψηφοφόρων να δείξουν την αντίδρασή τους είτε να στείλουν προειδοποιητικά μηνύματα στην εκάστοτε εξουσία.

Οι αιτίες της πτώσης που σημείωσε η Αριστερά στην επιρροή που ασκεί σε μεγάλο τμήμα του λαού είναι πολλές, όπως, για παράδειγμα, η νο-

μιμοποίηση του ΚΚΕ, από την τότε κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή, γεγονός που για πολλούς είχε αρνητικές επιπτώσεις, βάζοντας τους παράνομους μέχρι τότε κομμουνιστές στο – ακόμα άγνωστο γι' αυτούς– κοινοβουλευτικό παιχνίδι, και βεβαίως το αναπόφευκτο βάθεμα της διαμάχης ανάμεσα στις διάφορες ομάδες και κυρίως στα κόμματα που είχαν προέλθει ήδη από την διάσπαση των αρχών της δεκαετίας του '70, γεγονός που δημιούργησε κλίμα σύγχυσης στους αριστερούς ψηφοφόρους.

Επίσης σημαντική αιτία υπήρξε η παρουσία του ΠΑΣΟΚ στην πολιτική σκηνή της χώρας, καθώς ο ιδρυτής του Ανδρέας Παπανδρέου, με την λαϊκιστική συμπεριφορά και την παραπλανητική αριστερή φρασεολογία του –όπως ήταν τα συνθήματα «ΕΟΚ και ΝΑΤΟ το ίδιο συνδικάτο», «έξω οι βάσεις του θανάτου» και «ο λαός στην εξουσία»– κατάφερε να παρασύρει μεγάλο αριθμό αριστερών ψηφοφόρων, κάτι που, παρά το μπέρδεμα που έχει δημιουργηθεί, προσπαθεί να κά-

νει και σήμερα.

Μια ακόμα αιτία της πτώσης της Αριστεράς υπήρξε φυσικά και ο ρόλος των μέσων ενημέρωσης, ιδιαίτερα εκείνων που πρόσκεινται είτε στο ΠΑΣΟΚ είτε στη Νέα Δημοκρατία και τα οποία σκοπίμως υποτιμούν πάντα την Αριστερά, φέρνοντάς την ενώπιον ψευδών διλημμάτων, παρουσιάζοντάς την σχεδόν ως μια γραφική καρικατούρα του παρελθόντος, με σκοπό να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα του δικομματισμού που καλλιεργείται στη χώρα εδώ και δυο τουλάχιστον δεκαετίες, αλλά και όχι μόνο αυτά.

ΑΝΑΤΡΟΠΕΣ ΚΑΙ ΛΑΘΗ

Στις παραπάνω αιτίες θα πρέπει να προστεθούν και οι συγκλονιστικές αλλαγές που σάρωσαν την Ευρώπη και τον κόσμο στα τέλη της δεκαετίας του '80, με την πτώση των καθεστώτων του ανατολικού μπλοκ και κατάληξη την διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, με ό,τι αυτό συνεπαγόταν για το παγκόσμιο αριστερό κίνημα. Ένα γεγονός που στην Ελλάδα, όπως και σε άλλες χώρες, έβαλε στη γωνία τα κόμματα της Αριστεράς – και όχι μόνο αυτά που είχαν ως σημείο αναφοράς τη Μόσχα– φέρνοντάς τα σε θέση άμυνας, από την οποία θα δυσκολεύονταν να αρθρώσουν έναν πειστικό για τις λαϊκές μάζες πολιτικό λόγο.

Το αποτέλεσμα αυτό ήταν αναπόφευκτο, καθώς η πτώση των σοσιαλιστικών καθεστώτων της Ανατολικής Ευρώπης είχε σαν συνέπεια την απόλυτη κυριαρχία των αρχών του δυτικού καπιταλιστικού συστήματος, υπό την πλήρη κηδεμονία πλέον της εναπομείνουσας υπερδύναμης, των ΗΠΑ.

Όλα αυτά, βεβαίως, όπως και άλλα

πολλά, που αιτιολογούν τη μείωση της όποιας δύναμης εξέφραζε η Αριστερά, είναι γνωστά και, στις αναλύσεις που έχουν γίνει κατά καιρούς, οι διανοητές της Αριστεράς δείχνουν σχεδόν απόλυτη ταύτιση. Οι ίδιοι αυτοί διανοητές, όμως, δεν δείχνουν την ίδια ταύτιση στην ανάλυση μιας άλλης αιτίας, το ίδιο ή και περισσότερο σημαντικής, η οποία έχει να κάνει με τη στάση και τα λάθη της ίδιας της Αριστεράς. Λάθη, τα οποία ποτέ δεν τοποθετήθηκαν στη σωστή τους διάσταση και βεβαίως ποτέ δεν αναγνωρίστηκαν και μάλιστα δημόσια, αντίθετα χρησιμοποιούνται απλώς ως όπλα της μιας εναντίον της άλλης πλευράς, με αποτέλεσμα να επιτείνεται η σύγχυση.

Η γραφειοκρατία και ο συγκεντρωτισμός, που μειώνουν το στοιχείο της λαϊκότητας σε ένα κίνημα και αποτρέπουν κάθε δημοκρατική λειτουργία, καθώς επίσης το «αλάθητο» των εκάστοτε ηγεσιών και η αρχή της απόλυτης αλήθειας, που εξέφραζε – υποτίθεται – το κάθε κόμμα ή κάθε ομάδα στο χώρο της Αριστεράς, υπήρξαν από τα πάγια προβλήματα του αριστερού κινήματος. Εξαιτίας των οποίων, μάλιστα, ήταν φυσικό να εκδηλώνονται συνεχώς προσπάθειες για το «καπέλωμα» της μιας ή της άλλης πλευράς, ίντριγκες, αλληλοκατηγορίες και διαρκείς «κόντρες», με αποτέλεσμα η βαθμιαία εξασθένιση και εν τέλει το ξεστράτισμα της αριστερής πολιτικής σκέψης.

ΠΟΙΟΣ ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΠΟΙΟΝ

Τραγική συνέπεια όλων των παραπάνω ήταν η Αριστερά, στο σύνολό της, να μην μπορέσει να παρακολουθήσει τις καθοριστικές εξελίξεις που σημειώνονταν στην κοινωνία και να χάσει την ουσιαστική επαφή μαζί της. Τόσο ώστε να μην μπορέσει να διακρίνει τις αλλαγές στον τρόπο σκέψης, τις ανάγκες και τελικά την συμπεριφορά της.

Αντί γι' αυτό, τα κόμματα (και βεβαίως μιλάμε κυρίως για το ΚΚΕ και τον ΣΥΝ) χαμένα στην ερμηνεία βασικών όρων που προτάσσουν, όπως ριζοσπαστισμός και ανανέωση, προσπάθησαν –και προσπαθούν– με διάφορα τεχνάσματα να πείσουν για την ορθότητα της πολιτικής άποψης που εκ-

φράζει το ένα έναντι του άλλου.

Και από την άλλη, δεν διστάζουν να συμμαχήσουν με πολιτικές δυνάμεις διαφορετικού προσανατολισμού και ακόμα αντίθετης πολιτικής τοποθέτησης, στο πλαίσιο της αναζήτησης κάποιων κερδών στο εκλογικό παιχνίδι. Κέρδη, τα οποία, ανεξάρτητα από το πώς μεταφράζονται κάθε φορά, είναι βέβαιο ότι δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματική εκλογική δύναμη των δυο βασικών κομμάτων της Αριστεράς, που φθίνει συνεχώς.

Αντίθετα, όπως τουλάχιστον δείχνουν οι εκλογικές αναμετρήσεις των τελευταίων ετών, το ΚΚΕ σέρνεται γύρω στο 7-8%, ενώ ο ΣΥΝ προσπαθεί αγκομαχώντας να καλύψει το αναγκαίο ποσοστό που θα συντηρεί την κοινοβουλευτική ύπαρξή του. Και στο πλαίσιο αυτό, είναι πέρα για πέρα απογοητευτικό πολιτικά κόμματα, άλλοτε πηγή θάρρους και απαντοχής για το μεγαλύτερο κομμάτι του λαού, να στηρίζονται σήμερα στην ευαισθησία, την καλή θέληση και την ψήφο φιλευσπλαχνίας.

Είναι αναμφισβήτητο ότι ένα μεγάλο μέρος του λαού –πολύ μεγαλύτερο από όσο φαίνεται– εξακολουθεί πεισματικά να προσβλέπει στην Αριστερά. Όπως είναι αναμφισβήτητο, επίσης, ότι στην Αριστερά υπάρχουν αξιόλογα άτομα, τα οποία ο λαός γνωρίζει και στηρίζει, ιδιαίτερα στις εκλογικές αναμετρήσεις. Αλλά αυτό δεν είναι αρκετό.

Τέλος, είναι βέβαιο ότι τα κόμματα χρειάζονται την στήριξη των πολιτών. Όμως, δεν είναι δυνατό –αντίθετα είναι πολιτικά λάθος– τα κόμματα της Αριστεράς να προστρέχουν στη στήριξη του λαού, με τον τρόπο που το κάνουν, σε μια στιγμή που, περισσότερο από ποτέ άλλοτε στην τελευταία 30ετία, ο λαός είναι εκείνος που χρειάζεται περισσότερη στήριξη και καθοδήγηση από τα κόμματα της Αριστεράς, για να αντιπαλέψει τα τεράστια προβλήματα που συσσωρεύονται επικίνδυνα γύρω του και τον παγιδεύουν, σε μια στιγμή που οι προκλήσεις διογκώνονται συνεχώς, απειλώντας και τους στοιχειώδεις όρους μιας αξιοπρεπούς διαβίωσης για ολόκληρο τον πλανήτη.

Κάτι το «ωραίο»

Λεύκωμα με άρθρα, μελέτες και πάνω από χίλιες τετράχρωμες φωτογραφίες, που αποτυπώνει τη σύγχρονη νεοελληνική κακογουστιά. Αναλύει το κιτς, αναζητά τις ρίζες του και σχολιάζει με χιούμορ τις χιλιάδες περιπτώσεις του φαινομένου.

Για την πολιτική, την κοινωνική συμπεριφορά, τη διακόσμηση, το σινεμά, το θέατρο, την τηλεόραση, το αυτοκίνητο, το σπίτι, το γραφείο...

Κεντρική διάθεση:
Δημοχάρους 60,
115 21 Αθήνα,
τηλ.: 210-72.32.819

Η πολιτική στην παραγωγή αγελαδινού γάλακτος

του Αλέξανδρου Μ. Θεοδωρίδη*

Στην πλειονότητα των κρατών-μελών της Ε.Ε., αλλά και στην Ε.Ε. συνολικά, η παραγωγή γάλακτος είναι η πιο σημαντική γεωργική δραστηριότητα. Το 14% περίπου της συνολικής αξίας της γεωργικής παραγωγής της Ε.Ε. προέρχεται από την παραγωγή γάλακτος, που ανέρχεται σε 38 δισεκατομμύρια ευρώ. Κύριες χώρες παραγωγής είναι η Γερμανία και η Γαλλία, στις οποίες παράγεται περίπου το 43% της κοινοτικής παραγωγής, ενώ η παραγωγή της Ελλάδας είναι περίπου το 0,5% του συνόλου. Πρόκειται για έναν έντονα προστατευόμενο κλάδο της Ε.Ε., προστασία που παρέχεται από την άσκηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ).

Εξαιτίας των μεσογειακών ξηροθερμικών συνθηκών που επικρατούν στην Ελλάδα, η χώρα χαρακτηρίζεται από ένα μόνιμο έλλειμμα στην παραγωγή γάλακτος, που καλύπτει περίπου το 50% της εγχώριας κατανάλωσης. Δεδομένης της περιορισμένης παραγωγικής ικανότητας, η Ελλάδα είναι εισαγωγέας γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων. Η Ελλάδα συμβάλλει καθοριστικά στην απορρόφηση των μεγάλων διαρθρωτικών πλεονασμάτων του κοινοτικού γαλακτοπαραγωγικού τομέα. Σε εθνικό επίπεδο η παραγωγή γάλακτος αποτελεί περίπου το 11,5% του Ακαθάριστου Γεωργικού Προϊόντος και τα γαλακτοκομικά προϊόντα συμβάλλουν πάνω από 18% στη συνολική αξία των τροφίμων που καταναλώνονται. Έτσι, η οικονομική και διατροφική αξία του τομέα δεν μπορεί να θεωρηθεί αμελητέα.

Από την καθιέρωση της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς (ΚΟΑ) στον τομέα του γάλακτος το 1968, ασκήθηκε μια πολιτική προστατευτισμού (πολιτική στήριξης των τιμών). Το 1974 επήλθε ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης και στη συνέχεια παρατηρήθηκε συνεχής αύξηση των πλεονασμάτων. Οι δύο κυριότεροι παράγοντες που οδήγησαν στην αύξηση της παραγωγής ήταν αφενός το γεγονός ότι οι θεσμικές τιμές (πρόκειται για τιμές που καθορίζο-

Ο Αλέξανδρος Θεοδωρίδης είναι γεωπόνος Αγροτικής Οικονομίας, Masters of Science in Economics (K.U. Leuven)

νται με την εφαρμογή της ΚΑΠ, στα όρια των οποίων διαμορφώνονται οι πραγματικές τιμές των παραγωγών) συνέχιζαν να ακολουθούν ανοδική πορεία και αφετέρου ότι η λειτουργία της ΚΟΑ γάλακτος συνέχιζε να εγγυάται την απορρόφηση απεριόριστων ποσοτήτων παραγόμενου γάλακτος. Διαρθρωτικοί παράγοντες που συντέλεσαν στην περαιτέρω αύξηση των πλεονασμάτων ήταν οι εξής:

α) Η τεχνολογική πρόοδος και οι διαρθρωτικές αλλαγές στη δομή των εκμεταλλεύσεων και των βιομηχανιών είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγικότητας του τομέα.

β) Η αύξηση της ζήτησης υπολειπό-

ταν της αύξησης της προσφοράς.

γ) Εξαιτίας των υψηλών κοινοτικών τιμών η χρήση γαλακτοκομικών προϊόντων ως ζωοτροφών μειώθηκε και αντικαταστάθηκε από φυτικά λίπη (λάδι, ελαιούχοι σπόροι) και πρωτεΐνες (σόγια), προϊόντα που εισάγονταν με ελάχιστους ή μηδενικούς δασμούς.

Για να αποκατασταθεί βαθμιαίως μια καλύτερη σχέση μεταξύ της παραγωγής και των αναγκών της αγοράς και για να ελαττωθούν οι υψηλές δαπάνες που προέκυπταν για την Κοινότητα, κυρίως από τα μεγάλα πλεονάσματα που έπρεπε να απορροφηθούν, αποφασίστηκε η καθιέρωση της εισφοράς συνυπευθυνότητας (co-responsibility levy). Αρχικά η εισφορά ορίστηκε στο 1,5% της ενδεικτικής τιμής γάλακτος –στη συνέχεια αυξήθηκε στο 3% αυτής. Ωστόσο, η εισαγωγή του μέτρου απέτυχε να περιορίσει τα πλεονάσματα στην αγορά, επιβαρύνοντας επιπλέον τον κοινοτικό προϋπολογισμό.

Για να αποκατασταθεί η ισορροπία ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση και για να σταθεροποιηθεί η αγορά των γαλακτοκομικών προϊόντων η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) το 1984, με τον κανονισμό 856/84, καθιέρωσε το σύστημα των ποσοστώσεων στην παραγωγή γάλακτος. Αποφασίστηκε, για μια περίοδο πέντε ετών αρχικά, η καθιέρωση ποσότητας αναφοράς (εθνική ποσόστωση) για κάθε κράτος-μέλος της Κοινότητας με βάση την εμπορευόμενη ποσότητα γάλακτος κατά το έτος 1981, αυξημένη κατά 1%. Το σύνολο των ποσοτήτων αναφοράς δεν έπρεπε να ξεπερνά μια συνολική εγγυημένη ποσότητα που καθορίζεται για την Κοινότητα. Στην περίπτωση υπέρβασης της ποσόστωσης εισπράτ-

τεται συμπληρωματική εισφορά (υπερ-εισφορά) για το επιπλέον παραγόμενο γάλα.

Οι εθνικές ποσότητες αναφοράς επαναπροσδιορίζονταν κάθε χρόνο μετά από έντονες διαβουλεύσεις και συνεχείς διαφωνίες ανάμεσα στα κράτη-μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Όταν θεσπίστηκε το σύστημα των ποσοστώσεων το 1984, στην Ελλάδα κατανεμήθηκαν 588.000 τόνοι. Αυτή η –έτσι κι αλλιώς– μικρή ποσότητα μειώθηκε ακόμη περισσότερο τα επόμενα τέσσερα χρόνια, φτάνοντας τους 565.500 τόνους το 1988/89.

Για τον καθορισμό και την κατανομή των ποσοστώσεων στην Ελλάδα δεν ελήφθησαν υπόψη αντικειμενικά κριτήρια, όπως ο αριθμός των παραγωγών γάλακτος, ο αριθμός των αγελάδων ή το ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού της Ελλάδας σε σχέση με αυτόν της Ε.Ε., παρά μόνο το ύψος της παραγωγής γάλακτος το 1981. Σύντομα συνειδητοποιήθηκε ότι η ποσόστωση που διανεμήθηκε στην Ελλάδα σε καμία περίπτωση δεν απεικόνιζε την πραγματικότητα, καθώς το 1981 οι στατιστικές μέθοδοι συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιούσε η Ελλάδα δεν ήταν ιδανικές και σίγουρα δεν ευθυγραμμίζονταν με τη μεθοδολογία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (EUROSTAT). Η αδυναμία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος (ΕΣΥΕ). Να συγκεντρώσει ικανοποιητικά στατιστικά δεδομένα αποδείχτηκε καθοριστική, καθώς μείωνε την διαπραγματευτική θέση της χώρας, με αποτέλεσμα οι ποσοστώσεις που διανεμήθηκαν σε αυτό το νέο κράτος-μέλος να μην ανταποκρίνονται όχι μόνο στις πραγματικές του ανάγκες αλλά ούτε καν στην πραγματική του παραγωγή. Παράλληλα όμως με αυτό, και άλλες σημαντικές παράμετροι αγνοήθηκαν κατά την καθιέρωση της εθνικής ποσότητας αναφοράς.

Η συνεχής βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των ελλήνων, οι ζεστές κλιματολογικές συνθήκες και ο ολοένα αυξανόμενος αριθμός ευρωπαίων τουριστών, που επισκέπτονταν τη χώρα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, συντέλεσαν αποφασιστικά στην αλλαγή των καταναλωτικών συνηθειών και προτι-

μήσεων. Τα πρώτα χρόνια εφαρμογής του καθεστώτος των ποσοστώσεων στην Ελλάδα παρατηρήθηκε μια αύξηση στη ζήτηση του φρέσκου γάλακτος, που είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγής αγελαδινού γάλακτος. Κατά τα προηγούμενα χρόνια, αυτή η ανάγκη καλυπτόταν αποκλειστικά από εισαγόμενο συμπυκνωμένο γάλα. Η εθνική ποσότητα αναφοράς δεν μπορούσε να ικανοποιήσει παραπάνω από το 30% της συνεχώς αυξανόμενης εγχώριας κατανάλωσης.

Η μεγάλη απόσταση της εγχώριας αγοράς, εξαιτίας της γεωγραφικής θέσης της χώρας, από άλλα παραγωγικά κέντρα της Ε.Ε. συνιστούσε ένα μεγάλο εμπόδιο σε μια πιθανή υποκατάσταση της πρώτης ύλης για παστεριωμένο γάλα από άλλα κράτη-μέλη. Με άλλα λόγια, στην περίπτωση της Ελλάδας, βασικοί κανόνες υγιεινής και ασφάλειας των τροφίμων δεν επέτρεψαν (κάτι που ισχύει ακόμη και σήμερα) τη μεταφορά φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος.

Η παντελής απουσία συστήματος καταγραφής των γαλακτοπαραγωγών, η οποία δεν επιτεύχθηκε παρά μόνο μετά το 1996, καθιστούσε αδύνατη την κατανομή των ατομικών ποσοτήτων αναφοράς στους δικαιούχους. Η ανάγκη για διορθωτικές και διοικητικές αλλαγές ήταν επιβεβλημένη. Μπροστά σε αυτήν την κατάσταση το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε κατ' εξαίρεση για την Ελλάδα να θεωρηθούν όλοι οι αγοραστές γάλακτος ως ένας και να μην κατανεμηθούν ποσότητες ατομικά στους γαλακτοπαραγωγούς.

Παράλληλα, όμως, με αυτά, οι χαμηλές αποδόσεις, που δεν ευνοήθηκαν από το καθεστώς των ποσοστώσεων και το υψηλό κόστος παραγωγής ανά αγελάδα, σε συνδυασμό με την συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση οδήγησαν τις τιμές του προϊόντος στα ύψη, περιορίζοντας έτσι την εγχώρια αγορά και νοθεύοντας τον ανταγωνισμό.

Η Ελλάδα αυτά τα πρώτα χρόνια δεν φάνηκε να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της απέναντι στην Κοινότητα. Όπως είναι προφανές, ο συνδυασμός των προαναφερθεισών δυσκολιών είχε ως αποτέλεσμα οι παραδοθείσες ποσότητες να ξεπερνούν την εθνική πο-

σότητα αναφοράς. Το γεγονός αυτό φυσικά επέσυρε βαριά πρόστιμα σε μια χώρα που η οικονομία της στηριζόταν σε μεγάλο βαθμό στον πρωτογενή τομέα. Η αδυναμία της Ελλάδας να εφαρμόσει την προτεινόμενη πολιτική αποκαλύφθηκε εντελώς όταν οι αρχές της χώρας απέτυχαν να συλλέξουν την εισφορά από τους παραγωγούς που ήταν ουσιαστικά υπεύθυνοι για τα πλεονάσματα. Η ανικανότητα αυτή είχε φυσικά ως αποτέλεσμα να κλονιστεί η εμπιστοσύνη των «οργάνων» της Επιτροπής και να περιοριστεί ακόμη περισσότερο η διαπραγματευτική δύναμη των ελληνικών κυβερνήσεων.

Με τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ το 1992, που είχε ως στόχο την περαιτέρω φιλελευθεροποίηση των αγορών, το Συμβούλιο αποφάσισε ότι το εν λόγω καθεστώς παρέμενε αναγκαίο για το μέλλον, προκειμένου να επιτευχθεί μια καλύτερη ισορροπία της αγοράς και ότι επιβάλλεται να διατηρηθεί για επτά ακόμα διαδοχικές δωδεκάμηνες περιόδους, με έτος λήξης το 2000.

Το ελληνικό γάλα χρησιμοποιούνταν κυρίως ως φρέσκο παστεριωμένο γάλα, δηλαδή δεν προοριζόταν για την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων για τα οποία ίσχυαν μέτρα παρέμβασης, όπως βούτυρο, αποκορυφωμένο γάλα σε σκόνη ή τυριά, και επιπλέον ο συνολικός όγκος της εγχώριας παραγωγής ήταν αμελητέος συγκρινόμενος με τις τεράστιες ποσότητες που παράγονταν από την Ε.Ε. Αυτά ήταν κυρίως τα δύο επιχειρήματα που χρησιμοποιούσε η ελληνική πλευρά στην προσπάθειά της να πετύχει αύξηση της εθνικής ποσόστωσης. Έτσι, με τη μεταρρύθμιση του 1992 η Ελλάδα κατάφερε να αυξήσει την συνολική της ποσόστωση κατά 100.000 τόνους περίπου (από 530,5 χιλιάδες τόνους το 1992/93 στους 630,5 χιλιάδες τόνους το 1993/94). Αυτή η, έστω και μικρή, αύξηση έδωσε πνοή στην ελληνική αγορά, παρόλο που σε καμία περίπτωση δεν κάλυπτε τις πραγματικές ανάγκες της χώρας. Σύμφωνα με τον κανονισμό 1560/93 η αύξηση των ποσοστώσεων θα συνεχιζόταν και τα επόμενα χρόνια, με βασική, όμως, προϋπόθεση ότι η Ελλάδα θα εφάρμοζε πλήρως το σύστημα μέσα σε μια χρονιά. Με άλλα λόγια, η ελληνική

κυβέρνηση έπρεπε να λάβει όλα εκείνα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να κατανέμει τις ατομικές ποσότητες αναφοράς στους δικαιούχους παραγωγούς. Νέοι νόμοι έπρεπε να θεσπιστούν που να επιτρέπουν την πλήρη συμμόρφωση και την αυστηρή εφαρμογή του καθεστώτος το συντομότερο δυνατό. Έτσι, το 1993 ιδρύθηκε ένας διοικητικά και οικονομικά ανεξάρτητος οργανισμός, ο Ελληνικός Οργανισμός Γάλακτος (ΕΛΟΓ). Ωστόσο, παρά τις σκληρές προσπάθειες που κατέβαλαν οι χώρες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπίστωσε ότι δεν επήλθε πλήρης εναρμόνιση με το καθεστώς. Η απόφαση αυτή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έκανε την ελληνική κυβέρνηση να συνειδητοποιήσει ότι επιπρόσθετα μέτρα έπρεπε να ληφθούν, με βασικό στόχο την πλήρη και υποχρεωτική καταγραφή όλων των γαλακτοπαραγωγών και παράλληλα την παραχώρηση περισσότερων αρμοδιοτήτων στον ΕΛΟΓ. Τελικά, αφού επανεξετάστηκε η περίπτωση της Ελλάδας, η Επιτροπή συνέταξε έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή του καθεστώτος των ποσοστώσεων, όπου επαλήθευε πως οι προϋποθέσεις που είχαν αρχικά τεθεί εκπληρώθηκαν και ότι η Ελλάδα άξιζε την καθιέρωση αυξημένης εθνικής ποσόστωσης.

Με την Agenda 2000 η Επιτροπή ουσιαστικά πρότεινε την επέκταση και εμβάθυνση της μεταρρύθμισης του 1992. Αποφασίστηκε η συνέχιση του καθεστώτος των ποσοστώσεων έως το 2008, η αύξηση των ποσοστώσεων και η μείωση των θεσμικών τιμών. Το καθεστώς των ποσοστώσεων επανεξετάστηκε τον Ιούνιο του 2003 (ενδιάμεση αναθεώρηση) από το Συμβούλιο των υπουργών Γεωργίας, όπου αποφασίστηκε η συνέχιση του καθεστώτος των ποσοστώσεων για επτά νέες διαδοχικές περιόδους δώδεκα μηνών από την 1η Απριλίου 2008.

Από το 1984 ως το 2006 οι ποσότητες αναφοράς για την Ελλάδα αυξήθηκαν κατά 39,5%. Σήμερα ανέρχονται σε 820.513 τόνους, με την παραγωγή να μην μπορεί να τους καλύψει. Μέσα σε αυτά τα χρόνια παρατηρήθηκε μια σημαντική μείωση των εκμεταλλεύσεων

με μικρό αριθμό αγελάδων, γεγονός που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ασκούμενη πολιτική της Ε.Ε. ευνοεί τις μεγάλες επιχειρηματικού τύπου μονάδες και αδικεί τις μικρές οικογενειακού τύπου μονάδες. Ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα σήμερα είναι περίπου 7.733. Την προηγούμενη δεκαετία οι γαλακτοπαραγωγικές εκμεταλλεύσεις μειώθηκαν με ετήσιο ρυθμό 13,5%, με αποτέλεσμα από τις 27.343 εκμ/σεις του έτους 1993 να απομείνουν 7.733. Συνολικά υπάρχουν γύρω στις 200.000 αγελάδες με μια μέση απόδοση 3.649 κιλά ανά ζώο. Η μέση απόδοση στην Ευρώπη των 15 κατά το έτος 2003 ήταν 6.235 κιλά ανά ζώο και στην Ευρώπη των 25 κατά το έτος 2003 ήταν 6.008 κιλά ανά ζώο, γεγονός που αποδεικνύει ότι ο τομέας της γαλακτοπαραγωγού αγελαδοτροφίας έχει μεγάλα περιθώρια εξέλιξης.

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής αγελαδοτροφίας και της ενιαίας αγοράς η εγχώρια αγελαδοτροφία έχει πλεονεκτήματα, παρουσιάζει αδυναμίες, έχει προοπτικές και υπόκειται σε απειλές. Κύρια δυνατά σημεία του κλάδου θεωρούνται η απόσταση της χώρας από περιοχές παραγωγής μεγάλων ποσοτήτων γάλακτος, το σχετικά χαμηλό εναλλακτικό κόστος ανθρώπινης εργασίας και η προτίμηση των καταναλωτών στο εγχώριο παραγόμενο γάλα. Κύριες αδυναμίες του κλάδου θεωρούνται το μεσογειακό ξηροθερμικό περιβάλλον –πρόκειται για εγγενή αδυναμία του κλάδου, που συνδέεται με το κόστος παραγωγής χονδροειδών ζωοτροφών– η ανεπαρκής υποδομή γενετικού υλικού και η ανεπαρκής, σε πολλές περιπτώσεις, επαγγελματική κατάρτιση των απασχολούμενων με την αγελαδοτροφία. Οι ευκαιρίες για περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου συνδέονται κυρίως με την ύπαρξη ανεπτυγμένου και σύγχρονου κλάδου μεταποίησης του γάλακτος που θα λειτουργεί όμως με έντονο και υγιή ανταγωνισμό, με την αύξηση των εκτάσεων για παραγωγή ζωοτροφών που αναμένεται με την εφαρμογή της νέας ΚΑΠ και με την αύξηση των αποδόσεων των ζώων. Στις απειλές που διαφαίνονται για τον κλάδο περιλαμβάνονται η αύξηση της κατανάλωσης γάλακτος υψηλής παστερίωσης, η ένταση

του ανταγωνισμού για τη χρήση του εδάφους και η μείωση των δαπανών μεταφοράς από τρίτες χώρες.

Το καθεστώς των ποσοστώσεων στην περίπτωση της Ελλάδας αποδείχτηκε πολύ δαπανηρό και δύσκολο να εφαρμοστεί. Χρειάστηκαν περίπου τρία χρόνια ώστε η χώρα να καθιερώσει ένα διοικητικό σύστημα που θα εξασφάλιζε μια αποτελεσματική εφαρμογή των ποσοστώσεων. Ωστόσο, θα ήταν πολύ απλουστευμένο να ειπωθεί ότι η καθιέρωση του συστήματος των ποσοστώσεων είχε μόνο αρνητικά αποτελέσματα για την Ελλάδα.

Η Ελλάδα είναι μια χώρα με περιορισμένους φυσικούς πόρους, χωρίς τις κατάλληλες υποδομές και με πολλές μειονεκτικές και ορεινές περιοχές. Στην περίπτωση που ο γαλακτοπαραγωγικός τομέας, με υψηλό βαθμό σημασίας για τη χώρα, λειτουργούσε αποκλειστικά σε ένα περιβάλλον ελεύθερης οικονομίας, θα οδηγούνταν στον οικονομικό μαρασμό. Το καθεστώς των ποσοστώσεων, παρά τις δυσκολίες του, στήριξε και εξασφάλισε τη συνέχιση της παραγωγής γάλακτος στην Ελλάδα, σταθεροποιώντας το εισόδημα των παραγωγών. Επιτάχυνε τις διαρθρωτικές αλλαγές, συντέλεσε στον εκσυγχρονισμό του κλάδου και στην βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και οδήγησε σε νέες επενδύσεις, ιδίως τα χρόνια που η εθνική ποσόστωση αυξήθηκε σημαντικά.

Τρίμηνη Επιθεώρηση
Εκπαιδευτικών
Θεμάτων

**Σύγχρονη
Εκπαίδευση**

Το έγκυρο επιστημονικό
περιοδικό

**26 χρόνια "Σύγχρονη Εκπαίδευση":
μαχητική, συνεπής και
συνεχής παρουσία
στον εκπαιδευτικό χώρο**
για ενημέρωση στις εξελίξεις των
Επιστημών της Αγωγής

Σύγχρονη Εκπαίδευση
Τ.Θ. 250 85 - 100 26 Αθήνα
e-mail: sygekp@hol.gr

Τηλ. 210-88.23.762

Το θαύμα της ελληνικής μπαγαποντιάς

του Χρ. Παπανίκου

Την τελευταία εβδομάδα η ελληνική οικονομία «ζει το όνειρό της». Ένα πρωί ξύπνησε και ήταν κατά 30% πιο πλούσια. Ούτε ο μάγος Χουντίνι δεν θα μπορούσε να την μετατρέψει από μια μικρομεσαία οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια ακμάζουσα οικονομία της γηραιάς ηπείρου.

Σχεδόν ταυτόχρονα με την απότομη ανύψωσή της, που μόνο ίλιγγο μπορεί να προκαλέσει, κατατέθηκε και το προσχέδιο του προϋπολογισμού του 2007, στον οποίο οι παροχές είναι αγαθόν εν ανεπαρκεία, καθώς φορτώνει τους φορολογούμενους με 3,3 δισ. ευρώ επιπλέον φόρους, εκ των οποίων τα 2 δισ. ευρώ προέρχονται από έμμεσους φόρους που πλήττουν τους οικονομικά πιο αδύνατους.

Ας τα πάρουμε όμως με τη σειρά. Στα μέσα της προηγούμενης εβδομάδας ο υπουργός Οικονομικών κ. Αλογοσκούφης ανακοινώνει ότι το ελληνικό ΑΕΠ δεν είναι αυτό που όλοι ξέρουμε, αλλά ένα άλλο κατά 30% υψηλότερο. Και αυτό γιατί μετρήθηκε πιο σωστά από το 2000 και μετέπειτα. Στην ουσία, με κάποια αυθαίρετη μέθοδο που δεν μας την ανακοινώνουν, προσμέτρησαν τα τελευταία 5 χρόνια και την παραοικονομία για να αυξήσουν τα μεγέθη της ελληνικής οικονομίας. Τώρα με ποιο σκεπτικό το έκαναν αυτό, ο Θεός και η ψυχή τους.

Οι επιπτώσεις, όπως καταλαβαίνει ο οποιοσδήποτε έχει κρατήσει χρήματα στα χέρια του, είναι πολλαπλασιαστικές. Καταρχάς, θα μειωθούν τα χρήματα που παίρνουμε από το Ταμείο Σύγκλισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς το 2010 σύμφωνα με τις αρμόδιες υπηρεσίες των Βρυξελλών θα ξεπεράσουμε το 90% του μέσου όρου των χωρών-μελών. Δεύτερον, θα αναγκαστούμε να δώσουμε περισσότερα χρήματα

στο κοινοτικό ταμείο, καθώς όντας πλούσιο κράτος θα πρέπει να συμβάλουμε και στην ανάπτυξη των υπολοίπων.

Εδώ κάπου, όλη αυτή η ιστορία αρχίζει να μοιάζει με ανέκδοτο. Η ελληνική οικονομία με τα τεράστια προβλήματα υποδομών, με την παντελή έλλειψη οποιουδήποτε αναπτυξιακού πλάνου τα τελευταία 15 χρόνια, με έναν κρατικό μηχανισμό που σαμποτάρει την όποια αναπτυξιακή προσπάθεια και με τη διαφθορά να έχει επεκταθεί σε κάθε σπιθαμή του σώματός της, καλείται να σώσει τις νέες χώρες που μπήκαν στην Ευρώπη, γιατί η Νέα Δημοκρατία σε ουσιαστικά αгаστή συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ αποφάσισε ότι είμαστε πλούσιοι.

Και στη συνέχεια έρχεται η απόλυτη σχιζοφρένεια. Αυτό το κατά φαντασίαν πλούσιο κράτος καταθέτει προσχέδιο προϋπολογισμού, που περιλαμβάνει βέβαια τις φορολογικές ελαφρύνσεις τις οποίες εξήγγειλε ο πρωθυπουργός στη Θεσσαλονίκη στα εγκαίνια της 71ης Διεθνούς Έκθεσης, αλλά ταυτόχρονα επιβαρύνει τα φυσικά πρόσωπα

με φόρο εισοδήματος αυξημένο κατά 6,7%. Περιορίζει μάλιστα τις δαπάνες για την Παιδεία, την Υγεία, και μειώνει τα έσοδα του ΙΚΑ από τον κρατικό προϋπολογισμό. Όλα αυτά το πλούσιο κράτος, το οποίο μάλιστα θα χρειαστεί για το 2007 δανεισμό ολυμπιακών διαστάσεων που θα φτάσει το ιλιγγιώδες ποσόν των 35 δισ. ευρώ. Το πόσο μεγάλο είναι το ποσό αυτό φαίνεται από τη σύγκρισή του με το ποσόν του δανεισμού το 2004, που είχε φτάσει τα 37 δισ. ευρώ.

Γιατί λοιπόν η αύξηση του ελληνικού ΑΕΠ σε μια νύχτα με τεχνική Χουντίνι; Μήπως για να μειωθεί σε ποσοστό το δημόσιο χρέος; Μήπως για να δείξουμε στους «αφελείς» Ευρωπαίους ότι καταφέρνουμε να πετύχουμε τους στόχους μας; Μα όλοι ξέρουν ότι η στατιστική είναι η επιστήμη του κοροϊδεύειν!

Τα απόλυτα νούμερα είναι αυτά που έχουν σημασία. Απόλυτα νούμερα, όχι φαντασιακά αλλά πραγματικά. Που να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα της οικονομίας, στις επιμέρους δραστηριότητές της και να μην είναι νούμερα που έχουν «ανακαλυφθεί» στα γραφεία των γραφειοκρατών του υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

Το κράτος προσδοκά να τα πάρει για ακόμα μια χρονιά από τα φυσικά πρόσωπα και τις επιχειρήσεις, χάνοντας το στόχο, που είναι η ανάπτυξη.

Δυστυχώς, σε όλα αυτά δεν υπάρχει καμία ουσιαστική αντίδραση. Το ΠΑΣΟΚ σκέπτεται ότι τα ίδια θα έκανε και αυτό· μπορεί και χειρότερα. Η Αριστερά όμως; Παραμένει στα λόγια και τις δηλώσεις. Περί «ταξικού» προϋπολογισμού μιλάει το ΚΚΕ, «τι είχες Γιάννη, τι είχα πάντα» σχολιάζει ο Συνασπισμός, και από την άλλη η ΓΣΕΕ μιλά για σκληρή λιτότητα.

Πράξεις όμως τίποτα. Λύσεις για την οικονομική κρίση που μαστίζει εδώ και δεκαετίες τη χώρα, καμία. Και σκεφτείτε ότι έχουμε και εκλογές μπροστά μας.

T.M.

ΡΩΣΙΑ Η «ΑΡΚΟΥΔΑ» ΘΥΜΩΣΕ

Η διαμάχη της Ρωσίας με την Γεωργία παίρνει μεγαλύτερες διαστάσεις, μετά την κατηγορία για κατασκοπεία και υποκίνηση τρομοκρατικών ενεργειών που διατυπώθηκαν από τους Γεωργιανούς σε βάρος τεσσάρων ρώσων αξιωματούχων, οι οποίοι μάλιστα κρατήθηκαν από τις αρχές της Τυφλίδας περίπου για μια εβδομάδα πριν επιστραφούν στη Μόσχα, με τη μεσολάβηση του προεδρεύοντος του ΟΑΣΕ Κάρελ ντε Γκουχτ.

Για την υπόθεση αυτή, η ηγεσία του Κρεμλίνου αποφάσισε και επέβαλε στην Γεωργία κυρώσεις, στις οποίες περιλαμβάνεται η αναστολή όλων των επίγειων, θαλάσσιων και αεροπορικών συγκοινωνιακών συνδέσεων προς την Γεωργία και η διακοπή από τα ρωσικά ταχυδρομεία της αποστολής των επιταγών που στέλνουν στις οικογένειές τους οι Γεωργιανοί που ζουν και εργάζονται στη Ρωσία.

Όπως είναι γνωστό, εδώ και αρκετό καιρό κλιμακώνεται ανάμεσα στις δύο χώρες η ένταση που έχει δημιουργηθεί

γύρω από τις περιοχές της νότιας Οσετίας και της Αμπχαζίας που διεκδικούν την αυτονομία τους και την ένωσή τους με τη Ρωσία.

Πέρα από αυτό, όμως, ανάμεσα στη Μόσχα και την Τυφλίδα εξακολουθεί να υπάρχει βαθύ μίσος, καθώς ο φιλοδυτικός, και ιδιαίτερα φιλοαμερικανός, γεωργιανός πρόεδρος Σακασβίλι επιμένει στην πρόσδεση της χώρας του στο άρμα του ΝΑΤΟ.

Για το λόγο αυτό, και μετά από τις επικρίσεις διαφόρων διεθνών παραγόντων για τα ρωσικά μέτρα σε βάρος της Γεωργίας, ο πρόεδρος Πούτιν είχε τηλεφωνική συνομιλία με τον πρόεδρο Μπους, από τον οποίο ζήτησε να τηρήσει ουδετερότητα, εξηγώντας του ότι είναι απαράδεκτες και επικίνδυνες «για την ειρήνη και την ασφάλεια στην περιοχή οποιεσδήποτε ενέργειες τρίτων χωρών που θα μπορούσαν να ερμηνευθούν από τη γεωργιανή ηγεσία ως ενθάρρυνση της καταστροφικής πολιτικής της».

ΑΥΣΤΡΙΑ ΤΕΛΙΚΑ ΠΟΙΟΣ ΚΕΡΔΙΣΕ;

Σημαντική η νίκη των Σοσιαλδημοκρατών της Αυστρίας στις εκλογές που διεξήχθησαν στη χώρα την περασμένη Κυριακή και στις οποίες εξασφάλισαν 68 έδρες της Βουλής, έναντι 66 του κεντροδεξιού Λαϊκού Κόμματος, 21 του ακροδεξιού Κόμματος Ελευθερίας, 20 του κόμματος των Πρασίνων και μόλις 8 της επίσης ακροδεξιάς Συμμαχίας για το Μέλλον της Αυστρίας.

Το θέμα είναι όμως ότι, με αυτή την κατανομή των εδρών, οι Σοσιαλδημοκράτες δεν μπορούν να σχηματίσουν αυτοδύναμη κυβέρνηση, που σημαίνει ότι είναι απαραίτητο να προχωρήσουν σε κυβέρνηση συνασπισμού. Αλλά με ποιόν;

Ο ηγέτης του κόμματος των νικητών Άλφρεντ Γκούζενμπάουερ απέκλεισε κάθε συνεργασία με τα δυο ακροδεξιά κόμματα, από την άλλη, όμως, μια συνεργασία με τους Πράσινους μόνο δεν είναι και πάλι αρκετή.

Έτσι, πιθανότερη θεωρείται η συνεργασία των Σοσιαλδημοκρατών με τους κεντροδεξιούς του απερχόμενου καγκελάριου Σιούσελ, στα χνάρια του πειράματος της Γερμανίας εκτός αν οι ψήφοι που αναμένονται από τους ψηφοφόρους

του εξωτερικού αλλάξουν την τελική εικόνα των αποτελεσμάτων, πράγμα που δεν θεωρείται και πολύ πιθανό.

ΓΑΛΛΙΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΝΑ... ΓΛΙΤΩΣΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΗ ΡΟΥΑΓΙΑΛ

Με την απόσυρση του Λιονέλ Ζοσπέν αλλά και δύο πιστών υπουργών του, του Τζακ Λανγκ και της Μαρτίν Ομπρί, ολοκληρώθηκε η διαδικασία κατάθεσης υποψηφιότητας στο Σοσιαλιστικό Κόμμα, για τις προκριματικές εκλογές του Νοέμβρη που θα αναδείξουν τον υποψήφιο του κόμματος στις Προεδρικές του Μάη του 2007. Η απόσυρση Ζοσπέν ήταν λίγο πολύ αναμενόμενη αφού ο πρώην πρωθυπουργός απέτυχε στο στόχο του, που ήταν η συσπείρωση γύρω από αυτόν όλων των «ελεφάντων» του ΣΚΓ σε ένα αντί-Ρουαγιάλ μέτωπο.

Έτσι, οι υποψήφιοι απέμειναν τρεις: οι Λοράν Φαμπιούς και Ντομινίκ Στρος-Καν (αναμφισβήτητο τελικό δίδυμο πριν λίγους μήνες) και ο πολιτικός Φρανκεστάιν που κατασκεύασαν τα γαλλικά μίντια Σεγκολέν Ρουαγιάλ. Η τελευταία παραμένει φαβορί στις δημοσκοπήσεις, ωστόσο δύο γεγονότα απειλούν την εικόνα της: η αποκάλυψη ότι ο αδερφός της άνηκε στα μέλη των γαλλικών μυστικών υπηρεσιών που βούλιαξαν ένα καράβι της Greenpeace τη δεκαετία του '90 και η αδυναμία της να αντεπεξέλθει σε συνθήκες πραγματικού διαλόγου με τους αντιπάλους της. Να δούμε αν ο Λοράν Φαμπιούς, εκπρόσωπος της εσωτερικής αντιπολίτευσης του ΣΚΓ που ψήφισε «Όχι» στο ευρωσύνταγμα και συγκεντρώνει το 40 - 45% σε όλες τις κομματικές διαδικασίες

μέχρι τώρα, θα κατορθώσει να κάνει την έκπληξη, απέναντι στη θηλυκή εκδοχή του Τόνι Μπλερ.

ΒΡΑΖΙΛΙΑ ΤΟ ΘΑΥΜΑ... ΘΑΜΠΩΣΕ

Ο Λουίζ Ινάσιου Λούλα ντα Σίλβα, ο χαρισματικός συνδικαλιστής ο οποίος εξέπληξε τους πάντες όταν, ως ηγέτης του Εργατικού Κόμματος Βραζιλίας, εξελέγη πανηγυρικά πρόεδρος της χώρας, υποσχόμενος να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της ανεργίας και της φτώχειας, έχει χάσει πλέον τη λάμψη του. Και αυτό φάνηκε στις προεδρικές εκλογές της περασμένης Κυριακής, στις οποίες ήλθε μεν πρώτος, αλλά με ποσοστό 48,7% δεν κατάφερε να εξασφαλίσει την επανεκλογή του από τον πρώτο γύρο.

Αποτέλεσμα είναι ο Λούλα να οδηγηθεί σε δεύτερο γύρο, που θα διεξαχθεί στις 29 Οκτωβρίου, έχοντας απέναντί του τον κεντροδεξιό Τζεράλντο Ακμίν, που έχει εξασφαλίσει το 41,6% και απειλεί σοβαρά τον απερχόμενο πρόεδρο.

Αιτία των εκλογικών απωλειών για τον Λούλα υπήρξε μια σειρά από οικονομικά σκάνδαλα που αποκαλύφθηκαν κατά καιρούς -τα τελευταία δύο αποκαλύφθηκαν μόλις μερικές ημέρες πριν από τις εκλογές- και στα οποία φέρονταν ως

αναμειγμένα άτομα από το στενό συγγενικό ή φιλικό περιβάλλον του.

Παρ' όλα αυτά, ο Λούλα διατηρεί κάποιες ελπίδες να επανεκλεγεί, αν οι δύο αντάρτες του κόμματός του -η γερο-σιαστής Χελόιζα Χελένα και ο πρώην

υπουργός Παιδείας Κριστοβάμ Μπάρκουε- που κατέβηκαν στις εκλογές ως ανεξάρτητοι και συγκέντρωσαν συνολικά το 9,4%, αποφασίσουν στον δεύτερο γύρο να υποστηρίξουν τον πρώην αρχηγό τους.

Ο Ερντογάν στα δίκτυα των στρατηγών

Του Τάκη Διαμαντή

Η κρίση που υπέβασκε εδώ και πολύ καιρό στις σχέσεις του πρωθυπουργού Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν με την ηγεσία του στρατού της Τουρκίας φαίνεται ότι άρχισε να εκδηλώνεται ανοιχτά πλέον και όλα δείχνουν ότι θα εντείνεται όλο και περισσότερο, όσο θα πλησιάζει η διεξαγωγή των νέων προεδρικών εκλογών στη χώρα την ερχόμενη άνοιξη και πολύ περισσότερο οι βουλευτικές εκλογές που θα ακολουθήσουν το φθινόπωρο. Μια κρίση η οποία, άμεσα ή έμμεσα, αντανακλάται και στις σχέσεις της Τουρκίας με τον γεωγραφικό της περίγυρο.

Η «κόντρα» του σημερινού πρωθυπουργού της Τουρκίας με το κεμαλικό πολιτικό και στρατιωτικό κατεστημένο δεν είναι καινούργια. Υπήρχε ουσιαστικά πολύ πριν από την αναρρίχηση του Ερντογάν στην εξουσία, και συγκεκριμένα από την εποχή ακόμα που, ως δήμαρχος της Κωνσταντινούπολης, είχε καταδικαστεί εξαιτίας ενός ποιήματος που είχε χρησιμοποιήσει σε ομιλία του και το οποίο εξέφραζε τον ισλαμικό φονταμενταλισμό.

Όμως, η σαρωτική εκλογική νίκη που πέτυχε το κόμμα του (*Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης*) το φθινόπωρο του 2002 τον ευνόησε. Έχοντας κατατροπώσει όλα τα υπόλοιπα κόμματα, τα οποία, πλην ενός, έμειναν εκτός Βουλής, ο Ταγίπ Ερντογάν κατάφερε να ξεπεράσει τα εμπόδια του νόμου που απαγόρευαν τη συμμετοχή του στην εκλογική διαδικασία, να εκλεγεί βουλευτής, σε επαναληπτική ψηφοφορία που σκόπιμα μεθοδεύτηκε, και να αναδειχθεί πρωθυπουργός.

Από τα πρώτα βήματα της διακυβέρνησής του, μάλιστα, ο Ερντογάν έδειξε να έχει θέσει τρεις συγκεκριμένους στόχους: να φέρει την Τουρκία σε τροχιά ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, να περιορίσει την ανάμειξη της ηγεσίας του στρατού στα πολιτικά πράγματα της χώρας και να περάσει μια σειρά νόμων που θα προωθούσαν το πολιτικό Ισλάμ. Στόχους, δηλαδή, κάθε

άλλο παρά άσχετους μεταξύ τους.

Στη συνέχεια, όμως, εξαιτίας και των αντιδράσεων που προκάλεσε η πολιτική του, άρχισε να ισορροπεί επικίνδυνα, κάτι που συνεχίζει μέχρι σήμερα, ανάμεσα:

- στις μεταρρυθμίσεις που επιβάλλει η ενταξιακή πορεία της χώρας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση,
- στον εθνικισμό και τον αντιαμερικανισμό που αναπτύχθηκαν και ογκώνονται συνεχώς, ιδιαίτερα από την εισβολή στο Ιράκ και την έναρξη της διαδικασίας για την δημιουργία χωριστού κουρδικού κράτους,
- στην εντατικοποίηση της δράσης των Κούρδων του ΡΚΚ,
- στην επιμονή της στρατιωτικής ηγεσίας της χώρας να διατηρήσει τον αποφασιστικό ρόλο της ως θεματοφύλακας των αρχών και αξιών του τουρκικού κράτους.

ΜΕ ΕΛΛΑΔΑ - ΚΥΠΡΟ

Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται, άλλωστε, και η στάση του στα ελληνοτουρκικά θέματα και στο Κυπριακό, μέσω των οποίων προσπαθεί, εκτός των άλλων, να διατηρήσει κάποιες ισορροπίες στο εσωτερικό της χώρας του.

Στα παραπάνω προστέθηκαν αργότερα η «κόντρα» που ξέσπασε το 2003, μεταξύ Άγκυρας και Ουάσιγκτον, από την άρνηση της τουρκικής Βουλής να επιτρέψει την διέλευση αμερικανικών στρατευμάτων από τουρκικό έδαφος

με προορισμό το Ιράκ, καθώς και το δυσμενές κλίμα που άρχισε να διαμορφώνεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην οποία όλο και περισσότερο πλέον ακούγονται φωνές κατά της τουρκικής ένταξης.

Οι εξελίξεις αυτές, μάλιστα, οδήγησαν αφενός τον Ερντογάν στην απόφαση να ενισχύσει την διαπραγματευτική θέση της Τουρκίας έναντι της Δύσης, προβάλλοντάς την ως περιφερειακή υπερδύναμη με ιδιαίτερο ρόλο στην ευρύτερη περιοχή. Και αφετέρου να αρχίσει ένα διπλωματικό, και όχι μόνο, παιχνίδι με την Ρωσία και τις χώρες του Καυκάσου, με το Ιράν, τη Συρία, το Ισραήλ και τους Παλαιστίνιους, καθώς και με τον Αραβικό Σύνδεσμο, ενώ προσπάθησε και πέτυχε να ενισχύσει την θέση της Τουρκίας στην Ισλαμική Διάσκεψη.

Είναι γεγονός, βεβαίως, ότι η Τουρκία, λόγω γεωστρατηγικής θέσης, αποτελεί ένα κομβικό σημείο ανάμεσα στη Δύση και την Ανατολή, ενώ λόγω μεγέθους αποτελεί μια υπολογίσιμη δύναμη στην περιοχή. Αυτό σημαίνει ότι δεν ήταν δύσκολο για τον Ερντογάν να πετύχει τους στόχους του, μόνο που οι δύο αυτοί παράγοντες αντιμετωπίζονται θετικά αλλά και αρνητικά από την Δύση και ιδιαίτερα από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Για τις ΗΠΑ, που ενδιαφέρονται αποκλειστικά για τα δικά τους γεωστρατηγικά συμφέροντα και όχι για το μέλλον της Ευρώπης, την οποία αντίθετα θέλουν να αποδυναμώσουν και να έχουν μόνιμα του χεριού τους, η Τουρκία αποτελεί έναν ιδανικό εταίρο. Για τον λόγο αυτό, και σε συνεργασία με τη μόνιμη σύμμαχό τους, τη Βρετανία, προσπαθούν σε κάθε ευκαιρία να ικανοποιούν τις επιθυμίες των Τούρκων, προκειμένου να τους διατηρούν υπό έλεγχο, κάτι που βεβαίως δεν είναι πάντα εφικτό, όπως έδειξε η στάση της Άγκυρας σε σχέση με την εισβολή στο

Ιράκ, αλλά και οι ιδιαίτερες σχέσεις που αναπτύσσει με το Ιράν, με την Συρία και ακόμα με την οργάνωση Χαμάς στην Παλαιστίνη.

Για την Ευρώπη, όμως, τα πράγματα δεν είναι τόσο εύκολα. Ενώ θα ήθελε να εντάξει μια χώρα που θα της δημιουργούσε ανοιχτές προσβάσεις στις χώρες της Μέσης Ανατολής και ευρύτερα της Ασίας, δεν θέλει παράλληλα να περιλάβει στους κόλπους της μια τόσο μεγάλη, φτωχή –στο μεγαλύτερο ποσοστό της– και πολυπληθή χώρα, διαφορετικής πολιτισμικής και θρησκευτικής κουλτούρας, η οποία θα απορροφούσε τεράστια κονδύλια από το κοινό ταμείο και ταυτόχρονα θα μπορούσε να επηρεάζει άμεσα, ή και να μπλοκάρει, αποφάσεις καθοριστικής σημασίας για την ίδια την Ένωση.

ΤΟ «ΞΥΠΝΗΜΑ» ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ

Το κακό είναι ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, κάτω και από την αφόρητη πίεση του Λονδίνου και της Ουάσιγκτον, δεν διείδε από την αρχή τις όποιες αρνητικές επιπτώσεις, όταν καθόριζε τη διαδικασία των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Τουρκίας. Έτσι, χρειάστηκε να φτάσουμε στην καταψήφιση του «ευρωσυντάγματος», τον περασμένο χρόνο, για να ταρακουνηθούν ορισμένες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις στη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ολλανδία κ.α. και να ταχθούν δημόσια κατά της τουρκικής ένταξης, προσφέροντας σε αντάλλαγμα μια «ειδική σχέση», την οποία όμως δεν αποδέχεται η Άγκυρα.

Στην εξέλιξη αυτή, βεβαίως, συνέτεινε και η ίδια η Τουρκία, δίνοντας στους Ευρωπαίους ένα καλό επιχείρημα, με την πεισματική αντίρρησή της να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το Πρωτόκολλο Τελωνειακής Ένωσης και να ανοίξει τα λιμάνια και τα αεροδρόμιά της στην Κυπριακή Δημοκρατία, την οποία οφείλει να αναγνωρίσει ως κρατική οντότητα, χωρίς όρους και προϋποθέσεις. Ένα θέμα που κυριάρχησε στην απόφαση που υιοθέτησε την περασμένη εβδομάδα το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, αλλά και σε δηλώσεις αξιωματούχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με πρώτη εκείνη του προέδρου της Κομισιόν Εμανουέλ Μπαρόζο.

Στο πλαίσιο των σχέσεων που δημιουργούνται με την Ευρώπη και την αρνητική εικόνα που υπάρχει στην Ουάσιγκτον, για την επιθετική πολιτική των τουρκικών Αρχών έναντι των Κούρδων της νοτιοανατολικής Τουρκίας αλλά και εκείνων του βόρειου Ιράκ, βρήκαν την ευκαιρία οι αρχηγοί του τουρκικού στρατού να ανοίξουν έναν πραγματικό πόλεμο εναντίον του Ταγίπ Ερντογάν. Σε ομιλίες τους, τις ημέρες αυτές, τόνισαν τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η χώρα, τόσο από την δράση των Κούρδων μέσα και έξω από τα σύνορά της αλλά και από τον ισλαμιστικό προσανατολισμό του πρωθυπουργού και του κόμματός του, που, όπως λένε, απειλεί την υπόσταση του κοσμικού κράτους που καθιέρωσε ο Κεμάλ Ατατούρκ.

Με την ευκαιρία αυτή, μάλιστα, οι στρατηγοί επιτέθηκαν και εναντίον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την οποία κατηγορήσαν ότι αναμειγνύεται στα εσωτερικά της Τουρκίας, με το να ζητά να παραιτηθεί ο στρατός από τον ρόλο που διαδραματίζει στη χώρα, έναν ρόλο που οι ίδιοι οι στρατηγοί δεν θέλουν να χάσουν.

Η χρονική στιγμή που επέλεξαν οι στρατηγοί για να ξεκινήσουν τον πόλεμο κατά του Ερντογάν δεν είναι, βεβαίως, τυχαία, αντίθετα συνδέεται με δύο συγκεκριμένες παραμέτρους:

– Η μια είναι ότι οι Κούρδοι του βόρειου Ιράκ, με τη φανερή στήριξη της Ουάσιγκτον, προχωρούν στην καθιέρωση ενός αυτόνομου κράτους, η ύπαρξη του οποίου θεωρείται βέβαιο ότι θα εντείνει περισσότερο τη δράση των Κούρδων της νοτιοανατολικής Τουρκίας. Η πρόσφατη απόφαση του φυλακισμένου ηγέτη του ΡΚΚ Αμπντουλάχ Οτσαλάν να κηρύξει τη διακοπή της δράσης των ανταρτών έχει, ακριβώς, την έννοια της υποστήριξης αυτής της διαδικασίας.

– Η άλλη, το ίδιο σημαντική, είναι το

γεγονός ότι η Τουρκία βρίσκεται ενόψει δύο σημαντικών εκλογικών αναμετρήσεων, που πρόκειται να διεξαχθούν μέσα στον επόμενο χρόνο. Η πρώτη είναι η εκλογή προέδρου της Δημοκρατίας, που θα διεξαχθεί τον ερχόμενο Μάιο, και η δεύτερη για την ανάδειξη νέου κοινοβουλίου, που θα ακολουθήσει το φθινόπωρο. Στην πρώτη μάλιστα, ο ίδιος ο Ερντογάν φιλοδοξεί να είναι και ο ίδιος υποψήφιος για το ανώτατο αξίωμα. Για τον λόγο αυτό και η αντιπολίτευση, με τη σύμφωνη γνώμη των στρατηγών και του νυν προέδρου Σεζέρ, επιδιώκει την διεξαγωγή πρώτα των βουλευτικών εκλογών και έπειτα της εκλογής προέδρου, υπολογίζοντας ότι θα έχει μειωθεί η κοινοβουλευτική δύναμη του *Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης*.

Ο ΜΠΟΥΣ ΔΕΝ «ΤΣΙΜΠΗΣΕ»

Για τους λόγους αυτούς ο Ταγίπ Ερντογάν προσέφυγε τις ημέρες αυτές στον αμερικανό πρόεδρο Τζορτζ Μπους και στον βρετανό πρωθυπουργό Τόνι Μπλερ, προκειμένου να εξασφαλίσει την υποστήριξή τους έναντι των στρατηγών, οι οποίοι, μάλιστα, φρόντισαν λίγο πριν από την συνάντησή του στην Ουάσιγκτον να εξαπολύσουν εναντίον του μια σφοδρή επίθεση, διά του νέου αρχηγού του γενικού επιτελείου στρατηγού Μπουγιούκανιτ.

Μόνο που ο Ερντογάν δεν πέτυχε την υποστήριξη που ήθελε. Ο πρόεδρος Μπους χαιρέτησε τις μεταρρυθμίσεις που έχουν γίνει στον οικονομικό τομέα, πρόσθεσε ότι είναι «προς το συμφέρον των ΗΠΑ» η ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά δεν είπε κουβέντα για το θέμα των Κούρδων, το οποίο, όμως, είναι βέβαιο ότι θα κουβεντιάσει με τον τούρκο επιτελάρχη Μπουγιούκανιτ, όταν αυτός θα επισκεφθεί μέσα στο μήνα στην Ουάσιγκτον.

Το ζήτημα του Κοσσυφοπεδίου, μετά το αδιέξοδο των διαπραγματεύσεων μεταξύ Σέρβων και Αλβανών, επανέρχεται δυναμικά στο προσκήνιο, καθώς εκδηλώνεται έντονη επιθυμία, ιδιαίτερα από την πλευρά της Δύσης, η εκκρεμότητα αυτή να λυθεί με κάθε τρόπο μέχρι το τέλος αυτού του χρόνου. Στο πλαίσιο αυτό, οι Αλβανοί επιμένουν ότι πρέπει να τους δοθεί η ανεξαρτησία που τους έχει υποσχεθεί ο διεθνής παράγοντας από την εποχή των νατοϊκών βομβαρδισμών κατά της Σερβίας το 1999 και απειλούν με νέα ένοπλη δράση στην ευρύτερη περιοχή αν δεν ικανοποιηθεί το αίτημά τους. Οι Σέρβοι, αντίθετα, απορρίπτουν την ανεξαρτησία, προτείνουν «μέγιστη αυτονομία» και ετοιμάζονται να επικυρώσουν ένα νέο κείμενο Συντάγματος που χαρακτηρίζει το Κοσσυφοπέδιο ως αναπόσπαστο τμήμα της Σερβίας. Την ανεξαρτησία υποστηρίζουν κυρίως οι ΗΠΑ και η Βρετανία, οι οποίες με τον τρόπο αυτό επιθυμούν να δημιουργήσουν μια ακόμα χώρα-δορυφόρο τους στην Ευρώπη και παράλληλα να νομιμοποιήσουν τον «πόλεμο» που διεξήγαγαν πριν από επτά χρόνια. Στον αντίποδα, όμως, η Ρωσία απορρίπτει μια τέτοια προοπτική, απειλώντας να χρησιμοποιήσει την ανεξαρτητοποίηση περιοχών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης που διεκδικεί σήμερα η Μόσχα. Την περασμένη Τρίτη, στην κοινοβουλευτική συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο πρωθυπουργός της Αλβανίας Σαλί Μπερίσα ζήτησε την υποστήριξη της ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου, χαρακτηρίζοντάς την ως «δίκαιη λύση» και απάντηση στο «φάντασμα μιας μεγάλης Σερβίας» που πλανάται στα Βαλκάνια. Δεν ανέφερε τίποτε, όμως, για ένα άλλο φάντασμα, αυτό της «μεγάλης Αλβανίας», που καλλιεργείται από το 1991 με αφορμή και το Κοσσυφοπέδιο.

Για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα, σχετικά με το μέλλον του Κοσσυφοπεδίου, μίλησε στο Αντί η πρέσβειρα της Σερβίας στην Αθήνα Λιλιάνα Μπάτσεβιτς στην συνέντευξη που ακολουθεί.

των δυο πλευρών σχεδόν σε όλα τα θέματα. Ο Αχτισάρι θεωρεί, όμως, ότι την ευθύνη για την αποτυχία των διαπραγματεύσεων φέρει αποκλειστικά το Βελιγράδι, και με μια τέτοια εκτίμηση η σερβική πλευρά δεν μπορεί παρά να είναι δυσαρεστημένη.

• Υπάρχει η εκτίμηση ότι μέχρι τα τέλη του 2006 ο ΟΗΕ θα επιβάλει λύση και στις δυο πλευρές. Πώς βλέπει το Βελιγράδι μια τέτοια προοπτική;

— Για το Βελιγράδι, την Σερβία, τους Σέρβους στο Κόσοβο-Μετόχια, μια επιβαλλόμενη λύση μέχρι το τέλος του 2006 δεν είναι αποδεκτή. Θέση του Βελιγραδίου είναι ότι η διευθέτηση του καθεστώτος στο Κόσοβο-Μετόχια πρέπει να είναι αποτέλεσμα συνεννόησης των δυο πλευρών. Την ίδια θέση συμμερίζονται και πολλές χώρες, μεταξύ αυτών και η δική σας. Και δεν αναφέρω την Ελλάδα επειδή απευθύνομαι σε έλληνες αναγνώστες, αλλά διότι η Ελλάδα ενεργεί και με συνέπεια υποστηρίζει τις διαπραγματεύσεις χωρίς χρονικούς περιορισμούς. Τώρα, με τον όρο «λύση», υποθέτω ότι εννοείτε την επιβολή ανεξαρτησίας. Σ' αυτή την περίπτωση, θα ήταν επιβολή λύσης μόνο στη μια πλευρά –την σερβική– όχι και στις δύο. Θεωρώ, όμως, ότι μια τέτοια απόφαση θα προκαλούσε αποσταθε-

Λ. Μπάτσεβιτς: Η ανεξαρτησία στο Κοσσυ

Τη συνέντευξη πήρε ο Τάκης Διαμαντής

• Από την έναρξη των διαπραγματεύσεων της Βιέννης για το τελικό καθεστώς του Κοσσυφοπεδίου μέχρι σήμερα έχετε παρατηρήσει κάποια πρόοδο; Είστε ικανοποιημένη από τον διαμεσολαβητικό ρόλο του ειδικού απεσταλμένου του ΟΗΕ Μάρτι Αχτισάρι;

— Οι διαπραγματεύσεις για το καθεστώς που θα ισχύσει στο Κόσοβο-Μετόχια ξεκίνησαν ουσιαστικά στις 24 Ιουλίου στη Βιέννη, με τη συμμετοχή των προέδρων και των πρωθυπουργών της Σερβίας και του Κοσόβου. Εκεί η σερβική πλευρά παρουσίασε την πρό-

ταση για μέγιστη αυτονομία. Η αλβανική πλευρά, όμως, αρνήθηκε να διαπραγματευθεί και έθεσε το αίτημά της για πλήρη ανεξαρτησία, πράγμα που δεν είναι αποδεκτό από τη σερβική πλευρά. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει πρόοδος ούτε και στις διαπραγματεύσεις που έχουν ξεκινήσει από τον Φεβρουάριο για τα λεγόμενα τεχνικά θέματα. Σε μια τέτοια κατάσταση δύσκολα μπορεί να είναι κανείς ευχαριστημένος από την διαμεσολάβηση του Αχτισάρι, αν και πρέπει να πούμε ότι αντικειμενικά είναι ιδιαίτερα δύσκολη, λαμβάνοντας υπόψη τις αντίθετες θέσεις

ροποίηση της ευρύτερης περιοχής και θα είχε ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις και σε διάφορα άλλα μέρη του κόσμου με παρόμοια προβλήματα.

• Πιστεύετε ότι η Ρωσία θα μπλοκάρει μια τέτοια απόφαση, σε περίπτωση που αυτή θα είναι η πρόταση του Αχτισάρι στο Συμβούλιο Ασφαλείας;

— Από τις πρόσφατες δηλώσεις ανώτατων ρώσων αξιωματούχων, όπως ο πρόεδρος Πούτιν και ο υπουργός Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ, προκύπτει το συμπέρασμα ότι η Ρωσία εξετάζει σοβαρά το ενδεχόμενο να μπλοκάρει μια απόφαση για ανεξαρτησία στο Κόσοβο-Μετόχια, ασκώντας βέτο στο Συμβούλιο Ασφαλείας.

• Σε περίπτωση που τελικά ληφθεί απόφαση για ανεξαρτησία, τι επιπτώσεις βλέπετε να έχει στην Σερβία, τους Σέρβους του Κοσσυφοπεδίου, τους Σέρβους της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, τους Αλβανούς της νότιας Σερβίας;

— Το Βελιγράδι, η Σερβία και οι Σέρβοι δεν μπορούν να αποδεχτούν μια ανεξαρτησία στο Κόσοβο-Μετόχια. Η περιοχή αυτή είναι τμήμα του κράτους της Σερβίας και σύμβολο της εθνικής, πολιτιστικής και θρησκευτικής ταυτότητας των Σέρβων. Ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία ψήφισης, σε δημοψήφισμα, του νέου Συντάγματος, όπου το Κόσοβο-Μετόχια αναφέρεται ως τμήμα της Σερβίας.

Μιλώντας ειδικά για τους Σέρβους του Κοσόβου, η ανεξαρτησία εξίσου δεν είναι αποδεκτή. Έτσι, είναι δύσκολο να προβλέψει κανείς την αντίδρασή τους, αλλά όποια και να είναι αυτή —είτε αντίσταση είτε μετανάστευση είτε κάτι άλλο— δεν θα συνεισφέρει στην ηρεμία της κατάστασης. Αναμένω μια πληθώρα αντιδράσεων, μεταξύ των οποίων και το ενδεχόμενο να ζητήσουν την αυτονομία τους. Και σε μια τέτοια περίπτωση ο χώρος ελιγμών για το Βελιγράδι είναι πολύ περιορισμένος. Θα πρέπει να στηρίξει τους ανθρώπους αυτούς, που είναι Σέρβοι

τα στην περιοχή μας, αντίθετα δημιουργεί και νέα.

• Σε περίπτωση που ο ΟΗΕ δεν πάρει απόφαση μέχρι το τέλος του 2006 για την ανεξαρτησία του Κοσσυφοπεδίου, οι Αλβανοί απειλούν με νέα εξέγερση στην ευρύτερη περιοχή. Σε μια τέτοια εξέλιξη ποια θα είναι η θέση της Σερβίας;

— Ελπίζω να κατανοείτε ότι η Σερβία δεν μπορεί να είναι όμηρος των αλβανικών απειλών για χρήση βίας, όπως δεν μπορούν και άλλες χώρες να είναι όμηροι παρόμοιων αποσχιστικών απειλών με χρήση βίας. Η βία προκαλεί μόνο βία, ενώ για μας η χρήση βίας δεν είναι αποδεκτή. Πραγματικά, αρκετά βιώσαμε τη βία στο πρόσφατο παρελθόν, αλλά και γενικότερα στην ιστορία μας. Δεν μας χρειάζεται άλλη. Εμείς δικαίως αναμένουμε την διεθνή υποστήριξη για μια οριστική λύση του προβλήματος.

Η Σερβία υποστηρίζει τις διαπραγματεύσεις και την από κοινού συνεννόηση. Ανώτατοι εκπρόσωποι της Σερ-

σία, ακόμα και σ' ένα βαθμό συνθήκες διεθνούς οντότητας. Μιλάμε για ουσιαστική, αλλά όχι επίσημη κρατική ανεξαρτησία.

• Η εμπειρία της τελευταίας δεκαετίας έχει δείξει ότι οι Αλβανοί δεν έχουν να χάσουν τίποτε ξεκινώντας ένα νέο πόλεμο και, απ' όσο λένε οι ίδιοι, είναι έτοιμοι για κάτι τέτοιο. Απ' την άλλη, υπάρχει ο φόβος, αν δοθεί τελικά η ανεξαρτησία στο Κοσσυφοπέδιο, στην Σερβία να επανέλθουν στην εξουσία οι ακραίοι εθνικιστές.

— Αν μιλάμε για την εσωτερική κατάσταση στην Σερβία, ενδεχόμενη ανεξαρτησία του Κοσόβου-Μετόχια θα προκαλέσει οπωσδήποτε εσωτερική αποσταθεροποίηση. Αυτό που θέλω να τονίσω, όμως, είναι ότι δεν θα υπάρξει αποσταθεροποίηση μόνο στο εσωτερικό της χώρας αλλά σε ολόκληρη την περιοχή και ακόμα πέρα από αυτήν. Μιλάμε για μια πυρκαγιά αποσχιστικών κινημάτων ανά τον κόσμο, κάτι που συνεχώς θα διευρύνεται και θα προκαλεί νέα προβλήματα. Θα γίνω λίγο κυνική

Διαδήλωση Σέρβων στη Μητρόβιτσα: ζητούν από τη Διεθνή Δύναμη προστασία από τις συνεχείς επιθέσεις που δέχονται από τους Αλβανούς.

Φοπέδιο θα ανάψει νέα φωτιά στα Βαλκάνια

και βρίσκονται σε πολύ άσχημη κατάσταση. Στερούνται των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους: της ελευθερίας στη μετακίνηση, της εξεύρεσης εργασίας...

Για τους Σέρβους της Σερβικής Δημοκρατίας Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, μια απόφαση για ανεξαρτησία στο Κόσοβο-Μετόχια θα ήταν πρόκληση και αιτία να απαιτήσουν μια παρόμοια λύση, ενώ οι Αλβανοί της νότιας Σερβίας υποθέτω ότι θα μπορούσαν να θεωρήσουν την ανεξαρτησία του Κοσόβου σαν ένα θετικό σημάδι για τα αιτήματά τους περί αυτονομίας, αλλά και για την ένωσή τους με το ανεξάρτητο Κόσοβο. Με λίγα λόγια, η ανεξαρτησία στο Κόσοβο-Μετόχια δεν λύνει τα προβλήμα-

βίας, σε πολλές περιπτώσεις μέχρι σήμερα, έχουν αναφέρει ότι δεν επιθυμούν να κυβερνούν τους Αλβανούς στο Κόσοβο-Μετόχια. Αυτά που η Σερβία ζητάει και από τα οποία δεν θα παραιτηθεί είναι α) η εδαφική κυριαρχία και η ακεραιότητά της, που σημαίνει σεβασμό στις διεθνείς αρχές, στις οποίες βασίζεται η Διεθνής Κοινότητα και β) η προστασία όλων των δικαιωμάτων των Σέρβων και των άλλων εθνοτήτων που ζουν στο Κόσοβο-Μετόχια.

Η μέγιστη αυτονομία για την περιοχή, που η Σερβία προσφέρει στους Αλβανούς, είναι λύση που ικανοποιεί αυτούς τους σκοπούς και παράλληλα εγγυάται στους Αλβανούς τα πάντα: νομική, δικαστική και εκτελεστική εξου-

και θα αναφερθώ στην Διεθνή Κοινότητα, και ειδικότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, για να πω ότι στην περίπτωση που δοθεί ανεξαρτησία στο Κόσοβο-Μετόχια υπάρχει κίνδυνος να ενισχυθούν οι εθνικιστικές δυνάμεις στο εσωτερικό της Σερβίας και αυτό είναι ένα ρίσκο γι' αυτούς. Σε μια τέτοια περίπτωση η Σερβία θα πλήρωνε υψηλό τίμημα. Και βεβαίως η Διεθνής Κοινότητα θα μπορούσε να πει «εντάξει, ας πληρώσει η Σερβία το τίμημα, εάν πρόκειται να λυθεί το πρόβλημα». Ωστόσο, δεν λύνεται έτσι το πρόβλημα, γιατί θα ανοίξει σοβαρά άλλα προβλήματα και σε άλλες χώρες, στην ΠΓΔΜ, την Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο, αλλά και ευρύτερα στον κόσμο.

Τα σχολικά βιβλία

Το όνομα της κυρίας που μας έστειλε την επιστολή είναι στη διάθεση του περιοδικού. Διαβάστε το παρακάτω επειδή έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον:

Κύριε Διευθυντά,

Είμαι μια εργαζόμενη νοικοκυρά, μάνα κλπ. Ο άντρας του σπιτιού γυρνά μια μέρα και μου λέει: «Όχι και να απεργούν οι δάσκαλοι επειδή μπήκαν καινούργια βιβλία στο δημοτικό. Ορίστε, το δείχνει η τηλεόραση». Επειδή εγώ διαβάζω τα παιδιά και είμαι πολύ προσεκτική στις λεπτομέρειες, απάντησα: «Καλά κάνουν. Με τα βιβλία έχει γίνει κομπίνα. Αλλά κανείς δεν λέει τα πράγματα με το όνομά τους στον τόπο αυτό». Σας εξηγώ και σας παρακαλώ εσείς, ως δημοσιογράφοι, να προχωρήσετε την έρευνα. Ιδού λοιπόν πώς έχουν τα πράγματα: Η ιστορία με την έκδοση, εκτύπωση και διανομή των καινούργιων σχολικών βιβλίων του Δημοτικού είναι άλλη μια ιστορία εισβολής της ιδιωτικής δράσης στον δημόσιο χαρακτήρα του σχολείου. Η ιστορία άρχισε όταν υπουργός Παιδείας ήταν ο –και παλιός συνεργάτης σας– Πέτρος Ευθυμίου. Τότε, λοιπόν, αποφασίστηκε –και η νέα υπουργός το υλοποίησε– να επιμεληθούν, να εκδόσουν και να εκτυπώσουν ιδιώτες τα σχολικά βιβλία. Έγινε και μια προκήρυξη διαγωνισμού και κατοχυρώθηκε στους εξής τρεις εκδότες η «δουλειά»: Στα *Ελληνικά Γράμματα* του κ. Χρήστου Λαμπράκη, στο *Μεταίχμιο* –στο οποίο συμμετέχει όπως μάθαμε και ο παλιός διευθυντής του ΕΚΕΒΙ, ο κ. Χρήστος Λάζος– και στις εκδόσεις *Πατάκη*, παλαιούς εκδότες σχολικών βιβλίων. Εν συνεχεία τυπώθηκαν και διανεμήθηκαν τα νέα βιβλία. Αυτά εξασφάλιζαν και μια μόνιμη διαφήμιση των εκδοτών. Γιατί σε όλα τα

σχολικά βιβλία, κάτω από την αναγραφή Υπουργείο Παιδείας και Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, αναγράφεται και το όνομα του εκάστοτε εκδότη: *Ελληνικά Γράμματα*, *Μεταίχμιο* ή *Πατάκης*.

Τα βιβλία αυτά βγήκαν με συγχρηματοδότηση από την Ε.Ε. κατά 75% και το ελληνικό δημόσιο κατά 25%.

Μια ακόμα λεπτομέρεια: Οι εκδότες αυτοί έβγαλαν και ένα σωρό «βοηθήματα» για το δάσκαλο ή τους επιβλέποντες γονείς και τα παιδιά, τα οποία, βεβαίως, πωλούνται στην «ελεύθερη αγορά». Και ακόμα μια παρατήρηση: Τα μικρά παιδιά, όσα διαβάζουν προσεκτικά τα βιβλία τους, θα πληροφορηθούν –και θα παγιώσουν την γνώση– ότι στην Ελλάδα τρεις είναι οι εκδοτικοί οίκοι.

Προσπάθησα να τα πω όλα αυτά σε μεγάλη καθημερινή εφημερίδα. Μου υποσχέθηκαν ότι θα γράψουν. Όμως τίποτε. Έχω μιαν εξήγηση: και αυτή η εφημερίδα καταχωρεί πολύ συχνά διαφημίσεις για τις εκδόσεις αυτών των εκδοτικών οίκων. Λέτε να το ξανασκέφτηκαν οι άνθρωποι και προτίμησαν να ξεχάσουν το θέμα; Εσείς θα δημοσιεύσετε αυτό το γράμμα;

Με εκτίμηση
Μαρία Μ.

Ιστορικά

Ο αναγνώστης Α. Ρίζος, μας έστειλε την επιστολή που ακολουθεί, συνοδευμένη από μερικές σημειώσεις:

Αγαπητοί φίλοι,

Σε σχετικά πρόσφατη εργασία της, η καθηγήτρια, όχι πλέον εν ενεργεία, της Βυζαντινής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης κυρία Αβραμέα γράφει: «Ο αρχιεπίσκοπος Αχίλλιος, τον οποίο είχα προ πολλού επισημάνει, χειροτονείται στον θρόνο της Λάρισας το 535 ...»¹. Όμως τον επίσκοπον αυτόν τον επεσήμανε ο Αραβαντινός κί-

λας το 1856.² Θεωρώντας τον, αν και σφαλερά, ως τον πρώτον επίσκοπο Λαρίσης, ο Αραβαντινός αρνείται αυτόματα την παράδοση, την οποία δίχως άλλο γνώριζε, την ύπαρξη δηλαδή στη Λάρισα ομώνυμου Επισκόπου τον 4ο αι. Το 1892 και 1896 ο Duchesne περιέγραψε διεξοδικά τα γεγονότα γύρω από τον Αχίλλιο του 535³, ο Pietri επανήλθε στο ίδιο θέμα το 1982/84⁴, εγώ πρότεινα το 1990 την ταύτιση του Αγίου Αχιλίου με τον επίσκοπο του 535⁵ και το 2001 δημοσίευσα την λεγόμενη επιγραφή του Αγίου Αχιλίου.⁶ Η κυρία Αβραμέα δεν μνημονεύει στην εργασία της παρά μόνο τον Pietri. Όλα όσα γράφει σχετικά με τον Άγιο Αχίλλιο Λαρίσης, της σημασίας των αρχαιολογικών ευρημάτων –στον βαθμό που ενδιαφέρουν– συμπεριλαμβανομένης, είναι από χρόνια γνωστά.

Το να αγνοεί κάποιος ιστορικός βασική βιβλιογραφία γύρω από το θέμα το οποίο χειρίζεται δεν επιτρέπεται, και το να στολίζεται κανείς με ξένα φτερά ελέγχεται, γράφει ο Γ. Κουμάντος από το άρθρο 57 του ΑΚ (σημαίνει, υποθέτω, Αστικού Κώδικος).⁷

Ευχαριστώ
Α. Ρίζος

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Α. Αβραμέα, «Άγιοι επίσκοποι του Ελλαδικού χώρου που έζησαν ή καθιερώθηκαν κατά τους 8ο-10ο αιώνες με ειδική αναφορά στον Άγιο Αχίλλιο Λαρίσης», στο: εκδ. Ε. Κουντούρα-Γαλάκη, *Οι ήρωες της Ορθόδοξης Εκκλησίας*, Αθήνα 2004, σ. 47-64 [σ. 59].
2. Π. Αραβαντινός, *Χρονογραφία της Ηπείρου*, τ. 1-2, 1858 (ανατ. Αθήνα 1969), τ. 2, σ. 93.
3. L. Duchesne, *L' Illyricum ecclésiastique*, *Byzantinische Zeitschrift*, τ. 1, 1892, σ. 531-550 [σ. 537 κ.ε.]. Ο ίδιος: *Églises séparées*, Παρίσι 1896, σ. 244 κ.ε.
4. Ch. Pietri, «La géographie de l' Illyricum ecclésiastique et ses relations avec l' Église de Rome (V^e-VIe siècles)», στο: *Villes et peuplement dans l' Illyricum proto-*

byzantin, *Actes du colloque organisé par l' École française de Rome (Rome, 12-14 Mai 1982)*, Ρώμη 1984, σ. 21-62 [σ. 51-52].

5. A. Risos, *The Vlachs. of Larisa in the 10th century*, *Byzantinoslavica*, τ. 51, 1990, σ. 202-207 [σ. 203-205]. Αυτή η εργασία μεταφράστηκε και στα ελληνικά: *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, τ. 21, 1992, σ. 37-43 (σ. 39-40).
6. Α. Ρίζος, «Η λεγόμενη επιγραφή του Αγίου Αχιλίου», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, τ. 40, 2001, σ. 67-70 και: *Révue des Études Grécques (Bulletin Epigraphique)* τ. 115, 2002, σ. 762, αρ. 592.
7. Γ. Κουμάντος, *Πνευματική ιδιοκτησία*, Αθήνα 1995 (6η έκδ.), σ. 245.

Για τον Ελαιώνα

Από την δασολόγο Μαρία Ζανδέ-Σαγιά:

Στο φύλλο του Αυγούστου της εφημερίδας *Μικρός Ρωμιός* χάρηκα το αφιέρωμα στον αθηναϊκό Ελαιώνα. Παράλληλα όμως, με έκπληξη μου διαπίστωσα ότι μέσα σε αυτό περιέχονται και εκτενή αποσπάσματα, σχεδόν αυτολεξεί, από το βιβλίο της Ζωής Ε. Ρωπαίτου-Τσαπαρέλη, *Ο Ελαιώνας της Αθήνας: Ο χώρος και οι άνθρωποι στο πέρασμα του χρόνου*, Εκδόσεις Φιλιππότη, Αθήνα, 2006.

Όμως, θα έπρεπε ο κειμενογράφος της εφημερίδας να γνωρίζει ότι δεν αρκεί η παρουσίαση ενός θέματος χωρίς την αναφορά στους συγγραφείς των πρωτότυπων έργων, όταν μάλιστα κάποιο από αυτά έχει εκδοθεί πολύ πρόσφατα, προ ολίγων μόνο μηνών (Ιούνιος 2006).

Καλό είναι, ιδίως σε εφημερίδες τέτοιου ύφους, όπως ο *Μικρός Ρωμιός* να τηρείται η δημοσιογραφική δεοντολογία, ούτως ώστε οι εφημερίδες αυτές να εξακολουθούν πάντα να αποτελούν φάρους στην αμφιλεγόμενη εποχή μας, όπου ο Τύπος –δικαίως ή αδικώς– βάλλεται πανταχόθεν.

Με τιμή
Μαρία Ζανδέ-Σαγιά

ΕΠΙΣΗΜΑΪΝΟΥΜΕ

Για τα κινηματογραφικά φεστιβάλ

Θα ήταν στις αρχές της δεκαετίας του '50 όταν σ' ένα δρόμο κοντά στην πλατεία Κάνιγγος έκανε την εμφάνισή του καινοφανές μαγαζί με την ονομασία «Το ωραίο Λιανοκλάδι». Το προϊόν που πρόσφερε ήταν το... σουβλάκι. Το συνόδευε ψωμί σε μέγεθος αντίδωρου. Η πίτα δεν είχε κάνει ακόμα την εμφάνισή της. Χαλασμός! Έτσι, σε μερικούς μήνες η Αθήνα είχε κυριολεκτικά πλημμυρίσει από αμέτρητα σουβλατζίδικα.

Το θυμήθηκα όταν πρόσφατα είδα στο e-mail μου την αναγγελία ίδρυσης ενός ακόμα κινηματογραφικού φεστιβάλ, φυσικά με το πρόθεμα-μαϊντανό «διεθνές» στον ήδη πομπώδη τίτλο του και έδρα πρωτεύουσα πόλη της Πελοποννήσου. Με μια πρόχειρη καταμέτρηση που επιχείρησα των εγχωρίων και των διεθνών (συμπεριλαμβανομένων και των «διεθνών»-μαϊμού) έφτασα αισίως στον αριθμό 20! Χωρίς το νεοαναγγελθέν. Σύμφωνα, ουδέν το κακόν. Και καλή επιτυχία, από βάθους καρδιάς, σε όσα καινούργια θα προκύπτουν κατά καιρούς. Faites vos jeux. Άλλες είναι οι σκέψεις που προκαλεί το γεγονός. Πόσες, άραγε, είναι οι διοργανώσεις (καλλιτεχνικές και κακοτεχνικές) που πραγματοποιούνται στην Ελλάδα με τον φερώνυμο τίτλο «φεστιβάλ»; Οπωσδήποτε, περισσότερες από εκατό.

Αν –για να περιοριστούμε στον κινηματογράφο– εξαιρέσει κανείς 6 – 7 από αυτά, όλα τα υπόλοιπα είναι αναμασήματα, απομιμήσεις και περιφορά (δίκην περιφοράς επιταφίου) του ίδιου υλικού «από χωρίου εις χωρίον». Σήμερα, που τα τηλεοπτικά κανάλια, χωρίς να λογαριάζουμε συνδρομητικά και δορυφορικά, προσφέρουν, μέχρις σκασμού, πλήθος ταινιών και ντοκιμαντέρ, που τα ντιβιντάδικα έχουν σε 24ωρη διάθεση όλες τις ταινίες, λίγους μόλις μήνες μετά την πρώτη προβολή τους, που τα περιοδικά και οι εφημερίδες μας πνίγουν από σαβούρες μέχρις αριστουργήματα (με 35 ευρώ αγοράζεις ένα υποφερτό DVD player), που μπορεί ένας 15χρονος να κατεβάσει από το διαδίκτυο όποια ταινία τραβάει η ψυχή σου –τι επιπλέον έχει να προσφέρει ένα περιφερειακό (και όχι μόνο) «φεστιβάλ», εκτός από σπόνσορες και ψιλοδημοτικές χορηγίες; Στα πιο πολλά από αυτά οι προβολές πραγματοποιούνται με 20-25 θεατές... Γι' αυτό και κάποια, αργά ή γρήγορα, βάζουν βουλοκέρι στην πόρτα.

Σε μια χώρα που δεν παράγει πολιτισμό θεάματος, στήνει παρλάτες και πανηγύρια για τον πολιτισμό και με πρόφαση τον πολιτισμό προωθεί φιλοδοξίες και ματαιοδοξίες ή και υστεροβουλίες. Μια περιφερόμενη αμμηχανία, η οποία αναπαράγεται με το καρμπόν της πλήξης. Να δηλώνουμε παρόντες και παρούσες.

Καρυωτάκης που μας χρειάζεται...

Δ.Χ.

Ο Πρίγκιπας ψηφίζει στις δημοτικές

Θα είχα λησμονήσει τον Πρίγκιπα εάν δεν είχαμε εκλογές την άλλη Κυριακή. Αλλά στις δημοτικές είναι στο φόρτε του. Όχι ότι δεν ενδιαφέρεται για την «κεντρική πολιτική σκηνή». Εκεί εξάλλου αποφασίζονται οι υπουργοί των «Φώτων», δηλαδή Παιδείας και Πολιτισμού, για τους οποίους κυρίως κόπτεται και συνήθως αυτός επιλέγει ή αφομοιώνει. Αλλά οι δήμαρχοι –κυρίως της Αθήνας– είναι του αμέσου ενδιαφέροντός του. Αυτός διάλεξε κάποτε τον κ. Μπέη και τον μετέφερε από του Ζωγράφου στην οδό Αθηνάς. Και ο κ. Έβερτ και ο κ. Αβραμόπουλος και η Ντόρα ήταν φίλιες δυνάμεις. Και ο νέος προαλειφόμενος κ. Κακλαμάνης. Οι δήμαρχοι της Αθήνας ήταν που του επέτρεψαν παρανόμως να καταργήσει δρόμους και να κτίσει αυθαίρετα επί του οικοπέδου που του χάρισαν οι Μητσοτάκης και Παπανδρέου. Οι πολεοδομικές υπηρεσίες του Δήμου (ή της Νομαρχίας αυθαίρετως) είχαν λάβει τις σχετικές εντολές. Ψηφίζετε, λοιπόν, Πρίγκιπα και εκλέγετε Δήμαρχο. Αυτό ήταν όλο κι όλο.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• Στις 2 Οκτωβρίου, στις 20.15, ο Σύλλογος «Φίλοι του Μουσείου Μάνης – Μιχ. Κάσσης» αρχίζει τις εκδηλώσεις του με διαλέξεις (ανά δεκαπενθήμερο) στο εργαστήρι του γλύπη Κάσση (Τζιροπούλου 15, Ν. Φάληρο, τηλ. 210-4826110). Έχουν επίσης προγραμματιστεί και επισκέψεις σε αρχαιολογικούς και ιστορικούς χώρους.

• Το Σαββατοκύριακο 7 και 8 Οκτωβρίου το ΕΛΙΑ (Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο) οργανώνει το 3ο βιβλιογραφικό παζάρι στον εκθεσιακό του χώρο (Αγίου Ανδρέου 4, Πλάκα), από τις 11.00 ως τις 17.00. Τα παλιά είδη θα διατίθενται σε τιμές που ξεκινούν από 0,50 ευρώ, ενώ οι εκδόσεις του ΕΛΙΑ θα προσφέρονται με έκπτωση 50%.

• Η Εταιρεία Συγγραφέων μας προσκαλεί την Τρίτη 10 Οκτωβρίου 2006 και ώρα 19.30 στη Στοά του Βιβλίου (Πεσματζόγλου 5) στην εκδήλωση με θέμα: «Σολωμός, Παπαδιαμάντης, Ροϊδής: Από τα ελληνικά στα ελληνικά», συζήτηση για τις ενδογλωσσικές περιπέτειες των κειμένων. Ομιλητές: Δημήτρης Δημηρούλης, Δημοσθένης Κούρτοβικ, Άρης Μπερλής. Συντονίζει ο πρόεδρος της Εταιρείας Συγγραφέων Θανάσης Βαλτινός· θα ακολουθήσουν παρεμβάσεις στη συζήτηση.

• Την Τετάρτη 18 Οκτωβρίου, στις 19.00, στο Ινστιτούτο Θερβάντες (Σκουφά 31) ολοκληρώνεται το αφιέρωμα στον Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα για τα 70 χρόνια από το θάνατό του. Θα μιλήσει ο καθηγητής ισπανικής λογοτεχνίας στα Πανεπιστήμια του Μπέλφαστ και του Λονδίνου Ίαν Γκίμπσον. Στο δεύτερο μέρος θα τραγουδήσει η Μαρία Φαραντούρη ποιήματα του Λόρκα μελοποιημένα από τον Χατζιδάκι και τον Θεοδωράκη, ενώ ο Ενρίκε Μορέντε, δάσκαλος του φλαμένκο, θα τραγουδήσει τραγούδια που συνέθεσε ο ίδιος ο ποιητής.

• Την επόμενη Πέμπτη, 19 Οκτωβρίου, εγκαινιάζεται στην γκαλερί «Νέες Μορφές» η έκθεση ζωγραφικής της Φλωρίκας Π. Κυριακοπούλου, που θα διαρκέσει ως το Σάββατο 4 Νοεμβρίου. Στα εγκαίνια θα παρουσιαστεί το λεύκωμα Μικρές Ζωγραφίες I-IV των εκδόσεων «το Ροδακίο». Οι Μικρές Ζωγραφίες είναι υδατογραφίες σε χαρτί που φτιάχτηκαν στη Σίκινο.

13ος Διεθνής Μήνας Φωτογραφίας 2006

Στο πλαίσιο του 13ου Διεθνούς Μήνα Φωτογραφίας το Μουσείο Μπενάκη και το Ελληνικό Κέντρο Φωτογρα-

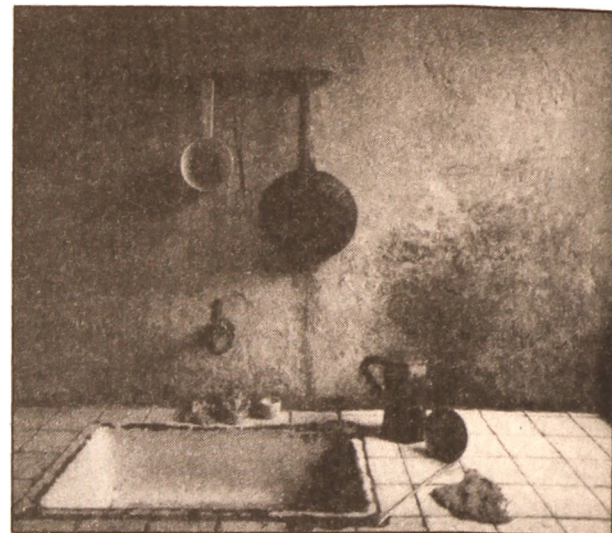
Φωτογραφία του Agustin Victor Casasola από την έκθεση «Μεξικό: Από την Επανάσταση και μετά».

φίας πραγματοποιούν σειρά φωτογραφικών εκθέσεων στο Μουσείο Μπενάκη, στην οδό Πειραιώς 138. Τα εγκαίνια της πρώτης, με φωτογραφίες της Βούλας Παπαϊωάννου (1898-1990), πραγματοποιήθηκαν στις 2/10· η έκθεση θα παραμείνει ως τις 3/12/06.

Την επόμενη εβδομάδα εγκαινιάζονται δύο ακόμη: Την Τρίτη, 10 Οκτωβρίου και ώρα 20.00, η έκθεση «Μεξικό: Από την Επανάσταση και μετά», με φωτογραφίες του Agustin Victor Casasola (1900 – 1940). Η έκθεση θα διαρκέσει ως τις 3/12/06 και συνδιοργανώνεται με την Πρεσβεία του Μεξικού.

Την Πέμπτη, 12 Οκτωβρίου, την ίδια ώρα, η έκθεση «Το ημερολόγιο της Κούβας» με φωτογραφίες του Χάρη Κα-

καρούχα, που θα διαρκέσει ως τις 26/10/06.

Φωτογραφία του Χάρη Κακαρούχα από την έκθεση «Το ημερολόγιο της Κούβας».

Ανάγκη τοποθέτησης προτομής Αντώνη Τρίτση

Προτείνω να μπει η προτομή του Αντώνη Τρίτση πλάι στις Μερκούρη, απέναντι από την Πύλη του Αδριανού. Όλος ο αρχιτεκτονικός, τεχνικός και καλλιτεχνικός κόσμος της χώρας γνωρίζει το έργο του. Η προσφορά του στη διαμόρφωση των πεζοδρόμων Ηρώδου Αττικού, Αποστόλου Παύλου, Κεραμεικού και στην ανάδειξη του Ηριδανού, η ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων γύρω από την Ακρόπολη, η «κάθαρση» της Πλάκας –που έβαλαν μαύρες σημαίες, κλείσαν τα «κέντρα» και τον απειλούσαν με μαχαίρια– με κορυφή τη «Χωροταξική Μελέτη» όλης της χώρας, που «έγραψε ιστορία» κατά τον Ανδρέα Παπανδρέου, ο οποίος την ακύρωσε και μετά τον οδήγησε σε παραίτηση από το ΠΑΣΟΚ, είναι γνωστά· συγκινούν τους συναδέλφους του και όχι μόνο αυτούς. Το λιγότερο είναι να μπει η προτομή του πλάι στις Μερκούρη. Του το οφείλει η χώρα που άφησε έωλο το χωροταξικό του έργο, γιατί το «οικόπεδο» είναι καλό πιάτο για τον προεκλογικό αγώνα (νομιμοποίηση αυθαιρέτων,

κάψτε και κόψτε τα δέντρα, χτίστε γελοία κτίρια όπου σας καπνίσει κλπ.) και ο καφές της παρηγοριάς μετά τις εκλογές.

Όταν, στο τέλος της δεκαετίας του '50, οι φοιτητές βοηθήσαμε τον Δ. Πικιώνη στην πλακόστρωση του άξονα Ακρόπολης – Φιλοπάππου, ο Αντώνης ονειρευόταν την πεζοδρόμηση και ενοποίηση όλων των κεντρικών αρχαιολογικών χώρων. Και βέβαια, όπως όλοι μας θέλαμε την «κάθαρση» της Πλάκας και την αποκατάστασή της, καθώς και τη διατήρηση όλων των κτιρίων της νεότερης αρχιτεκτονικής της χώρας και των αρχαίων, βυζαντινών, μεταβυζαντινών, λαϊκών (ανωνύμων) κτιρίων, των νεοκλασικών, του εκλεκτικισμού· όποιου κτιρίου είναι σταθμός-ορόσημο, στο αρχιτεκτονικό γίγνεσθαι της χώρας.

Τον αισθάνομαι, όπως και άλλοι, πολύ δικό μου γιατί έχω και εγώ το πάθος και τη φροντίδα για τη διατήρηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς μας· και άρχισα από τον Μάρτιο του 1967 τη μάχη για τη διατήρηση του σπιτιού της Σοφίας Λασκαρίδου στην

Καλλιθέα, ένα κτίριο του Παύλου Τσίλερ, που όπως είχα τότε προτείνει, έγινε Δημοτική Πινακοθήκη και μετά 34 χρόνια εγκαινιάστηκε από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνο Στεφανόπουλο, το 2001! Άλλο βέβαια τι θέλαμε κι άλλο τι έγινε με τη φοβερή αντιπαροχή. Ούτε καν εφαρμόστηκαν οι στοές (αυτό έγινε αργότερα από τον Π. Βασιλειάδη, του οποίου ήμουν συνεργάτης). Ούτε φανταζόταν κανείς ότι αντί για garages θα γίνονταν κατοικίες τα δεύτερα υπόγεια!

Η μανία του Μίδα, τότε, κατέστρεψε σχεδόν τα πάντα. Κι ήρθε ο Αντώνης και πίστεψε πως ένα κόμμα με λαϊκή βάση θα άλλαζε τα πράγματα, και όπως όλοι μας απογοητεύτηκε σε πολλά.

Ο Αντώνης ως υπουργός Παιδείας, όπως μου είπε ο φίλος μου Οδυσσέας Ελύτης, τον επισκέφθηκε στο σπίτι του και του ζήτησε να τον βοηθήσει για την επαναφορά των Αρχαίων Ελληνικών στα λύκεια. Όχι με τον τρόπο που τα κάναμε εμείς τη δεκαετία του '50 (δηλαδή μέτρο στίχου, γραμματική, συντακτικό σε

κείμενα 2.500 ετών, λες και θα γράφαμε «ομηρικά» πχ.). Αλλά από έγκριτες μεταφράσεις όλου του κειμένου και αποσπασματικά, με επιλογή θρυλικών κειμένων στο πρωτότυπο. Και βέβαια, απορρίφθηκε η πρότασή του, ενώ τα διδάσκονται στα γαλλικά και τα άλλα λύκεια.

Το μόνο «λάθος» του, κατά τη γνώμη μου, ήταν η επαναφορά του τραμ· αρκούσε η επέκτασή του ευέλικτου μετρώ.

Πάντως, εκτός από τη ζωή του, που την έδωσε στη δουλειά ως το τέλος (σαν δήμαρχος καλούσε στην κλινική το δημοτικό συμβούλιο), έκανε έργο. Το λιγότερο που του οφείλει η πολιτεία είναι να βάλει στο σημαδιακό κόμβο Διονυσίου Αρεοπαγίτου και Πύλης Αδριανού την προτομή του πλάι στις κ. Μερκούρη, που δεν θα είχε καμιά αντίρρηση, μια και στον επικήδειο λόγο της τον αποκάλεσε «αγαπημένε μας πρίγκιπα». Του το χρωστάμε!

Αντώνης Κέπετζης
ζωγράφος, αρχιτέκτων,
αναπληρωτής καθηγητής
Ε.Μ.Π.

Μικρό στιγμιότυπο μεταξύ δύο φίλων

του Νίκου Γουλανδρή

Το διήγημα του Δημήτρη Χατζή «Το φονικό της Ιζαμπέλας Μόλναρ»¹ είναι το έργο με το οποίο ο συγγραφέας του ξαναβρήκε τον δρόμο της λογοτεχνικής δημιουργίας, ύστερα από δέκα και περισσότερα χρόνια σιωπής. Πως το έργο αυτό είναι μια «σπουδή» «Για την τέχνη» δεν είναι, ίσως, τυχαίο. Το διήγημα αυτό κάνει, ίσως, έναν απολογισμό της έως εκείνη την ώρα καλλιτεχνικής πορείας του συγγραφέα του, δίνοντας ταυτόχρονα και την προοπτική για την παραπέρα εξέλιξή της. Το βασικό ερώτημα σχετικά με αυτό το έργο, ερώτημα ακόμη απροσπέλαστο, θαρρώ, από την κριτική, θα μπορούσε να είναι: Γιατί ένας λογοτέχνης επιζητώντας να δώσει μορφή στην αντίληψή του για την τέχνη στην τέχνη του επιλέγει να στήσει το σκηνικό του στον χώρο της γλυπτικής τέχνης; Η προσωπική φιλία, όπως αυτή του Δημήτρη Χατζή με τον Μέμο Μακρή, δεν θα αρκούσε για να δοθεί μια κάποια απάντηση σε αυτό το ερώτημα. Η συνάφεια, όμως, που συνεπάγεται η προσωπική φιλία, μπορεί να συμβάλει στη αληθοφάνεια του σκηνικού, επιτρέποντας στον δημιουργό του να εντάξει σε αυτό μικρές πινελιές προερχόμενες, ίσως, από «επαγγελματικές», «ρεαλιστικές» διατυπώσεις και παρατηρήσεις του άλλου. Κάτι τέτοιο θα σκεφτόταν κάποιος ότι θα μπορούσε να έχει συμβεί στο σκηνικό του διηγήματος «Το φονικό της Ιζαμπέλας Μόλναρ», διαβάζοντας την συνέντευξη του Μέμου Μακρή που παρατίθεται εδώ. Κάποιες από τις διατυπώσεις του Μακρή «βήμα, που θα το παρομοίαζα με τη λεπτή κίνηση, που έκανε το αρχαίο ελληνικό άγαλμα Κούρος, όταν περνούσε στην κλασική περίοδο» φαίνεται σα να έχουν περάσει στο σκηνικό του διηγήματος: «τόσες παραλλαγές εμένα μου φέρναν στο νου τους αιώνες που χρειάστηκε ο Κούρος να περπατήσει από την αρχική του ακαμψία ως το πρώτο σπάσιμο του γο-

νάτου, την πρώτη κάψη, την πρώτη του κίνηση –για να περάσει από την ύπαρξη στη ζωή». Δεν θα υποστηρίξω πως η συνέντευξη αποτελεί «πηγή» για το διήγημα. Θα μπορούσε, όμως, να σκεφτεί κανείς πως η σύμπτωση κάποιων παρατηρήσεων του γλύπτη, στη συνέντευξή του, με διατυπώσεις που εντάσσει ο λογοτέχνης στο διήγημά του αφήνει να φανεί μια στιγμή και των ιδιωτικών συζητήσεων μεταξύ των δύο φίλων για τις τέχνες τους και για την τέχνη. Πάντως, το ερώτημα –για ποιό λόγο ένας λογοτέχνης μορφοποιεί την αντίληψή του για την τέχνη στην λογοτεχνία στήνοντας ένα γλυπτικό σκηνικό– παραμένει για μένα ακόμη ανοιχτό.

ΝΓ

•
Νέες τάσεις στα έργα των σοβιετικών γλυπτών, Μια συνέντευξη του γλύπτη Μέμου Μακρή, Ελεύθερη Πατρίδα², 7/5/1972: Βουδαπέστη. (Ανταπόκριση). Στην εφημερίδα 'Νεπσάμπατσιαγκ', καθημερινό κεντρικό όργανο της ΚΕ του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος της Ουγγαρίας, δημοσιεύθηκε συνέντευξη συντάκτη της με τον Έλληνα γλύπτη Μέμο Μακρή, για τις εντυπώσεις του από το πρόσφατο ταξίδι του στη Σοβιετική Ένωση. Έμεινα στη Μόσχα και το Λένινγκραντ, είπε ο Μ. Μακρής, μόνο δυο βδομάδες κι επομένως δεν μπορώ να μιλήσω για μια ολοκληρωμένη εικόνα. Ωστόσο, νομίζω πως μπόρεσα να ανακαλύψω κάτι καινούργιο, τουλάχιστο για μένα καινούργιο: Μια νέα τάση στα έργα των σοβιετικών συναδέλφων.

Στις Εικαστικές Τέχνες της Ρωσίας και σε συνέχεια της Σοβιετικής Ένωσης, γνωρίζαμε σαν ισχυρή παράδοση την επίδραση της λογοτεχνίας. Στο τωρινό μου ταξίδι, σε κάθε βήμα διαπίστωνα ότι στα νεότερα έργα παίρνουν μορφή εντελώς διαφορετικές προθέσεις. Είδα έργα πιο περιεκτικά, πιο απλά, πιο λακωνικά.

Εκείνο που άλλαξε δεν είναι η συνταύτιση με το θέμα, με την ιδέα. Απεναντίας. Φυσικά κάθε γλύπτης, όπως κι εγώ, έχει τα δικά του ιδανικά, τις δικές του αισθητικές νόρμες. Ωστόσο, πέρα απ' αυτό, έχω τη γνώμη πως στα νέα μνημειακά έργα, είναι μεγαλύτερη η αυτοτέλεια της γλυπτικής – αρχιτεκτονικής. Δεν στηρίζεται στη βοήθεια της λογοτεχνίας. Η ιδέα εκφράζεται καθαρά με τα πλαστικά μέσα.

Συνεχίζοντας ο γλύπτης Μ. Μακρής αναφέρθηκε αναλυτικά σε ορισμένα έργα Σοβιετικών γλυπτών (Τσιγκάλ, Ορέχοφ κλπ) και υπογράμμισε την αρμονία που υπάρχει ανάμεσα στη σοβιετική γλυπτική και αρχιτεκτονική.

Ο Μ. Μακρής κατέληξε ως εξής: «Πριν από το ταξίδι μου στη Σοβιετική Ένωση, ήμουν τρεις μήνες στη Δυτική Ευρώπη. Παρατήρησα με μεγάλη προσοχή έργα γλυπτών στη Δ. Γερμανία, στην Ολλανδία και στη Γαλλία. Από άποψη μορφής είδα πολλούς νεοτερισμούς, περισσότερους απ' όσους είδα στη Σοβιετική Ένωση.

Όσον αφορά όμως τις προοπτικές της Τέχνης, το ταξίδι μου στη Σοβιετική Ένωση ήταν για μένα ενθαρρυντικό. Εντυπωσιακούς νεοτερισμούς δεν είδα βέβαια, αλλά είδα καλούς και σημαντικούς νεοτερισμούς. Είδα σίγουρη, ομοιόμορφη αλλαγή. Τέτοιο βήμα, που θα το παρομοίαζα με τη λεπτή κίνηση, που έκανε το αρχαίο ελληνικό άγαλμα Κούρος, όταν περνούσε στην κλασική περίοδο.»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Δημήτρη Χατζή, «Το φονικό της Ιζαμπέλας Μόλναρ», στη συλλογή *Σπουδές διηγήματα ξανατυπωμένα και άλλα*, 1976.
2. *Δημοκρατική εφημερίδα των Ελλήνων του εξωτερικού*, εκδίδεται από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας, στο Λονδίνο τα χρόνια της δικτατορίας, 1967-1974.

ΕΙ
ΚΑ
ΣΤΙ
ΚΑΙ

Μουσείο, χρήμα και το ιδεολογικό franchise του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης

«Η Τέχνη και το χρήμα αλληλοεπηρεάζονται σε πολλούς θεσμούς ιδιαιτέρως στα μουσεία.»

«Ξένες επιχειρήσεις, επίσης, χρηματοδοτούν εκθέσεις Τέχνης, με σκοπό να λιπάνουν τους τροχούς των διεθνών σχέσεων και του εμπορίου.»

«Όμως, όταν μια επιχείρηση χρηματοδοτεί και εκθέτει, οι διευθυντές των μουσείων και οι επιμελητές ενδέχεται να νιώθουν ότι περιορίζονται ως προς τα είδη της Τέχνης που μπορούν, ή δεν μπορούν, να παρουσιάσουν. Ο διευθυντής του Μητροπολιτικού Μουσείου Τέχνης Philipp de Montebello έχει αναφερθεί σε μια καλυμμένη μορφή λογοκρισίας-αυτολογοκρισίας στον κόσμο των μουσείων.»

Ως εκ τούτου «οι στόχοι της επιστημονικής έρευνας και της συντήρησης πραγματικών αντικειμένων παραμερίζονται από μια έμφαση σε βιωματικές εμπειρίες, θεατρικότητα και συναισθηματική ρητορική».

Εάν νομίζετε ότι τα πιο πάνω αποσπάσματα από το βιβλίο *Ma* είναι αυτό τέχνη; είναι καταγγελίες της Freeland, κάνετε μεγάλο λάθος. Απεναντίας, τα παραθέτει ως στοιχεία μιας κατάστασης και ως την αλήθεια της Τέχνης σήμερα, με την ίδια απλοϊκή αυτοπεποίθηση και αθωότητα που ο Μπους παρουσιάζει το μακελειό στη Μέση Ανατολή ως την πραγματικότητα της αλήθειας του Θεού! Μάλιστα, στο κεφάλαιο «Τι πρέπει να κάνει ένας φτωχός καλλιτέχνης» η Freeland συμβουλεύει με παραδείγματα εκείνους που δεν θέλουν να ενταχτούν στο σύστημα της εμπορευματοποίησης να βρουν σπόνσورها!

Μια άλλη αμερικανίδα θεωρητικός, η Johanna Druker, γράφει: «Οι χώροι, από τους οποίους εξαρτώνται οι Καλές Τέ-

χνες για να διατηρήσουν την ταυτότητά τους, δηλαδή τα μουσεία, οι γκαλερί και οι διαμεσολαβητικοί θεσμοί της κριτικής και των εκδόσεων συγχέονται με τον κόσμο της μόδας, των χορηγών, της διαφήμισης και της αναζήτησης χρηματοδότησης» (Κατάλογος της Εθνικής Πινακοθήκης *Η Τέχνη στα τέλη του 20ου αιώνα*, Αθήνα, 1996). [Αναφέρομαι κατά καιρούς σ' αυτό το κείμενο για το μοναδικό λόγο ότι συνόδεψε ασχολίαστο έκθεση του άλλου εθνικού μας ιδρύματος.] Σ

Πολλοί θεωρητικοί γκρινιάζουν ότι η Τέχνη βρίσκεται σε κρίση, ότι όλο και περισσότερο φτωχαίνει το ποιοτικό περιεχόμενο των καλλιτεχνικών αντικειμένων προς όφελος μιας επίπεδης ομοιομορφίας-μόδας. Αυτοί οι ίδιοι, όμως, δεν θέλουν να αναγνωρίσουν ότι οι επιπτώσεις αυτές παράγονται αιτιακά από τις ανάγκες της επένδυσης σε συνεχώς νέα προϊόντα, με ρυθμούς που από τη φύση της δεν μπορεί να ακολουθήσει η καλλιτεχνική δημιουργία. Η αδυναμία αυτή της καλλιτεχνικής δημιουργίας ξεπερνιέται από την αγορά με την εισαγωγή όλο και περισσότερων αντικειμένων καθημερινής χρήσης, ακόμα και βιομηχανικών, που βαφτίζονται σήμερα Τέχνη.

Βίντεο, ψηφιακά γραφήματα, φωτογραφία κλπ στις εικαστικές τέχνες λειτουργούν συγχρόνως και μ' έναν άλλο τρόπο στην αγορά Τέχνης. Το ψηφιακό μέσο παραγωγής αυτών των έργων (κάμερες κλπ) είναι το ίδιο προϊόν μαζικής κατανάλωσης που πρέπει να διευρύνει την πελατεία του. «Ο Bill Viola έχει πειραματιστεί με τις πιο σύγχρονες τεχνολογίες στο βίντεο (με εξοπλισμό που του χορηγεί η Sony), πριν την μαζική τους κυκλοφορία» γράφει η Freeland στο προαναφερθέν βιβλίο της.

Τα μεθοδολογικά εργαλεία, με τα οποία οι Druker και Freeland χειρίζονται τα αντικείμενα της Τέχνης και τις κοινωνικές τους σχέσεις, είναι αυτά του αμερικανικού πραγματισμού (της αρχής της ωφέλιμης ενέργειας ανάλογα με το συμφέρον, δηλαδή ό,τι πουλάει είναι αληθινό), που ξεκινάει από την αντίληψη ότι «δεν φαίνεται να υπάρχουν κάποιοι νόμοι της Τέχνης που να προβλέπουν τη συμπεριφορά των καλλιτεχνών ή να εξηγούν την εξέλιξη της ιστορίας της Τέχνης, περιγράφοντας λεπτομερώς ποια είναι η κληρονομιά ενός ωραίου σημαίνοντος έργου» (Freeland, στο ίδιο).

Και εφόσον η Τέχνη δεν έχει νόμους και ιστορία, το να μιλάει κάποιος για αιτίες και επιπτώσεις είναι χωρίς νόημα. Και η θεωρία Τέχνης από επιστήμη μεταμορφώνεται σε Τέχνη, όπως η δικηγορία.

Το περίεργο είναι ότι αυτή η ιδεολογία, που αρνείται την αιτιότητα εκφράζει με παραδειγματική συνέπεια (αιτιακά) τον κόσμο της εμπορευματοποίησης του έργου Τέχνης.

Η καλλιτεχνική δημιουργία, όμως, λειτουργεί διαφορετικά.

Η δημιουργική φαντασία είναι από τα κύρια εργαλεία της Τέχνης μαζί με τη γνώση, συμπεριλαμβανομένης και της βιωματικής. Πριν μπορέσει η δημιουργική φαντασία να λειτουργήσει ελεύθερα, χρειάζεται μια ανεπτυγμένη γνώση, η οποία μπορεί και αξιοποιεί τα δεδομένα της βιωματικής εμπειρίας, κωδικοποιώντας τα, τόσο σε ανώτερες καθολικές αφαιρέσεις όσο και σε μορφές-τρόπους εικαστικής έκφρασης. Η δημιουργικότητα της φαντασίας (ως ικανότητα σύνθεσης συναισθηματικών συλλήψεων) προϋποθέτει αιτιακή σχέση με τη γνώση (γνώση των αιτιοτήτων του κό-

σμου), προκειμένου να διακριθεί από την αυθαιρεσία του ανορθολογισμού. Γι' αυτόν τον λόγο η δημιουργική φαντασία είναι επίσης ένα από τα εργαλεία της επιστημονικής έρευνας.

Η ικανότητα της απόλαυσης-πρόσληψης του έργου Τέχνης είναι στη βάση της ίδιας ποιότητας με την ικανότητα της δημιουργίας του. Η διαφορά τους βρίσκεται στην ποσότητα της καλλιέργειας των ιδιοτήτων αυτής της ικανότητας.

Η θεωρία της Τέχνης, που κινείται από την πρόσληψη στην ανάλυση, οφείλει να κινείται και αυτή στο πλαίσιο των ίδιων των νόμων της εικαστικής δημιουργίας. Εάν δεν το κάνει, χάνεται στις νεφελώδεις περιοχές της ασυνέπειας του ανορθολογισμού.

Η πλέον κλασική πρακτική της θεωρητικής ασυνέπειας είναι να ξεχνάει να τεκμηριώνει επιστημονικά τα πλαστικά στοιχεία της εικόνας, πάνω στα οποία, ως αιτία, στηρίζεται ο θεωρητικός λόγος. Αντ' αυτού προτάσσει τη «συναισθηματική ρητορική». Με αυτόν τον τρόπο, όμως, δεν δημιουργείται γέφυρα ανάμεσα στο έκθεμα και τον θεωρητικό λόγο. Αυτή η γέφυρα παίζει δύο σημαντικούς ρόλους. Αφενός έναν παιδαγωγικό για το ευρύ κοινό και αφετέρου έναν επιστημονικό, ως κατάθεση στο διάλογο της επιστημονικής κοινότητας.

Αρνούμενη (μην κατανοώντας, πιο σωστά) τον νόμο (αιτιότητα), η Druker στο κείμενό της διακηρύσσει: «*Η κρίση συνείδησης και εξουσίας που αντιμετώπισαν οι καλλιτέχνες κατά τον πόλεμο του Βιετνάμ έδειξε μια για πάντα την ανικανότητα του αφηρημένου μορφολογικού ιδιώματος να γίνει μια δύναμη κοινωνικής αλλαγής*». Και διδάσκει ότι ο ρόλος της Τέχνης δεν είναι «*να προτείνει μια σταθερή, καθολική και υπερβατική αλήθεια*», όπως τα «*όνειρα καθαρής μορφής και ουτοπικών αλλαγών*» του μοντερνισμού που κυριαρχούσαν μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα (στο ίδιο, υπογραμμίσεις δικές μου).

Η θεωρητική ομάδα του ΕΜΣΤ συμφωνεί με τα πιο πάνω και επαυξάνει: «*Διανύουμε ένα νέο εξελικτικό στάδιο του μοντέρνου πολιτισμού (της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας) το οποίο, αντίθετα με την βιομηχανική περίοδο, δεν υποκινεί κοινωνικές ή αισθητικού χαρακτή-*

ρα επαναστάσεις για τον απλό λόγο ότι δεν τις χρειάζεται» (Κατάλογος από την έκθεση του ΕΜΣΤ *Η Τέχνη του '70 στην Ελλάδα*, Αθήνα, 2005).

Αυτή η καταπληκτική δήλωση, για έναν λίγο προσεκτικό αναγνώστη, περιέχει μια καταπληκτική αλήθεια για το πώς αντιλαμβάνεται η θεωρητική ομάδα του ΕΜΣΤ τη σύγχρονη Τέχνη και πόσο μικρό σεβασμό τρέφει γι' αυτήν. Δεν περιμένει τίποτε το νέο. Ούτε καν μικρές ποσοτικές αλλαγές σε αισθητικές προτάσεις, καθώς η συσσώρευσή τους περιέχει τον κίνδυνο της αισθητικής έκρηξης-επανάστασης που ο κόσμος της θεωρητικής ομάδας δεν χρειάζεται. Έτσι, βέβαια, αυτοδικαιώνεται όταν διασκεδάζει τη θεωρητική ανία της με «*θεατρικότητες*» και «*συναισθηματικές ρητορικές*» που η ίδια παράγει. Τι άλλο θα μπορούσε να κάνει, όταν, κατ' αυτήν, ο κόσμος των δημιουργών πάσχει από αισθητική άνοια; Αλήθεια, γιατί δεν διαμαρτύρονται οι καλλιτέχνες που στεγάζει το ΕΜΣΤ, όταν τους αποκαλεί τουλάχιστον κοινότυπους; Είμαστε, τελικά, όλοι θύματα της αλλοτριωμένης αντίληψης ότι άλλο η θεωρία και άλλο η πράξη του χορηγού;

Η αντιεπιστημονική-franchise λειτουργία του ΕΜΣΤ, έξι χρόνια τώρα, έχει δρομολογήσει πολύ άσχημες προοπτικές για τους δημιουργούς στη χώρα μας. Ήδη μοιράζονται οι ρόλοι.

Το ιδιωτικό Συγκρότημα διεισδύει και στον χώρο της Τέχνης, ιδρύοντας τον θεσμό «*Biennale της Αθήνας*» που θα ξεκινήσει το 2007. Το Συγκρότημα έχοντας τη δύναμη των χορηγών πίσω του, με την Biennale της Αθήνας θα διαμορφώνει το στίγμα της Τέχνης σήμερα. Με αυτόν τον τρόπο, παράλληλα, θα δώσει στο κράτος το ρόλο του χορηγού που θα αγοράζει και έργα από την Biennale μέσω του ΕΜΣΤ. Και αυτόν το δρόμο του τον έχει στρώσει το ίδιο το ΕΜΣΤ με την μέχρι τώρα πρακτική του.

Ποιος είναι ο ρόλος που παίζει το ΕΜΣΤ, για τον οποίο πληρώνει η ελληνική πολιτεία; Κάποιοι έχουν ευθύνη γι' αυτό.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

Ο Μιχάλης Παπαδάκης είναι γλύπτης, εκπρόσωπος του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδας στο Δ.Σ. του ΕΜΣΤ.

Η σκληρότητα της γυμνής αλήθειας

ΚΡΙΣ ΤΖΟΝΣΤΟΝ, «ΤΟ ΛΟΥΤΡΟ» - ΘΕΑΤΡΟ «ΤΟΠΟΣ ΑΛΛΟΥ»

Το «Λουτρό», που παίζεται για δεύτερη φορά φέτος στο «Τόπος αλλού», αποτελεί μια ακόμη από τις γκαρσονιέρες του ρεαλισμού, που άλλες διαθέτουν μπαλκόνι προς το συμβολισμό και άλλες παράθυρο στο φωταγωγό του νατουραλισμού. Εργάκια μικρά, γραμμένα όμως με τέχνη και με μια εμμονή στην λεπτομέρεια αντάξια φλαμανδικής τοπογραφίας. Τα περισσότερα στηρίζονται στην απόδοση της ατμόσφαιρας εντοιχισμένης διακριτικότητας, που επιβάλλει ο βόρειος αστισμός και στην απελευθερωτική ανατίναξη του ερμητισμού του.

Με δυο λόγια δεν υπάρχει κάτι στο Λουτρό του βρετανού συγγραφέα Κρις Τζόνστον που να μην το έχουμε ξαναδεί. Ακόμη και το έξυπνα δικαιολογημένο ροζ στοιχείο του γυμνού νατουραλισμού του, ακόμη και το συμβολικό εύρημα του σκηνικού τόπου του αποτελούν γνωστά βέλη στη φαρέτρα του αιώνιου αγγλοσαξονικού βουλεβάρτου. Ένα θέατρο γνωστό, ιδωμένο,

όμως, από παράξενες γωνίες και τοποθετημένο σε παράξενες αποσκευές.

Εδώ, το στοιχείο της αναμενόμενης «έκπληξης», το στοιχείο που κάνει, δηλαδή, τον μέσο θεατή να γεμίζει το αστικό θέατρο, είναι ότι το έργο παίζεται μέσα σε μια μπανιέρα και ότι οι ηθοποιοί αποκρύπτουν ευφυώς ό,τι ο θεατής υποχρεούται να υποθέσει εκ των πραγμάτων. Είναι αυτό το στοιχείο της παραξενιάς που γεμίζει το θέατρο και που, κατά τη γνώμη μου, αδικεί περισσότερο από καθετί το έργο. Γιατί το μονόπρακτο εργάκι του Τζόνστον έχει αρετές να επιδείξει και φανερώνει φιλοδοξίες μεγαλύτερες των διαστάσεών του.

Ο θάνατος της μητέρας της θα ξαναφέρει κοντά την ευάλωτη, μισοαποτυχημένη Σάντρα με τον παλιό της έρωτα, τον ενεργό αγωνιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Μάικ. Η τυπική σχέση αλληλεγγύης των δύο προσώπων θα οδηγήσει –με τον εκβιαστικό τρόπο του συμβολισμού, είναι αλήθεια, και όχι του ρεαλισμού– στην τελική ψυχική συνεύρεση του ζευγαριού στο λουτρό της χαλάρωσης των δεσμεύσεων, της κάθαρσης των ψεμάτων και της επαφής του σώματος. Στο στενό του χώρο ο Τζόνστον καταφέρνει, ωστόσο, να ανοίξει το παράθυρο του δράματος προς το πλατύ τοπίο των εσωτερικών προσώπων, που σιγά σιγά χάνουν την ασφάλεια και τις άμυνές τους, απεκδύονται τα προστατευτικά τους κλισέ και εμφανίζονται στην τελική σκηνή γυμνά, τραυματισμένα και θαυμάσια, στην εμβρυική στάση του φόβου και

του ελέους.

Δεν είναι λίγα πράγματα αυτά για ένα μονόπρακτο, που –ας σημειωθεί– δείχνει εξίσου σπουδαίες αρετές στην ανάπτυξη του ρυθμού και στην απόθεση ενός ευρηματικού και πολύ περιεκτικού διαλόγου. Μπορεί να μην διεκδικεί δάφνες πρωτοτυπίας, δεν κουράζεται όμως να ηχεί τη μελωδία της ανθρωπιάς. Ο Τζόνστον πέτυχε να διαγράψει την ένταση ενός μικρού δράματος εσωτερικού χώρου, από εκείνα που δεν έχουν το απαιτούμενο μέγεθος για να φτάσουν το επίπεδο της τραγωδίας, αλλά που βρίσκονται κοντά στο μέγεθος της δικής μας ζωής.

Με μεγάλη σοβαρότητα και επαγγελματισμό, οι δύο ηθοποιοί, η Μαρία Σολωμού και ο Κρατερός Κατσούλης, κράτησαν τους ρόλους του μονόπρακτου. Υπήρχε σαφής οδηγία από την σκηνοθέτιδα και εμπνεύστρια της παράστασης Μίνα Αδαμάκη να μην κυλήσει το έργο στην σκανδαλογία του γυμνού –ειδικά με τους γνωστούς στο τηλεοπτικό κοινό ηθοποιούς στους ρόλους. Πραγματικά, το όλο θέμα είχε ξεχαστεί σχεδόν εν τη γενέσει του και το κοινό προσαρμόστηκε άμεσα στο να βλέπει με τον εγκέφαλο και όχι με τον αμφιβληστροειδή του. Υπήρχε, είναι αλήθεια, μια τηλεοπτική απόκλιση στην ερμηνεία της κ. Σολωμού, ένα ύφος αδικαιολόγητου τσαμπουκά, που πολύ καλλιεργείται, παρατηρώ, στις νεανικές τηλεοπτικές σειρές, το οποίο έκανε την παρουσία της από ένα σημείο και μετά μονόχορδη. Και υπήρχαν στιγμές που ο κ. Κατσούλης εγκλωβιζόταν φανερά σε τόνους περισσότερο ήπιους από τους κατάλληλους, σαν να έπαιζε βοηθητικό και όχι πρώτο ρόλο στο έργο. Ωστόσο, η γενική εικόνα ήταν στο σύνολό της καλή, με τους δύο ηθοποιούς να συνθέτουν ένα αρμονικό και συνεργάσιμο ζευγάρι επί σκηνής και να μεταφέρουν στον θεατή την αίσθηση της συγκίνησης στο τέλος· γιατί τα δύο σώματα του Τζόνστον γδύνονται στο τέλος και όχι στην αρχή του έργου –και αν αγκαλιάζονται είναι όχι για να κρύψουν, αλλά για να προστατευθούν από τη σκληρότητα της γυμνής αλήθειας.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

αρχι ΤΕΚΤΟ νίκη

Το αυθεντικό Αιγαίο μου

Η Μπιενάλε Βενετίας ήδη τρέχει. Έχουν μάλιστα καταστρωθεί ταξιδιωτικά σχέδια, και ελπίζω να αξιωθώ να σας μεταφέρω τις εντυπώσεις μου σύντομα. Προπαρασκευαστικά σας προσφέρω μικρό απόσπασμα ενός κειμένου που γράφτηκε ειδικά για τον κατάλογο της έκθεσης του ελληνικού περιπτέρου (με θέμα το Αιγαίο ως πόλη), αλλά ατύχησε, αφού συμφωνήσαμε όλοι πως ήταν ακατάλληλο για το ξένο αναγνωστικό κοινό και αντικαταστάθηκε από άλλο, πιο ταιριαστό. Το ελληνικό κοινό, όμως, έχει μάθει να μην κωλώνει σε τέτοια.

WALL-TO-WALL ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΟΠΛΟΙΟ

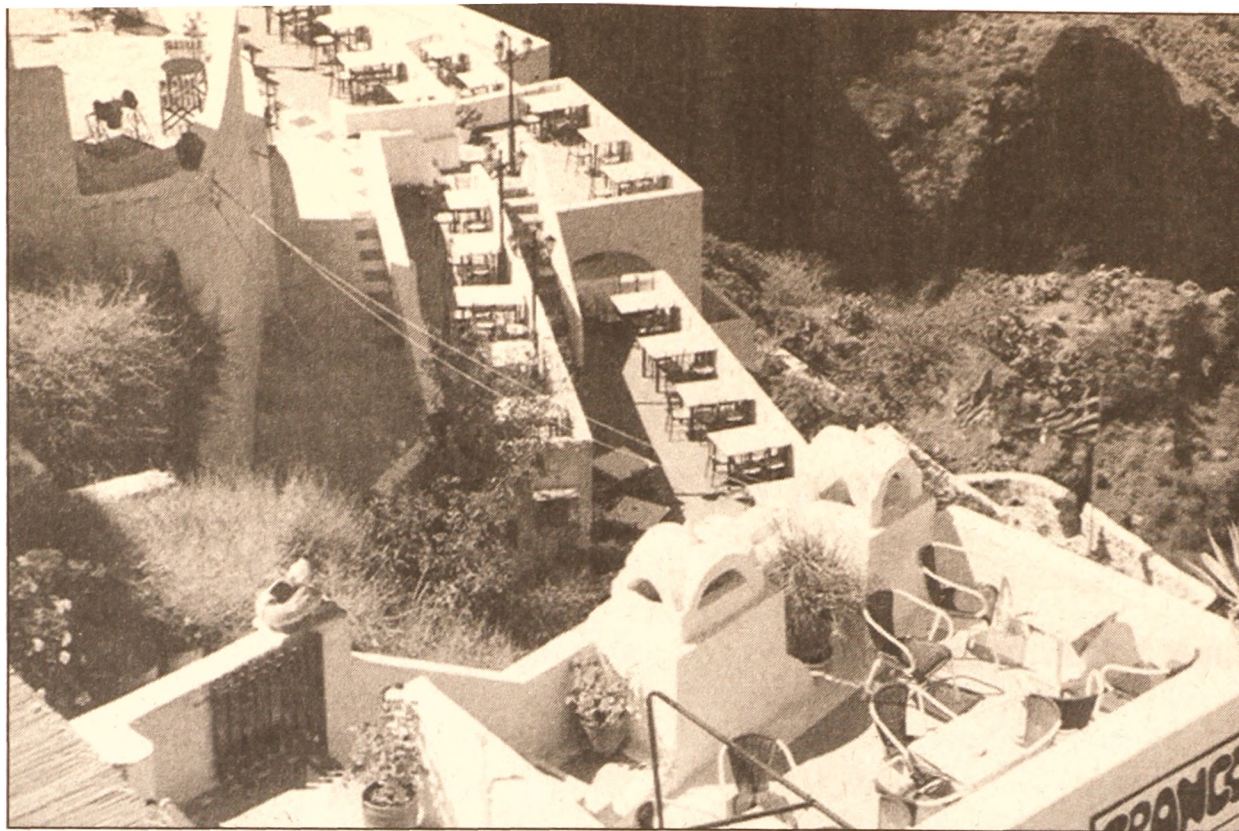
Το πιο κατάλληλο μέσο αναγνώρισης του σημερινού Αιγαίου είναι το κρουαζιερόπλοιο. Άλλωστε συχνά το κρουαζιερόπλοιο παραλληλίζεται με μια πόλη, μια «πλωτή πολιτεία» έστω σε μινιατούρα, όπου όλες οι δυνατές εξυπηρετήσεις μιας πόλης προσφέρονται στον επιβάτη-πελάτη. Οι κρουαζιέρες, βέβαια, είναι ένας ακόμα πρωτόγονος τρόπος διασύνδεσης, έστω και αν τα πλοία έχουν φτάσει τα 15 καταστρώματα με 4,5 χιλιάδες επιβάτες. Στο Αιγαίο του άμεσου μέλλοντος μπορούμε να φανταστούμε ακόμα μεγαλύτερα τέτοια τερατώδη κύτη, σταθμευμένα ανάμεσα σε νησιά για μεγάλα χρονικά διαστήματα, προσφέροντας εξαιρετι-

κά εξειδικευμένες υπηρεσίες που είναι αδύνατο ή ασύμφορο να βρεθούν στη στεριά. Ήδη αλλού υπάρχουν καζίνο που λειτουργούν με τέτοια λογική. Επίσης, ας θυμίσω ότι στους Αγώνες του 2004 κρουαζιερόπλοια, σταθμευμένα στο λιμάνι του Πειραιά, φιλοξενούσαν προσωπικότητες. Είναι φανερό πως ο τομέας παρουσιάζει απέραντες δυνατότητες.

Για να δοθεί μια πιο εύληπτη εικόνα της κατάστασης, χρησιμοποιούμε συμβατικά στοιχεία παράστασης ενός ξενοδοχείου. Ρεσεψιόν είναι η «υποδοχή» που προσφέρει η προπαγάνδα στην οποία κανείς υποβάλλεται μέσα από διαφημίσεις και πρακτορεία πριν φτάσει στον προορισμό του. Έτσι, το ξενοδοχείο έχει αυτές τις νοητές προεκτάσεις, καθώς ο πελάτης έχει ήδη περάσει την είσοδό του χωρίς ακόμα να έχει μετακινηθεί από τον τόπο του.

Θάλασσα είναι κατ' εξοχήν οι πισίνες του ξενοδοχείου. Όπως σε ένα μεσογειακό ξενοδοχείο, λειτουργεί ως το κέντρο αναφοράς και ενδιαφέροντος της μονάδας. Γύρω από το υδάτινο στοιχείο συνωθούνται οι εγκαταστάσεις αναψυχής –ξαπλώστρες και ομπρέλες, μπαρ, ταβέρνες και εστιατόρια, πίστες χορού– από τις πρώτες ώρες της μέρας ως τη βαθιά νύχτα. Spa είναι η απόλυτη χαλάρωση πνεύματος και σώματος, με τη γεύση της αυθεντικής ατμόσφαιρας σε μια παλιά μεσαιωνική πόλη. Είναι το ανάλογο μασάζ των αισθήσεων όταν αφήνεσαι να περιηγείσαι σε μια άλλη εποχή, με ελεγχόμενες απόψεις της θάλασσας πίσω από οχυρώσεις και κλειστούς τοίχους.

Roof garden είναι η μαγεία της νυχτερινής ζωής που προσφέρεται κάθε φορά με διαφορετικό τρόπο, όταν έχει πέσει το μελτέμι και λάμπει το φεγγάρι. Εστιατόρια είναι η ευφρόσυνη απόλαυση των γεύσεων σε σπηλιές-αντίγραφα της Καλυψώς ή πλάι στο κύμα, όπως τα εστιατόρια και οι καφετέριες σε παλιά γραφικά λιμάνια. Σαλόνια και playrooms είναι οι παραλίες ή οι κεντρικές πλατείες που με τη δύση του ήλιου κατεβαίνει ο κόσμος από τις γειτονιές, περπατώντας πάνω-κάτω και απολαμβάνοντας τη δροσιά, όπως στη Σύρο, τη Νάξο ή την Αίγινα.

Franchised μαγαζιά είναι οι γραμμικές αναπτύξεις τουριστικών καταστημάτων, που ανοίγουν και κλείνουν (όπως τα νυχτολούλουδα) ανάλογα με τις αφίξεις των κρουαζιερόπλοιων. Ειδικές αγορές για ξένους, κατάλληλα διακοσμημένες, με απαραίτητο τοπικό χρώμα.

Ψυγεία του ξενοδοχείου είναι εκεί που γίνεται η σχολαστική κατάψυξη του χτισμένου περιβάλλοντος, σε ειδικές, περιορισμένες περιπτώσεις, ώστε να επιτευχθεί καλύτερη κατανάλωση του προϊόντος και εγγυημένη διατήρηση του τοπικού χρώματος. Τα ψυγεία αυτά λέγονται και αυστηρά προστατευόμενοι οικισμοί.

GREEK SALAD

Το Αιγαίο σήμερα έχει ένα πρόσωπο που δεν «φλουτάρει», οσοδήποτε κοντά και αν σκύψεις να κοιτάξεις. Όπως με τους χάρτες του Google· ξεκινώντας από τη μεγα-δομή του θαλασσινού αυτού κόσμου ως σύνολο, με συνεχή zoom αρχίζουμε σταδιακά να αναγνωρίζουμε τις «μονάδες» (τα νησιά) με διάσπαρτες κτιριακές ομάδες να ασπρίζουν, και κατόπιν βλέπουμε ακόμα πιο μικρές μονάδες, δηλαδή τα κτίρια με τις καμάρες και τους λευκούς τοίχους, με τα γαλάζια κουφώματα και τις πέργκολες φορτωμένες με ανθισμένες μπουκαμβίλιες. Μας έχουν πείσει πως υπάρχει ένα και μοναδικό λεξιλόγιο του Αιγαίου το οποίο τηρείται με θρησκευτική ευλάβεια: η καμάρα, το λευκό χρώμα, τα κερατάκια στις ακμές των όγκων. Τα μαζικοποιημένα στοιχεία αλέθονται και ομοιογενοποιούνται σε όλη την έκταση του «υπερ-ξενοδοχείου», καταργώντας επιμέρους τοπικές παραλλαγές από παλιότερες

εποχές, τότε που χτίζονταν τα λεγόμενα «παραδοσιακά».

Όπου να κοιτάξεις σε προστατευόμενες νησιώτικες περιοχές, παρατηρείς ένα ομοιόμορφα χτισμένο νέο περιβάλλον σε επεκτάσεις οικισμών σύμφωνα με ειδικούς κανονισμούς δόμησης, τον τυφλοσούρτη των ανίδεων. Όσο για εκείνους τους αμιγείς «παραδοσιακούς πυρήνες», η διατήρησή τους εξυπηρετεί τη νέα τους λειτουργία ως βιτρίνα-σκηνικό. Ανάμεσα στις δύο αυτές δομές, σε μεικτές ζώνες, πολλαπλασιάζονται τα υβρίδια: προσθήκες και επεκτάσεις σε αποκαταστημένα παλιότερα κελύφη, αλλά και νέα κτίσματα-χαμαιλέοντες που κρύβουν τη νεότητά τους πίσω από πιστές απομιμήσεις. Οπότε οι ανυποψίαστοι πλέουν σε απέραντα πελάγη σύγχυσης· το νέο πλασάρεται αδιάκριτα ως παλιό, όπως προβάλλεται από τις καρτ ποστάλ στα καταστήματα τουριστικών ειδών.

Έτσι, το Αιγαίο αποκτά ένα δεύτερο πέλαγος, νοηματικό αυτή τη φορά, όπου τα όρια ανάμεσα σε χρονικές ή μορφολογικές εντάξεις διαλύονται και καταρρέει κάθε έννοια αυθεντικότητας. Στη θάλασσα που περιβρέχει τα νησιά αναλογεί σήμερα μια θάλασσα επίγεια, σαρωτική, ένα τσουνάμι αρχιτεκτονικό πιστά καταγραμμένο στα κινητά νέας γενιάς των πελατών του «ξενοδοχείου». Ακόμα και τις νύχτες με φεγγάρι, οι αστραπές των φλας δεν παύουν να καταυγάζουν τις ίδιες παραστάσεις: τόξα, καμάρες, διαφημιστικά πανώ, κατάλογους εστιατορίων, αναμμένα κεριά να τρέμουν πάνω σε τραπέζια.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

΄Ασκησις ἀποστήθισης

(Σημείωμα δεύτερο γιά τήν «Οὐλαλούμ» τοῦ Σκαρίμπα)

του Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλου

Στό πρῶτο σημείωμα «Σκαρίμπας στό σχολεῖο»¹ συζητεῖται ἡ μικρή εἰσαγωγή στήν «Οὐλαλούμ» τῶν *Κειμένων Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας* τῆς Γ' Γυμνασίου, πού ἐκδόθηκαν φέτος ἀπό τόν ΟΕΔΒ. Ἐδῶ θά γίνεῖ λόγος γιά τήν «Ἐνδεικτική ἐρμηνευτική προσέγγισις», πού προτείνει τό ἀντίστοιχο ἐγχειρίδιο «Βιβλίο ἐκπαιδευτικοῦ», κι αὐτό ἐκδοσις τοῦ ΟΕΔΒ. Ἀρχίζω μέ τό ποίημα²:

ΟΥΛΑΛΟΥΜ...

Ἦταν σάν νά σέ πρόσμενα Κυρά
ἀπόψε πού δὲν ἔπνεε ὄξω ἀνάσα,
κι' ἔλεγα: Θάρθει ἀπόψε ἀπ' τὰ νερά
κι' ἀπὸ τὰ δάσα.

Θάρθει, ἀφοῦ φλετράει μου ἡ ψυχὴ,
ἀφοῦ σπαρά τὸ μάτι μου σάν ψάρι
καὶ θά μυρίζει φῶτα καὶ βροχή
καὶ νεῖο φεγγάρι...

Καί, νά, τὸ κάθισμά σου σιγυρνῶ,
στολνῶ τὴν κάμαρά μου ἀγριομέντα,
καὶ – νά μαζί σου κι' ὅλας ἀρχινῶ
χρυσὴ κουβέντα:

...Πῶς – νά, θά μείνει ὁ κόσμος μέ τό «μπᾶ»
πού μ' ἔλεγε τρελλὸν πῶς εἶχες γίνεῖ
καπνὸς καὶ –τάχας– σύγνεφα θαμπὰ
πρὸς τὴ σελήνη ...

Νύχτωσε καὶ δὲ φάνηκες ἐσύ,
κίνησα νά σέ βρῶ στὸ δρόμο –ῶϊμένα–
μὰ σκούνταφτες (ὅπου ἔσκούνταφτα)
χρυσὴ
κι' ἐσύ μέ μένα.

Τόσο πολὺ μ' ἀγάπησες Κυρά,
πού ἄκουγα διπλὰ τὰ βήματά μου!

Πάταγα γῶ –στραβὸς– μέσ στα νερά;
κι' ἐσύ κοντά μου...

Παραθέτω ὁλόκληρο τό κείμενο τῆς
«ἐρμηνευτικῆς προσέγγισις»:

Ἐνδεικτικὴ ἐρμηνευτικὴ προσέγγισις
«Το ποῖημα “Οὐλαλούμ”, πού δίνει τὸν τίτλο καὶ στήν πρώτη συλλογὴ τοῦ Γιάννη Σκαρίμπα (1936), παραπέμπει εμφανῶς στο ὁμώνυμο ποιητικὸ ἔργο τοῦ Edgar Allan Poe (1847), ἓνα χαρακτηριστικὸ δείγμα σκοτεινῆς καὶ γκροτέσκας ρομαντικῆς ποιητικῆς. Ἀπὸ τὸ πρότυπο αὐτό, ὡστόσο, ὁ Σκαρίμπα κρατᾷ μόνο ἓναν ἀπόηχο, στοὺς δύο καταληκτικούς στίχους τῆς πρώτης στροφῆς. Κατὰ τὰ ἄλλα, τὸ ποῖημα μοιράζεται σὲ δύο τμήματα, πού τα χωρίζει ἡ διακεκομμένη γραμμὴ ἀνάμεσα στήν τέταρτη καὶ τὴν πέμπτη στροφή – στοιχεῖο πού ἀπὸ μόνο του παρωδεῖ τὴν ἀποσπασματικότητά τῆς ρομαντικῆς ποίησης, δημιουργώντας τὴν ἐντύπωση ἡμιτελοῦς ἔργου. Τὸ πρῶτο τμήμα τοῦ κειμένου (στροφές 1–4) παρωδεῖ με διακριτικὸ χιούμορ τὴν ἐρωτικὴ προσμονή τοῦ μοναχικοῦ ρομαντικοῦ υποκειμένου πού, χαμένο σὲς ονειροφαντασίες του, ἀπομονωμένο ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ λειδορούμενον ἀπὸ τὸν κοινωνικὸ περίγυρον γιὰ τὶς σεληνιακὲς τοῦ ἐπιδόσεις, ἐκλαμβάνει τὰ μηνύματα τῆς φύσης καὶ τῆς ψυχῆς του ὡς οἰωνούς γιὰ τὴν ἐπιστροφή τῆς (πιθανῶς ὑπαρκτῆς, ἀλλὰ ἐνδεχομένως καὶ ἐντελῶς φαντασιακῆς) ἀγαπημένης. Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἐδῶ καὶ ἡ ἐπιλογή τοῦ Σκαρίμπα νὰ χρησιμοποιήσῃ ἀκραῖο δημοτικιστικὸ-ιδιωματικὸ λεξιλόγιον (“Κερά”, “δάσα”, “φλετράει”, “σπαρά” κ.λπ.), σατιρίζοντας ἐπὶ τὶς γλωσσικὲς υπερβολές τοῦ ὑστεροῦ δημοτικιστικοῦ ρομαντισμοῦ. Τὸ δεύτερο τμήμα τοῦ ποιήματος (στροφές 5–6) ἐκφέρεται σὲ ριζικά διαφορετικὸ τόνον ἀπὸ τὸ προηγούμενον. Ὁ ποιητικὸς λόγος προσγειώνεται σὲ τὴν σάτιρα καὶ ὁ

κλῶουν-ομιλητῆς αὐτοσαρκάζεται εὐθέως, ὁμολογώντας ρητὰ τόσο τὴν ἀσταθὴ τοῦ συνείδησης ὅσο καὶ τὴ φαντασιακὴ τοῦ προσήλωσις σὲν ἰδανικὴ ἀγαπημένη. Σὲ κάθε περίπτωση, τὸ κατόρθωμα τοῦ Σκαρίμπα εἶναι ὅτι, σατιρίζοντας ρομαντικὰ αἰσθήματα καὶ παρωδώντας τοὺς ὁμολόγους ποιητικούς τρόπους, δὲν καταλήγει σὲ ἓνα κωμικὸ στιχούργημα, ἀλλὰ σὲ μιὰ ἐκδοχὴ “ταπεινοῦ” λυρισμοῦ, πού συγκινεῖ ἀβίαστα τὸ σύγχρονον ἀναγνώστη, ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἀπελευθερώνει (καὶ νομιμοποιεῖ) τὴν αὐτοσαρκαστικὴ θέαση τοῦ ἐρωτικοῦ πάθους».

Ἄν καταλαβαίνω καλά, ἡ κυρίαρχη γραμμὴ τῆς προτεινόμενης ἐρμηνευτικῆς προσέγγισις εἶναι ὅτι ἡ «Οὐλαλούμ» ἔχει χαρακτῆρα παρωδικόν. Τὸ παρωδῶ ἀκούγεται δύο φορές καὶ δορυφορεῖται ἀπὸ τὸ ἐπίσης διπλὸ σατιρίζω, καθὼς καὶ ἀπὸ τὶς συναφεῖς λέξεις *χιούμορ*, *σάτιρα*, *κλῶουν-ομιλητῆς*, *αὐτοσαρκάζεται*, *αὐτοσαρκαστικῇ*.

Ὁ καθηγητῆς, λοιπόν, (πού ἄλλωστε δὲν προειδοποιεῖται) ἀκόμη καὶ ἂν ἔχει ὑπόψη τοῦ τὶς διάφορες ἐκδοχές τῆς *παρωδίας* κατὰ τὴ θεωρίαν Λογοτεχνίας³, εἶναι ὑποχρεωμένος ἀπὸ τὸ ἐμφαντικὸ λεξιλόγιον τῆς ἐρμηνευτικῆς προσέγγισις νὰ ἀποδώσῃ σὲ *παρωδῶ* τὴν κοινὴ σημασία, τὴ μόνον δὰ πού ὑπάρχει στὰ πρῶτα σύγχρονα ἑλληνικά λεξικά. Στὸ *Λεξικὸ τῆς Κοινῆς Νεοελληνικῆς*, γιὰ νὰ περιορίστοῦμε σὲ χρονολογικὰ τελευταῖον, ἡ σημασία πού ἀποδίδεται σὲ ρῆμα εἶναι: «κάνω παρωδία ἐνός λογοτεχνικοῦ ἔργου». Ἡ παρωδία ἐξηγεῖται ὡς: «ἀπομίμηση ἢ παραποίηση, μέ σ κ ω π τ ι κ ῇ δ ι ἄ θ ε σ ῇ⁴, τῆς μορφῆς ἢ τοῦ περιεχομένου ἐνός λογοτεχνικοῦ ἔργου.»

Ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα. Καὶ ἂν ὁ καθηγητῆς δὲν ἀποφασίσῃ νὰ ἀρνηθεῖ ριζικά τὴ σατιρικὴ καὶ χιουμοριστικὴ ἐκδοχὴ

της «Ούλαλούμ», θά χρειαστεί νά δείξει στους δεκαπεντάχρονους μαθητές του μέ συγκεκριμένες στροφές ή στίχους ή, έστω, λέξεις τόν παρωδικό τόνο του ποιήματος. Άλλά τό κείμενο της προσέγγισης τόν αφήνει έντελώς άβοήθητο. Τό μόνο παράδειγμα είναι παραπλανητικό.

Άν ρωτούσε ένας μαθητής, μέ κάποια αίσθηση των ποιητικών πραγμάτων, πώς παρωδεΐται, λόγου χάρη, ή «έρωτική προσμονή του μοναχικού ανθρώπου», ποιάν απάντηση θά λάβαινε; Διαβάζω καί ματαδιαβάζω τίς τέσσερις πρώτες στροφές της «Ούλαλούμ», όπου παραπέμπει ό συντάκτης της προσέγγισης, αλλά αδυνατώ νά έντοπίσω έστω καί μισή λέξη σατιρική ή χιουμοριστική ή αὐτοσαρκαστική. Ή μόνη άμεση αναφορά στό ποίημα –πού υπαινίχθηκα στό τέλος της προηγούμενης παραγράφου– όχι μόνο δέν στηρίζει τή διήκουσα γραμμή έρμηνείας, αλλά θά αφήνε έκθετο τόν καθηγητή πού θά τή χρησιμοποιούσε⁵.

Έννοώ τήν παρατήρηση ότι ό Σκαρίμπας μέ τίς λέξεις *Κερά*⁶, *δάσα*, *φλετράει*, *σπαρά* σατιρίζει τίς γλωσσικές υπερβολές του ύστερου δημοτικιστικού ρομαντισμού. Άν ή παρατήρηση αλήθευε, τότε ό πεζογράφος Σκαρίμπας μέ τό «άκραϊο δημοτικιστικό-ιδιωματικό λεξιλόγιο» δέν έχει τίποτε άλλο στό νοῦ του πάρεξ τή σάτιρα των γλωσσικών υπερβολών του δημοτικισμού! Άλλά πώς θά οίκονομούσαμε τότε τά άκραϊά ιδιωματικά *στρίγκα*, *φλετούραε* (νά το τό *φλετράει!*), *άκάνε* (: άκούνε), *έδειχνε*, *γλέπανε*, *λυταρωτόν*, *σχάρλαε*, *ζάπι* μιās μόνο σελίδας των *Καῦμων στό Γριπονήσι*; Ποίος σατιρίζεται έδῶ; Ό ίδιος –τάχας– ό Σκαρίμπας;

Σκέφτομαι πώς θά δίδασκα τήν «Ούλαλούμ» σέ μιá εύήκοη τάξη –καί πάντως όχι τήν Γ΄ Γυμνασίου αλλά, τουλάχιστον, τή Β΄ Λυκείου. Λέω πώς άφου πρώτα διάβαζα τό ποίημα, θά μοίραζα κατόπι στους μαθητές μιá μετάφραση της «Ulalume» του Πόε, κατά προτίμηση εκείνη του Μάρκου Τσιριμώκου, όπου παραπέμπει ό Σκαρίμπας. Ύστερα θά τους έδειχνα τό σκοτεινό έξωφυλλο της συλλογής *Ούλαλούμ*. Θά έπιχειρούσα νά δείξω ότι ό έντάφιος όλολυγμός του Άμερικανού σκιάζει βαριά τήν εικόνα του έξωφύλλου, έλαφρότερα όμως τό πρώτο ποίημα της συλλογής, τή «Φιγιέττα Γ. Πνευματικού»· θά έλεγα πώς ή νεκρική νύχτα καί ή οίμω-

γή της «Ulalume» του Πόε αποβάλλουν τόν ταφικό τους ζόφο στήν έλληνική «Ούλαλούμ» του Σκαρίμπα – ό Εὐβοϊκός έχει μετριάσει τό σκοτάδι.

Ή «Ούλαλούμ» είναι ένα ποίημα τελωμένο καί τά άποσιωπητικά πού χωρίζουν τίς τέσσερις πρώτες από τίς δύο τελευταίες στροφές δέν υποδηλώνουν ρήγμα αλλά στιγμές σιωπηλῆς προσδοκίας. Λοιπόν, ως έρωτικό τραγούδι –καί μόνο– θά τήν διάβαζα καί θά τήν δίδασκα σέ κάποια από τίς παλιές μεγάλες τάξεις μου του Έξαταξίου Γυμνασίου. Ώσάν έμπύρετο μονόλογο ενός έραστή, πού τελικά *φ έ ρ ν ε ι* εκείνην πού άγαπά. Καί ποιá σημασία έχει άν, άντί νά πιási μαζί της χρυσή κουβέντα σέ μιá συγυρισμένη κάμαρα, στραβοπατάν άντάμα μέσ στά νερά; Φτάνει πού τώρα είναι δυό καί πού άκούει τά βήματά του διπλά.

Θά υποχρέωνα τήν τάξη μου ν' άποστηθίσει τήν «Ούλαλούμ». Έναν έναν θά τους έβαζα –όλους τους– νά μου τήν άπαγγείλουν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. *Καθημερινή* 19.9.2006, όπου ή τελευταία λέξη «συναγωνισθεί» πρέπει νά διαβαστεί συναναγνωσθεί.
2. Τό κείμενο του ποιήματος από τους Έαυτούληδες (1950)· έτσι καί στήν *Ποιητική Άνθολογία* του Λίνου Πολίτη (τόμ. Ζ΄, Γαλαξίας).
3. Βλ. τό σχετικό κεφάλαιο στό βιβλίο της Κατερίνας Κωστήου, *Είσαγωγή στήν ποιητική της άνατροπῆς. Σάτιρα - Είρωνεία - Παρωδία - Χιούμορ*, Β΄ έκδοση άναθεωρημένη, Έκδόσεις Νεφέλη, Άθήνα 2005.
4. Ή άραιογράφηση δική μου.
5. Ήδη έχει υίοθετηθεί από τους συντάκτες ενός, τουλάχιστον, σχολικού βοηθήματος.
6. Τό *Κερά* –άντί του *Κυρά* των Έαυτούληδων καί του σχολικού βιβλίου– άναιρεί από μόνο του τήν έκδοχή της σάτιρας. Ό Σκαρίμπας δέν αντικατάστησε τό *Κυρά* γιά νά βάλει μιá σκωπτική μορφή της λέξης, αλλά γιά νά καταστήσει ήχηρότερη τήν όμοιοκαταληξία μέ τά νερά. Έγώ πάντως άπαγγέλλω πάντοτε *Κυρά*, άτύπτως.
7. Ότι πρόκειται γιά έρωτικό τραγούδι προσμονῆς, άπαλλαγμένο από κάθε διάθεση χιούμορ ή σάτιρας, φαίνεται καί από τήν πρώτη πρώτη –καί πεζή– μορφή του ποιήματος στή σειρά «Οί σφυγμοί της

σιγῆς μου». Πρωτοδημοσιεύτηκε στήν έφημερίδα *Εὐριπος*, φύλλο 2 (807) στίς 28.11.1931. Έκεί τό άναμενόμενο πρόσωπο δέν είναι ή Κυρά Ούλαλούμ αλλά ό Κύριος Χριστός. Άναδημοσιεύεται στή διδακτορική διατριβή της Σούλας Παπαγεωργοπούλου-Ίωαννίδη, *Άνέκδοτα καί άθησαύριστα κείμενα του Γιάννη Σκαρίμπα*, [Περιγραφή καί σχόλιο], Άρχαιακή έρευνα, Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Χαλκίδας, Χαλκίδα 1995, σσ. 88–89.

ΕΛΛΗ ΣΚΟΠΕΤΕΑ: Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η Μεγάλη Ιδέα

Το κορυφαίο σύγγραμμα της Έλλης Σκοπετέα που εξετάζει το ιστορικό υπόβαθρο του εθνικισμού όπως διαμορφώθηκε στην Ελλάδα και τη Σερβία τον 19ο και τον 20ό αιώνα. Ένα προφητικό βιβλίο που παραμένει σύγχρονο και αναλύει τις αιτίες των σημερινών εξελίξεων στην βαλκανική χερσόνησο.

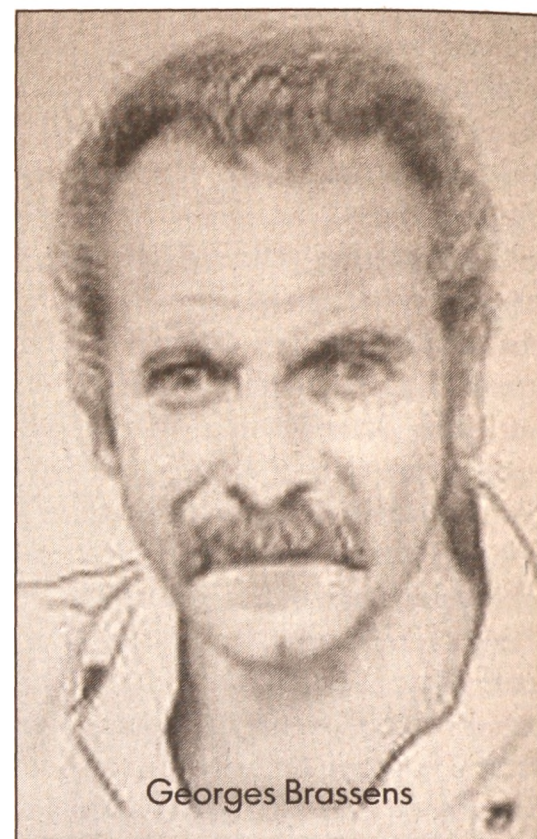
Εκδόσεις Πολύτυπο

Κεντρική διάθεση:
Δημοχάρους 60, Αθήνα
τηλ.: 210-72.32.819

Ποιος σας είπε να πεθάνετε για τις ιδέες, κύριοι Brassens και De André¹;

των Ελένης Κοσμά – Στέργιου Μήτα

«Όσο πιο άμεσα πολιτικό είναι το έργο τέχνης τόσο πιο πολύ περιορίζει τη δύναμη της αποξένωσης και τους ριζικούς, υπερβατικούς στόχους της αλλαγής. Με την έννοια αυτή, ίσως να υπάρχει περισσότερο ανατρεπτικό δυναμικό στην ποίηση του Μπωντλαίρ και του Ρεμπώ απ' όσο στα διδακτικά έργα του Μπρεχτ» έγραφε ο Μαρκούζε το 1978². Πρόκειται, ασφαλώς, για μια διαπίστωση με ευρεία γκάμα επαληθεύσεων –και με την έννοια αυτή– μολονότι τα όσα ακολουθούν θα μπορούσαμε να πούμε πως έχουν απλώς διεκπεραιωτικό χαρακτήρα, δικαιολογούνται εντέλει πολύ περισσότερο ως έναν ελάχιστο hommage σε δύο τραγουδοποιούς του περασμένου αιώνα: τον Γάλλο Georges Brassens και τον Ιταλό Fabrizio de André.

Ο Georges Brassens γεννήθηκε το 1921 στη γαλλική πόλη Sète, την γενέτειρα του ποιητή Paul Valéry, στον οποίο αφιερώνει και ένα από τα ομορφότερα τραγούδια του, το *Supplique pour être enterré à la plage de Sète* (1966): «supplique» [παράκληση] που πραγματοποιήθηκε, άλλωστε, το 1981. Ο Fabrizio de André, γεννημένος το 1940 στη Γένοβα της Ιταλίας, μεγάλωσε ακούγοντας τους (πιο «ακαδημαϊκούς») Busoni και Marinuzzi, αλλά και τον Georges Brassens, και τους αγγλόφωνους ομογάλακτους του, όπως τον Leonard Cohen. Άθεος, «βλάσφημος» και αναρχικός, από τους μεγαλύτερους ποιητές του ιταλικού τραγουδιού, ο De André είχε αφιερωθεί ολοκληρωτικά στη μουσική –με εξαίρεση, ίσως, το τετράμηνο διάστημα (Αύγουστος – Νοέμβριος 1979) κατά το οποίο είχε απαχθεί από μαφιόζους της Σαρδηνίας. Η σχέση των δύο έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον: ο De André μετέφρασε θαυμάσια –καθ' ομολογίαν και του ίδιου του Brassens– επτά τραγούδια-σταθμούς του μπρασσενικού corpus: 1. Il gorilla (Le Gorille), 2. Morire per delle idee (Mourir pour des idées), 3. Marcia Nuptiale (Marche Nuptiale), 4. Nell' acqua della chiara fontana (Dans l'eau de la claire fontaine), 5. Delitto di Paese (L'assassinat), 6. [Parlavi alla luna...] (Le papa Noël et la petite fille), 7. Le passanti (Les passantes, στίχοι: Antoine Paul). Οι δυο τους, ωστόσο, δε συναντήθηκαν ποτέ από κοντά.

Ο βίος και το έργο αμφοτέρων τους εντάσσουν (σχεδόν μηχανιστικά) σε αυτό που επιμελώς τυποποιείται ως «τραγούδι διαμαρτυρίας». Ωστόσο, αν το πολιτικό τους φορτίο επανενεργοποιείται (δίχως να διακωμωδείται) αρκετές δεκαετίες αργότερα, τούτο συμβαίνει διότι στοιχηματίζεται ακριβώς στο περιθώριο της υποτιθέμενα ανατρεπτικής νόρμας. Ακόμη και τα τραγούδια τους που δίνουν τον τόνο της στράτευσης διατηρούν από αυτήν μια σωτήρια απόσταση –κερδισμένη βαθμhdόν και με τα υλικά του επαναστατικού pastiche: Ας πεθάνουμε, όπως λέει ο Brassens για τις ιδέες, αλλά με θάνατο αργό («Mourons pour des idées, d' accord, mais de mort lente», *Mourir pour des idées*, 1972). Και πάντα ενάντια στην αγκιτάτσια των θεία χάριτι επαναστατών, των, κατά τον De André, «ακροβατών κηρύκων της επανάστασης» («profeti molto acrobati/della rivoluzione/oggi farò da me senza lezione», *Il bombarolo*, 1973).

Επόμενο ήταν, και αν λάβει μάλιστα κανείς υπόψη το αυστηρά πολιτικό τους βιογραφικό (ο Brassens έγραφε στην αναρχική επιθεώρηση *Le libertaire* και ο De André συμμετείχε ενεργά στην Federazione Anarchica Italiana di Carrara), να τύχουν όλων των δυνατών μορφών κρατικής «ευγένειας». Και οι δύο γνώρισαν κάθε μορφής καταστολή: λογοκρισία, κρατήσεις, προσαγωγές και κάθε μορφής αναγνώριση: ο ένας «έπεσε στη διδακτέα ύλη» και ο άλλος στον γαλλικό πολιτι-

σμικό κανόνα. Πρόκειται, ασφαλώς, για τη δοκιμασμένη μέθοδο της προσοικειώσης: η επίσημη ιδεολογία (εξαντλημένων, πια, των άλλων επιλογών και υπερπληρωμένων των κρατητηρίων) εξασφαλίζει από ένα σημείο και μετά την κυριαρχία της δια της «κατασταλτικής ανοχής» –και πάλι Μαρκούζε.

* * *

Επιλέγουμε εδώ, τη μεταγραφή στην ελληνική γλώσσα των στίχων ενός τραγουδιού του Brassens και ενός του De André, που επαληθεύουν ακριβώς τις παραπάνω «προϋποθέσεις» εργασίας: μολονότι πρόκειται για τραγούδια «υπεράνω πάσης ρητής πολιτικής υποψίας», ξεδιπλώνουν ευρηματικά το βαθιά πολιτικό σχέδιο των δημιουργών. Περνώντας τώρα στα ίδια τα κείμενα, θεωρούμε απαραίτητες κάποιες «προειδοποιήσεις» επί της μεταφραστικής μεθόδου. Αν και (κατά τα φαινόμενα) πρόκειται για μεταφράσεις, το διακύβευμα δεν είναι η ίδια η μετάφραση, αλλά η μεταστροφή του δεδομένου ποιητικού υλικού: η εκτροπή και η εκ νέου οικειοποίηση.³ Και εν προκειμένω, η μετατόπιση από το αρχικό κείμενο-τραγούδι στο (δυναμικό του ανάλογο) κείμενο-ανάγνωσμα. Το στοίχημα πλέον βρίσκεται στη διασπορά (dissémination) της ίδιας της μεταφραστικής διαδικασίας: η παλιά εναντίωση στο ενικό και απροϋπόθετο νόημα περνά πλέον από το πεδίο του καθαρού μεταφραστικού αποτελέσματος στο πεδίο της μεθόδου. Ευκαία κατάληξη: η ανασυγκρότηση της αφήγησης και η επανάκτηση της φόρμας.

*Η Ρόζα το ρόδο
κατά τον Fabrizio De André*

Η Ρόζα, το ρόδο, το τρένο
που έφτασε στην πόλη του Αγίου Ιλαρίου
ήταν αυτό που λέμε φιλή, κρεβάτι, στέρνο
και ασφαλώς δεν έβγαζε το ψωμί της απ' τους ψαλμούς
του Κυρίου.
Είναι κάποιοι που βλέπουν τον έρωτα σα διασκέδαση·
κάποιοι άλλοι που τον κάνουν καριέρα·
Μα γι' αυτήν ήταν το πάθος κι η ένταση:
fin l' ultima sera.
Όμως, σπανίως το πάθος διακρίνει
–και ασφαλώς κατόπιν εορτής–
τους δικαίως (και νομίμως) επιρρεπείς
από τους δυστυχείς που ενεπλάκησαν στου γάμου τη δίνη!
Κι έτσι απ' τη μία μέρα στην άλλη
φορτώθηκε στη «νεκρική της σαρμανίτσα»–
την άπλετη οργή, τη δίκαια πάλη
για το κόκκαλο που υπεξαίρεσε απ' τη σκυλίτσα.
Μα είναι γνωστό πως –όπως ο Ιησούς στις ιερές στοές–
όταν δε μας παίρνει πια να δώσουμε το «κακό παράδειγμα»
γινόμαστε σεμνοί κατηχητές:
«Κοιτάτε στον καθρέφτη, ξεχάστε το άγγιγμα!»
Έτσι λοιπόν μια δεσποσύνη
ανύπαντρη, άτεκνη (κλεισμένη στις παρθενίας τα ανάκτορα)
με κόπο, μα και από καλοσύνη,
ανέλαβε ρόλο βαρύ, ρόλο υψηλό: του συμβουλάτορα.
Στρεφόμενη λοιπόν προς τις θιγμένες νέες

είπε τα εξής (κατά τα άλλα) πνευματώδη:
«Σας έκλεψε τον έρωτα· στις μέρες
που έρχονται θα πρέπει να πατήστε πόδι.»
Κι αυτές τραβήξαν προς τον κομισσάριο
και δίχως πολλά πολλά (χωρίς περιστροφές)
του είπαν: «Τούτη η κοινή που δεν αξίζει ούτε δολλάριο
ξεπερνά σε πωλήσεις και το εργοστάσιο με τις τροφές!»
Φτάσαν λοιπόν οι τέσσερεις εντεταλμένοι
στην τρίχα: με τις μπότες και με τα γκλομπ,
μα ήσαν κι αυτοί σαν τη συνόδευαν θλιμμένοι:
Μπάτσος με τρυφερή καρδιά; Αληθινό μα ολίγον ποπ.
Στο σταθμό ήσαν όλοι: κι ο κομισσάριος κι ο ιερέας,
με το καπέλο στο χέρι και τα μάτια κλαμμένα. «Ρόζα,
Ρόδο μας, σε χαιρετούμε, χαρά της παρέας,
στο εξής μόνη μας έγνοια η έρρυθμη πρόζα.»
Στον επόμενο σταθμό, στην επόμενη πόλη
(τέτοιες ειδήσεις δε χρειάζεται να γραφτούν σε επιφυλλίδες)
ήσαν αμέτρητοι οι κάπως θεατές και όλοι
περίμεναν (ασφαλώς) ρόδα, φιλιά ή τσουκνίδες.
Και να πίσω απ' το κόκκινο της κούπας προβάλλει
(ω! του επίγειου θαύματος) ο κλέφτης των ρόδων.
Μα μη φοβού· αρωγός η Παρθένος στην μετά του Δαίμο
νος πάλη –
κι ο ιερέας: εκδικητής πληρωμένος των (υπέργειων) φόβων.

*Τραγούδια για ρόδα, μποτίλιες και χειραψίες –
Το ρόδο κατά τον Georges Brassens*

Το ρόδο είχε γλιστρήσει δειλά
από την ηρωική ανθοδέσμη
που τέθηκε υπέρ των πεσόντων.
Κι ενώ μέγα πλήθος παρόντων
μπρος στα τίμια χρώματα τρέμει
εγώ το ρόδο περισυλλέγω απαλά.
Ξαναπαίρνω τη στράτα επί τόπου
ν' ανθοστολίσω το μπούστο
του πρώτου κορσέ γυναικός.
Διότι θα χαρακτήριζα (επιεικώς)
διεστραμμένο αυτόν που από γούστο
κρατάει ένα ρόδο για τον εαυτό του.
Η πρώτη στρέφει τα νώτα με μοιραία
αδιαφορία. Μια άλλη φωνάζει «Βοήθεια»
Η τρίτη μου φέρνει μια ομπρέλα στη μύτη.
Το χειρότερο: η τέταρτη ψάχνει ασφαλίτη.
Διότι μοιάζει αλλόκοτο σήμερα – αλήθεια:
να δίνει κανείς ρόδα σε μια άγνωστη ωραία.
Και είναι κρίμα να καταλήξει ένα ρόδο πρώτης
κοπής σε κοστούμι επιτρόπου. Σωστή αθλιότης!

1. Ευχαριστούμε τον φίλο Riccardo Venturi για τις ανεκδοτολογικούς (και άλλου) τύπου πληροφορίες.
2. Χέρμπερτ Μαρκούζε, *Η Αισθητική Διάσταση*, μτφ. Βασίλης Τομανάς, εκδ. Νησίδες, 1998, 13 – 14.
3. Γιώργος Κοροπούλης, *Αισθηματικές Ιστορίες 1*, εκδ. Ύψιλον, 2004, 37.

«Αθεράπευτα νεκρόφιλος» ο Μίκης Θεοδωράκης;

του Χαρίλαου Τρουβά

«Άξιον Εστί», «Πολιτεία», «Αρχιπέλαγος», «Ρωμιοσύνη», «18 λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδας», «Ένας όμηρος», «Τα τραγούδια του αγώνα», «Το τραγούδι του νεκρού αδερφού», «Καντάτα για τα παιδιά που σκοτώνονται στον πόλεμο»: αθεράπευτη νεκροφιλία –και όχι μόνο– διαγιγνώσκει ο Άκης Γαβριηλίδης στα παραπάνω έργα του Μίκη Θεοδωράκη και, με αφορμή (και) αυτά, υπογράφει την πραγματεία του *Η αθεράπευτη νεκροφιλία του ριζοσπαστικού πατριωτισμού – Ρίτσος, Ελύτης, Θεοδωράκης, Σβορώνος*, έργο το οποίο κυκλοφόρησε πριν λίγο καιρό από τις εκδόσεις *futura* και δεν πέρασε διόλου απαρατήρητο. Με αρκετές αναφορές στον Τύπο, φίλιες (Η. Κανέλλης στα *Νέα*) και εχθρικές (Γ. Τριάντης στην *Ελευθεροτυπία*), έχει, μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα, πουλήσει τόσα αντίτυπα, ώστε να αναμένεται σύντομα και δεύτερη έκδοσή του.

Από την κριτική ματιά του Άκη Γαβριηλίδη περνά η κουλτούρα (τέχνη και θεωρία) της ελληνικής Αριστεράς από τα μισά του προηγούμενου αιώνα μέχρι και σήμερα, ενώ ιδιαίτερα στέκεται ο συγγραφέας στο κίνημα του έντεχνου λαϊκού τραγουδιού, ρεύμα το οποίο, ως γνωστόν, άκμασε τις δεκαετίες του '60 και του '70. (Ας μη μας μπερδεύουν όσοι επιμένουν ακόμα και σήμερα ότι κάνουν κάτι «έντεχνο». Το έντεχνο λαϊκό τραγούδι, ως ρεύμα, έχει σβήσει, όπως και το ρεμπέτικο και κάθε υγιές ρεύμα στην ιστορία της τέχνης –σβήνουν με την πάροδο του χρόνου, με την παρέλευση της ιστορικής στιγμής που τα γέννησε).

Κύριο στόχο της κριτικής του Γαβριηλίδη αποτελεί ο Μίκης Θεοδωράκης, εισηγητής, άλλωστε, και του όρου «έντεχνο λαϊκό τραγούδι», οι ποιητές Οδυσσέας Ελύτης και Γιάννης Ρίτσος, στο βαθμό κυρίως που μελοποιήθηκαν από τον ίδιο, καθώς και ο ιστορικός Νίκος Σβορώνος, ενώ από τα βέλη του δεν ξεφεύγουν ούτε οι Χατζιδάκις, Λοΐζος, Μαρκόπουλος, Ξαρχάκος, Γκά-

τσος, Λ. Παπαδόπουλος κ.ά. Στο πόνημά του ο συγγραφέας «πιάνει» και άλλα ζητήματα, όπως τον –λανθάνοντα ή εμφανή– εθνικισμό και το (διαφοριστικό) ρατσισμό που εμφολωθούν στους κόλπους της Αριστεράς. Στο παρόν σχόλιο, όμως, θα ασχοληθούμε με τη γοητευτική έννοια της νεκροφιλίας, την οποία με τόσο ζήλο αναζητά και ανευρίσκει ο Άκης Γαβριηλίδης στο έντεχνο λαϊκό τραγούδι και ιδίως στο έργο του Μίκη Θεοδωράκη.

«ΤΕΚΜΗΡΙΑ» ΝΕΚΡΟΦΙΛΙΑΣ

Από το σύνολο των έργων του Μίκη Θεοδωράκη, ο Άκης Γαβριηλίδης στέκεται στα μόλις εννέα που αναφέρονται παραπάνω και μας προτείνει μια διαφορετική ακρόασή τους, επιχειρώντας να μας μυήσει στο μυστήριο της νεκροφιλίας που τα διαπερνά και τα διαποτίζει. Ας ακούσουμε, λοιπόν, μαζί του, με το δικό του «αυτί», κάποια αποσπάσματα από τα κρινόμενα έργα (οι υπογραμμίσεις είναι του γράφοντος):

α) Ειδικότερα το έργο του (σ.σ. Μίκη Θεοδωράκη) διακατέχεται από μια εμμονή στο θέμα της ηρωικής θυσίας. Τα

θεωρούμενα ως πολιτικά τραγούδια του έχουν το πνεύμα του **θρήνου** μάλλον παρά της αγωνιστικότητας: «Το γελαστό παιδί», «Σωτήρης Πέτρουλας», «Το τραγούδι του νεκρού αδελφού» (αφού λοιπόν ο αδελφός είναι νεκρός, είναι φυσικό να σκεφτόμαστε ότι είμαστε ανάδελφοι) (σελ. 12).

β) Ακόμα και το τραγούδι «Οι πρώτοι νεκροί», το οποίο στην αρχή μιλάει για «πάλης ξεκίνημα / νέους αγώνες», στη συνέχεια χρησιμοποιεί την κάπως απρόσμενη έκφραση «λευτεριάς λίπασμα οι πρώτοι νεκροί», δείχνοντας σχεδόν να **επιχαίρει που κάποιοι σκοτώθηκαν** (σελ. 13).

γ) Στο πλαίσιο του εορτασμού αυτού, λοιπόν (σ.σ. των 80 χρόνων του Θεοδωράκη), κεντρική θέση κατείχε η μετάδοση από όλα τα κανάλια της «Καντάτας για τα νεκρά παιδιά του πολέμου», την οποία έγραψε ο συνθέτης ειδικά **για να τιμήσει το χαρμόσυνο αυτό γεγονός** (σελ. 13, σημ.6).

δ) Στο Άξιον Εστί υπάρχει ο γνωστός **αιμοδιψής στίχος** «θέλει κι οι ζωντανοί να δίνουν το αίμα τους», ο οποίος θα μπορούσε κάλλιστα να βγει από μυθιστόρημα του Μπραμ Στόουκερ (σελ. 23).

ε) Εδώ (σ.σ. στο Λιανοτράγουδο των Θεοδωράκη-Ρίτσου «Τη Ρωμιοσύνη μην την κλαις») διατρανώνεται η πίστη στην αθανασία του έθνους (ή στην ανάσταση – παλιγγενεσία του, όπως συνέβαινε και στη Ρωμιοσύνη), η οποία είναι το αναγκαίο αντιστάθμισμα και η παρηγορία για τη **θανατολαγνεία** της εθνικής ιδέας: το έθνος, ως κοσμική θρησκεία, ναι μεν βασίζεται σε όσους έχουν θυσιαστεί γι' αυτό, και δικαιούται να απαιτεί και άλλες θυσίες από τους ζώντες, αλλά το ίδιο είναι αιώνιο κι άφθαρτο. Ένα είδος βαμπίρ, δηλαδή, που δεν πεθαίνει ποτέ και ρουφάει

το αίμα των ζωντανών (σελ. 143).

στ) Αρκετά τραγούδια παραδίδονται σε μια **μελαγχολική ηδονή της θλίψης**. Αυτό είναι ακόμα πιο έντονο σε κάποια πιο προσωπικής θεματολογίας τραγούδια, στα οποία κυριαρχεί όχι η ερωτική ενόρμηση αλλά η ενόρμηση του θανάτου (πβ. «Στον άλλο κόσμο που θα πας», «Κλαίει η μάνα μου στο μνήμα») (σελ. 14).

ΤΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ... ΝΕΚΡΩΣΙΑΣ

Γιατί επέλεξε ο Άκης Γαβριηλίδης να «ακούσει» τα συγκεκριμένα έργα; Γιατί συνάγει τα συμπεράσματά του από ένα δείγμα τόσο μικρό; Γιατί σε όλο του το βιβλίο δεν κάνει ούτε μια αναφορά στο ζωηρό και ρυθμικό, σχεδόν χορευτικό, «Κάντο Χενεράλ», στην εφηβικά αγριεμένη «Κατάσταση Πολιορκίας» και, κυρίως, στον αυτοβιογραφικό «Ήλιο και Χρόνο», όπου, μελοποιώντας ο ίδιος δικούς του στίχους, ο Μίκης Θεοδωράκης πραγματεύεται το γεγονός του Χρόνου, άρα της ζωής, σε αντιδιαστολή με το συμβάν του θανάτου, του μη-Χρόνου;

Μα και ο τρόπος με τον οποίο «άκουσε» ο Γαβριηλίδης τα συγκεκριμένα έργα δεν είναι ικανός να μας πείσει περί του νεκροφιλικού πνεύματος του έργου, του συνόλου μάλιστα του έργου(!), του Μίκη Θεοδωράκη. Παρ' ότι δεν είναι απαραίτητη η αντίκρουση των ισχυρισμών αυτών (και μόνη η υπογράμμιση των καίριων φράσεων στο κείμενό του θα αρκούσε), ας κάνουμε μερικές παρατηρήσεις:

α) Ο «Σωτήρης Πέτρουλας» γράφτηκε ειδικά για την κηδεία του δολοφονημένου διαδηλωτή και φυσικό είναι να είναι ένα τραγούδι θρηνητικό. Το «Γελαστό παιδί», όμως, περισσότερο οργή βγάζει παρά θρήνο («ανάθεμα την ώρα»), ενώ το «Τραγούδι του νεκρού αδερφού», στο οποίο ο Θεοδωράκης υπογράφει όχι μόνο τη μουσική αλλά και τους στίχους, περισσότερο μιλάει για μια προσδοκώμενη ανάσταση, ιδωμένη όχι θεολογικά αλλά ποιητικά, παρά για τον αναπόφευκτο θάνατο. Σαν λαϊκός ποιητής, ο Θεοδωράκης γράφει: «κράτα την καρδιά σου μάνα γλυκιά / κι εγώ είμ' ο γιος που γύρισε για μια σου ματιά» και «μάνες, κόρες, σκοτωμένα αδέρφια, πατεράδες / ... / σή-

μερα παντρεύουμε τον Ήλιο με τη νύφη τη μονάκριβη την Πασχαλιά».

β) Οι στίχοι των «Πρώτων νεκρών» ανήκουν στον Αλέκο Παναγούλη, τον οποίο θα ήταν αστείο να κατηγορήσουμε ως νεκρόφιλο, αυτόν που πολύ από το δημόσιο λόγο του ανάλωσε υπέρ της κατάργησης της θανατικής ποινής.

γ) Η «Καντάτα για τα παιδιά που σκοτώνονται στον πόλεμο» αποτελεί μεταγραφή για παιδική χορωδία του έργου των Θεοδωράκη – Λειβαδίτη «Λυρικά». Η «Καντάτα» αφιερώνεται στη μνήμη των παιδιών-θυμάτων του πολέμου. Κι ένα άλλο έργο του, το «Ρέκβιεμ», το οποίο είναι βασισμένο στη νεκρώσιμη ακολουθία της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας, ο Θεοδωράκης το έχει αφιερώσει στους νεκρούς των Καλαβρύτων. Και ακόμα, το τρίτο μέρος της «Τρίτης Συμφωνίας» επιγράφεται «Βυζαντινοί Ύμνοι για τον Πέτρο της ΕΠΟΝ», αφιερωμένο στη μνήμη ενός ΕΠΟΝίτη συντρόφου του Θεοδωράκη. Δυστυχώς, όμως, αυτές οι περιπτώσεις –ικανές να τεκμηριώσουν κι αυτές την αθεράπευτη νεκροφιλία του συνθέτη– διέλαθαν της προσοχής του ερευνητή Άκη Γαβριηλίδη. Αλλιώς, εντελώς αυθαίρετα, θα θεωρούσε ότι κι αυτά τα γεγονότα, ο θάνατος του ΕΠΟΝίτη Πέτρου και το ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων δηλαδή, αποτελούν «χαρμόсуна γεγονότα» για τον Θεοδωράκη.

δ) Στον αιμοδιψή στίχο από το «Άξιον Εστί» «θέλει κι οι ζωντανοί να δίνουν το αίμα τους», το ρήμα «θέλει» δεν έχει φυσικά την έννοια της επιθυμίας, αλλά χρησιμοποιείται ως απρόσωπο ρήμα με την έννοια τού «είναι ανάγκη, πρέπει».

ε) Στα μέσα της δεκαετίας του '80 ο Μίκης Θεοδωράκης υπογράφει τη μουσική και τους στίχους του έργου «Διόνυσος», όπου πλέον λέει «Τη Ρωμιοσύνη τώρα να την κλαις. / Να το συνηθίσεις να το λες!».

στ) «Μελαγχολική ηδονή της θλίψης»; Ε, τότε θα πρέπει να καταργήσουμε και τη «Συννεφιασμένη Κυριακή» του Βασίλη Τσιτσάνη, «που έχει πάντα συννεφιά», και το πένθιμο «Ρέκβιεμ» του Μότσαρτ και... και... και... και αυτόν ακόμα τον ολύμπιο Θανάση Παπακωνσταντίνου, έναν από τους δυο ή τρεις πιο αξιόλογους εργάτες

του σύγχρονου ελληνόφωνου τραγουδιού (ο οποίος, παρεμπιπτόντως, χαίρει της εκτίμησης και του Άκη Γαβριηλίδη, εκτίμηση που ο ίδιος έχει εκφράσει κατά καιρούς σε άρθρα του), αφού ο νεκρόφιλος –και αυτός– καλλιτέχνης έχει μελοποιήσει και ερμηνεύει το στίχο του Χρήστου Μπράβου «Κι όμως, το πιο γλυκό βιολί το παίζει ο θάνατος!» (στο τραγούδι «Ήμερος ύπνος» από τον δίσκο «Βραχνός Προφήτης»).

«ΓΙΩΡΓΟ, ΚΡΑΤΙΕΜΑΙ ΑΠΟ ΕΝΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙ»

Ας «ακούσουμε» όμως στο σημείο αυτό ένα από τα ωραιότερα και σημαντικότερα έργα του Μίκη Θεοδωράκη, του οποίου την ύπαρξη παραβλέπει και αποκρύπτει εντελώς ο Άκης Γαβριηλίδης στη μελέτη του, το έργο «Ο Ήλιος και ο Χρόνος», που ο Θεοδωράκης έγραψε το 1968 στη φυλακή.

Ο «νεκρόφιλος» συνθέτης βρίσκεται έγκλειστος στη Μπουμπουλίνας και υφίσταται βασανιστήρια. Ο αναγνώστης της πραγματείας του Γαβριηλίδη θα περίμενε ότι ο Θεοδωράκης, απολαμβάνοντας την κατάστασή του και γοητευμένος από αυτή την αίσθηση εγγύτητας του θανάτου, θα ξεπούσε πάλι σε κάποιο νεκροφιλικό παραλήρημα. Αντ' αυτού, ο Μίκης Θεοδωράκης τραγουδά: «επάνω στο ξερό χώμα της καρδιάς μου / ξεφύτρωσε ένας κάκτος»! Μέσα στο άνυδρο κελί του οραματίζεται τη γένεση μιας, έστω ισχνής, ζωής. Και συνεχίζει: «πότε πέρασαν κιόλας τόσοι αιώνες! / θα ζήσω άλλους τόσους / ακούγοντας τις ρίζες να προχωρούν / μέσα στο ξερό χώμα της καρδιάς μου».

Για τον έγκλειστο συνθέτη του «Ήλιου και του Χρόνου» μπορεί ο Ήλιος να είναι ο μεγάλος απών, ο Χρόνος όμως δεν είναι ούτε παρελθών, ούτε μέλλων –είναι πανταχού παρών! Ο Μίκης Θεοδωράκης δεν παρασύρεται ούτε σε αναμνήσεις από τον παλιό ωραίο Χρόνο, ούτε σε προσδοκίες για τον μέλλοντα. Παρών ο Χρόνος, μετράει τη ζωή που εκτυλίσσεται μέσα στο κελί, αλλά και έξω από αυτό: «Έκτη Σεπτεμβρίου, ώρα έντεκα πρωινή. / Τώρα λούζονται τα πουλιά στα ποτάμια / στα έλατα τρίβονται οι βοριάδες/ ... / ο Ήλιος ψήνει το σταφύλι/ ώρα έντεκα πρωινή». Και

από τη δυναμική αυτή της φύσης αντλεί κι ο ίδιος ο Θεοδωράκης τη δύναμη να αντέξει: «Γιώργο, κρατιέμαι από ένα λουλούδι».

Ίσως δεν υπάρχει κανένα άλλο έργο από εκείνο το κίνημα του έντεχνου λαϊκού τραγουδιού που να δυναμώνει τόσο την πίστη στη ζωή. Και ο συνθέτης και στιχουργός του έργου αυτού πρέπει τώρα να μας αποδείξει ότι δεν είναι νεκρόφιλος!

ΝΕΚΡΟΦΙΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΖΟΧΙΣΜΟΣ

Παρά την, επιτηδευμένη μάλλον, παρερμηνεία του έργου του Θεοδωράκη και παρά τα όποια άλλα αδύναμα σημεία του βιβλίου –αυτά ας τα εντοπίσει ο κάθε αναγνώστης κατά την κρίση του– η «Αθεράπευτη νεκροφιλία» διαβάζεται απνευστί, με αμείωτο και διαρκώς εντεινόμενο ενδιαφέρον. Η μεγάλη αξία του έργου είναι ότι αποτελεί κριτική της ελληνικής Αριστεράς και του πολιτισμού της από έναν αριστερό, παιδί της Μεταπολίτευσης (γεννήθηκε το 1964) που εδώ και χρόνια ζει

στο εξωτερικό και γι' αυτό, από απόσταση, μπορεί να βλέπει τα πράγματα λίγο διαφορετικά, απογυμνωμένα από μυθεύματα και συναισθηματισμούς. Έστω και από καθαρό μαζοχισμό, καθένας που αυτοπροσδιορίζεται ως αριστερός –ή κάτι τέτοιο– καλό είναι να υποψιαστεί τα πράγματα και από αυτή την οπτική γωνία.

Όσο για τον Μίκη Θεοδωράκη, μιλάει το έργο του. Οι «περίεργες» απόψεις του άλλωστε, οι οποίες (επι)κρίνονται από τον Άκη Γαβριηλίδη, είναι κυρίως απόψεις που συνηθίζει να εκφράζει ο συνθέτης τα τελευταία μόλις χρόνια (όλες μετά το 2000, με μόνη εξαίρεση αυτές που περιέχονται στο βιβλίο του *Σταρ Σύστημα*, που εκδόθηκε το 1986). Αλλά έναν άνθρωπο τον κρίνουμε για όσα λέει και για όσα κάνει στα 20, τα 30, τα 40, τα 50, άντε τα 60 του. Ας ασχοληθούμε λίγο και με τους «θεοδωράκηδες» του καιρού μας (με μικρό, πολύ μικρό το θήτα). Πότε θα διαβάσουμε μια σοβαρή κριτική για το νεότατο Φοίβο Δεληβοριά, που την ίδια

ώρα που τραγουδούσε στη συναυλία του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ για τις «ανθρώπινες ζωές πάνω από τα κέρδη», στο ραδιόφωνο ακουγόταν το διαφημιστικό σποτ της Εμπορικής Τράπεζας, το οποίο έχει επενδύσει μουσικά ο ίδιος, ο κατά τ' άλλα υπεράνω κερδών (μάλλον υπεράνω κερδών, πλην των κερδών της Εμπορικής Τράπεζας); Πότε θα δικάσουμε τον Μιλτιάδη Πασχαλίδη, τον Χρήστο Θηβαίο και τον Λαυρέντη Μαχαιρίτσα, που συμμετείχαν σε φεστιβάλ πολιτικών νεολαίων, οι οποίες είχαν ταχθεί κατά των Ολυμπιακών Αγώνων, και την ίδια στιγμή τραγουδούσαν για την έλευση της ολυμπιακής φλόγας σε επαρχιακές πόλεις (στη Μυτιλήνη ο πρώτος, την Ερμούπολη της Σύρου οι άλλοι δύο);

Πότε θα ασχοληθούμε με όλο αυτό το μουντό «λάιφ στάιλ» της Αριστεράς, με όλο αυτό το έντεχνο τίποτα, με όλο αυτό το τόσο κουρασμένο και τόσο κουραστικό μηδέν, με όλη αυτή τη νέκρα που σαν επιτάφιο δίχως άνθη περιφέρουμε;

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΣΕΙΡΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ

• Μ.Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ

«ΑΡΙΑΔΝΗ». Μια σπουδή στον ερωτικό Σεφέρη

• ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

«Εις την οδόν των Φιλελλήνων» του Α. Εμπειρίκου
«Ο Έρωτας στα χιόνια» του Αλ. Παπαδιαμάντη
Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και πνευματική ζωή

• ΑΝΤΕΙΑ ΦΡΑΝΤΖΗ

Ερωτικές μεταμορφώσεις αντίδωρο στην Μάτση Χατζηλαζάρου

• Ούτως ή άλλως (Αναγνωστάκης
– Εγγονόπουλος – Καχτίσης – Χατζής)

• ΣΟΝΙΑ ΙΛΙΝΣΚΑΓΙΑ

Επισημάνσεις

• ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΥΠΟΥΡΛΗΣ

Πήγε να εγκοιμηθεί στο Ασκληπιείο της Επιδαύρου

• ΒΙΚΤΩΡ ΙΒΑΝΟΒΙΤΣ

Υπερρεαλισμός και «Υπερρεαλισμοί»

ΣΕΙΡΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ

• ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ

Για τον Γκράμσι. Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ

• ΠΙΕΤΡΟ ΙΝΓΚΡΑΟ

Η κρίση και ο τρίτος δρόμος

• ΡΑΛΦ ΜΙΛΛΙΜΠΑΝΤ

Το κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία του δυτικού συστήματος εξουσίας

• ΤΣ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ - Ε. ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ - Α. ΤΟΖΕΛ

Η κριτική της πολιτικής του Μαρξ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

• ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Φύλλα-Φτερά

Ο Βασιλιάς που πέθανε

• ΑΝΝΟΥΣΩ ΚΟΥΣΑΘΑΝΑ-ΡΟΕ

Η άλλη μου πατρίδα

• SALVATORE NICOSIA

Το σήμα και η μνήμη

• ΤΣΙΜΗΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

Παλλαδάς ο Αλεξανδρεύς

Π

ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ

• Κάτι το «ΩΡΑΙΟΝ»

Μια περιήγηση στην ελληνική κακογουστιά

• ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ο τρίτος δρόμος

• ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ

Τσιγγάνικη ορχήστρα

• ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗΣ

Το ημερολόγιο του Ανδρέα

ΔΟΚΙΜΙΑ

• ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ

Πολιτικό σύστημα και πολιτική

• ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Θεσμοί, ιδεολογία και πολιτική στο Μεσοπόλεμο

• ΠΕΤΡΟΣ ΠΙΖΑΝΙΑΣ

Ο μαρξισμός της ιστορικής σοσιαλδημοκρατίας

• ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ ΜΑΡΤΕΝ

Λαμπράκηδες. Ιστορία μιας γενιάς

• ΕΛΛΗ ΣΚΟΠΕΤΕΑ

Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η μεγάλη ιδέα

• ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Μια συνάντηση: Σεφέρης-Μακρυγιάννης

• ΥΓΕΙΑ-ΠΟΛΙΤΕΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Μελέτες για το σύστημα υγείας (συλλογικός τόμος)

Βιβλία που καλύπτουν τα ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς του σύγχρονου πολίτη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ, Δημοχάρους 60, τηλ.: 210-72 32 819, fax: 210-72 26 107, e-mail: chprou@otenet.gr
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΚΑΤΑΡΤΙ, Μαυρομιχάλη 9, 106 79 Αθήνα, τηλ.: 210-36 04 793 - 210-36 01 271, fax: 210-36 09 697

Κληρονομιές του Κυπριακού

Άγγελου Συρίγου, Σχέδιο Ανάν, Οι κληρονομιές του παρελθόντος και οι προοπτικές του μέλλοντος, εκδ. Πατάκη

Καθώς είναι βέβαιο πως δεν τελειώσαμε με τη θηλιά του Σχεδίου Ανάν και ότι (με κάποια πονηρή του παραλλαγή!) στην επόμενη ή στις επόμενες φάσεις του Κυπριακού Προβλήματος θα ξαναβρεθούμε μπροστά στο σκληρό πυρήνα της ασύμμετρα ετεροβαρούς και παγιδευτικής λογικής του, το βιβλίο του Άγγελου Συρίγου *Σχέδιο Ανάν, Οι κληρονομιές του παρελθόντος και οι προοπτικές του μέλλοντος* είναι ίσως η πληρέστερη και πολυτιμότερη επιστημονικοπολιτική ανάλυση του Σχεδίου, ένα εξαιρετικό εγχειρίδιο «ανατομίας» του, και γι' αυτό ένα ακόμη πιο εξαιρετικό εγχειρίδιο «ανατομίας» του ίδιου του Κυπριακού Προβλήματος απ' την εισβολή του «Αττίλα» ως τα σήμερα.

Η ποιότητα του βιβλίου προσδιορίζεται από τη συνύφανση της επιστημονικής και της πολιτικής του διάστασης, αλλά και από την υποδειγματικά εκλαϊκευτική του γραφή.

α. Επιστημονική διάσταση

Ο Α.Σ., χάρη στην επιστημονική του σκευή, προβαίνει σε μια επιστημονική ανάλυση του Σχεδίου Ανάν, φωτίζοντας μεταξύ πολλών άλλων: το λαβυρινθώδες νομικό του υπόβαθρο και τα «υβριδικά» χαρακτηριστικά του· όλα τα επίμαχα σημεία της περίπλοκης διάρθρωσής του και την εγγενή δυσλειτουργία του· τη σχέση του με άλλα διεθνή παραδείγματα και ρυθμίσεις, όπως, για παράδειγμα, της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης ή των νησιών Όλαντ της Φινλανδίας· τους πέραν του Κυπριακού ευρύτερους σκοπούς και σκοπιμότητές του (ως πλαισίου διακυβέρνησης πολυεθνικών κοινωνιών εξερχομένων από κρίση)· και φυσικά τους «προγόνους» του (με αφετηρία την αποδοχή της πάντοτε αδιευκρίνιστης, στα πολύ ενδότερα του πυρήνα της, δικαιοδικής-διζωνικής ομοσπονδίας) και τη διαδρομή του (ως τη μοιραία, λόγω της γνωστής τραγικής ρήτρας, συμφωνία

της Νέας Υόρκης και την οριστικοποίηση του Σχεδίου από τον κ. Ανάν με ικανοποίηση του 75% των τουρκικών αιτημάτων!).

Αν μια σοβαρή επιστημονική προσέγγιση κρίνεται από τη βαθιά γνώση του αντικειμένου της και συνακόλουθα από τη μεθοδική, τεκμηριωμένη και αντικειμενική ανάλυση των δεδομένων, ο Α.Σ. κινείται, ως προς όλα αυτά, στο πλαίσιο του κανόνα.

β. Η πολιτική του διάσταση

Επειδή, όμως, ο πελώριος νομικός λαβύρινθος του Σχεδίου Ανάν είναι ένα κατεξοχήν πολιτικό κείμενο, χωρίς τη σωστή πολιτική του ανάγνωση δεν θα μπορούσαμε να πιάσουμε τον μίτο που οδηγεί στον «Μινώταυρο» των παγιδευτικών ρυθμίσεών του. Και αυτό ακριβώς κάνει ο Άγγελος Συρίγος. Προσεγγίζει και αναλύει ως επιστήμονας τα δεδομένα του Σχεδίου, με ταυτόχρονη, όμως, τη νηφάλια πολιτική του ανάλυση και την καθαρή πολιτική ερμηνεία, χωρίς περιττούς «υπερθετικούς», αλλά και χωρίς πονηρές «εκπτώσεις» (ουδετερότητες και αμφισημίες).

Πρόκειται για πολιτική ανάλυση ακριβώς γιατί κρατάει το μέτρο της ήρεμης και ήμερης πολιτικής γλώσσας που δεν προκαλεί, είναι ανέτως αναγνώσιμη από τους πάντες, ακόμη και από τους «απαρηγόρητους», των οποίων εξ αντικειμένου εκθέτει την πολιτική σοβαρότητα (ιδίως πανεπιστημιακών συναδέλφων του!).

γ. Τα κρίσιμότερα κεφάλαια

Καθώς τα 18 κεφάλαια του βιβλίου αποτελούν κρίκους αλυσίδας, δύσκολα μπορεί κανείς να τα διακρίνει σε περισσότερο και λιγότερο σημαντικά. Σίγουρα, όμως, έχουν την ενδιαφέρουσα ιδιαιτερότητά τους κάποια που φωτίζουν τις πολύ κρίσιμες, σκοπίμως γριφώδεις και πανούργες πτυχές του Σχεδίου, που, πέραν των δυσλειτουργιών (ή και διαμέσου αυτών), οδηγούσαν στην απιθάνως πρωτότυπη και «υβριδική» κατασκευή ενός μη κράτους, που μάλιστα θα ήταν και μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τέτοια κε-

Ρίγος επιθυμίας και φαντασίας διαπερνά το μυητικό μυθιστόρημα του Γκιστάβ Φλομπέρ, Ο πειρασμός του Αγίου Αντωνίου (μετάφραση: Γιώργος Ξενάριος, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2006). Ο ίδιος ο Φλομπέρ αποκαλούσε το μυθιστόρημα αυτό έργο της ζωής του, καθώς η αφήγησή του συμπυκνώνει όλη τη σχετική φιλολογία: από τις *Μεταμορφώσεις* του Οβίδιου και τον Απολλώνιο τον Τυανέα ως τον *Φάουστ* του Γκαίτε. Ο ήρωας του βιβλίου είναι ένας ερημίτης που αγωνίζεται ενάντια στα φαντάσματα των επιθυμιών που στοιχειώνουν τη ζωή του.

Στις σελίδες του βιβλίου του Γεώργιου Χαριτωνίδη, Με διαβατήριο και βίζα μιας μέρας (εκδ. Κέδρος, 2006) βρίσκει κανείς το καταστάλαγμα μιας μακρόχρονης αναμονής: οι εικόνες του αποτυπώνουν τις άμεσες αντιδράσεις του, καθώς επιστρέφει στο χώρο αλλά και στο χρόνο της προσωπικής του ζωής στη γενέτειρα πόλη, στην κατεχόμενη Κύπρο. Η κυπριακή εμπειρία είναι ένα μόνιμο τραύμα που στο βιβλίο αυτό υποστασιοποιείται μέσα από τη διαδικασία του νόστου.

Το βιβλίο της Βάσως Ψυρούλη, «Ελεύθερη Ελλάδα» «Η Φωνή της Αλήθειας». Ο παράνομος ραδιοσταθμός του ΚΚΕ. Αρχείο 1947-1968 (Αρχεια Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας, εκδ. Θεμέλιο, 2006) είναι ένα πολύτιμο και πολύμοχθο έργο συστηματικής ερευνητικής εργασίας που φέρνει στο προσκήνιο ένα πλούσιο αρχειακό υλικό και συγχρόνως μελετά και αξιοποιεί τα μέγιστα, μέσα από την εμπειριστατωμένη εισαγωγή της, μια

δραστηριότητα ιδιαίτερης σημασίας και εμβέλειας. Στην εισαγωγή της συμπυκνώνονται πληροφορίες για την ίδρυση, την οργάνωση, τις μετακινήσεις του Σταθμού, αλλά και για τον πολιτικό και κοινωνικό του λόγο, το ύφος και τη γλώσσα του επιτελείου των συντακτών και των εκφωνητών του Σταθμού. Ο Σταθμός «Ελεύθερη Ελλάδα» (1947-1956) και η «Φωνή της Αλήθειας» (1958-1974), από το Βελιγράδι στο Βουκουρέστι και τέλος στο Χάλε της Λειψίας, αποτυπώνει ανάγλυφα τις κομματικές και ιδεολογικές συνθήκες και την πορεία του ΚΚΕ κατά τη μακρά περίοδο της παρανομίας και της προσφυγιάς.

Υφολογικά το βιβλίο του φιλοσόφου **Giorgio Agamben**, *Βεβηλώσεις* (μετάφραση-σημειώσεις: **Παναγιώτης Τσιαμούρας**, εκδ. Άγρα, 2006) κινείται μεταξύ φιλοσοφικής γραφής και λογοτεχνίας. Ωστόσο, η ενδιαφέρουσα και άκρως επίκαιρη σκέψη του διατυπώνεται με ευκρίνεια στα εννέα σύντομα κείμενά του που θέτουν ερωτήματα που απασχολούν τον σύγχρονο άνθρωπο: από τη θεωρία της επιθυμίας ως την έννοια της βεβήλωσης, δηλαδή την προώθηση στην κοινοχρηστία ό,τι έχει εξαιρεθεί και στο παρελθόν τοποθετηθεί στη σφαίρα του ιερού. Η βεβήλωση αναδεικνύεται σε πολιτικό καθήκον του καιρού μας και συνιστά μια πράξη αντίστασης.

Φως μέσα στο σκοτάδι της ιστορίας, μέσα από την ποιητική της μνήμης και της ανάσυρσης των εικόνων και των αισθημάτων της ελληνιστικής εποχής αλλά και την καθοδήγηση του Καβάφη, ρίχνει η **Ελένη Λαδιά** στην έξοχη νουβέλα της *Η γυναίκα*

φάλαια είναι το 6 («Το πρόβλημα της καταλύσεως ή μη της Κυπριακής Δημοκρατίας»), το 7 («Ανώτατο Δικαστήριο και "Δικαστηριοκρατία"»), το 11 («Το Σχέδιο Ανάν και οι ξένες δυνάμεις»), το 12 («Ομοσπονδιακή και πολιτική υπηκοότητα»), αλλά και το περί «Βρετανικών Βάσεων» (κεφ. 9) και του δόλιου ρόλου της πονηράς Αλβιόνας.

Κι επειδή επ' αυτών σπεκουλάρουν αγρίως οι αδιόρθωτοι «εκσυγχρονιστές» μας, στις επιλεκτικές μου αναφορές θα συμπεριλάβω και το σημείο 8 («Ιστορία χαμένων ευκαιριών») του κεφαλαίου 2 («Οι "πρόγονοι" του Σχεδίου Ανάν»), όπου πολύ σωστά απαντά (διά του Μολυβιάτη) «ότι δεν υπάρχουν τελευταίες ευκαιρίες, η ζωή συνεχίζεται, η ζωή προσφέρει πάντοτε δυνατότητες και ευκαιρίες», αλλά και το κεφάλαιο 16 («Τα κατεχόμενα και η Ταϊβάν»), όπου επίσης πολύ σωστά προβαίνει σε μια εμπεριστατωμένη συγκριτική ανάλυση των ασύμπτωτων ζευγών: Κίνα-Ταϊβάν και Κύπρος-«Κατεχόμενα», φωτίζοντας όλες τις πλευρές της επαπειλούμενης «Ταϊβανο-ποίησης» των «Κατεχομένων», που αποτελεί μια από τις κύριες κινδυνολογικές αιχμές μετά την πανηγυρική απόρριψη του Σχεδίου από τους Κυπρίους.

δ. Οι προοπτικές του Κυπριακού

Επειδή, όμως, η ουσιαστική ανάλυση του Σχεδίου Ανάν και μαζί η ουσιαστική ανάλυση του Κυπριακού Προβλήματος πρέπει να υποβοηθεί το σωστό (ή έστω το σωστότερο!) βηματισμό μας στο μέλλον, είναι εξόχως σημαντικά τα δύο τελευταία κεφάλαια του βιβλίου (κεφ. 17, «Κυπριακό: Συνέχεια και ασυνέχεια» και κεφ. 18, «Σε αναζήτηση στρατηγικής για την Κύπρο») ακριβώς γιατί στρέφουν τους αναλυτικούς προβολείς στο μέλλον, στο τι δέον και μέλλει γενέσθαι, με τον συγγραφέα να προδιαγράφει και να αναλύει τις πέντε πιθανές προοπτικές (1. Δημιουργία ομοσπονδίας, 2. Αποδοχή των τετελεσμένων με δημιουργία δύο ανεξάρτητων κρατών, 3. Η μη λύση ως λύση, 4. Επανατοποθέτηση του Κυπριακού σε μηδενική βάση και 5. Συντακτική συνέλευση με σκοπό την εξεύρεση λύσης) και να βάζει με σώφρονα (και όχι ηττοπαθή!) ρεαλισμό τα δάχτυλά του επί τον τύπον των ήλων: «*Η ελληνική πλευρά πρέπει να γνωρίζει τι μπορεί να ανεχθεί σε μια μελλοντική διευθέτηση, ποια είναι τα όρια πέραν των οποίων δεν είναι ανεκτή οποιαδήποτε λύση, διότι θα θίγει τον σκληρό πυρήνα των ελληνοκυπριακών συμφερόντων*».

ε. Διά ταύτα

Που σημαίνει πως απαιτείται, επιτέλους, χάραξη σοβαρής στρατηγικής για το Κυπριακό και προπαντός σαφής οριοθέτηση και έξυπνη (διορατική και αποφασιστική) διεκδίκηση του αδιαπραγμάτευτου πυρήνα των θέσεών μας, με ξεκάθαρο προς όλες τις

κατευθύνσεις το «ως εδώ και μη παρέκει»!

Και αυτό με ανελαστικό δεδομένο πως το Κυπριακό ήταν, είναι και θα είναι το αδυσώπητο μέτρο της εθνικής μας ευθύνης.

Λαοκράτης Βάσσης

Ματιές εντός

Μαρία Κέντρου-Αγαθοπούλου, Οι μικρές χαρές, Διηγήματα, Κέδρος, Αθήνα, 2005

Δημιουργός της δεύτερης μεταπολεμικής γενιάς, η Μαρία Κέντρου-Αγαθοπούλου (Θεσσαλονίκη, 1930), με δεκατέσσερις ποιητικές εκδόσεις, μια σειρά κριτικών κειμένων και τρεις συλλογές διηγημάτων στο ενεργητικό της, κυκλοφορεί το 2005 την τέταρτη πεζογραφική της συλλογή *Οι μικρές χαρές* (Κέδρος, Αθήνα). Οι άλλες τρεις ήταν: *Συνοικισμός σιδηροδρομικών* (Κέδρος, Αθήνα 1998), *Στο δωμάτιο* (Νεφέλη, Αθήνα 1999), *Η παραίτηση* (Κέδρος, Αθήνα, 2002 Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών του Ιδρύματος Πέτρου Χάρη). Η ανάγκη που οδηγεί την ποιήτρια στην ενασχόληση με το διήγημα, όπως αποκαλεί αυτό το είδος κειμένων η ίδια, ομολογείται απερίφραστα: «*Κάποια στιγμή, προκειμένου να μιλήσω για βιωματικά πράγματα και γεγονότα, δε μου έφτανε ο τρόπος με τον οποίο τα εξέφραζε όλα αυτά η ποίηση και θέλησα να δώσω ευρύτερη μορφή στο γεγονός μέσα από την πεζογραφία. Ήταν κάτι αυθόρμητο, κάτι φυσιολογικό και μη σας φανεί παράξενο, αφού είναι πολλοί οι ποιητές που στρέφονται στην πεζογραφία*» (εφ. Αγγελιοφόρος, 14-11-2005).

Η ενασχόληση ποιητών με την πεζογραφία δεν είναι καινούρια στη λογοτεχνία μας. Καινούρια είναι η συστηματικότερη παράλληλη ενασχόληση με αυτό το είδος γραφής, το οποίο βέβαια, ανοίγοντας το χώρο, διευρύνει και τις εκφραστικές δυνατότητες. Πρόκειται για μια τάση η οποία περιλαμβάνει ποιητές, όπως ο Μάνος Ελευθερίου, η Νανά Ησαΐα, ο Πρόδρομος Χ. Μάρκογλου, ο Μάρκος Μέσκος, ο Τόλης Νικηφόρου, ο Τάσος Ρούσσος και η Λεία Χατζοπούλου-Καραβία, για να μείνουμε στους παλιότερους και της ίδιας γενιάς με τη Μαρία Κέντρου-Αγαθοπούλου.

Τις χωροχρονικές συντεταγμένες στις *Μικρές χαρές* συνιστούν η Θεσσαλονίκη και ολόκληρος σχεδόν ο 20ός αιώνας. Η γενέθλια πόλη ονομάζεται πολύ λίγες φορές στα κείμενα, ενώ συχνότερα υποδηλώνεται μέσα από τις επώνυμες τοπογραφικές αναφορές: Μοναστηρίου, Βαρδάρης, Εγνατία, Καμάρα, οδός Καμβουνίων, Ιωάννου Δέλλιου, Εθνικής Αμύνης. Δεν απουσιάζουν φυσικά και οι ανώ-

νυμοί χώροι της δράσης: κέντρο της πόλης, δρόμοι, καταστήματα, γκαλερί, μπαρ, καφε- νείο, ταβέρνα, σπίτι/δωμάτιο. Ο τελευταίος είναι και ο συνηθέστερος, πράγμα που δε φαίνεται άσχετο με το κλίμα εσωτερικότητας που διακρίνει αυτήν την πεζογραφία. Ελάχισ- τες είναι οι διαφυγές εκτός της πόλης. Κα- τεξοχήν αυτό παρατηρείται στο πεζογράφη- μα «Αμαλία», το οποίο καλύπτει μια μεγάλη περιοχή· είναι άλλωστε το πιο εκτεταμένο κείμενο: Μικρασία, Κωνσταντινούπολη, Βό- λος, Κομοτηνή, Λήμνος, Θεσσαλονίκη, Αμε- ρική. Τα περιστατικά, από την άλλη, ανάγο- νται στα προπολεμικά χρόνια, στα εμπόλεμα της δεκαετίας του '40 και της πρώτης μετα- πολεμικής περιόδου και περισσότερο στο παρόν της συγγραφής, ενώ ο ενδοκειμενι- κός χρόνος κυμαίνεται ανάμεσα σε κλάσμα- τα της ώρας και ολόκληρες δεκαετίες.

Ο μύθος των κειμένων πάλι είναι υποτυπώ- δης. Εδώ δεν έχει να περιμένει κανείς πολλά πράγματα. Ούτε αγωνίες κι ανατροπές ούτε συγκρούσεις και πράξεις συγκλονιστικές. Κάποτε δεν υπάρχει καν κι αυτός ο σκιώδης μύθος, όπως στα πεζογραφήματα-διαλό- γους/μονολόγους. Το παλτό του ξαδέρφου, μια επίσκεψη στο μπαρ, ένας χορός, η ορθο- στασία μιας πωλήτριας, ένας δρόμος με μνή- μες είναι αρκετά για να στηρίξουν το κείμε- νο, μια κι αυτό δεν ποντάρει στην εξωτερική δράση αλλά στη «δυνατότητα του μνημονι- κού ή του στοχαστικού λόγου να ανοίγει ανα- ρίθμητες θύρες προς τη μέσα ζωή», όπως γράφει ο Αλέξης Ζήρας (εφ. *Η Κυριακάτικη Αυγή*, «Αναγνώσεις», 4-9-2005).

Όσο για τα θέματα των πεζογραφημάτων, αυτά ποικίλλουν. Ο έρωτας σε διάφορες εκ- δοχές: ως αφύπνιση του ενστίκτου («Το άδειο παλτό»), ως φθορά μακροχρόνιας σχέ- σης («Σχέση»), ως προσφορά («Η προσφώ- νηση»), ως πάθος που οδηγεί στην απαγωγή μιας κοπέλας («Η απαγωγή»), ως εξωσυζυγι- κή περιπέτεια που επισύρει τη νέμεση («Ξε- νοδοχείον Βιέννη»), η ανάγκη του ανθρώπου να επιστρέφει στο παρελθόν («Δίχως έρμα»), οι μικρές χαρές της καθημερινότητας, όπως τα σπιουργίτια στο παράθυρο, οι ανεμώνες της γειτόνισσας, ένα τραγούδι που εξάπτει τη φαντασία («Οι μικρές χαρές»), η απειλή του θανάτου («Στην έξοδο», «Κатаιγίδα»), η τέχνη ως μουσική («Εκείνο το πρωί») και ως υπέρβαση της φυσιογνωμικής ασχήμιας («Ο χορευτής»), η δύσκολη εργασία της γυναί- κας στα καταστήματα («Όλα για τη γυναίκα ή Απόπειρα για ένα μυθιστόρημα που δεν θα γραφεί ποτέ»), προβλήματα ηλικιωμένων, όπως η ανάγκη τους να ζουν μέσω των νέων («Café bar»), η ανημπόρια τους και μαζί η αφοσίωση κάποιων ανθρώπων («Η αφοσιω- μένη», «Το πεσκίρι», «Ντουέτο»), οι τύψεις της άρρωστης μάνας που αδυνατεί να μεγα-

λώσει το παιδί της («Το μωρό»), η ανθρωπο- γεωγραφία ενός δρόμου («Οδός Καμβου- νίων»), η αγριότητα του πολέμου και οι πολι- τικές διώξεις («Και του πατάγαν το κεφάλι σαν οχιά», «Η δυσοίωνη λέξη»), το πορτρέτο μιας εξαιρετικής γυναίκας («Αμαλία»), η αδυ- ναμία ανταπόκρισης σε μια υπόσχεση που κοστίζει έναν φίλο («Ένα γράμμα για πέτα- μα»), η σημασία της εξωτερικής εμφάνισης («Το κατραμοσάπουνο»), η -λόγω ένδειας- αδυναμία μιας οικογένειας να δεχθεί πίσω την κόρη με τα τέσσερα παιδιά της («Η πρό-ταση»).

Οι χαρακτήρες που καλούνται να ενσαρκώ- σουν αυτές τις ιδέες δεν είναι παρά πρόσω- πα καθημερινά, επώνυμα κι ανώνυμα, και πολλές φορές γένους θηλυκού. Οι ήρωες εί- ναι άνθρωποι γνωστοί ή άγνωστοι του/της αφηγητή/τριας, νεκροί ή ζώντες, αλλά κατά κανόνα απλοί, διόλου εξαιρετικοί και δεν εί- ναι λίγες οι φορές που δεν έχουν καν όνομα. Η ανωνυμία υποκαθίσταται από τις συγγενι- κές τους ιδιότητες (μάννα, πατέρας, αδερφή, ξάδερφος, νύφη, πεθερά) ή τις επαγγελματι- κές (νοσοκόμα, νυχτερινή, πωλήτρια, υπάλ- ληλος). Ακόμα, τα πρωταγωνιστικά πρόσω- πα συχνά είναι γυναίκες, οι οποίες βασανίζο- νται από τον έρωτα, την απάνθρωπη εργα- σία, την ηλικία και τις αρρώστιες ή καταδικά- ζονται από την αφοσίωση που δείχνουν σε πρόσωπα αγαπημένα. Εξαιρετική είναι η πε- ρίπτωση της νουνάς Αμαλίας, που κοσμεί και το εξώφυλλο του βιβλίου, η οποία αποτελεί το ίνδαλμα της βαφτιστικής της, επάξια άλ- λωστε, καθώς είναι όμορφη, καλλιεργημένη και «μεγαλόψυχη ευεργέτισσα».

Ιδιαίτερη σημασία έχει η σχέση του ήρωα αφηγητή με τη συγγραφέα. Ανώνυμος συνη- θέστερα, άλλοτε πρωτοπρόσωπος, πρωτα-γωνιστής ή όχι και γένους αρσενικού ή θηλυ- κού, κι άλλοτε τριτοπρόσωπος, εκτός της ιστορίας, δεν είναι άσχετος με την εμπειρική συγγραφέα. Και δεν είναι μονάχα η γυναι- κεία οπτική των πραγμάτων ή το φύλο, αν κι όχι εμφανές πάντα, που υποδηλώνουν τη συ- νάφεια αφηγητή-συγγραφέα. Είναι κι ο χώ- ρος όπου τοποθετείται το σκηνικό της δρά- σης, ο οποίος παραπέμπει στη γενέθλια πό- λη, ορισμένα άλλα στοιχεία αυτοβιογραφι- κού χαρακτήρα, όπως η οδός διαμονής και το επάγγελμα του πατέρα, αλλά και οι συ- χνές αναφορές στην τέχνη και σε πρόσωπα της λογοτεχνίας ειδικότερα (Ανθούλα Στα- θοπούλου-Βαφοπούλου, Γιώργος Βαφόπου- λος, Νίκος Γαβριήλ Πεντζίκης, Κωστής Πα- λαμάς, Γρηγόριος Ξενόπουλος, Μαρία Πο- λυδούρη, Χένρι Τζέιμς).

Πέρα από τον αφηγητή, ενδιαφέρον παρου- σιάζουν και οι άλλοι τρόποι με τους οποίους η πεζογράφος πραγματεύεται τα θέματά της. Μάλλον έχει δίκιο η Μάρη Θεοδοσοπούλου

με το πλοίο στο κεφάλι (εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2006). Το παρόν και το παρελθόν σε μια διαρκή διαπλοκή προσδίδουν στις δύο ερωτικές ιστορίες στη ζωή μιας γυναίκας τον αιώνιο χαρακτήρα, χωρίς να εγκαταλείπεται η αίσθηση του συγχρονικού.

Χαρακτηριστικά της εποχής, της λογοτεχνίας και του στοχασμού της προκύπτουν ανάγλυφα μέσα από τα περιοδικά. Το *Αρχειοτάξιο* (τχ. 8, Μάιος 2006, εκδ. Θεμέλιο), μια περιοδική έκδοση των Αρχείων Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας, μας προσφέρει ένα εξαιρετικό παράδειγμα συμβολής στην ιστορική έρευνα. Το αφιέρωμα στην 21η Απριλίου 1967, διανθισμένο με γελοιογραφίες από τον αντιδικτατορικό Τύπο, θα είναι εφεξής ένα σταθερό σημείο αναφοράς.

Ψάχνοντας βρίσκει κανείς και άλλα ενδιαφέροντα περιοδικά, περισσότερο ή λιγότερο γνωστά. Η *Νέα Εστία* (τχ. 1792, Σεπτέμβριος 2006) παρουσιάζει ένα αξιόλογο αφιέρωμα στο Ιράν, με ύλη λογοτεχνική αλλά και κείμενα που μας προσφέρουν τη δυνατότητα να κατανοήσουμε την ιδεολογία του, καθώς και την γενικότερη στάση του στα διεθνή προβλήματα.

Ωστόσο μένουν πάντα αξιανάγνωστα ορισμένα περιοδικά λογοτεχνικής, κυρίως, ύλης, όπως: 1. Το *Δέλεαρ*, ένα εγχειρίδιο ελληνικής και ξένης ποίησης (Ιουλ.-Δεκ. '06). 2. Η *Νέα πορεία* (τχ. 614-616, Θεσσαλονίκη, Απρ.-Ιούν. 2006). 3. Η *παρέμβαση* (τχ. 136, Κοζάνη, Ιούν.-Ιουλ.-Αύγ. 2006). 4. Ο *πόρφυρας* (τχ. 120, Κέρκυρα, Ιουλ.-Σεπτ. 2006). 5. *Σύναξη* (τχ. 99, Ιουλ.-Σεπτ. 2006).

ο χαρτοκόπτης

όταν λέει πως εδώ «δοκιμάζονται διαφορετικοί αφηγηματικοί τρόποι, με ορισμένα διηγήματα να παίρνουν εξολοκλήρου τη μορφή διαλόγου στην ντοπιολαλιά των μικρασιατών προσφύγων ή να ξετυλίγονται ως μακρείς μονόλογοι» (εφ. *Το Βήμα της Κυριακής*, «Βιβλία», 14-8-2005), παρά ο Νίκος Δαββέτας, που διαφωνεί, υποστηρίζοντας ότι η πεζογράφος δοκιμάζει μονάχα δύο: «Αυτόν του εσωτερικού μονολόγου, που άνηψε στη Θεσσαλονίκη κυρίως προπολεμικά (βλ. Δέλιος, Ξεφλούδας, Πεντζίκης) και αυτόν του βιωματικού ρεαλισμού που κυριάρχησε στη λογοτεχνική ζωή μεταπολεμικά (βλ. Ιωάννου, Καζαντζής, Χριστιανόπουλος, Σφυρίδης)» (περ. *Εντευκτήριο* 70, Σεπτέμβριος 2005, σ. 129).

Πράγματι υπάρχει μια ποικιλία τρόπων εν προκειμένω. Έξι από τα είκοσι τέσσερα κείμενα δομούνται εντελώς ιδιότυπα, δύο ως διάλογοι ανάμεσα σε δύο πρόσωπα («Δίχως έρμα», «Ντουέτο») και τέσσερα ως μονόλογοι («Οι μικρές χαρές», «Στην έξοδο», «Το κατραμοσάπουνο», «Η πρόταση»), γεγονός που, σε συνδυασμό με την υψηλή προφορικότητα του λόγου, αποκαλύπτει τάσεις δραματουργικές. Δε λείπουν, βέβαια, τα κείμενα ρεαλιστικής βάσης, κυρίως όμως το ενδιαφέρον εστιάζεται στον ψυχισμό των προσώπων. Πολλές φορές ολόκληρο το κείμενο δεν είναι παρά σκέψεις και διαθέσεις που ανασύρονται από τον μέσα βυθό με λόγο

ομαλό και αβίαστο, συχνά μακροπερίοδο, κατά τις ανάγκες των συνειρμών, και φωτίζουν πολύπλευρα τους χαρακτήρες.

Αν ο τρόπος αυτός έχει σχέση με τη βυζαντινή μυστικιστική παράδοση της Θεσσαλονίκης και τη γνωστή προπολεμική ιστορία του λεγόμενου εσωτερικού μονολόγου των *Μακεδονικών Ημερών* είναι ένα ζήτημα. Γενικά θα μπορούσε να εικάσει κανείς ότι η πεζογράφος, γέννημα-θρέμμα της πόλης, φέρει μέσα της την αύρα αυτού του κλίματος της εσωστρέφειας. Αλλά κι έτσι να είναι, δεν πρόκειται για εσωτερικό μονόλογο αλλά μονάχα για «εξομολογητική πρόζα», όπως εύστοχα επισήμανε ο Παν. Μουλλάς, μιλώντας για τους πεζογράφους των Μακεδονικών Ημερών (*Η μεσοπολεμική πεζογραφία*, Σοκόλης, Αθήνα, 1993, σ. 136). Ακόμα, η Μαρία Κέντρου-Αγαθοπούλου φαίνεται να διαφοροποιείται από τους πεζογράφους της *Διαγωνίου* κι από τον Γιώργο Ιωάννου, γιατί ούτε στις υποδοχές της πραγματικότητας καθηλώνεται στο βαθμό που καθηλώνονται οι πρώτοι ούτε με τον πρισματικό ή/και τον λαογραφικό-χρονογραφικό τρόπο λειτουργεί, όπως ο δεύτερος. Είναι, με άλλα λόγια, μια ξεχωριστή πεζογραφική φωνή κι αυτό για έναν δημιουργό δεν είναι καθόλου λίγο.

Θανάσης Ε. Μαρκόπουλος

Βιβλία που λάβαμε **Βιβλία που λάβαμε** Βιβλία που λάβαμε **Βιβλία που λάβαμε**

Λέων Τολστόι, *Τα διηγήματα της Σεβαστούπολης* (μετάφραση: Ελένη Μπακοπούλου, επιμέλεια: Αγγελική Σταθοπούλου, εκδ. Ροές, 2005).

Άγγελος Γέροντας, *Η επίσκεψη της ασταθούς κυρίας και άλλα διηγήματα* (εκδ. Γαβριηλίδης, 2005).

Γιάννης Τεκίδης, *Το όνειρο αργεί* (εκδ. Τα τραμάκια, Θεσσαλονίκη, 2005).

Γνώση χρήσης και νέες τεχνολογίες (επιμέλεια: Γεράσιμος Κουζέλης, Μαρία Πουρνάρη, Βασίλης Τσελφές, εκδ. ΕΜΕΑ- νήσος, 2004).

Μιχάλης Ράπτης (Πάμπλο), *Αυτοδιαχείριση – Σοσιαλισμός. Πολιτικά κείμενα* (εκδ. Ελληνικά γράμματα, 2006).

Παναγιώτης Παπαϊωάννου, *Τα μοναχικά βαλς του Σοπέν* (εκδ. Κέδρος, 2005).

Πέτρος Τσερκέζης, *Η έκτρωση* (εκδ. Διηνεκές, 2005).

Σπυρίδων Γ. Πλουμίδης, *Η ελληνοβουλγαρική κρίση του 1924-1925. Ο πόλεμος της ζωοκλοπής* (εκδ. Γόρδιος, 2006).

Ευριπίδης, *Ικέτιδες* (μετάφραση, επίμετρο: Δημήτρης Νταβέας, εκδ. Γαβριηλίδης, 2006).

Ιωάννης Ν. Θεοδωρακόπουλος, *Εισαγωγή στη φιλοσοφία*, τ. 1, «Οι βασικές έννοιες της φιλοσοφίας. Η φαινομενολογία του πνεύματος. Η φιλοσοφία της φύσεως» (εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2006).

Νίκος Πράντζος, *Η περιπέτεια του μέλλοντος. Σενάρια για τις προοπτικές του ανθρώπου στο Σύμπαν* (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο, 2005).

Max Horkheimer, *Οι Εβραίοι και η Ευρώπη* (εισαγωγή-μετάφραση: Φώτη Τερζάκη, επίμετρο: Στέφανου Ροζάνη, Χριστόφορου Αργυρόπουλου, εκδ. Έρασμος, 2006).

Leo Panitch, Colin Leys, *Socialist Register 2006. Telling the truth* (εκδ. Σαββάλας, 2006).

Δημήτρης Φύσσας, *Πλατεία Λένιν, πρώην Συντάγματος* (εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2005).

Στέλλα Βογιατζόγλου, *Καμιά ιστορία δεν τελειώνει* (εκδ.

Κέδρος, 2005).

Ρία Φελεκίδου, *Τελεία και παύλα* (εκδ. Γαβριηλίδης, 2005).

Βασίλης Ι. Παπαμιχαλόπουλος, *Γωνία διοπτεύσεως* (εκδ. Γαβριηλίδης, 2005).

Willem Doise, *Η εξήγηση στην κοινωνική ψυχολογία* (επιστημονική επιμέλεια: Στάμος Παπαστάμου, μετάφραση: Άννα Λυμπεροπούλου, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2005).

Marco Revelli, *Πολιτική, Παγκοσμιοποίηση, Πόλεμος* (εισαγωγή, μετάφραση, επιμέλεια: Ιωάννης Δημ. Τσόλκας, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2005).

James Ellroy, *Αμερικάνικο ταμπλόιντ* (μετάφραση: Ανδρέας Αποστολίδης, εκδ. Άγρα, 2005).

Σπύρος Δ. Συρόπουλος, *Τα μετά τον Αλέξανδρο. Οι φυγόκεντρες δυνάμεις των ελληνοιστικών βασιλείων (323-281 π.Χ.)* (εκδ. Ιωλκός, 2005).

Χρύσα Ευστ. Αλεξοπούλου, *Βορείως του Νότου* (εκδ. Γαβριηλίδης, 2005).

Ζωή-Μυρτώ Ρηγοπούλου, *Καλοί καιροί* (εκδ. Κέδρος, 2005).

Κώστας Ακρίβος, *Καιρός για θαύματα* (εκδ. Κέδρος, 2005).

Ζαν-Κλωντ Ντερέ, *Το Άλφα και το Ωμέγα* (μετάφραση: Γιάννης Καυκιάς, εκδ. Αλεξάνδρεια, 2005).

Κυριάκος Δ. Κεντρωτής, *Θεωρήσεις και δράσεις των εξωτερικών σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: ταξιδεύοντας με οδηγό τον Μικρό Πρίγκηπα* (εκδ. Παπαζήση, 2006).

Γιώργος Γραμματικάκης, *Η αυτοβιογραφία του φωτός* (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο, 2005).

Μίκης Θεοδωράκης, *Ο άνθρωπος, ο δημιουργός, ο μουσικός, ο πολιτικός, ο Κρητικός και ο Οικουμενικός* (πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, Χανιά, 2005, εκδ. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων).

Ζαν-Κλωντ Μιλνέρ, *Το κρυστάλλινο έργο. Ο Λακάν, η επιστήμη, η φιλοσοφία* (μετάφραση: Γιάννης Οικονόμου, εκδ. Κέδρος, 2005).

« Ἡ διανοητικὴ ναυαρχίδα τῆς Ἀριστερᾶς τῆς Δύσης »

The Guardian

NEW LEFT REVIEW

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΘΡΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΕΤΩΝ

Ὀλόπλευρη διεθνιστικὴ κριτικὴ τῆς σύγχρονης πολιτικῆς, οἰκονομίας καὶ κουλτούρας. Διεισδυτικὴ ἀνάλυση, ἐπιστημονικῶν προδιαγραφῶν καὶ μὲ καλαίσθητη γραφή, μιᾶς μοναδικῆς θεματικῆς γκάμας: πολιτικὴ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ παγκόσμια Οἰκονομία, Κράτος καὶ κινήματα διαμαρτυρίας, σύγχρονη Κοινωνικὴ Θεωρία, Ἱστορία καὶ Φιλοσοφία, Κινηματογράφος καὶ Λογοτεχνία, Τέχνη καὶ Αἰσθητικὴ. Καμία παραδεγμένη ἄποψη δὲν μένει ἀλώβητη. Ἡ ἐλληνικὴ ἐκδοση τῆς ἐπιθεώρησης θὰ κυκλοφορεῖ μία φορὰ τὸ χρόνο σὲ τόμο ἀπὸ τὶς Ἑκδόσεις Ἄγρα μὲ μία ἐκτενὴ ἐπιλογή ἀπὸ τὰ κείμενα τῶν προηγούμενων τευχῶν.

Τὸ πρῶτο τεῦχος περιέχει κείμενα τῶν **FREDRIC JAMESON**, **PERRY ANDERSON** καὶ **SLAVOJ ŽIŽEK** γύρω ἀπὸ τὰ θέματα τῆς πολιτικῆς οὐτοπίας καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων· τῶν **PETER GOWAN**, **SUZAN WATKINS**, **ROBERT BRENNER** καὶ **MIKE DAVIS** γύρω ἀπὸ τὶς σχέσεις τῶν ΗΠΑ μὲ τὰ Ἑνωμένα Ἐθνη, τὶς εὐρωπαϊκὲς ἀναταράξεις μετὰ τὸ «ὄχι» στὴ Γαλλία, τὴν τροχιά τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομίας καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῶν παραγκουπόλεων στὸν πλανήτη· τῶν **ÇAĞLAR KEYDER** καὶ **YOAV PELED** γύρω ἀπὸ τὶς πολιτικὲς καὶ στρατιωτικὲς ἐξελίξεις στὴν Τουρκία καὶ τὸ Ἰσραήλ, ἐνῶ ὁ **TARIQ ALI** καὶ ἡ **EMILIE BICKERTON** σκιαγραφοῦν τὶς προσωπικότητες τοῦ Ἑντουαρντ Σαῖντ καὶ τοῦ πρωτοπόρου κινηματογραφιστῆ ντοκυμανταῖρ Ζὰν Ρούς. Ἡ ἐκδοση συμπληρώνεται ἀπὸ βιβλιοκρισίες γιὰ τὸν Ρῶσο συγγραφέα Πλατόνοφ, μιὰ πρόσφατη ἐκδοση τοῦ *Κομμουνιστικοῦ Μανιφέστου*, δύο πρόσφατα βιβλία γιὰ τὸ φασισμό καὶ ἓνα ἐξαιρετικὸ κουρδικὸ μυθιστόρημα. **ΣΕΛ. : 328 - ΤΙΜΗ 20,00 €**

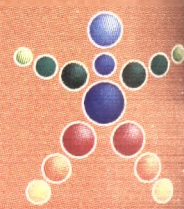
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

Έργο ευθύνης για την κοινωνία. Το δικό μας παιχνίδι. Η ζωή.

Το δικό μας παιχνίδι είναι ένα παιχνίδι με αξίες γνήσια ελληνικές.
Ποδητισμός, Παιδεία, Υγεία, Αθλητισμός.
Αξίες που κάνουν τη ζωή μας πιο όμορφη, πιο δημιουργική. Αξίες που
στηρίζουμε έμπρακτα, με υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, με
προσήλωση και με πάθος. Σαν μια μεγάλη ομάδα. Και μαζί, θέτουμε τις
βάσεις για ένα μέλλον πιο ανθρώπινο, πιο αισιόδοξο, πιο ευτυχισμένο.

Γιατί το πιο όμορφο παιχνίδι, είναι η ζωή!

ΟΠΑΠ

Πρόγραμμα Κοινωνικής Ευθύνης